

Laszlo
-Zsolt
Fulop

Digitally
signed by
Laszlo-Zsolt
Fulop
Date:
2025.02.12
15:56:43
+02'00'

VARIANTA
ACTUALIZATĂ 2024

Strategia
integrată de
dezvoltare
urbană a

Oraşului Sovata
pentru perioada
2021-2030

Cuprins

1. Introducere	5
2. ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI SOVATA	13
2.1. Prezentarea Orașului Sovata	15
2.1.1. Scurt istoric	15
2.1.2. Heraldica locală	16
2.1.3. Așezare și dezvoltare urbană	17
2.2. Profilul socio-demografic al orașului Sovata	25
2.2.1. Profil socio-demografic la nivel regional și județean	25
2.2.2. Evoluția demografică a orașului Sovata	26
2.2.3. Mișcarea naturală a populației	29
2.2.4. Mișcarea migratorie	30
2.2.5. Populația după etnie	31
2.2.6. Comunități sărace, izolate/marginalizate	32
2.2.7. Analiza SWOT	33
2.3. Organizarea teritoriului și dezvoltare urbană	35
2.3.1. Spații verzi și recreaționale	36
2.3.2. Terenuri degradate și neproductive	38
2.3.3. Urbanism	38
2.4. Infrastructura tehnico-edilitară	40
2.4.1. Infrastructura de transport	40
2.4.2. Rețeaua de apă și canalizare	44
2.4.3. Alimentarea cu gaze naturale	45
2.4.4. Alimentarea cu energie electrică	46
2.4.5. Telecomunicații	46
2.4.6. Analiza SWOT	47
2.5. Profilul economic al orașului Sovata	48
2.5.1. Profilul economic la nivelul Regiunii Centru	48
2.5.2. Profilul economic al orașului Sovata	51
2.5.3. Analiza SWOT	57
2.6. Educație și infrastructură educațională	60
2.6.1. Infrastructura educațională	60
2.6.2. Numărul de elevi și populația școlară	64
2.6.3. Analiza SWOT	67
2.7. Agricultură, silvicultură și dezvoltarea rurală	68
2.7.1. Context județean	68
2.7.2. Context local	70

2.7.3. Analiza SWOT	72
2.8. Sănătate	74
2.8.1. Context județean.....	74
2.8.2. Context local	76
2.8.3. Analiza SWOT	77
2.9. Condiții climatice și de mediu.....	79
2.9.1. Zone critice pe teritoriul localității	79
2.9.2. Zone critice sub aspectul poluării atmosferei	79
2.9.3. Zone critice sub aspectul poluării apelor de suprafață și subterane	80
2.9.4. Zone critice sub aspectul deteriorării solului	81
2.9.5. Arii naturale protejate.....	83
2.9.6. Colectarea și transportul deșeurilor	83
2.9.7. Analiza SWOT	85
2.10. Infrastructura și serviciile sociale	87
2.10.1. Analiza SWOT	88
2.11. Administrație și servicii publice	89
2.11.1. Administrația locală	89
2.11.2. Serviciile publice	92
2.11.3. Analiza SWOT	94
2.12 . Turismul și potențialul turistic.....	95
2.12.1. Turiștii și infrastructura turistică județeană	95
2.12.2. Turiștii și infrastructura turistică locală.....	99
2.12.3. Obiective turistice principale.....	103
2.12.4. Trasee tematice	107
2.12.5. Analiza SWOT	110
2.13. Cultură, sport și alte activități recreaționale	112
2.13.1. Lista monumentelor istorice.....	112
2.13.2. Cultură	112
2.13.3. Activități sportive și agrement la Sovata	121
2.13.4. Analiza SWOT	124
2.14. Cooperare și asociații	125
2.14.1. Asociația de dezvoltare intercomunitară „Ecolect” Mureș.....	125
2.14.2. Asociația Microregională „Târnava Mică - Bălăușeri - Sovata”.....	125
2.14.3. Localitățile înfrățite cu orașul Sovata	126
2.15. Creștere Inteligentă și Digitalizare	128
2.15.1. Analiza SWOT	129
2.16. Concluzii și principalele provocări ale Orașului Sovata.....	130

2.16.1. Provocări demografice.....	130
2.16.2. Provocări economice.....	131
2.16.3. Provocări sociale.....	132
2.16.4. Provocările de mediu și schimbările climatice	134
3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ 2021 – 2030	137
3.1. Realizări în perioada 2014 – 2020	139
3.1.1. Servicii publice și infrastructură de bază	139
3.1.2. Cultură, agrement și divertisment.....	139
3.1.3. Modernizarea iluminatului public în stațiunea Sovata.....	140
3.1.4. Investiții private.....	143
3.2. Orizont 2030	144
3.3. Viziunea orașului Sovata - orizont 2030	145
3.4. Domenii strategice și măsuri privind dezvoltarea locală pentru perioada 2021–2030	149
3.5. Portofoliul de proiecte	151
3.5.1. Proiecte etapizate din POR 2014-2020 în cadrul Programului Regional Centru 2021-2027	179
3.6. Potențiale surse de finanțare în perioada 2021 – 2027/ 2030.....	180
3.6.1. Politica de coeziune.....	181
3.6.2. Instrumentul financiar temporar – #NextGenerationEU (PNRR)	186
3.6.3. Programe cu finanțare de la bugetele naționale	189
3.6.4. Alternative de finanțare, altele decât fondurile structurale și de coeziune, în care autoritățile publice locale pot fi solicitanți eligibili sau parteneri.....	193
3.7. Implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană	195
3.7.1. Implementarea Strategiei.....	195
3.7.2. Prioritizarea portofoliului de proiecte	196
3.7.3. Monitorizarea Strategiei	196
3.7.4. Evaluarea Strategiei	198
3.7.5. Indicatori de monitorizare	199
3.8. Consultare publică	202
3.8.1. Sondarea opiniei publice.....	202
3.8.2. Consultarea factorilor de interes	225
3.9. Cadrul partenerial în elaborarea și/sau implementarea SIDU Sovata	228
3.10. Bibliografie.....	231
4. ANEXE	
4.1. Chestionare	
4.2. Alte documente aferente procesului de consultare publică	
4.3. Proiecte etapizate	

Echipa de elaborare:**PRIMAR:** Fülöp László Zsolt**VICEPRIMAR:** Kiss Ferenc**SECRETAR GENERAL:** Bartha Éva**CONSULTANT DE SPECIALITATE:**

SC MEDIA MARKETING SRL Târgu Mureș,
Str.Iuliu Maniu nr.3, 540019, Județul Mureș, România
Tel.: 0372 897 694; Fax: 0372 779 018;
e-mail: office@3mc.ro; www.3mc.ro

CU ECHIPA:

Manager proiect	Ec. Mărăcine Anca
Expert financiar și analiză socio-economică	Ec. Alexandru Oana
Expert în programe cu finanțare nerambursabilă	Ec. Kovács Denisa-Aneta
Expert în planificare strategică regională, politici publice	Dr. Cătană Marius Cristian
Expert dezvoltare durabilă și protecția mediului	Cengher Călin Bogdan
Expert în demografie și sociologie	Cengher Paul Lucian
Expert în domeniul mobilității urbane și rurale	Ing. Pop Andrei Nicolae
Expert achiziții	Ec. Petrișor Adrian
Expert educație și formare	Chira Cristiana
Expert în economie și management financiar al sectorului public	Prof. Univ. Dr. Savu Lucian
Expert marketing și publicitate	Balázs-Oldal Dezső

**CU SPRIJINUL COMPARTIMENTELOR APARATULUI DE SPECIALITATE AL
ORAȘULUI SOVATA**

- Serviciul relații publice, administrație publică locală și juridic
- Serviciul asistență socială
- Serviciul public comunitar de evidență al persoanelor
- Serviciul economic
- Serviciul voluntar pentru situații de urgență
- Audit
- Birou tehnic
- Implementarea proiectelor finanțate din fonduri externe
- Serviciul financiar
- Serviciul urbanism și amenajarea teritoriului
- Compartiment de informare turistică
- Serviciul administrarea domeniului public și privat
- Compartiment administrativ și transport

1. INTRODUCERE

1.1. Contextul elaborării Strategiei integrate de dezvoltare urbană

Planificarea strategică este un proces continuu, utilizat de comunitățile locale, pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare economică a comunității, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile. Planificarea strategică oferă un cadru care unește o serie de proiecte mai mici, pentru a realiza scopuri/obiective economice de extensiune mai mare.

Ca urmare, planificarea strategică ajută comunitățile să direcționeze dezvoltarea economică spre realizarea unor obiective flexibile, pe termen mediu sau lung. Important este faptul că această abordare să se sprijine pe inițiative realizabile și pe stabilirea de scopuri realiste, pe care le poate îndeplini comunitatea.

Una din problemele planificării strategice, des întâlnite, este dorința multor comunități locale de a realiza mai mult decât pot, în condițiile resurselor disponibile. Totodată, se includ programe care sunt rupte de scopurile unei dezvoltări economice mai largi sau care nu au valoare directă pentru aceste comunități. Procesul planificării strategice vine în ajutorul comunităților pentru gestionarea mai bună a acestor probleme. Realizarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană a Orașului Sovata a fost generată de nevoia autorității publice locale, de creare a unui cadru programatic, care să răspundă numeroaselor provocări locale, prin obiective și direcții clar stabilite pe un orizont mediu de timp.

Necesitatea strategiei integrate de dezvoltare urbană este, de asemenea, justificată în contextul în care, strategiile integrate de dezvoltare urbană au constituit punctul de plecare în stabilirea necesității și oportunității proiectelor de investiții și au reprezentat un document obligatoriu în vederea obținerii finanțărilor din fonduri structurale în cadrul financiar multianual 2021 – 2027.

Acest document strategic reprezintă în fapt un proces de management, care va permite unității administrativ teritoriale să se concentreze asupra prioritizării investițiilor necesare de realizat în următorii nouă ani, 2021 – 2030, asupra utilizării eficiente a resurselor existente și potențiale pentru atingerea obiectivelor stabilite precum și a identificării diverselor surse de finanțare pentru realizarea acestora.

Dezvoltarea locală se poate defini ca un proces în care demersurile administrației publice sunt armonizate cu acelea ale oamenilor, în scopul de a îmbunătăți condițiile sociale, culturale și economice ale comunității. Dezvoltarea locală este deci strâns legată de conceptul de parteneriat care asigură accesul la resursele necesare, bazându-se atât pe participarea celor care reprezintă anumite interese ale comunității locale, cât și pe disponibilitatea administrației publice de a forma parteneriate cu grupuri, organizații sau instituții.

Strategia Orașului Sovata, a fost realizată în baza unui proces de consultare participativ și în strânsă concordanță cu prioritățile Uniunii Europene în perioada 2021-2027, respectiv cu obiectivele Politicii de Coeziune pentru perioada 2021 – 2027:

- **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și

sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;

- **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
- **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- **Europă mai apropiată de cetățenii săi**, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Pentru perioada 2021 - 2030 strategia orașului Sovata va contribui semnificativ la creșterea absorbției fondurilor europene nerambursabile, a capacității instituționale, la transparența actului de guvernare locală și la îmbunătățirea serviciilor oferite cetățenilor și va îmbunătăți șansele unei creșteri economice și sociale durabile, inteligente și incluzive.

1.2. **Încadrarea în prevederile documentelor de planificare strategice naționale sau europene**

Dezvoltarea Urbană Durabilă în context european 2021 – 2027

Dezvoltarea teritorială a localităților urbane și rurale din România reprezintă o prioritate strategică la nivel național în vederea îmbunătățirii calității vieții și asigurării standardelor de locuit necesare populației, la un nivel calitativ superior, în conformitate cu prevederile Noii Agende Urbane, cu politicile Uniunii Europene, dar și cu politicile naționale, în diferite domenii precum: mobilitate urbană, regenerare urbană, servicii publice de utilități, eficiență energetică, educație și sănătate și alte domenii similare.

Potrivit Ordonanței de Urgență nr.150/2020, începând cu perioada de programare 2021-2027, unitățile administrativ-teritoriale urbane, respectiv municipiile reședințe de județ, municipiile, sectoarele municipiului București și orașele care au în structura administrativ-teritorială sate aparținătoare, pot include aria teritorială a acestora pentru finanțarea din fonduri externe nerambursabile a următoarelor categorii de intervenții:

- mobilitate urbană;
- regenerare urbană;
- alimentare cu apă și canalizare;
- gestionarea deșeurilor;
- infrastructură de drumuri de interes local și conectivitatea acestora la rețeaua rutieră județeană;
- soluții inteligente de conectare la utilități;
- soluții de tip sat inteligent, denumit în continuare smart village, și oraș inteligent, denumit în continuare smart city;
- transport public de călători, într-o abordare inteligentă, cu respectarea condițiilor prevăzute în regulamentele europene și în programele operaționale prevăzute la alin. (2), prin care se asigură finanțarea.

1.3. Strategia de dezvoltare teritorială a României

În scopul asigurării un cadru integrat de planificare strategică, pentru o dezvoltare policentrică și un echilibru între nevoia de dezvoltare și avantajele competitive ale teritoriului național în context european și global, în octombrie 2016 a fost adoptată Strategia de Dezvoltare Teritorială a României.

Aceasta este un document programatic pe termen lung prin care sunt stabilite liniile directoare de dezvoltare teritorială a României și direcțiile de implementare pentru orizontul de timp 2035, la scara regională, interregională, națională, cu integrarea aspectelor relevante la nivel transfrontalier și transnațional, prin care este conturată viziunea de dezvoltare a teritoriului național și sunt stabilite obiective de dezvoltare, măsuri, acțiuni și proiecte concrete la nivel teritorial.

Purtând subtitlul România policentrică 2035, strategia este rezultatul unui amplu demers instituțional și de cercetare derulat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației în perioada 2012 - 2014 pentru fundamentarea și elaborarea sa.¹

România anului 2035 este „o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei”.

În baza acestei strategii au fost stabilite 5 obiective generale de importanță deosebită pentru teritoriul național, și anume:

OG. 1	Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
OG. 2	Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
OG. 3	Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
OG. 4	Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
OG. 5	Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

Pornind de la abordarea „bottom-up” – „de-jos-în-sus”, respectiv de la problemele și nevoile teritoriului local, SIDU Sovata abordează viziunea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României, integrând obiectivele relevante pentru teritoriul local.

SIDU Sovata se încadrează în prevederile Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României în contextul promovării dezvoltării durabile și echilibrate a regiunilor. Sovata este o localitate cunoscută pentru apele sale minerale și potențialul turistic, fiind parte a unei regiuni care poate beneficia de strategii specifice de dezvoltare teritorială. SIDU Sovata poate contribui la atingerea obiectivelor generale stabilite în cadrul strategiei menționate, astfel:

1. Integrarea funcțională în spațiul european: SIDU Sovata poate contribui la

¹ Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației - <https://www.mlpsa.ro/pages/sdtr>

această integrare prin valorificarea potențialului său turistic și a resurselor naturale, atrăgând investiții și promovând accesul la rețelele de transport și infrastructura de bază necesară pentru dezvoltarea sa.

2. **Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii:** o componentă esențială a Strategiei de Dezvoltare Teritorială este creșterea calității vieții în toate zonele, inclusiv cele rurale. Prin investiții în infrastructură, SIDU Sovata poate să asigure servicii publice și facilități care să îmbunătățească viața localnicilor și să facă zona atractivă pentru turiști.
3. **Dezvoltarea unei rețele de localități competitive:** Sovata poate fi un nod important într-o rețea de localități competitive prin promovarea turismului de sănătate și recreere, oferind oportunități de specializare și cooperare teritorială cu alte localități din regiune.
4. **Protejarea patrimoniului natural și construit:** dat fiind că Sovata dispune de resurse naturale și unicități peisagistice importante, integrarea acestei localități în strategia de protejare a patrimoniului natural și cultural al României este crucială pentru menținerea și valorificarea acestor resurse în mod sustenabil.
5. **Creșterea capacității instituționale:** dezvoltarea localităților din perspectiva strategiei necesită și o consolidare a capacității administrative și de gestionare. SIDU Sovata ar trebui să beneficieze de sprijin pentru a-și îmbunătăți capacitatea de planificare și implementare a proiectelor de dezvoltare teritorială.

Prin urmare, SIDU Sovata poate fi un element important în implementarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României, contribuind la obiectivele generale stabilite pentru creșterea echilibrată și sustenabilă a teritoriului național până în anul 2035. Integrarea eficientă a acestei localități în strategie poate aduce beneficii semnificative nu doar pentru zona în sine, ci și pentru întregul context teritorial și economic al țării.

1.4. Metodologia de elaborare a strategiei

Strategia de dezvoltare a orașului Sovata, este un document de planificare strategică pentru un orizont mediu de timp, respectiv perioada 2021 - 2030, conceput în corelație cu principiile dezvoltării durabile și reprezintă documentul fundamental al planului de dezvoltare al orașului cu rol în orientarea dezvoltării economico-sociale și în accesarea fondurilor structurale și de coeziune ale Uniunii Europene. Strategia, prin obiectivele propuse, respectă direcțiile de dezvoltare ale orașului Sovata și se încadrează în documentele programatice naționale și europene.

Procesul de elaborare al strategiei a parcurs următoarele etape:

ETAPA I.

Elaborarea analizei diagnostic a teritoriului acoperit de strategie cu următoarele activități:

- consultarea factorilor de interes din teritoriul unității administrativ teritoriale privind colectarea datelor necesare realizării analizei teritoriale;

- chestionarea populației și agenților economici;
- elaborarea analizei diagnostic pe baza cercetărilor fundamentate pe studiul documentelor, sondajelor și a datelor statistice, precum și pe baza datelor puse la dispoziție de compartimentele de specialitate ale autorității locale.

Elaborarea strategiei de dezvoltare și a portofoliului de proiecte

Pe baza analizei diagnostic a situației teritoriale s-a elaborat Strategia integrată de dezvoltare urbană, cuprinzând următoarele domenii: infrastructură, educație, sănătate, mediu, cultură, turism, sport, recreere și agrement, asistență socială, administrație, digitalizare ș.a.

În această etapă s-au parcurs următorii pași:

- s-au analizat nevoile comunității locale în contextul economic și social actual;
- unitatea administrativ teritorială, împreună cu experții desemnați pentru elaborarea strategiei au elaborat direcțiile strategice de dezvoltare și obiectivele pentru perioada 2021 - 2030;
- echipa de elaborare a strategiei a procedat la colectarea și analiza datelor statistice teritoriale locale;
- s-a realizat planul strategic de dezvoltare pentru orizontul de timp 2021 - 2030;
- s-a stabilit complementaritatea strategiei cu alte strategii relevante;
- s-a realizat o analiză a factorilor de risc privind implementarea strategiei;
- s-au stabilit măsuri pentru monitorizarea și evaluarea implementării strategiei.

Dezbateri publice

Materialele realizate privind strategia locală pentru perioada 2021-2027 au fost supuse dezbaterii publice. Datorită restricțiilor impuse de Guvernul României prin Comitetul Național pentru Situații Speciale de Urgență, în contextul pandemiei Coronavirus COVID 19, precum și a măsurilor de precauție luate de administrația locală, dezbaterea publică s-a desfășurat doar în mediul on-line.

ETAPA II

Etapă a doua în elaborarea strategiei orașului Sovata a inclus elaborarea Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) cu un orizont de implementare până în 2030. În anul 2022, UAT Sovata a dedicat eforturi semnificative pentru elaborarea acestui document strategic esențial, care a conturat strategii, inițiative de politici, proiecte cheie și priorități în vederea implementării unui transport urban durabil, contribuind astfel la susținerea unei creșteri economice durabile din punct de vedere social și al protecției mediului.

PMUD-ul reprezintă o componentă esențială a strategiei locale de dezvoltare a orașului Sovata, având un rol central în îmbunătățirea infrastructurii de transport și în promovarea unor modalități de deplasare mai sustenabile și eficiente. Documentul a fost elaborat luând în considerare cerințele și nevoile specifice ale comunității locale, având în vedere obiectivele de dezvoltare urbană și de mediu ale orașului.

După realizarea PMUD-ului, strategia locală a fost revizuită și actualizată pentru a integra investițiile și inițiativele identificate în planul de mobilitate. Acest demers a implicat, de asemenea, actualizarea datelor teritoriale și a analizei teritoriale, utilizând noile date statistice disponibile și luând în considerare starea actuală a investițiilor în infrastructura de transport și în alte domenii relevante.

Extinderea orizontului de implementare până în anul 2030 a permis planificarea pe termen lung a inițiativelor și proiectelor din cadrul PMUD-ului, oferind o viziune strategică și direcții clare pentru îmbunătățirea mobilității urbane în Sovata. Această perspectivă pe termen lung este esențială pentru adaptarea la schimbările anticipate în ceea ce privește nevoile de transport și evoluțiile tehnologice, asigurând astfel că strategiile adoptate sunt durabile și eficiente în timp.

Prin implementarea eficientă a PMUD-ului până în 2030, UAT Sovata va consolida infrastructura de transport, va reduce impactul negativ asupra mediului și va crea un mediu urban mai atractiv și mai prietenos pentru locuitori și vizitatori, sprijinind în același timp obiectivele de dezvoltare economică și socială ale comunității. Iar prin implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, Sovata va contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin investiții complementare și integrate în toate domeniile esențiale, cum ar fi educația, sănătatea, protecția mediului, administrația publică și asistența socială.

- **Educație:** Strategia va sprijini dezvoltarea infrastructurii educaționale, inclusiv construirea și modernizarea școlilor și grădinițelor. Se vor implementa proiecte pentru a asigura accesul la educație de calitate, facilitând creșterea potențialului de învățare al tinerilor din Sovata.
- **Sănătate:** Investițiile în domeniul sănătății vor îmbunătăți accesul la servicii medicale moderne și la facilități medicale de calitate. Se va acorda atenție specială promovării unui stil de viață sănătos și prevenirii bolilor.
- **Protecția mediului:** Strategia include măsuri pentru conservarea și protejarea mediului înconjurător, prin promovarea energiei regenerabile, gestionarea eficientă a deșeurilor și îmbunătățirea calității aerului și a apei.
- **Administrație publică:** Investițiile în infrastructura și tehnologia administrativă vor spori eficiența și transparența administrației publice locale, facilitând furnizarea de servicii mai bune și creând un mediu de afaceri mai atractiv.
- **Asistență socială:** Strategia va susține programe și servicii sociale pentru grupurile vulnerabile din Sovata, asigurând includerea socială și sprijinul pentru cei care au nevoie de ajutor suplimentar.

Prin abordarea integrată și holistică a dezvoltării urbane, Sovata va beneficia de o creștere echilibrată și durabilă, iar investițiile în diferite domenii vor contribui la crearea unui mediu urban mai prosper, sănătos și prietenos pentru toți locuitorii săi. Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană va consolida infrastructura și serviciile esențiale, transformând Sovata într-un oraș modern și atrăgător pentru locuitori, investitori și vizitatori.

1.5. Abordarea teritorială

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană vizează întreg teritoriul urban al orașului Sovata. În perspectiva perioadei 2021 – 2030, nu este necesar să se instituie o zonă urbană funcțională în orașul Sovata. Cu toate acestea, în cadrul Planului de Mobilitate Urbană Durabilă, s-au conturat unele proiecte de colaborare cu comuna Praid, având ca obiectiv abordarea integrată a problemelor legate de mobilitate în regiune.

Această inițiativă reflectă o abordare modernă și integrată a dezvoltării urbane, concentrându-se pe îmbunătățirea infrastructurii de transport și a sistemelor de mobilitate între oraș și comuna învecinată. Prin colaborarea dintre autoritățile locale, se urmărește să se creeze soluții sustenabile și eficiente pentru gestionarea traficului, reducerea congestiei și promovarea unor modalități alternative de deplasare, precum transportul în comun și bicicletele.

Aceste proiecte de mobilitate urbană durabilă au potențialul de a aduce beneficii semnificative locuitorilor din ambele localități, contribuind la reducerea emisiilor de carbon, îmbunătățirea calității aerului și creșterea accesibilității către serviciile și facilitățile din zonă. Prin abordarea integrată a mobilității, se urmărește să se asigure un mediu urban mai prietenos, sustenabil și conectat, contribuind la îmbunătățirea calității vieții pentru comunitățile implicate

Abrevieri surse de finanțare:

- **CNI** = Compania Națională de Investiții
- **PDD 2021 – 2027** = Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027
- **PEO 2021 – 2027** = Programul Educație și Ocupare 2021 – 2027
- **PIDS 2021 – 2027** = Programul Incluziune și Demnitate Socială 2021 – 2027
- **POR 2014 – 2020** = Programul Operațional Regiunea Centru 2014 - 2020
- **PNS -PAC 2023 - 2027** = Planul Național Strategic Politica Agricolă Comună 2023-2027
- **PRC 2021 - 2027** = Programul Regional Centru 2021 - 2027
- **PNRR** = Programul Național de Redresare și Reziliență
- **PNI „Anghel Saligny”** = Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”
- **PCIDIF** = Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare
- **UEFISCDI** = Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare pentru perioada 2022-2027
- **PNDL** = Programul Național de Dezvoltare Locală
- **PNDR** = Programul Național de Dezvoltare Rurală

Alte abrevieri utilizate

- **ADR** = Agenția de Dezvoltare Regională
- **ADI** = Asociația de Dezvoltare Intracomunitară
- **DALI** = Documentație de Avizare a Lucrărilor de Intervenție
- **FEADR** = Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
- **FSE** = Fondul European Social
- **GAL** = Grup de Acțiune Locală
- **HNV** = High Nature Value – Valoare naturală ridicată
- **IDUL** = Indicele dezvoltării umane locale
- **ITI** = Investiția Teritorială Integrată
- **PT** = Proiect Tehnic
- **SF** = Studiu de Fezabilitate
- **SWOT** = Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (Acronim – Puncte Tari, Puncte Slabe, Oportunități, Amenințări)
- **UAT** = Unitate Administrativ Teritorială

2.1. Prezentarea Orașului Sovata

2.1.1. Scurt istoric

Prima mențiune a orașului Sovata datează din 13 septembrie 1578, în actul privilegial al principelui Báthory Kristóf acordat paznicilor exploatărilor de sare de la Sovata, act confirmat mai târziu și de Báthory Zsigmond – „Confirmatio Assecurationis possessionis Zowatha”. În plângerea datată din anul 1581 adresată lui Báthory István, principele Transilvaniei și Regele Poloniei, șambelanul salinelor din Ținutul Secuiesc face referire la existența unui număr de 16 familii pe Câmpul Soveții. Populația micii așezări, format inițial din paznicii exploatărilor de sare și familiile lor, a sporit încet, ajungând de la 16 familii menționate în documente istorice datate din anul 1602 la un număr de 400 familii așa cum reiese din însemnările călătorului Orbán Balázs care a vizitat localitatea în anul 1860. Ocupația de bază a populației era exploatarea pădurilor, agricultura, creșterea animalelor și cărăușia, prima întreprindere industrială din localitate fiind una cu profil forestier.

Apele izvoarelor și lacurilor sărate erau folosite pentru băi încă din vremurile premergătoare secolului al XVIII-lea, apele sărate fiind utilizate inițial mai ales de către populația locală, mai târziu au apărut însă și vizitatori înstăriți, mica aristocrație regională începând să-și construiască rezidențe de vară proprii la poalele muntelui de sare încă de la începutul anilor 1840.

În 1872 au fost puse bazele primei băi publice din localitate, denumită „Gera”, autorizată ca baie terapeutică în 1876. Stațiunea de Jos s-a dezvoltat în jurul acestei băi la foarte scurt timp după construirea acesteia, localitatea însăși cunoscând o dezvoltare nemaîntâlnită în istoria sa de peste trei secole. În numai câteva decenii numărul locuitorilor s-a triplat, în jurul stațiunii au apărut zeci de vile, așezarea fiind atestată oficial ca stațiune balneară în 1884, devenind un centru balnear de interes zonal frecventat de locuitorii orașelor și comunelor din apropiere.

În perioada 1875-1881 a luat naștere Lacul Ursu, cel mai mare lac sărat helioterm din Europa, în urma prăbușirii terenului datorită unei dizolvări subterane enorme a sării și acumulării apei a două pâraieșe în golul rezultat. În urma efectuării unor studii complexe asupra proprietăților curative a apelor

noului lac situat într-un peisaj pitoresc, fondatorul stațiunii moderne - Sófalvi Illyés Lajos - s-a decis asupra valorificării resurselor naturale unice, Stațiunea de Sus fiind întemeiată oficial în anul 1900. În 1902 el a cumpărat și Băile Gera, unificând astfel cele două băi. Anii premergători primului război mondial au însemnat o perioadă de dezvoltare dinamică, Sovata ajungând în rândul celor mai renumite și vizitate stațiuni balneare din Transilvania. În anul 1905, linia ferată care ajungea până la Sărățeni a fost prelungită până la Praid, facilitându-se astfel

legătura Sovatei cu zone mai îndepărtate. În 1908 s-a introdus apa curentă și s-a început canalizarea stațiunii.

După stagnarea din timpul primului război mondial, Sovata a cunoscut o nouă perioadă de prosperitate, devenind în perioada interbelică cea mai cunoscută stațiune cu băi sărate din România, fiind vizitată în repetate rânduri de familia regală. În 1926 a fost introdusă lumina electrică în stațiune, iar în 1925 datorită solicitărilor de tratamente reumatologice și ginecologice, au fost construite baze de tratament lângă Lacul Ursu și Lacul Negru. Până în 1939 peste 100 de vile au fost construite de către investitori particulari.

Al doilea război mondial a adus o altă perioadă de stagnare, urmată de instaurarea regimului socialist: naționalizarea pădurilor, întreprinderilor industriale, a micilor ateliere meșteșugărești, precum și a vilelor și dotărilor balneare din stațiune.

În anul 1952, când localitatea a fost declarată oraș (datorită în primul rând notorietății sale de stațiune balneoclimaterică), doar stațiunea propriu-zisă prezenta semne de urbanizare (rețea de apă, canalizare, electricitate) aceste facilități neregăsându-se și în viața locuitorilor din oraș. Situația s-a schimbat în anii 1960, când s-au efectuat lucrări de extindere a rețelilor de apă, canalizare, electricitate pe teritoriul întregii localități, asphaltarea principalelor străzi și amenajarea trotuarelor, precum și asigurarea iluminatului public.

Între anii 1960-1980 stațiunea a beneficiat de investiții majore, fiind construite 5 hoteluri și o nouă bază de tratament, care i-au permis dezvoltarea capacității turistice la cote ridicate, creându-se astfel numeroase locuri de muncă în sectorul serviciilor.

După 1990, stațiunea și implicit orașul, au fost marcate de perioada de tranziție de la economia centralizată la cea de piață, concurențială, dotările din zona balneară fiind afectate de evidentul proces de îmbătrânire morală, dar și de legislația din domeniul turismului care nici azi nu este coerentă și unitară, astfel încât reperele activității economice din oraș, complementare celor dezvoltate de stațiune, au cunoscut un amplu proces de restructurare concomitent cu transferul de proprietate.

Perioada de după anul 2000 se caracterizează prin solicitări masive de construire de cabane și case de vacanță, dezvoltându-se în mod spontan microzone cu case de vacanță sau dotări turistice de capacitate mică și medie aparținând preponderent sectorului privat.

2.1.2. Heraldica locală

Stema orașului Sovata se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite, încărcat cu un căprior de argint. În partea superioară, în câmp albastru, se află în dreapta soarele de aur și în stânga luna de argint. În vârful scutului, în câmp verde, se află o blană de urs argintie. Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu 3 turnuri crenelate.

Semnificația elementelor însumate

Soarele de aur este reprezentativ pentru specificul balnear al stațiunii Sovata, iar cornul lunii de argint amintește de „paznicii sării”, coloniști stabiliți pe aceste meleaguri în secolul al XVI-

lea, cu misiunea de a păzi exploatarea ocnei de sare. Căpriorul de argint este un simbol al muntelui de sare, iar blana de urs de argint reprezintă Lacul balnear Ursu a cărui formă naturală sugerează o blană de urs. Fondul verde reprezintă bogăția pădurilor locale, cu flora și fauna specifice, zona fiind renumită în domeniul tratamentelor balneare, al turismului și al vânătorii. Coroana murală cu 3 turnuri crenelate semnifică faptul că localitatea are rangul de oraș.

Stema orașului a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.726 din 2011, publicată în Monitorul Oficial al României în data de 27.07.2011.

2.1.3. Așezare și dezvoltare urbană

2.1.3.1. Considerații generale privind așezarea și poziția geografică și cadrul natural

Așezare

Județul Mureș, este situat în partea central-nordică a României, în Podișul Transilvaniei, între bazinul superior al râului Mureș și bazinele râurilor Târnava Mare și Târnava Mică, fiind cuprins între meridianele 23°55' și 25°14' longitudine estică și paralelele 46°09' și 47°00' latitudine nordică. Cu o suprafață de 6.714 km² reprezintă 2,8% din suprafața țării și se învecinează la nord-est cu județul Suceava, la est cu județul Harghita, la sud-est cu județul Brașov, la sud cu județul Sibiu, la sud-vest cu județul Alba, la vest cu județul Cluj, iar la nord cu județul Bistrița-Năsăud.

Sovata este un oraș aflat pe cursul superior al râului Târnava Mică, la confluența cu râul Sovata, în Depresiunea Praid - Sovata, la poalele dinspre sud-vest ale Munților Gurghiu din Carpații Orientali.

Teritoriul administrativ al orașului Sovata are următoarele vecinătăți:

- Nord - dealul Cireșelu de 912 m;
- Est - dealul Stejaru de 649 m;
- Nord-est - dealul Beheci sau Bicheș de 1080 m;
- Nord-est - Masivul Gurghiu, vârful Saca de 1777 m.

Localitățile învecinate cu Sovata sunt: Praid, Ocna De Jos, Ocna De Sus, Chibed, Atid, Eremitu, Corund, Ghindari, Trei Sate, Ibănești, Hodac, Lupeni, Simonești, Miercurea Nirajului, Sângeorgiu de Pădure, Glăjărie, Gurghiu, Vărșag, Dealu, Cristuru Secuiesc, Filiaș, Porumbenii Mari, Gălești, Eliseni, Jabenita.

Localitatea Sovata, una dintre cele mai renumite stațiuni balneoclimaterice din România, este situată în zona nord-estică a bazinului Transilvaniei, în extremitatea estică a județului Mureș. Al șaselea oraș după mărime al județului, Sovata se află la o distanță de 60 km de reședința de județ, municipiul Târgu Mureș, fiind legată de rețeaua de localități a țării prin

drumul național DN13A – Bălăușeri-Târgu Mureș într-o direcție și Odorhei-Miercurea Ciuc în cealaltă, respectiv DJ 153, drum ce realizează legătura Sovata-Eremitu-Reghin, iar cu trenul prin linia de cale ferată 307 Blaj-Târnăveni-Praid. În funcție de poziția în teritoriu și rețeaua căilor de comunicații, chiar de elementele de relief menționate anterior, se poate realiza o zonare a teritoriului județean cu aria de influență a orașului Sovata care conform legislației în vigoare, Legea 351/2001, ar trebui să beneficieze de o serie de instituții care să gestioneze zonal problematicile aferente (judecătorie, procuratură, spital, casa de cultură, cinematograf etc.). În raza zonată orașului de 10–20 km, se află mai multe localități cu ranguri de comune (Eremitu, Sărățeni, Ghindari, Praid).

Orașul Sovata se compune din orașul propriu-zis desfășurat de la bifurcația DN13A și DN13D, înspre est și nord, pe valea pârâului Sovata și pârâul Săcădat, cu pătrunderi ramificate pe afluenții acestuia, spre valea Sebeș, pârâul Negru, Pârâul Sărat, Pârâul Răchitiș, spre vest pe pârâul Restad. Spre nord orașul se continuă cu satul Săcădat, spre est, în zona sărăturilor (de la Ghera până în amonte de Lacul Ursu) se desfășoară stațiunea Sovata cu funcție turistică și parțial rezidențială. Tot de Sovata aparține satul Ilieși, pe valea Iuhodului, respectiv zona fermei Isuica și sătucul Căpeți.

Tabelul nr. 1. Componenta unității administrativ-teritoriale

U.A.T.	Localități componente
Sovata	Sovata
	Căpeți
	Ilieși
	Săcădat

Relieful

Localitatea Sovata se află la o altitudine între 475-530 m pe versantul sudic al munților Gurghiului, munți vulcanici, pe un podiș denumit „Între săruri”. Orașul este așezat în întregime pe un masiv de sare, iar în jurul stațiunii pe o rază de 30 km se întind păduri seculare de brad, molid, stejar între care apar colturi pleșuve de sare.

Pe teritoriul stațiunii s-au format o serie de doline, care umplându-se cu apă au format și alte lacuri sărate cu calități curative.

Există 6 lacuri sărate în Sovata, cu suprafața totală a lacurilor de 50.840 mp, astfel:

- Lacul „Ursu” cu o suprafață de 40.000 mp;
- Lacul „Aluniș” cu o suprafață de 3.670 mp;
- Lacul „Negru” cu o suprafață de 3.700 mp;
- Lacul „Roșu” cu o suprafață de 1.050 mp
- Lacul „Mierlei” cu o suprafață de 2.200 mp;
- Lacul „Verde” cu o suprafață de 220 mp.

Așezată la poalele munților Gurghiului, pe valea Târnaviei Mici, cu un potențial balnear și terapeutic recunoscut în țară și în afara hotarelor țării, orașul Sovata reprezintă unul din elementele principale care recomandă județul Mureș ca destinație turistică. Unitatea aparține

depresiunilor de tip subcarpatic din estul Podișului Târnavelor, depresiuni care fac legătura cu lanțul eruptiv Gurghiu – Harghita. Situat la o altitudine medie de 500 m, localitatea este mărginită la vest de dealul Beheci cu altitudine de 1078 m, la nord este încadrată de Dealul Cireșul (956 m), iar spre est de Dealul Stejarului (649 m), Dealul Capela (715 m), Dealul Mic și Muntele de Sare la nord-est. Dealurile împădurite care înconjoară localitatea sunt dominate de Masivul Saca (1777 m) aparținând Munților Gurghiului. Pâraiele izvorâte din acest masiv, Sovata și Sebeș, mărginesc localitatea spre sud și spre nord-est.

Pantele în general sunt domoale, valea râurilor și pâraielor puțin adâncite. Caracterul morfologic al regiunii este determinat de faptul că factorii de modelare au acționat asupra a două formațiuni foarte diferite petrografice:

- formațiunea sedimentară în care predomină argilele marnoase și marne, alterând cu nisipuri și gresii, care este străpunsă de masivul diapir de sare;
- formațiunea vulcanogeno-sedimentară, reprezentată prin aglomerate andezitice.

Rețeaua hidrografică

Principalul colector al rețelei hidrografice din zona localității Sovata este **râul Târnavă Mică**, care izvorăște din munții Harghitei și este afluentul râului Mureș. Orașul Sovata s-a dezvoltat în amonte de confluența pâraului Sovata cu Târnavă Mică, pe valea pâraului Sovata și afluenți, cât și pe valea pâraului Sebeș și Iuhod, pârauri care confluează cu râul Târnavă Mică la sud de localitate.

Rețeaua hidrografică este foarte densă, cu debite permanente și caracter puțin torențial. Pârâul Sovata și Sebeș culeg apele pâraielor cu debit mic permanent, apele provenite din torenți și apele de șiroire din zona băilor și partea nordică a orașului. Afluenți de mică lungime a Pârâului Sovata sunt pâraiele Săcădat, Răchitiș, Restad, Sărat și Vâlceaua Băilor.

Un aspect deosebit al rețelei hidrografice îl reprezintă existența lacurilor sărate pe teritoriul actual al stațiunii balneoclimaterice, lacuri care au luat naștere datorită faptului că orașul este așezat în întregime pe un masiv de sare.

Lacurile sărate de origine carstosalină (dizolvarea sării și tasarea materialului de deasupra) formate pe diapirul de la Sovata sunt **lacurile Roșu, Verde, Ursu și Aluniș** (drenate de Pârâul Sărat), la care se adaugă și bazinele izolate ce au la origine doline de dizolvare și tasare: **Lacul Mierlei, Lacul Șerpilor** (actualmente o mlaștină eutrofă) și **Lacul Paraschiva** (colmatat). Singurul lac de origine antroposalină este Lacul Negru, situat în partea sudică a Muntelui de Sare.

Lacul Ursu este alimentat de pâraiele Criș-Toplița și Auriu care culeg apele de pe versanții dealului Cireșului. Plusul de apă din Lacul Ursu se revarsă printr-un canal în Lacul Aluniș, care este legată prin pâraul Sărat de pâraul Sovata. Pârâul Sovata, Iuhod și Sebeș culeg apele pâraielor cu debit mic permanent, apele provenite din torenți și apele de șiroire din zona băilor și partea nordică a orașului. Pârâul Băilor are debit mai mic, legat și de fenomenele carstice în masivul de sare.

Trăsăturile biologice ale apei lacurilor sărate

Acest aspect este mai puțin tratat în literatura geografică de specialitate, referiri la viața din

apa lacurilor făcând I.Al. Maxim, care citează o serie de studii efectuate de diferiți cercetători de la finele secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Cea mai importantă formă de viață adaptată apelor cu salinitate mare și variabilă este *Artemia salina* un artropod primitiv din clasa crustaceelor, subclasa *Branhiopoda* (cu picioarele transformate în branhii). Animalul înoată întotdeauna pe spate (cu picioarele în sus), mișcarea picioarelor lamelare generând un curent de apă care se scurge pe un șanț de pe fața ventrală. Se reproduce prin chisturi, fiind foarte rezistent la condiții neprielnice (seceta, îngheț etc.).

Existența acestor forme a fost pusă în evidență încă din 1880 de E. v. Friedenfels în lacurile de la Ocna Sibiului, atât în forma larvară, cât și adultă, mai ales ca femele. Formele din lacurile cu o concentrație mai mare chiar de la suprafață, sunt mai mici și de culoare roșcată, pe când cele din lacurile mai puțin sărate sunt ceva mai mari, mai puternice și de culori mai închise.

În cazul lacurilor sărate prezintă o mare importanță, nămolul sapropelic cu componente minerali activi care îi conferă o valoare terapeutică deosebită. De asemenea, aceste viețuitoare secretă un hormon feminin numit foliculină, a cărui prezență în apa și nămolul lacului recomandă utilizarea acestora în tratarea unor afecțiuni ginecologice.

Solurile

Județul Mureș dispune de o diversitate apreciabilă de produse naturale specifice curelor balneare, ape minerale, ape de zăcământ, lacuri sărate, nămoluri sapropelice, gaze mofetice. Ansamblul de hidrostructuri cu zăcăminte de ape minerale este caracterizat de prezența stratului de sare, a hidrocarburilor și a bioxidului de carbon. În această categorie genetică se încadrează apele sărate de la Sovata, Gurghiu, Jabești, Ideciu de Jos, Brâncoveniști și Uila. Substanțele minerale terapeutice cuprind întreaga gamă de substanțe minerale utilizate în cura balneară, direct sau prin realizarea unor concentrații, precum apele îmbuteliate în scop alimentar sau curativ.

Între resursele subsolului, județului Mureș ca importanță, după gazul metan, sunt rocile nemetalifere utile de diferite categorii (vulcanice, sedimentare, detritice etc.), prezente în rezerve, practic inepuizabile.

Zona eruptivă montană este dominată de andezit (cariere industriale în defileul Mureșului la Stânceni și lângă Sovata la Ilieși) și de piroclastite andezitice.

În zona deluroasă din Subcarpații Interni, Podișul Târnavelor și Câmpia Transilvaniei predomină depozitele sedimentare de nisipuri, marne, argile care pot fi utilizate în fabricarea unor materiale de construcții, iar unele varietăți cuarțoase (în zona Sovata) la fabricarea sticlei. Nisipurile conțin uneori intercalații de gresii, care, bine cimentate, constituie o excelentă piatră de construcție de lungă durabilitate. Masivul de sare de la Praid este cel mai bine descoperit de eroziunea văii Corund și afluenții săi, apele de șiroire au săpat șanțulețe și creste ascuțite (custri).

O răspândire mai limitată, dar totuși în rezerve considerabile, o au depozitele mobile de bolovaniș, pietriș și balast, extrase în numeroase puncte și folosite ca materiale de construcție brute sau prelucrate industrial. Astfel de rezerve potențiale de agregate minerale se întâlnesc pe cursul râurilor din județul Mureș. Sarea comună, sarea gemă sau sarea de bucătărie reprezintă, de asemenea, una din bogățiile de seamă ale podișului transilvănean.

Structura saliferă Corund - Praid - Sovata (Săcădat) este situată în zona de contact a bazinului Transilvaniei cu lanțul muntos neoeruptiv al Carpaților Orientali, Călimani-Gurghiu-Harghita, la îmbinarea podișului Târnavelor cu aliniamentul orogenic Gurghiu-Harghita. Acest zăcământ de sare este una din cele mai mari „cute diapire” din Europa.

În general, sarea din bazinul Transilvaniei, spre deosebire de sarea pericarpatică și alte zăcăminte de pe glob, se caracterizează printr-un conținut foarte mic în sulfat de Ca.

În Sovata, solurile sunt slab-moderat profunde, pe alocuri superficiale cu sare la suprafață. Masivul de sare este protejat de un strat subțire de sol argilos în amestec cu gresie nisipoasă. Pe teritoriul orașului întâlnim două clase de soluri: cambisoluri cu sol brun eumezobazic tipic și clasa argiluvisoluri cu solurile brun luvic litic.

Renumele european al stațiunii balneoclimaterice Sovata se datorează coexistenței unei cantități considerabile de ape sărate cu diferite grade de concentrație cu un nămol sulfuros de culoare neagră, bogat în elemente chimice și în substanțe organice, precum și fenomenului de heliotermie a apei din lacul Ursu.

Date climatice

Trăsăturile climatice ale zonei sunt o consecință a poziției sale în centrul Transilvaniei, fapt care încadrează acest teritoriu în subprovincia climatic temperat-continental moderată, definită de circulația și caracterul maselor de aer din Vest și Nord-Vest.

Stațiunea are o climă subalpină, cu veri răcoroase (temperatura medie în iulie este de 18,5°C) și ierni blânde (temperatura medie în ianuarie este de -3,5°C), temperatura medie anuală fiind de 7,5°C. Numărul zilelor de vară cu soare oscilează între 60 – 85. Zilele tropicale sunt puține, astfel că abia se însumează 18 zile din cursul unui an. Din cifra menționată 6 zile revin exclusiv lunii august. Numărul mediu anual al zilelor cu îngheț este de 127. Numărul cel mai mare de zile cu îngheț se regăsește în luna februarie.

Cantitatea medie multianuală de precipitații atmosferice se situează în jurul valorii de 750 mm, cu valori maxime în perioada aprilie - iulie. Cantitățile medii din luna iulie se încadrează între 80-180 mm, iar în luna ianuarie între 30-50 mm. Numărul mediu anual de zile cu precipitații este de 130, iar cel de zile cu strat de zăpadă de 70.

Regimul eolian este moderat, cu viteza medie de 10 m/s. Anual se înregistrează în medie 113 zile cu vânt, dar numai 9 zile în care viteza vântului depășește 35km/h. Direcția predominantă a vânturilor este dinspre NE și NV, primăvara fiind vânturi frecvente și din direcția SE. Aerul este curat, foarte bine oxigenat, conținând în cantități mari ioni negativi.

Vegetația

Stratul subțire de sol argilos în amestec cu gresie nisipoasă care acoperă masivul de sare face posibilă existența pădurii seculare cu vegetație foarte bogată. Acest fenomen este deosebit, întrucât terenurile sărate sunt de regula pustii, cu vegetație halofită slab dezvoltată. Acest fenomen unic este determinat de coexistența sării, a solului sărat și a pădurii.

În stratul relativ subțire de sol se ancorează rădăcinile speciilor lemnoase cele mai des întâlnite: stejarul (*Quercus robur*), gorunul (*Quercus petraea*) – în proporție de 37,61%, fagul (*Fagus sylvatica*) – 26,41%, carpenul (*Carpinus betulus*) – 34,25%. În anumite locuri

întâlnim și molizi (*Picea abies*)- 1,71%, cât și pini (*Pinus silvestris*, *Pinus nigra*). Molizii, dar și exemplarele foioase ajung la dimensiuni considerabile. Astfel nu sunt rare exemplare de stejar cu dimensiuni de peste 1 m diametru și molizi cu diametru de peste 60-70 cm.

Alte specii lemnoase în amestec cu cele amintite sunt: cireșul sălbatic (*Cerasus avium*), plopul tremurător (*Populus tremula*), mărul pădureț (*Malus sylvestris*), cornul (*Corus mas*), sângerul (*Cornus sanguinea*), păducelul (*Crataegus monogyna*), alunul (*Coryllus avellana*), frasinul (*Fraxinus excelsior*), jugastrul (*Acer campestre*), paltinul de munte (*Acer pseudoplatanus*). Dintre speciile lemnoase cățăătoare amintim curpenul (*Clematis vitalba*) și iedera (*Hedera helix*).

Tipurile de habitate întâlnite sunt:

- deluros de gorunete, podzolit, pseudogleizat, cu *Carex Pilosa*;
- deluros de gorunete, brun slab-mediu podzolit edafic mijlociu;
- deluros de făgete, brun edafic mijlociu, cu *Asperula-Assarum*.

Întâlnim următoarele tipuri de păduri:

- făget de deal pe soluri scheletice cu flora de mull;
- făgeto-carpinet cu flora de mull;
- gorunet cu flora de mull;
- gorunet cu *Carex pilosa*;
- gorunet de stâncărie;
- șleau de deal cu gorun și fag.

Surprinzător de bogată și abundentă este vegetația ierboasă a pădurilor. În luna iulie solul este acoperit în proporție de 25-40% de un covor ierbos, care cuprinde 30-35 de specii. Alături de speciile obișnuite, ca *Urtica dioica*, *Chelidonium majus*, *Taraxacum officinale*, *Gallium sp.*, *Veronica sp.* etc., remarcăm și prezența unor flori endemice, ca lăptucul oii (*Telekia speciosa* endemism intracarpatin) și specii rare, ca papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*) și crinul de pădure (*Lilium martagon*).

Fauna

Fauna teritoriului orașului Sovata este caracteristică pădurilor de cvercinee din zona dealurilor mijlocii. În zonele adiacente se pot întâlni carnivorele mari: ursul, lupul, râsul. Dintre carnivore ursul poate coborî chiar pe teritoriul ariei protejate când zona nu este aglomerată de turiști. Căpriorul pătrunde frecvent și pe teritoriul ariei protejate, cerbul comun găsimu-se în zonele adiacente. Alte specii ce se regăsesc în această zona: mistrețul, bursucul, jderul, pisica sălbatică etc.

Ornitofauna este bogată. Întâlnim speciile comune ca vrabia, mierla, pițigoiul, cocoșul de munte, specie introdusă pe lista roșie a IUNC. Acesta din urmă a pierdut cca. 30% din populație din simpla cauză, că se ferește de arealele aglomerate, zgomotoase. În Munții Gurghiu cocoșul de munte s-a retras la limita superioară a habitatelor forestiere, mai ales de molid. Acest indiciu este un semnal de alarmă, deoarece dezvoltarea turismului, a activităților de extragere a pietrei în cariera din zonă poate duce la dispariția forțată a cocoșului de munte, nemaivând habitate unde să se refugieze.

Fauna acvatică se restrânge la fauna specifică lacurilor sărate, respectiv la fauna pâraurilor de munte. Acestea, având debite constante, pante abrupte, adăpostesc numeroase specii de pești specifice pâraurilor repezi de munte în special păstrăvul, care este prezent și în cele câteva crescătorii din văile limitrofe orașului.

Riscuri naturale

Riscurile se pot clasifica fie după modul de manifestare (lente sau rapide), fie după cauză (naturale sau antropice). Acestea produc pagube mai mici sau mai mari în funcție de amplitudinea acestora și de factorii favorizanți în locul sau regiunea în care se manifestă, uneori îmbrăcând un aspect catastrofal: produc încetarea sau perturbarea gravă a funcționării societății și victime omenești, mari pagube și distrugerii ale mediului.

Orașul Sovata este o zonă cu condiții normale de construire. În general, nu sunt alunecări de teren sau pante cu înclinări mari (cu excepția versantului vestic dealul Restad), așadar nu sunt necesare amenajări speciale pentru amplasarea construcțiilor.

Inundații

Conform Raportului întocmit de Administrația Bazinală de Apă Mureș Sovata se află printre localitățile cu **risc potențial semnificativ și inundații**.²

În conformitate cu morfologia regiunii, principalul factor hidrologic în regiune îl constituie pâraul Sovata (Săcădat), străbătând regiunea dinspre nord, nord-vest spre sud, sud-est, apoi continuându-și cursul spre sud-vest, confluentând cu râul Târnava Mică la circa 2,50 km aval de amplasament, formând zone de luncă și terase moderat dezvoltate pe cursul lui. În

² Raport- Evaluare preliminară a riscului la inundații Administrația Bazinală de Apă Mureș

aceste zone se pot urmări, acumulări importante a apelor subterane, cantonat în depozitele aluvionare și unele acumulări în lentilele nisipoase din zonele cu versanți.

Conform Studiilor realizate în cadrul PUG Sovata, apa subterană constituie singura piedică în privința executării clădirilor cu subsol, apa subterană este foarte aproape de suprafață, mai ales în zona de luncă cu conuri de dejecție, astfel sunt necesare epuizmente la lucrările de fundații.

Cutremure

Orașul se încadrează în zonele de risc cu seisme de amplitudine între 6 – 7 grade pe scara Richter, **nefiind într-o zonă cu risc ridicat.**

2.2. Profilul socio-demografic al orașului Sovata

2.2.1. Profil socio-demografic la nivel regional și județean

Regiunea Centru se întinde pe o suprafață de 34.092 kmp, reprezentând 14,3% din teritoriul național și este bine relaționată teritorial, realizând conexiuni cu 6 din cele 7 regiuni de dezvoltare din România.

Numărul populației rezidente în Regiunea Centru la 1 ianuarie 2019 era de 2,32 milioane locuitori, regiunea plasându-se pe poziția a 5-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Densitatea populației la nivel regional, de 68 locuitori/kmp, este cu 13,4 puncte peste media națională. La nivel județean, cea mai scăzută valoare a densității populației se înregistrează în Harghita, iar cea mai ridicată în Brașov.

Tabelul nr. 2. Informații socio-demografice la nivelul Regiunii Centru

Informații socio-demografice	Suprafața (kmp)	Populația rezidentă (01.01.2019)	Densitate populație (loc/kmp)	Număr orașe și municipii	Număr comune	Grad de urbanizare 2019)	Resurse de muncă (mii persoane) 2018	Populația ocupată (mii persoane) 2019
România	238397	19414458	81,4	319	2862	53,9	12238,9	8407,5
Regiunea Centru	34092	2318272	68	57	357	57,2	1453,9	1051,8
Alba	6250	325426	52,1	11	67	58,7	199,2	162,5
Brașov	5361	552193	103	10	48	70,5	349,5	257,1
Covasna	3707	202146	54,5	5	40	47,1	126,2	82,3
Harghita	6637	302308	45,5	9	58	42,2	189,7	129
Mureș	6705	535193	79,8	11	91	49,2	336	228,2
Sibiu	5432	401006	73,8	11	53	65,1	253,3	192,7

Cu o rată de urbanizare de 57,2%, Regiunea Centru se situează peste media națională. Cele mai urbanizate județe sunt Brașov și Sibiu, la polul opus situându-se județul Harghita, cu o pondere de populației urbane de doar 42,2%. Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 au statut de municipiu) și 357 de comune. Cel mai mare oraș al regiunii, Brașovul, depășește 200.000 de locuitori, 2 orașe au între 100.000 și 200.000 de locuitori (Târgu Mureș și Sibiu), 2 orașe au între 50.000 și 100.000 de locuitori (Alba Iulia și Sfântu Gheorghe), 16 orașe au populația cuprinsă între 20.000 și 50.000 locuitori, restul orașelor având o populație sub 20.000 de locuitori (36 orașe).³

³ Buletin de date și informații statistice ADR Centru

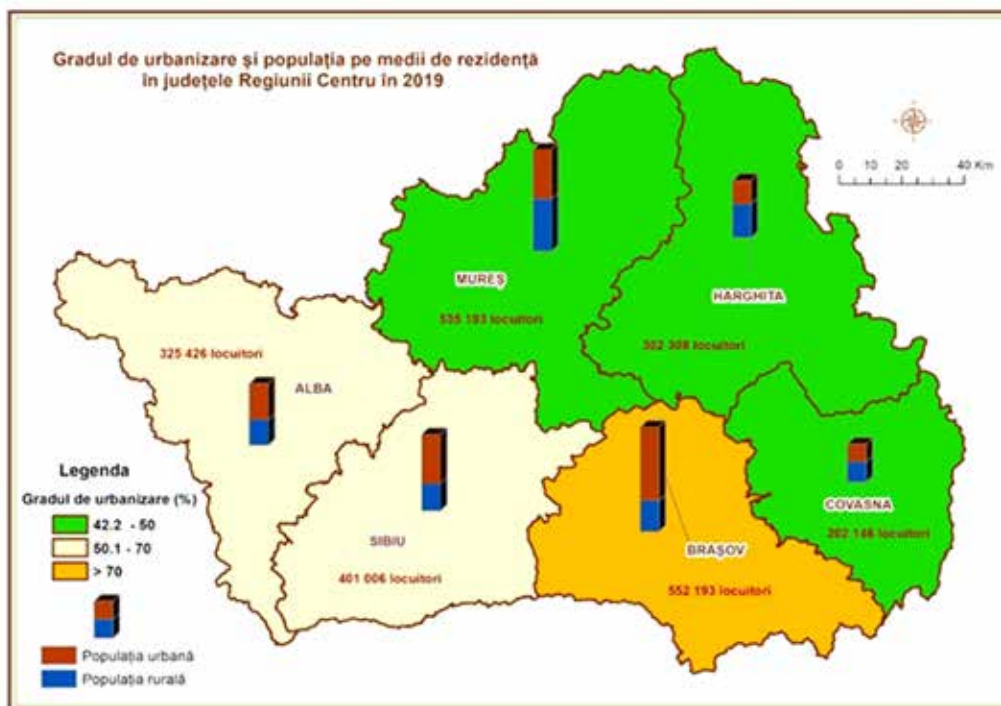

Figura nr. 1. Gradul de urbanizare și populația pe medii de rezidență în județele Regiunii Centru

La 20 octombrie 2011, populația stabilă a județului Mureș era de 550.846 persoane, din care 281.905 femei (51,2%). Față de situația existentă la recensământul anterior, populația stabilă a scăzut cu 30.005 persoane (-5,2%). Această scădere este mai accentuată în rândul persoanelor de sex masculin, al căror număr s-a redus cu 15.365 persoane (-5,4%), în timp ce numărul persoanelor de sex feminin a fost cu 14.640 (-4,9%) mai mic.

Tabelul nr. 3. Populația județului Mureș la recensămintele din anii 1992, 2002 și 2011, pe categorii de localități⁴

Populația la recensăminte	Ianuarie	Martie	Octombrie
	1992	2002	2011
Total județ	610.053	580.851	550.846
Municipii și orașe	310.995	283.759	276.773
Comune	299.058	297.092	274.073

2.2.2. Evoluția demografică a orașului Sovata

An recensământ	1956	1966	1977	1992	2002	2011	2021
Populația orașului Sovata	6498	4582	10482	12112	11614	10385	9703

Potrivit datelor statistice evidențiate de recensăminte, în perioada analizată, se observă o evoluție demografică semnificativă în orașul Sovata. Între anii 1956 și 1977, numărul populației a cunoscut o creștere notabilă, înregistrându-se o dublare a numărului de persoane. Această perioadă de creștere poate fi atribuită unor factori precum dezvoltarea economică, politicile

⁴ Conform împărțirii administrativ-teritoriale existente la data fiecărui recensământ

demografice sau alte schimbări sociale care au avut loc în această perioadă.

Ulterior, între 1977 și 1992, creșterea populației a continuat, deși într-un ritm mai moderat, reflectându-se poate o stabilizare a fenomenului de creștere demografică.

Totuși, începând cu anii 1990, observăm o schimbare semnificativă în dinamica populației. După 1992, populația a continuat să crească ușor până în 2002, după care a început să scadă treptat. Această tendință de scădere s-a accentuat în perioada 2002-2011, când numărul de locuitori din Sovata a scăzut considerabil.

Aceste schimbări demografice au fost influențate de mai mulți factori. În primul rând, scăderea natalității a avut un impact semnificativ asupra evoluției populației. O altă cauză importantă a fost fenomenul de îmbătrânire a populației, care a dus la un dezechilibru între numărul de nașteri și decese. De asemenea, migrația populației către alte regiuni sau țări a contribuit, de asemenea, la scăderea numărului de locuitori din Sovata.

Pentru a ilustra aceste schimbări, putem observa că între anii recensământului din 1992 și cel din 2002, populația a scăzut cu aproximativ 4,11%. Între 2002 și 2011, scăderea a fost mult mai accentuată, înregistrându-se o reducere de aproximativ 10,58%, reducere datorată în principal desprinderii satului Sărățeni din cadrul UAT Sovata, desprindere care a generat o reducere a populației cu circa 1500 persoane. Apoi, între 2011 și 2021, populația a continuat să scadă, deși ritmul a fost mai moderat, cu o scădere de aproximativ 6,56%.

În concluzie, evoluția demografică a Sovatei în ultimele decenii reflectă schimbările socio-economice și demografice din România în general, inclusiv impactul natalității scăzute, îmbătrânirea populației și migrația internă și externă asupra structurii și dimensiunii populației locale. Aceste tendințe pot avea implicații semnificative asupra planificării și dezvoltării viitoare a comunității.

Trendul descendent înregistrat la ultimele recensăminte se păstrează și în ultimii ani în ceea ce privește numărul total al populației stabile după domiciliu la data de 1 ianuarie. Populația după domiciliu la data de 1 ianuarie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criteriile administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului.

Analiza evoluției populației orașului Sovata între anii 2015 și 2024 relevă o tendință de scădere a numărului de locuitori, conform datelor statistice. La 1 ianuarie 2020, populația după domiciliu a înregistrat o scădere de 342 de persoane față de anul 2015, ceea ce reprezintă o diminuare procentuală de 3,22%. Această scădere continuă și se accentuează în anul 2024, când numărul de locuitori a scăzut cu 662 de persoane față de anul 2015, reprezentând o reducere de 6,24%.

Dacă calculăm ritmul mediu anual de scădere a populației între 2015 și 2024, obținem o medie de 73 de persoane pe an. Aceasta înseamnă că în fiecare an, în medie, orașul Sovata a pierdut aproximativ 73 de locuitori după domiciliu.

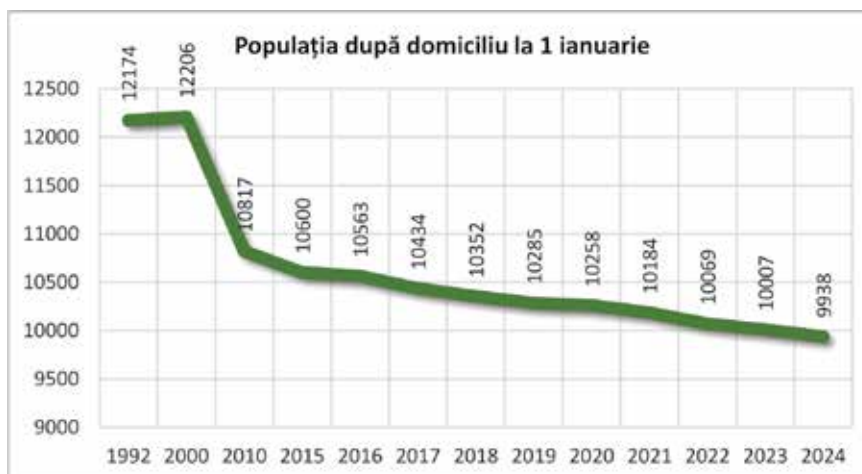

Figura nr. 2. Evoluția demografică a Orașului Sovata, în perioada 1992 – 2024

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, prelucrare proprie

Potrivit informațiilor citate de Agerpres.ro, fenomenul de îmbătrânire demografică continuă să se accentueze în România de la an la an, în timp ce numărul populației rezidente tinere, de vârstă preșcolară și școlară, este în declin, conform estimărilor Institutului Național de Statistică (INS).

Datele furnizate de Eurostat și prezentate de INS arată că populația rezidentă vârstnică (de 65 de ani și peste) din România va crește semnificativ până în anul 2030, ajungând la aproximativ 3,82 milioane de persoane, iar până în 2060 se estimează că această cifră va ajunge la 4,72 milioane de persoane, comparativ cu 3,71 milioane de persoane în ianuarie 2022.

În același timp, în raport cu anul precedent, datele indică o scădere semnificativă a populației tinere (0-14 ani) la 1 ianuarie 2022, cu o reducere de 4,4 puncte procentuale, astfel încât această categorie reprezintă acum 16,2% din totalul populației rezidente. În contrast, ponderea populației vârstnice (de 65 de ani și peste) a crescut ușor, de la 19,3% la 19,5%, înregistrând o creștere de aproximativ 1.300 de persoane.

În ceea ce privește populația adultă (între 15 și 64 de ani), aceasta constituie 64,3% din total, înregistrând o scădere de 223.000 de persoane față de începutul anului 2021. Totuși, în cadrul acestei categorii, s-au înregistrat creșteri ale grupelor de vârstă 15-19 ani, 45-49 ani, 50-54 ani, 55-59 ani și 60-64 ani, în timp ce alte categorii, precum cele între 20 și 44 de ani, au înregistrat scăderi.

La 1 ianuarie 2022, populația rezidentă a României se situa în jurul valorii de 19,043 milioane de locuitori, cu o majoritate feminină de 51,5%, adică aproximativ 9,803 milioane de persoane.

Această tendință demografică este resimțită și la nivelul orașului Sovata, unde la începutul anului 2024 există 1.181 de persoane tinere (0-14 ani) în comparație cu 1.938 de persoane în vârstă (peste 65 de ani). Aceste cifre reflectă o schimbare semnificativă față de situația din 1992, când existau 2.871 de persoane tinere (0-14 ani) comparativ cu 1.137 de persoane în vârstă (peste 65 de ani). Din păcate, acest fenomen de îmbătrânire demografică pare să se intensifice de la un an la altul.⁵

⁵ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/>

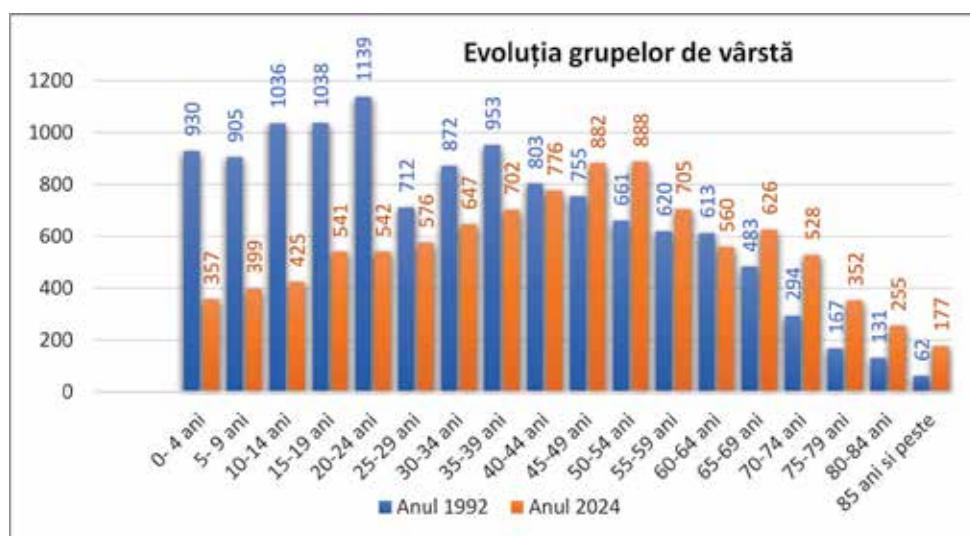

Figura nr. 3. Structura pe grupe de vârste a populației Orașului Sovata, anul 2024 comparativ cu anul 1992

2.2.3. Mișcarea naturală a populației

Fenomenul de îmbătrânire demografică este evident în evoluția naturală a populației, cu implicații semnificative asupra structurii demografice a orașului Sovata. O privire asupra datelor arată o scădere drastică a numărului de noi născuți de-a lungul anilor, reflectând o tendință de îmbătrânire și dezechilibru demografic.

Comparând cifrele din anii 1990 și 2019, observăm o reducere semnificativă a născuților vii la Sovata. În 1990, s-au înregistrat 180 de noi născuți, în timp ce în 2019 această cifră a scăzut la doar 66 de nou-născuți. Această tendință de scădere a natalității este caracteristică fenomenului de îmbătrânire, indicând o proporție tot mai mică de tineri în raport cu populația vârstnică.

În ceea ce privește mortalitatea, numărul de decese a rămas relativ constant pe parcursul anilor, cu o continuitate care, în anii '90, ar fi putut fi considerată echilibrată în comparație cu numărul de nașteri. Totuși, începând cu anul 2010, se observă un spor negativ în ceea ce privește sporul natural (diferența dintre nașteri și decese), indicând o inversare a tendinței și o predominanță a deceselor în fața nașterilor.

Dacă în anii '90 și 2000, Sovata a înregistrat un spor natural pozitiv, cu mai multe nașteri decât decese, după anul 2000 situația s-a schimbat într-un spor natural negativ. În majoritatea anilor din perioada 2010-2019, această tendință negativă s-a accentuat, reflectând o îmbătrânire continuă a populației și o scădere a numărului de tineri.

Aceste schimbări demografice impun adaptări și strategii pentru a gestiona impactul îmbătrânirii populației asupra societății locale. Este esențială identificarea și implementarea politicilor și inițiativelor care să răspundă nevoilor unei populații în continuă îmbătrânire, în timp ce se urmărește echilibrul dintre sustenabilitatea demografică și calitatea vieții în comunitatea Sovata.

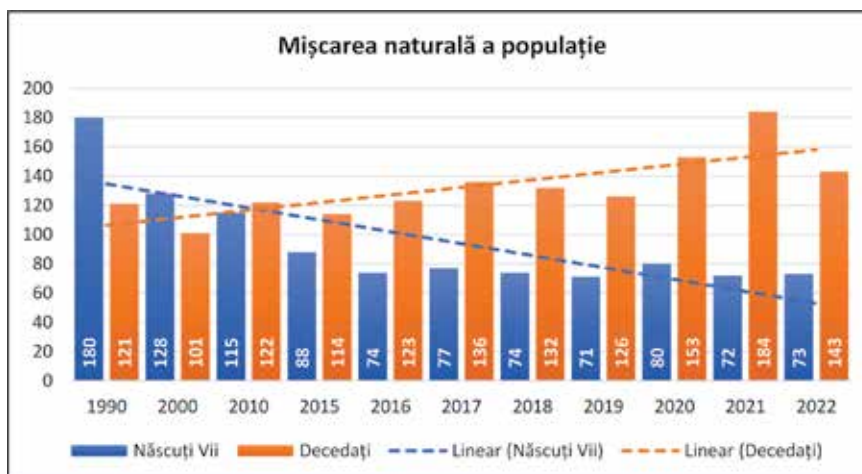

Figura nr. 4. Mișcarea naturală a populației la nivelul Orașului Sovata

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, prelucrare proprie

2.2.4. Mișcarea migratorie

Mișcarea migratorie a populației la nivelul orașului Sovata prezintă un trend atipic față de cel național, reflectând o dinamică distinctă și promițătoare. În ciuda variațiilor anuale, analiza pe o perioadă mai extinsă arată că numărul imigranților este în general mai mare decât cel al emigranților. Acest fenomen poate fi atribuit în mare măsură investițiilor semnificative realizate în zonă, care au reanimat Stațiunea Sovata și au contribuit la dezvoltarea infrastructurii turistice.

Prin investițiile strategice în sectorul turistic, orașul Sovata a devenit o destinație din ce în ce mai atractivă, generând o cerere crescută de forță de muncă și oportunități economice. Extinderea și modernizarea infrastructurii de turism au stimulat crearea de noi locuri de muncă în diverse sectoare conexe, precum hotelier, alimentație publică, divertisment și servicii turistice.

Creșterea nivelului de trai în Sovata, ca rezultat al acestei revitalizări economice, a fost un factor determinant în atragerea de noi rezidenți și lucrători din alte regiuni sau chiar din străinătate. Calitatea vieții îmbunătățită, oferită de posibilitățile sporite de agrement și locuri de muncă, a servit drept magnet pentru imigranți interesați să se stabilească în acest mediu dinamic și promițător.

În contrast, tendințele demografice naționale pot reflecta alte dinamici economice și sociale, cum ar fi migrația internă către marile centre urbane sau emigrația din motive legate de oportunități de lucru și calitatea vieții. Totuși, Sovata se distinge ca un exemplu de succes în gestionarea mișcărilor migratorii interne, datorită investițiilor și inițiativelor care au transformat orașul într-o comunitate atractivă și în creștere.

În concluzie, impactul pozitiv al investițiilor în turism și infrastructură la Sovata a contribuit la schimbări semnificative în dinamica populației, susținând un trend de creștere a imigranților și consolidând perspectiva de dezvoltare continuă a orașului în următorii ani.

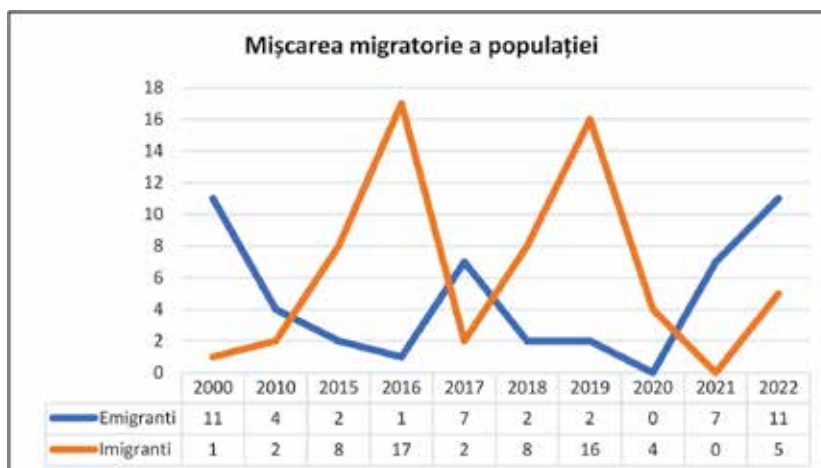

Figura nr. 5. Mișcarea migratorie a populației la nivelul Orașului Sovata

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică, prelucrare proprie

2.2.5. Populația după etnie

Potrivit datelor recensământului efectuat în 2021, structura etnică a populației din Sovata reflectă o diversitate semnificativă, cu o majoritate a locuitorilor de etnie maghiară, reprezentând 82,81% din totalul populației. Acest lucru evidențiază caracterul majoritar al comunității maghiare în orașul Sovata, reflectând istoria și tradițiile culturale ale acestei regiuni.

În același timp, minoritățile din Sovata contribuie la peisajul multicultural al orașului. Românii reprezintă a doua cea mai mare grupă etnică, constituind 8,51% din populație, indicând o prezență semnificativă a comunității românești în zonă. De asemenea, romii constituie o altă minoritate importantă, reprezentând 2,12% din totalul populației, cu o contribuție distinctă la diversitatea culturală și socială a orașului Sovata.

Există și alte etnii prezente în oraș, cum ar fi grupuri minoritare cu o prezență mai mică, reprezentând 0,1% din populație, care contribuie la bogăția diversității etnice din Sovata.

Este important de remarcat că pentru o parte a populației, respectiv 6,45%, apartenența etnică nu este cunoscută conform datelor recensământului din 2021. Acest aspect poate reflecta diverse circumstanțe legate de auto-identificare sau de natura complexă a identității etnice în contextul unei societăți în schimbare.

În ansamblu, datele recensământului din 2021 subliniază importanța diversității etnice și culturale în orașul Sovata și necesitatea de a promova respectul și toleranța interculturală în cadrul comunității. Această diversitate etnică reprezintă un element esențial al identității locale și oferă oportunități pentru dialog intercultural și dezvoltare comunitară în spiritul coeziunii și înțelegerii reciproce.

Densitatea populației la nivelul orașului Sovata, de 63,93 loc/km², reprezintă o cifră sub media județului (79,1 loc/km²).

2.2.6. Comunități sărace, izolate/marginalizate

Guvernul României și Banca Mondială în studiul „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România” au definit zonele urbane „marginalizate” ca fiind zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător pe nici unul din cele trei criterii, adică:

- au deficit de capital uman;
- au un nivel scăzut de ocupare formală;
- oferă condiții improprii de locuire.

Zonele urbane „dezavantajate” sunt, prin definiție, zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu ating un standard corespunzător privind capitalul uman (educație, starea de sănătate, mărimea și compoziția gospodăriei), ocuparea și condițiile de locuire.

Distribuția zonelor marginalizate și dezavantajate

Indiferent de tipul din care fac parte, zonele urbane marginalizate (ZUM) sunt adevărate puncte de excluziune socială care concentrează persoane cu nivel scăzut de capital uman (nivel scăzut de educație, stare precară de sănătate, număr ridicat de copii), cu nivel scăzut de ocupare în sectorul formal și condiții precare de locuire. Puternica stigmatizare cu care sunt asociate aceste locuri, pe lângă lipsa sau slaba calitate a serviciilor (ex. educație, sănătate, infrastructură utilitară) reduc drastic șansele populației de a scăpa de sărăcie.⁶

La nivel național, peste o treime (până la 47%) din populație din 5 orașe (Aninoasa - județul Hunedoara, Podu Iloaiei - județul Iași, Budești - județul Călărași, Băneasa - județul Constanța și Ștefănești - județul Botoșani) trăiesc în zone marginalizate. Procentul scade între 20% și 31% pentru 14 orașe și între 10-19% pentru alte 50 de orașe. La nivel urban național, 3,2% din populația urbană, 2,6% dintre gospodăriile din urban și 2,5% dintre locuințele din urban se află în zone (sectoare de recensământ) marginalizate. Totuși, în 56 de orașe nu s-au identificat zone marginalizate.

Conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate din România, **58,38% din populația orașului Sovata**, trăiește în zone marginalizate, respectiv dezavantajate (populația luată în calcul este de la RPL 2011).

Zonele urbane marginalizate, astfel cum sunt definite în studiile Băncii Mondiale, sunt „zone urbane ce acumulează dezavantaje din perspectiva capitalului uman, ocupării forței de muncă și a locuirii”. În Sovata, **14,57% din populație** trăiește în astfel de zone.

- Cea mai mare rată a dezavantajării, se înregistrează din punct de vedere al ocupării forței de muncă. 19,50% din locuitori deși nu prezintă un deficit educațional, nu reușesc să găsească un loc de muncă în sectorul formal, indiferent de condițiile lor de locuire. Majoritatea locuitorilor din aceste zone au un nivel de educație mediu și dețin diverse calificări profesionale, în general, în domeniul industriei. Însă, după 1990 aceștia s-au confruntat cu închiderea fostelor întreprinderi socialiste.
- Tot în procent ridicat (11,68%) se identifică și persoane cu un nivel scăzut de educație formală care pot avea un loc de muncă sau nu, dar ale căror condiții de locuit sunt

⁶ Atlas zone urbane marginalizate – pag. 7

considerate standard pentru zonele urbane din România. Aceste zone urbane sunt locuite de persoane necalificate, care lucrează în agricultură, construcții sau alte sectoare, în multe cazuri, informal.

- 8,88% din populație trăiește în locuințe neadecvate, în cartiere vechi de case situate, cu infrastructură precară unde majoritatea au un loc de muncă pe piața formală a muncii și în unele cazuri pot prezenta un nivel de educație mai scăzut. Sunt zone de blocuri și case, în principal construite în anii '60-70, care sunt în stare precară și pe care locuitorii nu au resursele necesare pentru îmbunătățiri și renovare.

2.2.7. Analiza SWOT

DEMOGRAFIE – CAPITAL UMAN	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Rata șomajului s-a redus cu 36,19% în 2019 față de anul 2015 ● Fenomen migratoriu intern pozitiv ● Diversitate etnică și culturală ● Rata redusă a infracționalității ● Procent echilibrat al structurii pe sexe: ● Sovata are un potențial turistic ridicat datorită izvoarelor sărate și lacului Ursu, ceea ce poate atrage fluxuri constante de turiști și investiții în industria ospitalității ● Orașul beneficiază de o infrastructură relativ bine dezvoltată, inclusiv drumuri, facilități de sănătate și educație, ceea ce poate contribui la atragerea și menținerea populației ● Sovata se află într-o zonă montană cu peisaje pitorești și un climat plăcut, ceea ce poate fi un factor de atracție pentru rezidenți și turiști	● Declinul populației – numărul populației este în continuă scădere în ultimii 10 de ani, ceea ce poate indica probleme legate de atragerea și retenția populației active ● Fenomen accentuat de îmbătrânire al populației - poate duce la provocări în ceea ce privește nevoile de servicii de sănătate și sociale. ● Spor natural negativ ● Valori negative ale sporului migrator din 2015 până în prezent ● În general persoanele cu studii superioare migrează spre marile orașe și străinătate ● Adaptarea lentă a populației mature și vârstnice la schimbările și provocările lumii actuale ● 8,88% din populație locuiește în zone dezavantajate pe locuire ● 14,57% din populație locuiește în zone marginalizate ● Procent ridicat al persoanelor care locuiesc în zone dezavantajate pe capital uman: 11,68% ● Economia locală este în mare parte dependentă de turism, ceea ce poate fi vulnerabil la fluctuațiile sezoniere și la schimbările în industria turistică

DEMOGRAFIE – CAPITAL UMAN	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Accesarea de programe de finanțare pentru stoparea fenomenului migratoriu ● Dezvoltarea infrastructurii rutiere și a utilităților tehnico-edilitare pentru creșterea calității vieții ● Îmbunătățirea serviciilor publice pentru creșterea calității vieții locuitorilor OPORTUNITĂȚI ● Accesarea de programe de finanțare pentru stoparea fenomenului migratoriu ● Dezvoltarea infrastructurii rutiere și a utilităților tehnico-edilitare pentru creșterea calității vieții ● Îmbunătățirea serviciilor publice pentru creșterea calității vieții locuitorilor ● Orașul ar putea să-și diversifice economia prin atragerea de investiții în alte sectoare decât turismul, cum ar fi tehnologia sau producția ● Promovarea locației ca destinație rezidențială: Sovata ar putea fi promovată ca o destinație atractivă pentru persoanele care caută o viață liniștită într-un mediu natural ● Program de revitalizare urbană: implementarea unui program de revitalizare urbană ar putea atrage tineri profesioniști și familiile să se stabilească în Sovata. ● Atragerea investitorilor și/sau promovarea antreprenoriatului ● Programele de finanțare din fonduri structurale privind dezvoltarea capacității umane (POCU 2021 – 2027)	● Migrația locuitorilor în alte medii urbane sau în afara țării ● Reducerea numărului locurilor de muncă și creșterea somajului ● Recesiune economică ● Crize generate de epidemii sau pandemii ● Schimbările climatice pot afecta resursele naturale și turismul din zonă ● Abandonul școlar în condițiile înrăutățirii nivelului de trai și a creșterii excluziunii sociale ● Creșterea raportului de dependență a vârstnicilor față de fondurile sociale ● Ponderea populației inactive este în creștere, generalizată la nivel național și regional (pensionări, dificultăți de angajare pentru tineri) ● Declinul demografic preconizat pentru Regiunea Centru până în 2050 și eventualele consecințe negative la nivel local.

2.3. Organizarea teritoriului și dezvoltare urbană

În anul 2019 suprafața agricolă a orașului Sovata era de 4321 ha din care 99,61% se află în proprietate privată, iar 0,39% este proprietatea statului. Terenul arabil reprezintă 24,92% din suprafața agricolă, pășunile 41,03%, iar fânațele 34,04%. Ponderea cea mai importantă din totalul de 11.923 ha suprafață neagricolă este ocupată de păduri și altă vegetație forestieră, 11.073 ha (14,66% fiind în proprietate privată). Apele și bălțile ocupă 131 ha (1,098% din total suprafață neagricolă), construcțiile 351 ha, căile de comunicații și căile ferate sunt desfășurate pe o suprafață de 153 ha, iar suprafața terenurilor degradate și neproductive este de 215 ha (1,8%).

Tabelul nr. 4. Suprafața fondului funciar în anul 2019 după modul de folosință la nivelul orașului Sovata

Sursa datelor: Primăria Orașului Sovata

Suprafața fondului funciar după modul de folosință		
Modul de folosință pentru suprafața agricolă/neagricolă	An 2019	
	UM: Ha	
	Total	din care proprietate privată
Total	16244	5448
Agricolă	4321	4304
Arabilă	1077	1060
Pășuni	1773	1773
Fânațe	1471	1471
Terenuri neagricole total	11923	2254
Păduri și altă vegetație forestieră	11073	1623
Ocupată cu ape, bălți	131	-
Ocupată cu construcții	351	319
Căi de comunicații și căi ferate	153	121
Terenuri degradate și neproductive	215	191

Teritoriul administrativ al localității în situația existentă se compune din suprafețele însumate ale mai multor zone funcționale:

- orașul Sovata 540 ha;
- stațiunea Sovata 182 ha;
- satul aparținător Săcădat 188 ha;
- satul component Ilieși 30 ha;
- satul component Căpeți 5,0 ha;
- ferma și zona de agrement Iszulyka 3,0 ha;
- zona caselor de vacanță 3,0 ha;
- zona pentru sporturi de iarnă poiana Répás 3,0 ha.

Intravilanul existent este aprobat prin Hotărârea Consiliului local, pe baza planului urbanistic general elaborat în anul 1995. Intravilanul localității cuprinde diverse zone funcționale ce însumează o suprafață de 1580,03 ha.

Tabelul nr. 5. Bilanț teritorial existent (Sursa datelor: PUG Sovata)

Zone funcționale	Existent	
	Suprafață (ha)	Procent din total intravilan
Locuințe cu funcțiuni complementare	409,96	25,95
Unități industriale și depozite	41,43	2,62
Unități agro-zootehnice	3,46	0,22
Instituții și servicii de interes public	63,62	4,03
Căi de transport	85,94	5,44
din care: rutier	72,44	4,58
feroviar	7,79	0,49
alte	5,72	0,36
Spații verzi, sport, agrement, protecție	18,60	1,18
Construcții tehnico-edilitare	3,45	0,22
Gospodării, cimitire	12,63	0,80
Terenuri libere	741,28	42,92
Ape	17,94	1,14
Păduri	166,77	10,55
Terenuri neproductive	14,93	0,94
Total	1580,03	100

2.3.1. Spații verzi și recreaționale

Importanța spațiilor verzi este bine cunoscută, mai ales în zonele urbane, având un important rol în creșterea calității aerului pe care îl respirăm, prin aportul de oxigen generat de plantele verzi.

Spațiile verzi previn eroziune solului, îmbunătățesc absorbția apelor pluviale conferind un bun drenaj acestora. Copacii au capacitatea de a absorbi substanțele poluante și a diminua poluarea fonică. În plus spațiile verzi au și rol estetic, influențând starea de bine a populației și oferind un loc important pentru activități culturale și recreaționale.

Studii făcute în diferite părți ale lumii demonstrează ca una dintre căile importante, atât pentru protejarea mediului, cât și pentru crearea unui cadru ambiental sănătos și plăcut oamenilor care locuiesc în zonele urbane, este dezvoltarea spațiilor verzi.

Stațiunea balneoclimaterică Sovata se afla într-o regiune de dealuri și astfel beneficiază de un climat de depresiune, cu rol de relaxare asupra organismului. Aerul este curat, puternic ionizat și lipsit de praf.

Sovata este renumită în special pentru **Iacurile Ursu, Aluniș, Verde, Negru, Roșu, Mierlei și Șerpilor**, cu o concentrație mare de cloruri și sodiu, fiind recunoscută la nivel

european de peste 170 de ani. Stațiunea este cunoscută și sub numele de „perla stațiunilor balneoclimaterice din Transilvania” datorită calității terapeutice a nămolului, aerului curat din zonă și ale calităților terapeutice ale nămolului.

Orașul Sovata deține 2 parcuri importante:

- 1. Parcul Petőfi Sándor** situat în centru stațiunii, se întinde pe o suprafață de 7.962 mp. Este un spațiu deschis, relaxant ce dispune de alei pavate, scuaruri de flori, o mică fântână arteziană și băncuțe de relaxare. Este un spațiu perfect pentru activități de recreere ale localnicilor și turiștilor și pentru desfășurarea activităților culturale în aer liber.
- 2. Parcul Nicolae Bălcescu** - vis-a-vis de parcul Petőfi Sándor, se află Parcul Bălcescu cu bustul lui Nicolae Bălcescu. Bustul este creația artistului plastic sovățean Bocskay Vince și a fost realizat în anul 1991. Parcul este întreținut și toaletat anual, și se întinde pe o suprafață de 3.162 mp.

Zona Lacul Ursu - de-a lungul aleii principale din jurul Lacului Ursu s-au amenajat 8 puncte nodale cu diferite funcțiuni: locuri de odihnă, punct de informare, grup sanitar public. Lacul Ursu este cel mai valoros element din cadrul zonei naturale protejate, și punctul de atracție turistică numărul unu din Sovata. Aleea amenajată din jurul lui are lungimea de 1.085 m și conduce către principalele puncte de atracție ale stațiunii cum ar fi Muntele de Sare, Turnul de belvedere, lacurile Aluniș, lacul Verde, lacul Roșu, lacul Paraschiva, puncte de belvedere etc. Spațiul este modern amenajat cu pistă de alergare, spații de joacă pentru copii, spații de recreere etc.

Deși Sovata este un oraș verde, pe anumite tronsoane se constată necesitatea realizării de aliniamente verzi dealungul infrastructurii rutiere, precum și amenajarea unor noi spații verzi. Zonele verzi sunt dotate cu coșuri de gunoi, iar Autoritatea publică locală realizează anual investiții privind întreținerea spațiilor verzi din intravilanul localității, prin toaletarea copacilor, întreținerea spațiilor verzi din parcuri, sensuri giratorii, scuarurile din cadrul intersecțiilor etc. În limita bugetului local mobilierul urban este întreținut anual sau înlocuit acolo unde se impune.

Conform Registrului Local al spațiilor verzi, Sovata dispune de o suprafață totală de 76.987 mp zone verzi, astfel:

Nr. crt.	Denumire zonă spații verzi	Suprafața spațiu verde (mp)
1.	Cartier Mihai Eminescu	18.582
2.	Cartier Petőfi Sándor	7.962
3.	Cartier Florilor	1.789
4.	Parcul Nicolae Bălcescu	3.162
5.	Parcul Petőfi Sándor	3.356
6.	Zona Cinematografului Doina	3.236
7.	Zona Hotelului Aluniș	3.538
8.	Zona parcarii Bernády	2.948
9.	Zona Vila Parc	1.414
10.	Scuaruri și aliniamente stradale	32.000

Procentul ridicat al spațiilor verzi din stațiune completează decorul de zonă verde pe locuitor în Oraș, deși este menit să deservească în principal turiștii. În oraș categoriile predominante ale spațiilor verzi existente sunt determinate de scuaruri, plantații de pomi și arbuști în lungul străzilor și în fața sau incinta infrastructurilor publice mai importante. Conform Legii nr.24/2007 administrarea spațiilor verzi de pe terenurile proprietate privată este exercitată de către proprietarii acestora, cu respectarea prevederilor actelor normative în vigoare.

Conform PUG Sovata, în perspectivă se prevede extinderea zonelor verzi prin amenajarea fâșiilor verzi de-alungul cursurilor de apă, în măsura regularizării albiei, cu lățime variabilă (5-10 m). Se propun plantații bogate în lungimea arterelor principale de circulație rutieră, pentru atenuarea nocivităților rezultate din circulație. La aceste se vor adăuga ca suprafețe verzi-extinderile cimitirelor, reamenajarea și extinderea terenului de sport și plantațiile perimetrale și ornamentale, boschete și arbori ai incintelor industriale - precum și zonele verzi ale complexelor de locuit. Aceste categorii nu s-au cuprins în suprafața spațiilor verzi din bilanțul teritorial. În același timp se prevăd zone verzi masive ca zone de protecție ale stației de epurare și ale fostei gropi de gunoi în vederea reconstrucției ecologice a zonei. Pe valea Sebeșului este singurul teren potrivit pentru amenajarea unui complex de sport - în restul zonelor terenul fiind ondulat.⁷

2.3.2. Terenuri degradate și neproductive

Majoritatea terenurilor degradate și neproductive (88%) aparțin domeniului privat.

Dat fiind caracterul de continuă transformare a zonei ocupate de depozite sedimentare tectonice (masivul de sare) se consideră nerecomandabilă executarea unor construcții sau amenajări care ar putea provoca distrugerea echilibrului dinamic al zonei, fără ca zonele optime de amplasare ale acestora să fie stabilite prin studii geologice și hidrogeologice detaliate.

2.3.3. Urbanism

Serviciul Arhitectură, Urbanism și Amenajarea teritoriului din cadrul Primăriei orașului Sovata funcționează în baza legii nr.50/1991, republicată, privind autorizarea lucrărilor de construcții, a Ordinului Ministrului Dezvoltării Regionale și Locuințelor nr.839/2009, a legii nr.350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanism, cu modificările și completările ulterioare, a Legii nr.10/1995 privind calitatea în construcții cu modificările și completările ulterioare.

Activitatea Serviciul Arhitectură, Urbanism și Amenajarea teritoriului s-a concretizat în îndeplinirea obiectivelor stabilite prin ROI (Regulament de Ordine Internă) și ROF (Regulament de Organizare și Funcționare) cu respectarea întocmai a legislației specifice în domeniul autorizării lucrărilor de construcții și al urbanismului.

Serviciul Urbanism și Amenajarea teritoriului are în subordine următoarele compartimente:

- compartimentul urbanism, amenajarea teritoriului, protecția mediului și a

⁷ Proiect nr. nr.6382.0 Revizuire și completarea PUG și RLU al Orașului Sovata - cu localitățile componente, SC Proiect SRL, Târgu Mureș

construcțiilor;

- compartimentul autorizări și disciplină în construcții.

Misiunea și scopul compartimentului:

- promovarea și gestionarea documentațiilor de urbanism și amenajare a teritoriului și stabilirea direcțiilor principale de dezvoltare urbană durabilă;
- urmărirea prin documentațiile de urbanism și stabilirea direcțiilor dezvoltării spațiale a localității în acord cu potențialul acesteia și cu aspirațiile locuitorilor;
- coordonarea activității de urbanism desfășurată pe teritoriul orașului și urmărirea respectării prevederilor cuprinse în documentațiile de amenajare a teritoriului și de urbanism aprobate.

Activitatea de urbanism și amenajare a teritoriului este un proces continuu, complex și interactiv, având la bază documentațiile: Plan Urbanistic General (P.U.G.), planuri urbanistice zonale (P.U.Z.) cu regulamentele aferente și planuri urbanistice de detaliu (P.U.D.).

Conform datelor statistice de la Institutul Național de Statistică numărul autorizațiilor de construire emise pentru clădiri rezidențiale s-a redus în anul 2019 cu 18,52% față de anul 2017.

Tabelul nr. 6. Autorizații de construire eliberate pentru clădiri pe tipuri de construcții în perioada 2015-2019

Categorii de construcții	Anul 2015		Anul 2016		Anul 2017		Anul 2018		Anul 2019	
	UM: Număr, mp suprafață utilă									
	Număr	Metri pătrați suprafață utilă	Număr	Metri pătrați suprafață utilă	Număr	Metri pătrați suprafață utilă	Număr	Metri pătrați suprafață utilă	Număr	Metri pătrați suprafață utilă
Clădiri rezidențiale (exclusiv cele pentru colectivități)	27	4633	22	3916	20	2916	19	3627	22	2726
Clădiri administrative	0	0	1	486	0	0	0	0	0	0
Hoteluri și clădiri similare	1	640	3	549	2	2356	0	0	0	0
Clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul	0	0	0	0	2	944	0	0	0	0
Alte clădiri	5	1032	6	812	3	1001	1	256	2	235

2.4. Infrastructura tehnico-edilitară

2.4.1. Infrastructura de transport

2.4.1.1. Infrastructura rutieră

Sovata se află la o distanță de 60 km de reședința de județ, municipiul Târgu Mureș, fiind legat de rețeaua de localități a țării prin drumul național DN 13 – Bălăușeri – Târgu Mureș într-o direcție și Odorhei – Miercurea Ciuc în cealaltă, respectiv DN 13A și DJ 153, drum ce realizează legătura Sovata – Eremitu – Reghin. Un alt itinerar este Sovata-Bălăușeri-Sighișoara, pe DN E60 până la Bălăușeri și de acolo pe DJ13 A.

Între Gheorgheni, județul Harghita și Sovata sunt 60 km pe drumul 13B, între orașul Reghin și Sovata sunt 42 km pe drumul 153. Odorheiu Secuiesc, județul Harghita, se află la 42 km distanță de Sovata, pe drumul 13A, trecând prin comuna Corund. Dinspre Miercurea-Ciuc – Odorheiu Secuiesc și din Târgu Mureș circulă autobuze cu cursă regulată. Până la București sunt 400 km pe DN E60, iar până la Budapesta, Ungaria sunt 600 km.

Situația existentă în care majoritatea străzilor secundare din Sovata sunt neasfaltate, fără trotuare și spații de parcare amenajate, conduce la trafic greoi și nesiguranță în circulația pietonală afectând calitatea vieții locuitorilor, și totodată îngreunează desfășurarea activităților turistice.

În anii '90 s-au făcut modernizări în orașul Sovata, pe strada Trandafirilor, strada Ghera. Trotuarele pe arterele principale, precum și DN13A, care traversează localitatea au fost complet reabilitate în anul 2006.

Partea de stațiune este relativ bine dotată cu parcări, dar totuși se observă o insuficiență în perioada sezonului estival. Sunt de menționat în partea inferioară, la intrarea în stațiune două parcări (una la autogară și una la punctul de informare, pe strada Trandafirilor) și cinci parcări pe partea superioară (în zona Lacul Ursu și superior lacului). Partea orașului în schimb nu este așa de bine dotată cu parcări: una în centru la motelul Ursul Negru, precum și o parcare la intersecția străzilor Praidului cu 1 Mai. Din parcările amintite doar o parte sunt acoperite cu asfalt sau pavaj.

În prezent există un proiect în desfășurare pentru modernizare străzi urbane în orașul Sovata, pentru următoarele străzi: Strada 1 Mai, Strada Stâna de Vale, Strada Răchitei, Strada Câmpul lui Ioan, Strada Reștad, Strada Fagului, Strada Maistrului, Strada Rozelor, Strada Căprioarei, Strada Cerbului, Strada Privighetorii, Strada Lupului, Strada Stejerișului, în lungime totală de 5.430,00 m.

Modernizarea străzilor din orașul Sovata face parte din proiectul de dezvoltare urbanistică al orașului. Prin executarea lucrărilor propuse documentație se vor obține mai multe avantaje:

- mărirea siguranței și a vitezei de circulație a vehiculelor;
- scăderea costurilor de întreținere;
- evacuarea apelor pluviale prin amenajarea șanțurilor;
- reducerea poluării prin praf și reducerea poluării fonice.

Lungimea străzilor orășenești în anul 2019 era de 72 km, din care doar 48,6% erau modernizate.⁸

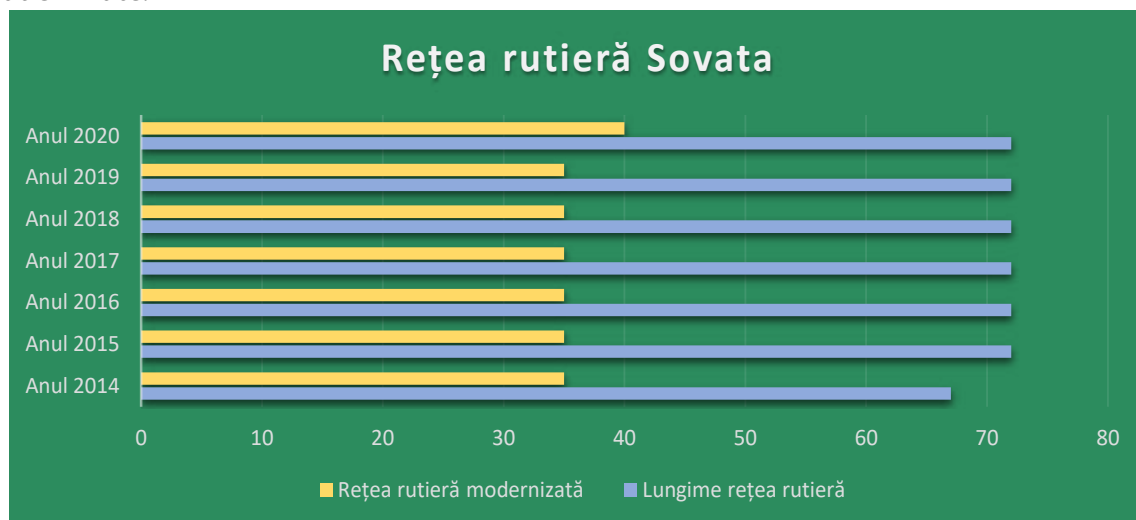

Figura nr. 6. Lungimea străzilor orășenești în perioada 2014-2020

În urma consultărilor publice realizate pentru elaborarea strategiei, principalele probleme ale infrastructurii rutiere sesizate de factorii de interes local privesc:

- trecerile de pietoni;
- zonele pietonale improprii;
- lipsa rampelor sau neconformitatea acestora.

Trecerile de pietoni

Multe din trecerile de pietoni din orașul Sovata au probleme de accesibilitate. Bordurile nu sunt coborâte la nivelul carosabilului fapt care împiedică circulația persoanelor utilizatoare de scaun rulant și îngreunează circulația persoanelor cu mobilitate redusă și a părinților cu copii în cărucior.

Trotuarele

Suprafața multor trotuare existente este neuniformă, există borduri neadecvate sau uneori trotuarele sunt blocate de vehicule parcate. Aceste lucruri îngreunează circulația oricărei categorii de pietoni. Zona pietonală dintre banca Transilvania și sediul Sóvidék TV este total inaccesibilă persoanelor care utilizează scaunul rulant și destul de greu accesibilă mamelor cu cărucioare, respectiv persoanelor cu mobilitate scăzută din cauza acestor borduri prea înalte și a lipsei rampelor. Din această cauză, persoanele cu dizabilități sunt nevoite să utilizeze partea carosabilă intens circulată de mașini, punându-și sănătatea și chiar viața în pericol.

Rampele impracticabile

Rampele pentru accesibilizarea persoanelor cu handicap, sunt foarte puține și unele chiar impracticabile, susțin reprezentanții asociației Rozalia prin memoriul transmis administrației locale a orașului.

⁸ <http://statistici.inse.ro:8077/tempo-online>

Pe lângă acestea, trebuie să menționăm, că există o autogară de unde pleacă zilnic curse regulate naționale și internaționale și două companii private de taximetrie.

Orașul Sovata dispune de o stație de încărcare rapidă a autovehiculelor electrice, inițiativă ce face parte din proiectul NEXT-E, cofinanțat din fonduri europene, prin intermediul programului Connecting Europe Facility (CEF) prin care E.ON Energie România și-a propus să ofere clienților o alternativă viabilă și ecologică la vehiculele tradiționale.

2.4.1.2. Rețeaua feroviară

Pe teritoriul județului Mureș există linii de cale ferată cu ecartament îngust, care prin reabilitare și modernizare, odată cu infrastructura aferentă (gări, halte) pot deveni un element de atracție turistică.

Tronsoanele de linii ferate cu ecartament îngust ale județului sunt:

- Târgu Mureș– Sovata (75,45 km);
- Târgu Mureș– Band (27,669 km)- Miheșu de Câmpie (29,6 km);
- Târgu Mureș– Band - Lechința (61,2 km)
- Sighișoara - Apold- Agnita (46 km).

Aceste linii, utilizate pentru transportul de persoane până spre sfârșitul anilor 90, au fost trecute în conservare. În momentul de față este funcțională o porțiune de 10 km pe tronsonul Eremitu - Sovata, urmare a unui contract de concesiune încheiat în anul 2010 între Societatea de Administrare Active Feroviare „SAAF” SA și întreprinzători particulari. Contractul a fost stabilit pe o durată de 25 de ani pentru liniile ferate cu ecartament îngust pe tronsonul Band - Miheșu de Câmpie (27,669 km) și Târgu Mureș- Sovata (75,45 km), în vederea reabilitării și utilizării ei în scopuri turistice.

Pe cale ferată, Sovata era legată pe vremuri chiar prin două linii: o linie secundară de ecartament normal și o linie de ecartament îngust. Linia cu ecartament normal, linia secundară 307, neelectrificată, pornește de la Praid, coboară pe valea Târnavei Mici, prin Târnaveni și Blaj până la Teiuș, unde se conectează la linia principală (magistrala 300).

În prezent pe cale ferată se poate ajunge la Sovata pe linia Blaj-Praid, traversând orașele Târnaveni și Sângeorgiu de Pădure. Această linie ferată a fost construită în anul 1906 și are gara de călători și marfă în partea vestică a orașului.

În scop turistic, rețeaua feroviară este utilizată pentru traseul Mocăniței. În perioada de primăvară – toamnă, Mocănița pleacă zilnic din gara Sovata la orele 10, 13, 17, 19 și parcurge traseul Sovata- Câmpul Cetății și retur. Durata unei călătorii este de 1h și 45min.

2.4.1.3. Transportul public în comun:

Orașul Sovata nu deține transport public în comun intraurban. Distanțele între diferite zone ale orașului sunt reduse, iar majoritatea populației utilizează, ca mijloc de transport autovehiculele personale și bicicleta.

Legăturile cu localitățile și orașele învecinate sunt asigurate de operatori privați de transport. Există mai multe curse zilnice locale dinspre și înspre Târgu Mureș, precum și spre Odorheiu Secuiesc și Miercurea-Ciuc. De asemenea, există și curse internaționale care

traversează Sovata, în special dinspre Piatra Neamț sau Odorheiu Secuiesc spre destinații din Europa Occidentală, precum Ungaria, Germania, Franța, etc.

Dezvoltarea construcțiilor din Stâna de Vale pot lua o amploare așa de mare, încât realizarea unui teleferic între Lacul Ursu și Valea Sebeșului devine economic justificată. Prin aceasta s-ar realiza o legătură directă dintre cele două zone. În situația actuală legătură există numai prin ocolirea dealului prin Stâna de Vale.

2.4.1.4. Transportul aerian

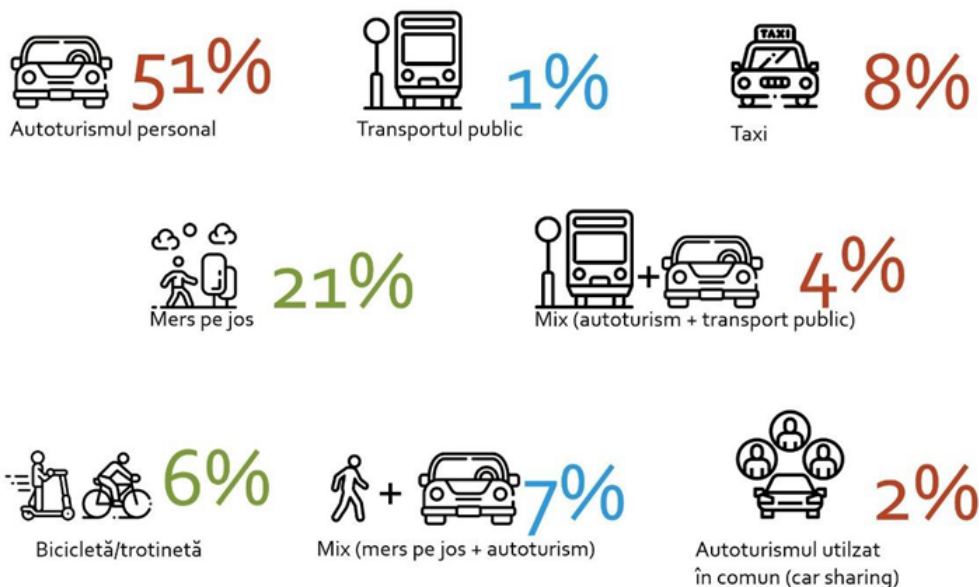
Pe cale aeriană, orașul Sovata poate fi accesat de la Aeroportul Transilvania Târgu Mureș, care se află la o distanță de cca. 62 km de Sovata și are în momentul de față curse regulate către Londra, Budapesta și Dortmund sau aeroporturile din Cluj sau din Sibiu, la cca. 170 km care oferă alte alternative de zbor în țară și în străinătate, inclusiv curse charter pentru turismul organizat.

Există o posibilitate cu perspective mari ca proiectul aeroportului din Ghimbav, de lângă Brașov, să aducă turiști prin transport aerian la Sovata și în întreaga zonă.

Dezvoltarea conexiunilor și a transportului în sine trebuie să fie încorporată ca politică prioritară a Consiliului Local printr-un Plan de Mobilitate Urbană, luând în considerare toate aspectele și variantele legate de infrastructură și de mediul înconjurător, materializate prin acțiuni coerente care să asigure condițiile pentru promovarea unui transport alternativ.

2.4.1.5. Moduri de transport în orașul Sovata

Repartiția pe moduri de transport în orașul Sovata

Sursa: preluare din PMUD Sovata - Figură 2-24 - Repartiția pe moduri de transport în Orașul Sovata

Potrivit informațiilor prezentate în PMUD, majoritatea respondenților, adică 51%, utilizează autoturismul personal pentru deplasări. Alte modalități de deplasare includ mersul pe jos, preferat de 21% dintre respondenți, utilizarea taxiului, care este modalitatea principală pentru 8% din aceștia, precum și folosirea bicicletei sau trotinetei, care este aleasă de 6% din respondenți. Transportul public este utilizat de doar 1% dintre participanți.

În ceea ce privește modurile mixte de deplasare, 6% dintre respondenți combină utilizarea autoturismului cu mersul pe jos, iar 3% combină autoturismul cu transportul public.

Astfel, cota modală a deplasărilor cu autoturismul este în prezent de 66,5%, conform datelor colectate în cadrul interviurilor.

Conform PMUD, în Orașul Sovata, cota modală a transportului public este mai mică decât în alte orașe analizate, iar utilizarea autoturismului este predominantă, depășind media orașelor similare. Utilizarea bicicletelor este sub medie în comparație cu alte localități.

Există o oportunitate evidentă pentru a crește cota de utilizare a transportului sustenabil (biciclete și mersul pe jos) în defavoarea autoturismelor, iar aceasta va fi un obiectiv strategic în viitoarea dezvoltare a orașului. Principalele probleme identificate în legătură cu utilizarea autoturismelor sunt volumul ridicat de mașini, starea precară a străzilor și lipsa locurilor de parcare. Mai mult de trei sferturi din populație consideră aceste aspecte prioritare în ceea ce privește deplasările cu autoturismul personal.

Absența unui sistem de transport public eficient, a pistelor pentru biciclete și a infrastructurii pietonale moderne determină locuitorii să utilizeze în mod excesiv autoturismele personale. Această situație generează probleme legate de congestia traficului și deficitul de locuri de parcare, mai ales în zonele rezidențiale și comerciale frecventate intens de turiști și vehicule de aprovizionare.

Infrastructura rutieră este suprasolicitată și nu face față cererii crescânde de deplasări cu autoturisme, mai ales în orele de vârf. Este nevoie de soluții eficiente pentru a îmbunătăți mobilitatea în Sovata și pentru a promova alternativele durabile la transportul personal cu autoturisme.

2.4.2. Rețeaua de apă și canalizare

În Sovata primele lucrări la rețeaua de apă au avut loc în anul 1908, când s-a introdus apa curentă și s-a început canalizarea stațiunii balenoclimaterice. Lucrările au cunoscut o perioadă de dezvoltare până în 1914, după care din cauza primului război mondial, a intervenit o stagnare.

În anul 2019 lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a orașului Sovata era de 61,5 km, iar lungimea totală simplă a conductelor de canalizare era de 51,5 km.⁹ Aprovizionarea cu apă potabilă în sistem public a orașului Sovata este asigurată de către S.C. Servicii Tehnice Comunale S.A. Sovata.

În anul 2019, localitatea Sovata dispunea de un sistem de alimentare cu apă din două surse independente prin două uzine de apă construite pe râul Sebeș (uzina nr. 1) și pârâul Sovata (uzina nr. 2). Toate instalațiile centrale de alimentare cu apă sunt astăzi proprietatea Consiliului local Sovata. Practic întreg orașul și stațiunea balneară sunt deservite de conductele de distribuție. Sistemul centralizat de alimentare cu apă este organizat pe patru zone de presiune, determinate de diferențele foarte mari de nivel pe teritoriul intravilanului. Zonele inferioare de presiune sunt alimentate prin intermediul camerelor de rupere a presiunii.

⁹ <http://statistici.inse.ro:8077/tempo-online/>

Totuși zonele periferice (Ilieși, Săcădat) nu dispun de conducte de distribuție a apei potabile, aici locuințele sunt alimentate cu apă din fântâni și izvoare, captate prin lucrări improvizate.

Pentru alimentarea cu apă a satelor componente Săcădat și Ilieși sunt necesare lucrări de prelungire a rețelilor de distribuție existente, stații de pompare, rezervoare de compensare și înmagazinare a rezervei intangibile de incendiu și rețele de distribuție proprii.

Pentru alimentarea cu apă în bune condiții, conform normelor legale în vigoare, a zonei Stâna de Vale este nevoie de crearea zonei VI de presiune, alimentată de la uzina de apă nr.1, alcătuită din rezervor de înmagazinare și rețea proprie de distribuție. Ținând cont de dezvoltarea rapidă a construcțiilor în zonă, atât locuințe particulare, cât și unități turistice și de alte categorii, rezolvarea acestei probleme este de mare actualitate.

Se simte și nevoia de înlocuire a instalației de clorare, depășită tehnic, moral și fizic, prezentând un pericol ridicat de exploatare. Capacitatea avizată a uzinei de apă nr.1 este de 66 l/s captare-tratare, utilizând practic integral debitul minim normat, debitul de servitute fiind de numai 2 l/s. În prezent Orașul Sovata dispune de un sistem centralizat de canalizare, inclusiv stațiunea balneoclimaterică. Însă, satele componente Ilieși și Săcădat nu dispun de sisteme centralizate de canalizare. Proiectul SC Hidroplast SRL privind canalizarea este în curs de implementare.

Asigurarea protecției și conservării mediului nu se poate realiza în afara existenței unui sistem ecologic de alimentare cu apă și canalizare (inclusiv tratarea apelor uzate) și în același timp un sistem de colectare selectivă și depozitare a deșeurilor menajere.

2.4.3. Alimentarea cu gaze naturale

Alimentarea cu gaze naturale este realizată pe teritoriul localității Sovata (oraș și stațiune), însă lipsește în satele Ilieși și Săcădat. Rețeaua cuprinde două categorii de conducte, conducte de distribuție și conducte de repartiție, legate prin intermediul posturilor de reglare.

În anul 2019 lungimea totală a conductelor de distribuție a gazului măsoară 52,8 km. În anul 2019 putem remarca o creștere cu 4,9 km față de anul 2015 a rețelei de distribuție a gazelor naturale

Figura nr. 7. Lungimea totală în km a conductelor de distribuție a gazelor

În perioada 2015-2019 se observă o creștere continuă a consumului de gaze naturale astfel că, în anul 2019 consumul de gaze naturale a crescut cu 263 mii mc față de anul 2015. Gazele naturale utilizate pentru uz casnic în anul 2019 erau în proporție de 38,5% din totalul gazelor naturale distribuite.

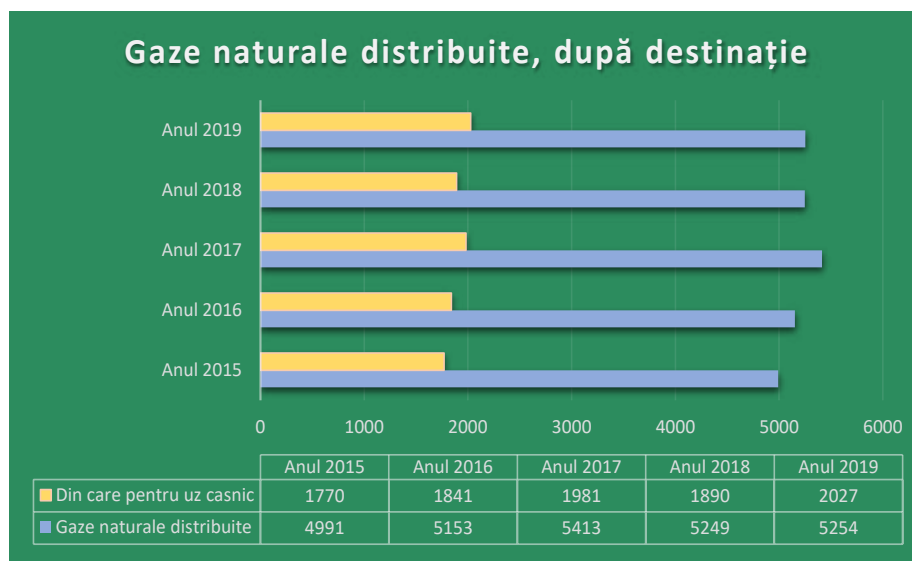

Figura nr. 8. Consum gaze naturale în perioada 2015-2019

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

2.4.4. Alimentarea cu energie electrică

În 1922 s-a introdus lumina electrică în orașul Sovata. Alimentarea cu energie electrică a orașului se realizează prin posturi de transformare de la rețeaua de înaltă tensiune existentă în zonă. În cadrul localității există în total 4 microhidrocentrale, două pe pârâul Sovata și două pe pârâul Iuhod, având în total o capacitate de 860 kW, dar acestea nu mai sunt în funcțiune deoarece, o societate privată a cumpărat aceste obiective.

Distribuțiile sunt parțial rezolvate cu cabluri subterane, dar există și zone în care mai există rețele aeriene. Societatea furnizoare de energie prin filiala Sovata urmărește echilibrarea și asigurarea rezervelor de putere în diferite zone propuse pentru extindere funcțională, ținând cont că în general energia electrică este o energie curată, nepoluantă, furnizând un suport bun pentru dezvoltări intensive și extensive. Totuși o problemă legată de deservirea cu energie electrică se constată în zonele principalelor investiții, unde se constată un deficit de putere instalată.

2.4.5. Telecomunicații

Extinderea serviciilor de telefonie mobilă și fixă din ultimii ani a determinat creșterea numărului de abonați, iar în județul Mureș serviciile de telefonie fixă sunt asigurate de ROMTELECOM, Orange și RCS& RDS care și-au dezvoltat propria infrastructură de telecomunicații pe suport de fibră optică. Există servicii de telefonie și servicii TV prin cablu la standarde foarte bune în Sovata. Conectarea la internet se face prin telefonie fixă, mobilă sau prin cablu cu fibră optică de mare viteză.

Din punctul de vedere al telecomunicațiilor, orașul Sovata are acces la:

- rețele de telefonie fixă și mobilă;
- rețea de televiziune prin cablu;
- conexiune la internet.

2.4.6. Analiza SWOT

INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Stațiune balneoclimaterică de renume internațional • Este traversat de DN13A din direcțiile Bălăușeri/Târgu Mureș, respectiv Odorheiu Secuiesc/Gheorgheni • Existența liniei de cale ferată 307 Blaj-Praid • Accesul populației la transportul feroviar • Rețea de străzi orășenești de 72 km • Rețea de alimentare cu apă de 61,5 km • Investițiile realizate pentru asfaltarea drumurilor/străzilor • Acces ridicat la infrastructura de comunicații IT, telefonie fixă și mobile • Serviciile de transport public acoperă necesitățile populației	• Lipsa pistelor de biciclete • În satele aparținătoare rețea stradală de slabă calitate • Insuficiența locurilor de parcare în stațiune pe perioada sezonului • Stațiile de transport public • Lipsa unui sistem de management al traficului • Multe spații publice nu sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități • Există pericolul de inundații • Suprapunere peste rețeaua stradală a traficului de tranzit, îngreunând circulația și creând o sursă majoră de poluare în zonele de locuit ale orașului
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența programelor de infrastructură finanțate din fondurile UE • Programe guvernamentale în vederea dezvoltării infrastructurii • Posibilitatea atragerii de fonduri în vederea dezvoltării infrastructurii care să asigure prevenirea pe inundații și calamități naturale • Deschiderea administrației publice locale pentru implementarea de proiecte • Posibilitatea realizării de parteneriate public-private în vederea dezvoltării infrastructurii din oraș • Existența Master Planului pentru Sectorul Apă și Apă Uzată la nivelul județului Mureș	• Calamități naturale – pericol de inundații, care pot degrada infrastructura • Schimbările climatice reprezintă o amenințare pentru cadrul natural: temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă, fapt ce contribuie la distrugerea infrastructurii • Costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor poate împiedica accesarea fondurilor europene • Instabilitate legislativă și monetară • Instabilitate politică • Apariția de disfuncționalități în implementarea proiectelor de infrastructură

2.5. Profilul economic al orașului Sovata

2.5.1. Profilul economic la nivelul Regiunii Centru

Resursele de muncă la nivelul Regiunii Centru totalizează la finele anului 2018 circa 1,45 milioane persoane. Județul Brașov înregistrează cea mai numeroasă resursă de muncă (349,5 mii persoane, reprezentând 63,3% din populația județului). Numărul populației ocupate la nivel regional, în anul 2018, se ridică la 1051,8 mii persoane. Sectorul serviciilor deține în 2018 cea mai mare pondere din populația ocupată (45,2%), fiind urmat de industrie (30,6%), agricultură (16,9%) și construcții (7,3%).

Tabelul nr. 7. Resursele de muncă și populația ocupată în județele Regiunii Centru

Resursele de muncă și populația ocupată în județele Regiunii Centru	Populația ocupată	Resurse de muncă
	UM: mii persoane	
Sibiu	192,7	253,3
Mureș	228,2	336
Harghita	129	189,7
Covasna	82,3	126,2
Brașov	257,1	349,5
Alba	162,5	199,2
Regiunea Centru	1051,8	1453,9

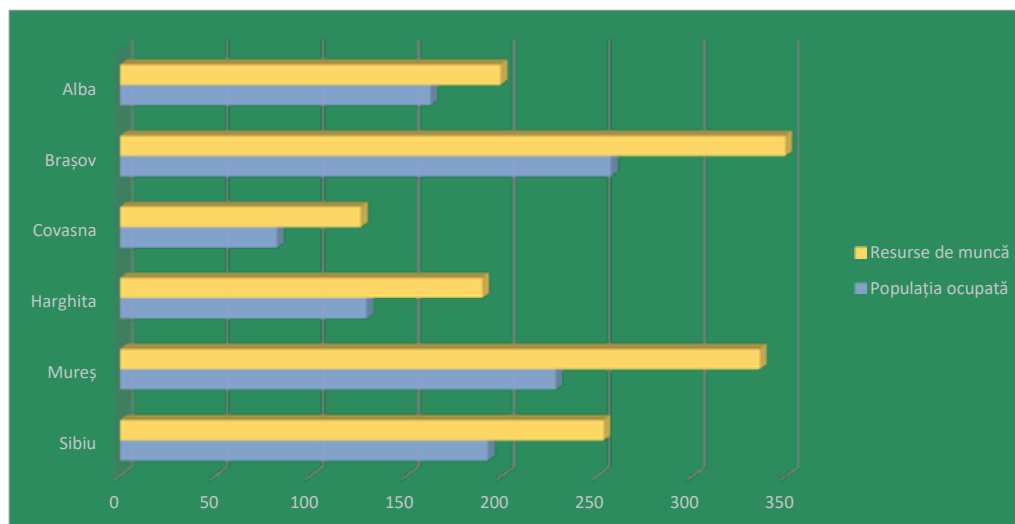

Figura nr. 9. Structura resurselor de muncă și populația ocupată în județele Regiunii Centru

Numărul mediu de salariați în anul 2018 la nivelul Regiunii Centru a ajuns la 653.485 persoane, cei mai mulți salariați înregistrându-se în județul Brașov (178.744 persoane), iar cei mai puțini în județul Covasna (50.570 persoane). Cei mai mulți salariați lucrează în sectorul terțiar al economiei (54,6%), industria întreprinde 36,3% din totalul salariaților din Regiunea Centru, construcțiile 6,7% din forța salariată de muncă, iar agricultura și silvicultura 2,4%.

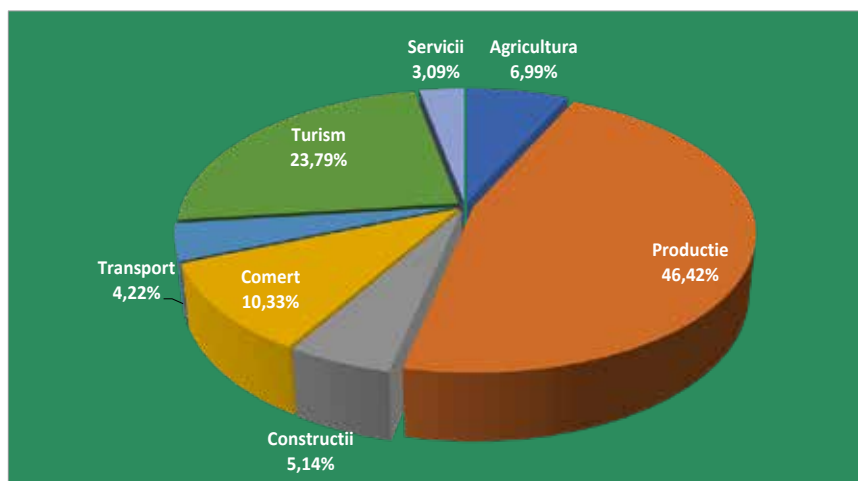

Figura nr. 10. Procentul salariilor din Regiunea Centru pe secțiuni ale economiei

Din tabelul de mai jos se observă că, în județul Mureș, 31% din societățile comerciale active în anul 2018 își desfășoară activitatea în comerț, 15,46% în tranzacții imobiliare, 11,95% în industria prelucrătoare, 8,77% în construcții, 9,82% în transport, depozitare și activități de poștă și curierat, în hoteluri și restaurante 6,23%, iar domeniul de activitate cu cele mai puține societăți înregistrate în anul 2018 este producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă.

Tabelul nr. 8. Numărul unităților locale active la nivelul județului Mureș

Număr de unități locale active, pe activități ale economiei naționale	Total an 2018	Pe clase de mărime după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste
TOTAL JUDEȚ	14371	12602	1463	259	47
Agricultură, silvicultură și pescuit	544	477	63	2	2
Industrie extractivă	31	17	12	2	-
Industrie prelucrătoare	1717	1254	339	101	23
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	27	22	1	1	3
Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	111	87	14	8	2
Construcții	1261	1069	160	32	-
Comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor	4370	3901	415	48	6
Transport, depozitare și activități de poștă și curierat	1412	1296	102	11	3
Hoteluri și restaurante	895	742	143	10	-
Informații și comunicații	476	424	38	12	2
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	2222	2083	109	24	6

Număr de unități locale active, pe activități ale economiei naționale	Total an 2018	Pe clase de mărime după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	250 și peste
Învățământ	125	119	6	-	-
Sănătate și asistență socială	550	516	30	4	-
Alte activități de servicii colective, sociale și personale	630	595	31	4	-

Din totalul unităților active în anul 2018, la nivelul județului Mureș, 87,69 % aveau între 0-9 salariați, 10,18% între 10-49 de salariați, 1,8% între 50-250 de salariați iar 0,33% aveau peste 250 de salariați. În anul 2018 față de anul 2014 numărul mediu al salariaților a crescut cu 14246 de persoane (+11,97%).

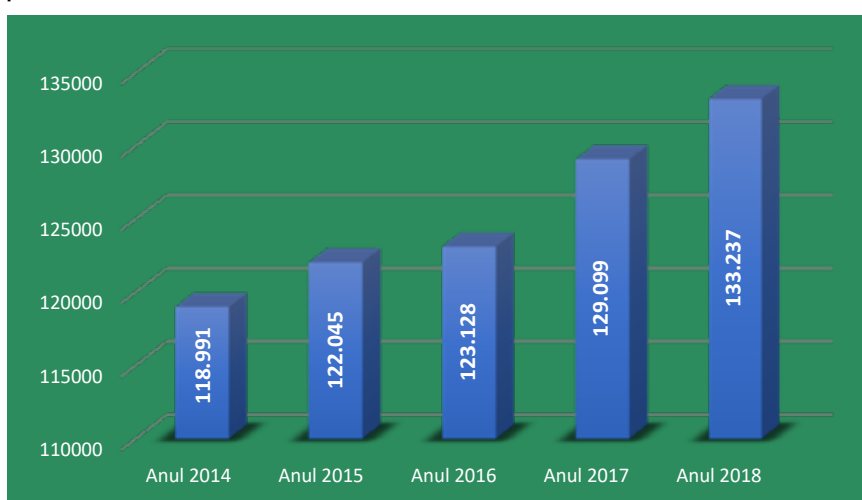

Figura nr. 11. Numărul mediu de salariați la nivelul județului Mureș

Numărul persoanelor înregistrate ca șomeri la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, s-a redus în perioada 2015-2019 la nivel de județ cu un ritm mediu anual de 1.253 persoane. În anul 2019 față de anul 2015 numărul șomerilor s-a redus cu 44%.

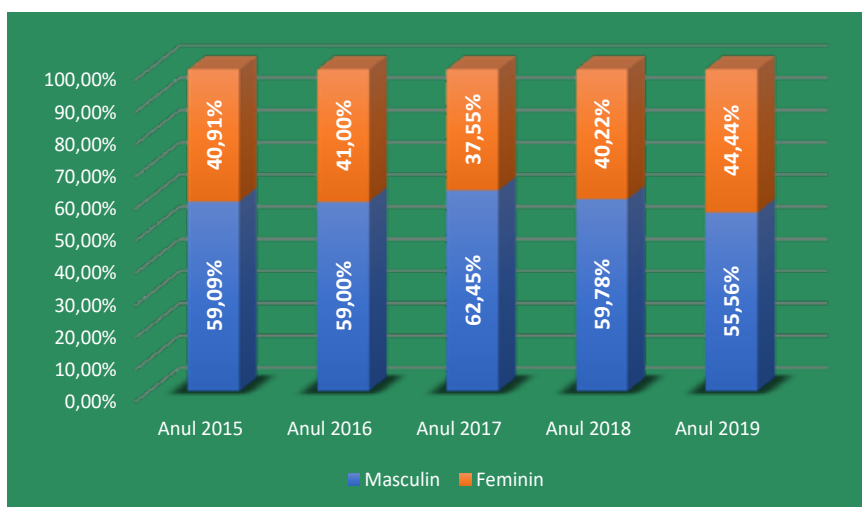

Figura nr. 12. Numărul șomerilor la nivelul județului Mureș

2.5.2. Profilul economic al orașului Sovata

Economia orașului Sovata este diversificată, fiind axată pe mai multe sectoare importante care contribuie la dezvoltarea locală și la creșterea economică a întregii regiuni. Printre activitățile economice de bază se numără turismul, comerțul, producția de mobilă, construcțiile și serviciile veterinare.

Turismul este un motor important al economiei din Sovata, datorită faimei stațiunii balneare și a atracțiilor sale naturale. Sovata este cunoscută pentru lacurile sale sărate și pentru proprietățile terapeutice ale apei, fiind un magnet pentru turiști interesați de tratamentele balneare și de relaxare în natură. Hotelurile, pensiunile și alte facilități de cazare contribuie semnificativ la fluxul economic al orașului.

Sectorul comerțului este, de asemenea, bine dezvoltat în Sovata. Orașul găzduiește o varietate de magazine, piețe și centre comerciale, care servesc atât localnicii, cât și turiștii. Comerțul este susținut de cererea constantă de produse locale și regionale, inclusiv de suveniruri și produse tradiționale. Producția de mobilă este o altă ramură importantă a economiei locale. Fabricile de mobilă din Sovata sunt recunoscute pentru calitatea și designul produselor lor, servind atât piața internă, cât și cea externă. Acest sector contribuie la crearea de locuri de muncă și la stimularea activității economice în regiune.

În plus, industria construcțiilor este în plină expansiune în Sovata, datorită cererii ridicate de locuințe și facilități turistice. Proiectele de construcții rezidențiale și comerciale își aduc aportul la dezvoltarea urbană și la modernizarea infrastructurii locale.

Nu în ultimul rând, activitățile veterinare sunt o componentă esențială a economiei locale, având în vedere că Sovata se află într-o zonă agricolă și rurală. Clinici veterinare, servicii de sănătate animală și ferme contribuie la îngrijirea și sănătatea animalelor domestice, sprijinind în același timp comunitatea agricolă din jur.

Conform datelor Ministerului Finanțelor, la începutul anului 2021, Sovata avea înregistrată o impresionantă cifră de 971 de agenți economici, reprezentând 1,90% din totalul agenților economici din județul Mureș. Aceasta subliniază importanța și vitalitatea economiei locale, care are un impact semnificativ asupra regiunii și contribuie la diversificarea activităților economice în județ.

Număr agenți economici 2020	Cifra de afaceri 2020	Număr angajați 2020	Profit 2020
● 971 agenți economici ● 1,90% din totalul agenților economici din județul Mureș	● 477,5 milioane lei (21,5 mil euro) ● 1,36 % din cifra de afaceri din județul Mureș	● 2.512 angajați ● 2,65 % din totalul de angajați din județul Mureș	● 55,9 milioane lei (12,7 mil Euro) ● 2,37% din profitul net realizat în județul Mureș

Sursa: TopFirme.ro - Topurile sunt realizate de TopFirme pe baza ultimelor bilanțuri depuse, Datele care se regasesc pe website-ul www.TopFirme.com sunt preluate de pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice și din alte surse publice guvernamentale, și s-a primit acordul de utilizare al acestora.

La sfârșitul anului 2023, în Sovata, numărul agenților economici înregistrați a ajuns la

1064, cu 93 mai mulți decât la sfârșitul anului 2020, reprezentând 1,88% din totalul agenților economici din județul Mureș. Această creștere indică o expansiune a comunității de afaceri la nivel județean. Cifra de afaceri la finalul anului 2023 a atins 539,8 milioane lei, comparativ cu 477,5 milioane lei în 2020. Deși numărul agenților economici a crescut, numărul de angajați a scăzut cu aproape 5%, de la 2512 angajați în 2020 la 2387 angajați în 2023. Cu toate acestea, profitul a înregistrat o creștere semnificativă de 18% în perioada menționată, reflectând o îmbunătățire a performanței financiare a acestor agenți economici în ansamblu.

Număr agenți economici 2023	Cifra de afaceri 2023	Număr angajați 2023	Profit 2023
● 1064 agenți economici ● 1,88% din totalul agenților economici din județul Mureș	● 539,8 milioane lei ● 0,96% din cifra de afaceri din județul Mureș	● 2.387 angajați ● 2,59 % din totalul de angajați din județul Mureș	● 66,3 milioane lei ● 1,68% din profitul net realizat în județul Mureș

Conform datelor centralizate de TopFirme.ro, domeniile cu cea mai mare cifră de afaceri în Orașul Sovata sunt: fabricarea mobliei, hoteluri și alte facilități de cazare, lucrări de construcții ale clădirilor rezidențiale și nerezidențiale, comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun, activități veterinare, restaurante, transporturi, exploatare forestieră.

Locul	COD CAEN		Cifra de afaceri 2019
1.	CAEN 3109	Fabricarea de mobilă n.c.a.	147,7 mil lei (33,6 mil Euro)
2.	CAEN 5510	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	79,5 mil. lei (18,1 mil Euro)
3.	CAEN 4120	Lucrări de construcții ale clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	26,1 mil lei (5,9 mil Euro)
4.	CAEN 4711	Comert cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	26,1 mil lei (5,9 mil Euro)
5.	CAEN 7500	Activități veterinare	17,6 mil lei (4 mil Euro)
6.	CAEN 5610	Restaurante	14,8 mil lei (3,3 mil Euro)
7.	CAEN 4941	Transporturi rutiere de mărfuri	14,7 mil lei (3,3 mil Euro)
8.	CAEN 220	Exploatare forestieră	12,1 mil lei (2,7 mil euro)
9.	CAEN 4730	Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	10,7 mil lei (2,4 mil euro)
10.	CAEN 5221	Activități de servicii anexate pentru transporturi terestre	10,4 mil lei (2,4 mil euro)
11.	CAEN 5590	Alte servicii de cazare	9,9 mil lei (2,2 mil euro)
12.	CAEN 3600	Captarea, tratarea și distribuția apei	9,5 mil lei (2,2 mil euro)
13.	CAEN 2512	Fabricarea de uși și ferestre din metal	9,4 mil lei (2,1 mil euro)

Locul	COD CAEN		Cifra de afaceri 2019
14.	CAEN 4752	Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopșit, în magazine specializate	8 mil lei (1,8 mil euro)
15.	CAEN 4719	Comert cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse nealimentare	7,1 mil lei (1,6 mil euro)
16.	CAEN 1610	Tăierea și rindeluirea lemnului	7 mil lei (1,6 mil euro)
17.	CAEN 1083	Prelucrarea ceaiului și cafelei	5,8 mil lei (1,3 mil euro)
18.	CAEN 4773	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate	5,5 mil lei (1,2 mil euro)
19.	CAEN 4778	Comerț cu amănuntul al altor bunuri noi, în magazine specializate	5,1 mil lei (1,2 mil euro)
20.	CAEN 5520	Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată	5 mil lei (1,1 mil euro)

Fabricarea mobilei, serviciile hoteliere, restaurantele, captarea și distribuția apei precum și activitățile veterinare conectează cel mai mare număr de angajați.

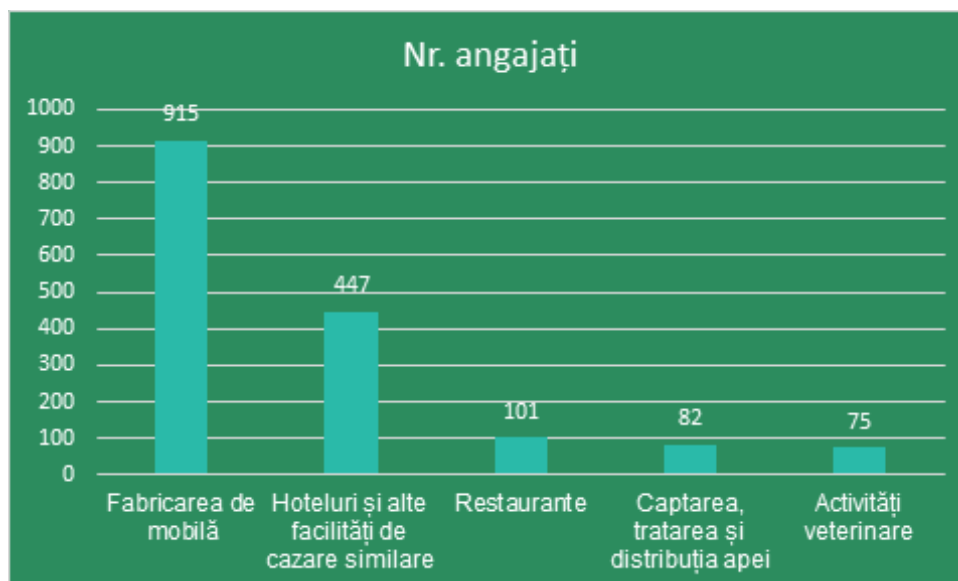

Figura nr. 13. Număr de angajați pe sectoare din economie

Topul operatorilor economici din orașul Sovata din punct de vedere al cifrei de afaceri, al numărului de angajați și al profitului este următorul:

Locul	Cifra de afaceri	Nr. angajați	Profit
1.	ARTEMOB INTERNAȚIONAL SRL 143,2 mil lei (32,6 mil euro)	ARTEMOB INTERNAȚIONAL SRL 860 angajați	BALNEOCLIMATERICA SA 11,6 mil lei (2,6 mil Euro)
2.	BALNEOCLIMATERICA SRL 49,7 mil. lei (11,3 mil euro)	BALNEOCLIMATERICA SRL 260 angajați	ALUNIȘ SRL 6,3 mil lei (1,4 Euro)

Locul	Cifra de afaceri	Nr. angajați	Profit
3.	HEBA VIA CONS SRL 25,8 mil lei (5,9 mil euro)	ALUNIȘ SRL 137 angajați	ROWO SA 3,3 mil lei (739.609 euro)
4.	ALUNIȘ SRL 22,8 mil lei (5,2 mil euro)	SERVICII TEHNICE COMUNALE SA 82 angajați	HEBA VIA CONS SRL 3,2 mil lei (733.453 Euro)
5.	PROMEDIVET SRL 17,4 mil lei (4 mil euro)	PROMEDIVET SRL 72 angajați	QUINTUS SRL 2,3 mil lei (523.907 Euro)

Șomaj

La nivelul orașului Sovata în perioada 2010-2012 numărul șomerilor este în scădere de la 307 în anul 2010, la 209 în anul 2012. Dacă în anul 2010 și 2011 erau în șomaj mai multe femei decât bărbați, în anul 2012 numărul bărbaților aflați în șomaj este mai mare. Ponderea șomerilor în rândul populației era de 3,47%, din care 1,65% femei. În anul 2015 erau 105 șomeri înregistrați la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, însă la finele anului 2023 numărul lor a ajuns la 158 persoane, deci a crescut cu 50,47%.

Tabelul nr. 9. Numărul șomerilor înregistrați la nivel de oraș

Localitate	Sex	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2023
SOVATA	Total	105	79	118	83	67	101	151	158
	Masculin	55	47	62	35	35	40	74	90
	Feminin	50	32	56	48	32	61	77	68

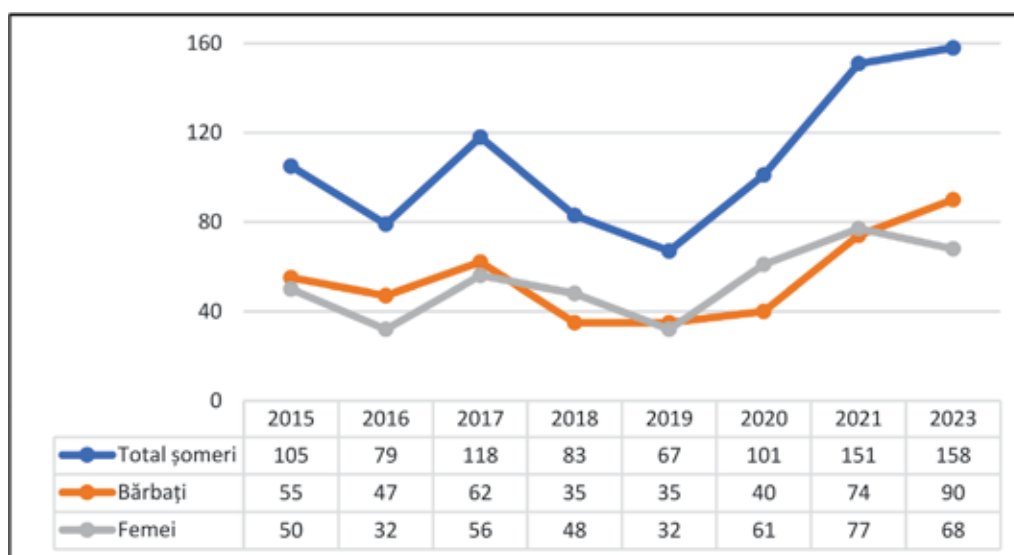

Figura nr. 14. Evoluția privind forța de muncă la nivelul orașului Sovata

În ciuda faptului că ponderea șomerilor înregistrați în Sovata a fost sub media județului Mureș în fiecare an din perioada 2015 - 2023, în ultimii ani a avut loc o creștere a ratei șomajului, reflectând schimbări economice sau alte factori care au influențat piața muncii în zonă.

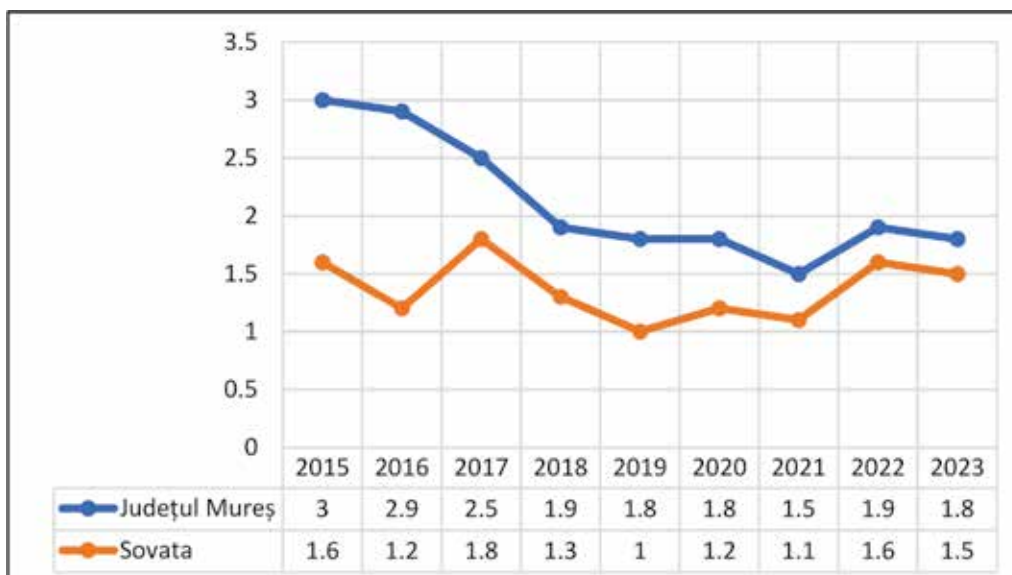

Figura nr. 15. Evoluția ponderii șomerilor înregistrați în Sovata la sfârșitul lunii în totalul resurselor de muncă comparativ cu ponderea medie județeană

Această creștere a ratei șomajului în Sovata în ultimii ani ar putea fi atribuită unor factori specifici, precum:

1. **Schimbări economice globale sau regionale:** oscilațiile economice la nivel mondial sau național pot afecta industria turismului sau alte sectoare economice cheie din Sovata. De exemplu, scăderea cererii turistice din cauza unor factori externi (cum ar fi pandemia COVID-19) putea duce la disponibilizări temporare sau permanente în sectorul turismului.
2. **Fluctuații în industria locală:** sectoarele economice dominante din Sovata, cum ar fi turismul, comerțul sau producția de mobilă, ar putea fi supuse unor schimbări structurale sau concurenței din partea altor regiuni sau țări. Aceste schimbări pot afecta cererea de forță de muncă și pot contribui la creșterea șomajului.
3. **Creșterea populației active:** o creștere a populației active sau o intrare sporită pe piața muncii ar putea duce la o creștere a numărului de șomeri înregistrați. Mai mulți tineri absolvenți sau persoane care își schimbă locul de muncă ar putea genera presiune suplimentară asupra pieței muncii locale.
4. **Adaptarea la noile cerințe economice:** Sovata s-ar putea confrunta cu necesitatea de a-și adapta economia la noile cerințe și tendințe economice. Acest proces poate fi dificil și ar putea implica ajustări ale capacității de producție, a strategiilor de marketing sau a diversificării activităților economice.
5. **Schimbări legislative sau fiscale:** modificările în legislația sau politicile fiscale pot influența mediul de afaceri din Sovata și pot avea impact asupra angajării și disponibilizărilor în diverse sectoare.

În ciuda acestei creșteri recente a ratei șomajului, este important să se identifice și să se implementeze strategii adecvate pentru a susține ocuparea forței de muncă și dezvoltarea economică în Sovata, menținând totodată un echilibru între sectoarele economice existente și potențialul de creștere viitoare.

Totuși, submedia șomajului în Sovata în comparație cu județul Mureș sunt un indicator al stabilității și dinamismului economiei locale și arată că politica economică și investițiile în dezvoltare au avut un impact semnificativ în asigurarea oportunităților de muncă pentru comunitatea locală.

Sectorul turistic, în special, joacă un rol important în menținerea ratei scăzute a șomajului. Stațiunea balneară Sovata atrage un flux constant de turiști, ceea ce generează locuri de muncă în hoteluri, restaurante, facilități de agrement și alte afaceri conexe. Aceste locuri de muncă temporare sau permanente contribuie la menținerea unui nivel scăzut al șomajului în comunitate. De asemenea, dezvoltarea sectorului de producție de mobilă și a industriei construcțiilor oferă oportunități de angajare pentru muncitorii calificați și necalificați din Sovata. Acest lucru contribuie la absorbția forței de muncă și la creșterea economică locală.

2.5.3. Analiza SWOT

ECONOMIE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Așezarea relativ bună a orașului în cadrul județului și a țării, cu conexiuni rutiere și feroviare ● Producția deține 43,03% din cifra de afaceri realizată de economia din Sovata ● Turismul deține 19,98% din cifra de afaceri realizată de economia din Sovata ● Locația în oraș a unor filiale de bănci care stimulează dezvoltarea afacerilor ● Existența forței de muncă disponibile în oraș ● Diversitatea domeniilor economice reprezentate de către micii agenți economici (peste 179 de întreprinderi ce activează în 6 domenii diferite)	● Capacitatea redusă a administrației pentru susținerea proiectelor de investiție în resursa umană și a celor de dezvoltare locală ● Interes scăzut al agenților economici locali pentru formarea profesională a angajaților ● Măsuri insuficiente de promovare a orașului pentru atragerea investitorilor ● Inexistența unei strategii în ceea ce privește stimularea înființării de IMM-uri promovarea insuficientă a produselor locale ● Inexistența pieței de materii prime și a celei de desfacere a produselor pe raza orașului ● Lipsa unui agent economic local specializat în strategii de marketing care să acorde consultanță în domeniu pentru agenții economici ● Măsuri insuficiente pentru susținerea antreprenoriatului local, al start-up-urilor ● Lipsa promovării conceptului de economie circulară ● Migrarea populației, în special a celor calificați către centrele urbane mai mari sau chiar în străinătate ● Lipsa unui parc industrial
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru calificare, recalificare, specializare în diverse meserii ● Oportunități de finanțare a agenților economici locali ● Oportunități de finanțare în cadrul grupurilor locale de acțiune	● Legislație în continuă schimbare ● Politica nefavorabilă pentru dezvoltarea afacerilor ● Adaptabilitate scăzută la schimbare atât a mediului privat, cât și a forței de muncă ● Capacitate redusă de susținere financiară ● Condițiile UE dificil de îndeplinit de către agenții economici autohtoni

ECONOMIE	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Cofinanțarea din resurse guvernamentale a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii urbane și a activităților generatoare de venit ● Diversificarea activităților economice în special în sectorul serviciilor ● Promovarea și stimularea formelor asociative ● Utilizarea tehnologiilor noi în toate domeniile și posibilitatea înființării unui parc industrial	● Insuficienta pregătire în vederea accesării și implementării proiectelor europene. ● Criza economică națională sau mondială ● Epidemii sau pandemii cu efect nefavorabil ● Încălzirea globală ce provoacă numeroase fenomene meteorologice extreme care pot afecta negativ unele domenii economice

Pentru a diminua punctele slabe identificate în contextul economic al orașului, se pot propune următoarele măsuri și inițiative:

1. Consolidarea capacității administrației locale:

- Investiții în formarea și dezvoltarea competențelor personalului administrativ pentru a spori capacitatea de gestionare a proiectelor de investiții și dezvoltare locală.
- Crearea de parteneriate cu organizații sau experți în administrație publică pentru a oferi asistență și consultanță specializată.

2. Promovarea formării profesionale:

- Dezvoltarea unor programe de formare adaptate nevoilor specifice ale agenților economici locali, concentrându-vă pe skill-uri și competențe necesare pentru creșterea afacerilor.
- Subvenții sau facilitarea accesului la programe de educație și training pentru angajați.

3. Măsuri de promovare a orașului:

- Elaborarea unei strategii de marketing și promovare pentru a atrage investitori și a evidenția oportunitățile economice din Sovata.
- Participarea activă la evenimente regionale sau naționale pentru a promova orașul ca destinație atractivă pentru investiții.

4. Stimularea înființării de IMM-uri:

- Implementarea unor programe de susținere financiară și consultanță pentru antreprenorii locali care doresc să înființeze IMM-uri.
- Organizarea unor târguri, expoziții sau evenimente dedicate promovării produselor locale și a afacerilor mici și mijlocii.

5. Dezvoltarea unei piețe locale:

- Facilitarea accesului la materii prime și crearea infrastructurii necesare pentru

stimulare producției și desfacerea locală a produselor.

- Identificare unor parteneriate și colaborări cu alte comunități locale sau regionale pentru a crea rețele de afaceri durabile.

6. Consultanță în strategii de marketing:

- Încurajarea formării unei entități locale specializate în strategii de marketing și oferirea de consultanță în domeniu pentru agenții economici.
- Implementarea unor programe de mentorat și asistență pentru întreprinderile locale pentru a le sprijini în promovarea și dezvoltarea afacerilor.

7. Susținerea antreprenoriatului și start-up-urilor:

- Lansarea unor programe de granturi sau facilități fiscale pentru start-up-uri și antreprenori locali.
- Organizarea evenimente și competiții pentru a atrage și sprijini noi inițiative antreprenoriale în Sovata.

8. Promovarea economiei circulare:

- Educarea și conștientizarea agenției economici și a comunității locale despre beneficiile și importanța economiei circulare.
- Implementarea unor politici și inițiative care să încurajeze reciclarea, re folosirea și reducerea deșeurilor în procesele de producție și consum.

9. Reținerea populației calificate:

- Dezvoltarea unor programe și facilități care să sprijine și să atragă tinerii calificați înapoi în Sovata.
- Creați condiții favorabile pentru dezvoltarea profesională și personală în oraș, inclusiv facilități educaționale și culturale.

10. Crearea unui parc industrial:

- Identificarea terenuri și resurse pentru dezvoltarea unui parc industrial dedicat, care să atragă investitori și să ofere facilități pentru crearea și extinderea afacerilor.
- Implementarea acestor măsuri ar putea contribui semnificativ la îmbunătățirea condițiilor economice și sociale din Sovata, creând un mediu propice pentru creșterea și diversificarea economică, reducerea șomajului și retenția forței de muncă calificate în comunitate.

2.6. Educație și infrastructură educațională

2.6.1. Infrastructura educațională

Sistemul de învățământ reprezintă principala componentă a sistemului de educație. Structura sistemului de învățământ din România cuprinde învățământul preșcolar, învățământul primar, învățământul secundar inferior, învățământul secundar superior, școlile de arte și meserii, școlile de ucenici, învățământul post-liceal și învățământul superior.

Sunt uțini copii în școlile din România, iar abandonul școlar din cauza sărăciei este în creștere. În ultimul deceniu, numărul elevilor români a scăzut cu aproape 349.000 de copii, consecință a scăderii natalității și emigrării masive, pe de o parte, și a cronicizării abandonului școlar pentru copiii vulnerabili, pe de altă parte. Numai în anul școlar 2017-2018, aproximativ 30.000 de elevi din învățământul primar și gimnazial au fost nevoiți să abandoneze școala, cel mai adesea din cauza sărăciei și a costurilor ascunse ale educației.

O problemă importantă a învățământului românesc rămâne în continuare rata ridicată a abandonului școlar. Potrivit statisticilor Eurostat în 2018, România a înregistrat un nivel ridicat al abandonului școlar timpuriu, de 16,4%, cât și o rată scăzută a populației cu vârste cuprinse între 30 și 34 de ani care a absolvit învățământul superior (24,6%).

În clasamentul abandonului școlar, țara noastră este precedată de Spania (17,9%) și Malta (17,5%). La polul opus, un nivel scăzut al abandonului școlar timpuriu se înregistrează în Croația (3,3%), Slovenia (4,2%), Lituania (4,6%) și Grecia (4,7%), arată Biroul de statistică al UE Eurostat.

Obiectivul strategic al UE este de a reduce rata abandonului școlar timpuriu, până în 2020 și cu siguranță acest obiectiv va rămâne o prioritate și pentru perioada 2021 – 2027.

O altă problemă este reprezentată de analfabetismul funcțional, conform studiilor realizate, România are punctaje slabe în ultimii ani în clasamentul PISA, care arată cât de pregătiți sunt elevii de 15 ani. Țara noastră se clasează pe locul 47 din 79 de țări. Gradul de analfabetism funcțional este mare: 44% dintre elevi nu înțeleg ce citesc.

Reducerea populației școlare are în principiu la bază scăderea populației, amplificarea fenomenului migrației, diferențele de infrastructură școlară dintre mediile de rezidență și abandonul școlar devenit cronic în mediile vulnerabile socio-economic.

Pe teritoriul orașului Sovata funcționează două unități juridice de învățământ și anume:

1. **Liceul tehnologic „DOMOKOS KÁZMÉR”**. Nivelurile de învățământ acreditate sunt: preșcolar, primar și gimnazial, liceal, postliceal și profesional. Liceul tehnologic „DOMOKOS KÁZMÉR” Sovata are arondate următoarele subunități:

- Liceul tehnologic Domokos Kázmér Sovata;
- Școala gimnazială nr.2 Sovata;
- Școala primară Ilieși;
- Grădinița cu program prelungit nr. 1 Sovata;
- Grădinița cu program normal nr. 2 Sovata.

1. Școala gimnazială „S.Ilyés Lajos” Sovata. Nivelurile de învățământ acreditate sunt: preșcolar, primar și gimnazial. Școala gimnazială „S.Ilyés Lajos” are arondate următoarele subunități:

- Școala primară Săcădatu de Jos;
- Grădinița cu program prelungit nr.2 Sovata;
- Grădinița cu program normal nr.3 Sovata;
- Școala gimnazială „S.Ilyés Lajos” Sovata.

Tabelul nr. 10. Situația unităților preșcolare și școlare în Sovata în 2018

Unități de învățământ în orașul Sovata	
Grădinițe	4
Școli de învățământ primar și gimnazial	4
Licee	1

Liceul tehnologic „Domokos Kázmér” Sovata

Unitatea de învățământ a fost înființată în anul 1956 sub denumirea de Școala Medie Sovata, iar între anii 1958-1968 – primește denumirea de Școala Medie Ady Endre Sovata, în cadrul căreia pornesc clase paralele teoretice de matematică-fizică și limbi străine. În anul 1964 clasele de liceu se mută într-o clădire nouă, cu 10 săli de clasă, construită de către Consiliul Popular Sovata.

Din anul 1968 Școlii i s-a atribuit denumirea de liceu. Începând cu anul 1968 a funcționat sub denumirea de Liceul Teoretic Sovata.

Începând cu data de 1 septembrie 2011 unitățile i-au fost comasate următoarele școli:

- Școala Generală Nr. 2 –Sovata , str.Principală nr.28 (va primi denumirea de Corpul B)
- Școala Primară, str.Praidului nr.46 (va primi denumirea de Corpul C)
- Școala Generală, cart. Ilieși (va primi denumirea de Corpul D)
- Grădinița cu program prelungit, str. Bisericii nr.29 (va primi denumirea de Corpul E) .

După comasarea unităților școlare denumirea a rămas Grup Școlar Domokos Kázmér. În prezent, funcționează cu denumirea de Liceul Tehnologic Domokos Kázmér.

Nivel de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial, liceal, profesional, postliceal

Filiera: tehnologică, teoretică

Specializări: matematică-informatică, științele naturii, științe, turism și alimentație, comerț, ospătar-bucătar, prelucrarea lemnului, agent turism

Forma de învățământ: zi și seral

Școala Gimnazială Nr. 2 Sovata

Școala a fost construită în anul 1928 și are 3 clădiri. O clădire cu un etaj, în care își desfășoară activitatea clasele primare, are o suprafață construită de 334,51 mp și o suprafață desfășurată de 317 mp, o clădire cu etaj, în care își desfășoară activitatea clasele gimnaziale, cu o suprafață construită de 600,25 mp și o suprafață desfășurată de 1150 mp. În anul 2011 a mai fost construită, lângă aceste două clădiri o sală de sport pe un singur nivel cu o suprafață construită de 1566,25 mp și o suprafață desfășurată de 1517,74 mp. Această școală este arondată Liceului tehnologic „Domokos Kázmér” Sovata și funcționează într-un singur schimb pe zi.

Școala are 19 săli de clasă, din care 10 clase pentru învățământul gimnazial și 9 clase pentru învățământul primar, având limba de predare atât română, cât și maghiară. Pe lângă sălile de clase mai există două laboratoare, unul de engleză și unul de informatică, patru grupuri sanitare, două săli de cancelarie, o magazie, două săli pentru direcțiune, o arhivă, un birou administrativ și 5 holuri.

Starea generală a clădirii este bună și nu necesită reabilitare, este construită din cărămidă, acoperită cu țiglă ceramică. Tâmplăria ușilor și a ferestrelor din lemn. Școala este racordată la apă curentă, canalizare, gaz, electricitate, încălzire centrală și salubritate.

Școala primară Ilieși

Școala a fost construită în anul 1900 și are o suprafață construită de 252,40 mp și este arondată Liceului tehnologic „Domokos Kázmér” Sovata. Școala funcționează într-un singur schimb pe zi, cu nivel de învățământ preșcolar, primar și gimnazial.

Grădinița cu program prelungit nr. 1 Sovata

Grădinița a fost construită în anul 1950 și are o suprafață construită de 100,13 mp și este arondată Liceului tehnologic „Domokos Kázmér” Sovata. Grădinița funcționează cu program prelungit, cu trei formațiuni de studiu și predare în limba maghiară.

Grădinița cu program normal nr. 2 Sovata

Grădinița funcționează într-o clădire construită în anul 1900, are o suprafață construită de 335 mp și este arondată Liceului tehnologic „Domokos Kázmér” Sovata.

Funcționează cu trei grupe, într-un singur schimb pe zi: grupa mică, grupa mare și grupa mijlocie, cu predarea în limba maghiară.

Școala gimnazială „S. Illyés Lajos”

Școala a fost înființată în urmă cu mai bine de 50 de ani ca instituție de învățământ școlar

elementar, și a funcționat în vila Sándor János până în 1971, an în care s-a mutat în clădirea actuală. Școala are 12 săli de clasă, o bibliotecă și săli de servicii, oferând condiții educaționale potrivite. Școala are, de asemenea, o sală de gimnastică și un teren de sport.

Până la sfârșitul anului școlar 2013–2014 se realizau cursuri în două schimburi, respectiv clasele I-II. și V-VIII în schimbul de dimineață, iar elevii claselor III-IV, după-amiaza. Din septembrie 2014, infrastructura s-a extins cu patru săli de clasă noi și două camere auxiliare. Acest lucru a făcut posibilă educația într-un schimb, pentru toate clasele.

2.2. Școala primară Săcădatu de Jos

Școala a fost construită în anul 1902 și are o suprafață construită de 343,2 mp și o suprafață desfășurată de 376,20. Școala își desfășoară activitatea într-un singur corp de clădire situat în localitatea Săcădatu de Jos și este arondată Școlii Gimnaziale S. Illyés Lajos Sovata. Școala funcționează într-un singur schimb pe zi. Școala este formată din 12 încăperi, din care: 6 săli de clase cu o suprafață totală de 185 mp, un laborator de informatică cu suprafața de 37,5 mp, o cancelarie cu suprafața de 14 mp, o sală de sport cu suprafața de 78 mp, un depozit – magazie cu suprafața de 20 mp, un grup sanitar cu suprafața de 16,5 mp și un hol cu suprafața de 27,2 mp.

Starea generală a clădirii este bună, este construită din cărămidă, acoperită cu țiglă ceramică. Tâmplăria ușilor este făcută din lemn, iar tâmplăria ferestrelor din PVC. Școala este racordată la apă curentă, canalizare, gaz, electricitate, încălzire centrală și salubritate. Elevii din sat nu beneficiază de transport școlar.

2.3. Grădinița cu program prelungit nr. 2 Sovata

Grădinița a fost construită în anul 1899 și are o suprafață construită de 364 mp și o suprafață desfășurată de 392 mp. Grădinița își desfășoară activitatea într-un singur corp de clădire situat în orașul Sovata și este arondată Școlii Gimnaziale S. Illyés Lajos. Grădinița funcționează cu program prelungit și este construită pe un singur nivel. Grădinița are 7 săli de clasă în care își desfășoară activitatea 2 grupe mici - una de limba română și una de limba maghiară, 2 grupe mijlocii - una de limba română și una de limba maghiară și 3 grupe mari - una de limba română și două de limba maghiară. Pe lângă sălile de clase mai există și o cancelarie cu suprafață de 13 mp, un depozit – magazie cu suprafață de 8 mp, o bucătărie cu suprafață de 31,5 mp, o cantină – sală de mese cu suprafața de 31 mp, un grup sanitar cu suprafața de 13,5 mp și un hol cu suprafața de 53,37 mp.

Starea generală a clădirii este bună, fiind construită din cărămidă și acoperită cu țiglă ceramică. Tâmplăria ușilor este mixtă, iar tâmplăria ferestrelor din PVC. Grădinița este racordată la apă curentă, canalizare, gaz, electricitate, încălzire centrală și salubritate.

2.4. Grădinița cu program normal nr. 3 Sovata

Grădinița a fost construită în anul 1935 și are o suprafață construită de 306,25 mp și o suprafață desfășurată de 392 mp. Grădinița își desfășoară activitatea într-un singur corp de clădire situat în orașul Sovata este arondată Școlii Gimnaziale S. Illyés Lajos.

Aceasta funcționează cu program normal și este construită pe un singur nivel. Grădinița

are 5 săli de clasă cu o suprafață de totală de 137,5 mp, în care își desfășoară activitatea o grupă mică, o grupă mijlocie și o grupă mare, toate cu limba de predare maghiară.

Pe lângă sălile de clase mai există și o cancelarie cu suprafața de 13,5 mp, un depozit – magazie situat la subsol cu suprafața de 49,5 mp, un grup sanitar cu suprafața de 12,5 mp și un hol cu suprafața de 36 mp.

Starea generală a clădirii este bună, este construită din cărămidă, acoperită cu țiglă ceramică. Tâmplăria ușilor și a ferestrelor este din lemn. Grădinița este racordată la apă curentă, canalizare, gaz, electricitate, încălzire centrală și salubritate.

Clubul Copiilor

În Sovata funcționează un Club al copiilor, care aparține de Palatul Copiilor din Târgu Mureș, unde se desfășoară activități sportive, precum handbal, baschet și fotbal.

Cercul sportiv de Handbal Sovata și Cercul sportiv de Baschet Sovata se adresează grupurilor de începători, iar Cercul Sportiv de fotbal Sovata și Ghindari se adresează atât începătorilor, cât și celor avansați.

Activitățile desfășurate de clubul copiilor contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate, îmbunătățirea capacității motrice generale și specifice sporturilor, precum și la atragerea unui număr cât mai mare de elevi și familiarizarea lor cu aceste tipuri de sporturi.

Activitățile desfășurate conduc la crearea cadrului optim necesar pentru manifestarea talentului și intereselor elevilor, cărora cu acest prilej li se deschid porțile pentru inițierea în sport și promovarea ulterioară în sportul de performanță.

2.6.2. Numărul de elevi și populația școlară

În sistemul școlar al Orașului Sovata la nivelul anului 2022 erau înscriși 1533 de elevi, preșcolari și antepreșcolari. Însă, din analiza realizată reiese faptul că populația școlară a orașului scade în medie cu 38 de copii în fiecare an din 2015 până în 2022, pe fiecare nivel de educație cu excepția ciclului antepreșcolar.

Reducerea populației școlare cu o medie de aproximativ 2% anual este o problemă socială cu care se confruntă multe dintre orașele și satele din România și se datorează ratei din ce în ce mai scăzute a natalității.

Populația școlară din Sovata a înregistrat o scădere semnificativă în medie cu 38 de copii în fiecare an între 2015 și 2022, pe fiecare nivel de educație, cu excepția ciclului antepreșcolar. Această reducere continuă a populației școlare, în medie cu aproximativ 2% anual, reprezintă o problemă socială relevantă, întâlnită în multe orașe și sate din România, și este strâns legată de rata tot mai scăzută a natalității.

Scăderea numărului de copii înscriși în sistemul de învățământ din Sovata poate avea consecințe pe termen lung asupra comunității locale. Diminuarea populației școlare poate influența resursele destinate educației, de la numărul de cadre didactice necesare la investițiile în infrastructură și programe educaționale.

Principala cauză a acestei scăderi constante este rata joasă a natalității în regiune. Familii mai mici și deciziile individuale legate de planificarea familială contribuie la reducerea

numărului de copii înscriși în școli. Această tendință reflectă schimbările demografice și sociale din oraș și necesită abordări strategice pentru a contracara impactul său asupra sistemului educațional.

Pentru a aborda această problemă socială, autoritățile locale și educaționale pot lua în considerare mai multe strategii. Îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire a copiilor, creșterea suportului financiar pentru familii și stimulentele pentru creșterea natalității ar putea contribui la inversarea tendinței de scădere a populației școlare.

De asemenea, diversificarea ofertei educaționale și adaptarea acesteia la nevoile și preferințele actuale ale familiilor ar putea fi esențiale. Investițiile în programe educaționale inovatoare și colaborarea cu comunitatea pentru a identifica soluții adaptate local ar putea contribui la menținerea și îmbunătățirea calității educației, chiar în contextul unei populații școlare mai mici.

În concluzie, scăderea continuă a populației școlare din Sovata reflectă schimbările demografice și sociale din regiune și necesită o abordare holistică și colaborativă pentru a găsi soluții durabile și eficiente. Este esențial ca intervențiile să fie adaptate la specificul comunității locale și să vizeze îmbunătățirea accesului la educație și creșterea gradului de implicare a părinților și a comunității în ansamblul procesului educațional.

Tabelul nr. 11. Populația școlară pe nivel de educație la nivel de oraș în perioada 2015-2022

Nr. crt.	Nivel de instruire	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
1.	Creșă	25	27	27	28	28	22	45	60
2.	Grădiniță	306	264	253	271	266	271	258	252
3.	Primar	481	470	451	420	403	401	388	372
4.	Gimnazial	399	409	381	373	375	341	362	342
5.	Liceal	416	402	396	363	362	329	338	346
6.	Profesional	147	168	171	156	151	142	138	126
7.	Postliceal	30	50	50	40	40	38	38	35
	TOTAL	1804	1790	1729	1651	1625	1544	1567	1533

Sursa: INSE baze de date statistice, prelucrare consultant

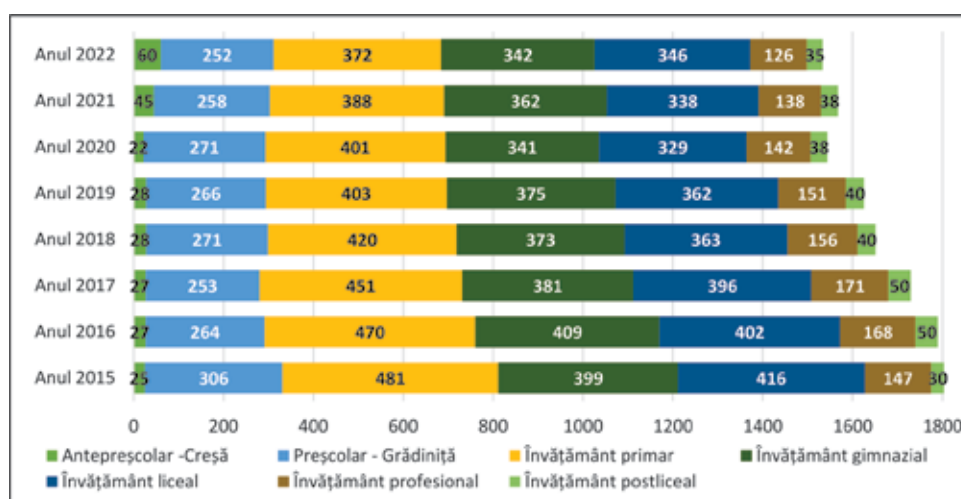

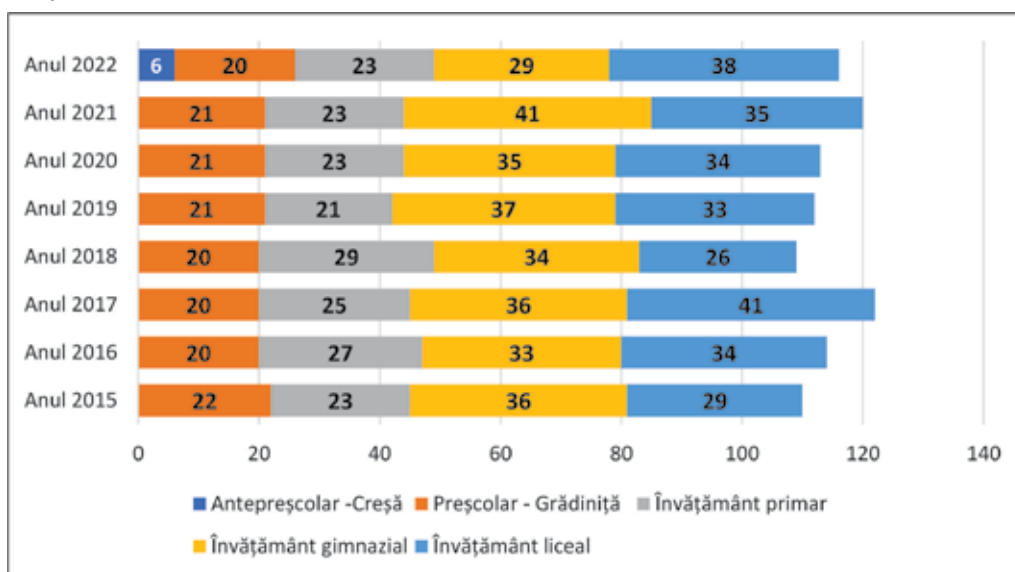
Figura nr. 16. Evoluția populației școlare pe niveluri de educație

În orașul Sovata, raportul dintre numărul elevilor și numărul de cadre didactice este mai mic decât media regiunii Centru și a județului Mureș. În medie, un profesor din Sovata are în grijă aproximativ 14 elevi, cifră inferioară față de situația din alte zone comparabile.

La nivelul anului 2022, numărul total al cadrelor didactice din Sovata se situează la 110, înregistrând o scădere de 8% față de anul precedent. În perioada 2015 – 2022, acest număr nu a suferit modificări semnificative, menținându-se relativ constant în ciuda fluctuațiilor demografice și a altor factori care pot influența structura educațională a comunității.

Reducerea efectivului de cadre didactice poate implica adaptări în sistemul educațional local, inclusiv redistribuirea resurselor și gestionarea mai eficientă a claselor și a sarcinilor didactice. Cu toate acestea, raportul favorabil dintre elevi și profesori poate contribui la oferirea unei atenții mai personalizate elevilor și la îmbunătățirea calității procesului educațional în orașul Sovata.

Este esențial ca autoritățile educaționale și comunitatea locală să monitorizeze evoluțiile din domeniul educației și să ia în considerare strategii adecvate pentru a asigura un mediu școlar optim pentru toți elevii din Sovata, în ciuda schimbărilor demografice și a altor provocări specifice.

Figura nr. 17. Evoluția personalului didactic pe niveluri de educație

Sistemul educațional din Sovata, înregistrează o rată îngrijorătoare a retragerii și abandonului școlar. Fluctuația cadrelor didactice, este de asemenea o problemă des întâlnită, atât în cadrul Orașului Sovata, precum și în mod general.

Peste 50% din elevii proveniți din mediul rural prezintă carențe în educația de bază, îngreunând procesul educațional.

2.6.3. Analiza SWOT

EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Existența unui management educațional responsabil cu implicare directă ● Comunicare formală și informală bună ● Monitorizarea activității de formare este corespunzătoare și urmărește cunoașterea culturii organizaționale a școlii ● Existența personalului didactic specializat ● Situația generală la învățatură prezintă rezultate bune ● Rata scăzută a abandonului școlar	● Populație școlară în scădere ● Învățământul profesional insuficient promovat și dezvoltat ● Personal didactic în scădere ● Infrastructură educațională deficitară ● Motivația cadrelor didactice este relativ scăzută ● Accesul dificil din punct de vedere material la activitățile de perfecționare ● Fonduri insuficiente pentru premierea performanței școlare ● Manuale școlare insuficiente ● Material didactic insuficient ● Inexistența unui centru de tip after-school
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● O bună colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean ● Accesarea fondurilor europene nerambursabile pentru îmbunătățirea infrastructurii și a programelor școlare ● Dezvoltarea parteneriatelor public-private în procesul educațional și a formării profesionale ● Posibilitatea preluării și adaptării metodelor de bună practică din țările Uniunii Europene cu privire la activitățile didactice ● Posibilitatea participării elevilor și/sau a cadrelor didactice la schimburi de experiență internaționale	● Incoerența politicilor educaționale la nivel educațional ● Schimbările prea dese de strategie în cadrul sistemului de învățământ ● Motivarea morală și salarială nu ajută cadrul didactic în activitate ● Programe școlare prea încărcate ● Scăderea nivelului de trai: elevi, profesori, părinți ● Creșterea numărului de șomeri în rândul părinților ● Slaba motivație a elevilor pentru învățatură ● Migrația copiilor de grădiniță din satele aparținătoare spre oraș la grupe cu program prelungit ● Migrarea cadrelor didactice ● Existența pe piață a unor jocuri foarte violente ● Scăderea populației școlare datorită declinului natalității ● Comasarea claselor școlare datorită scăderii numărului de elevi ● Riscuri generate de epidemii sau pandemii ● Creșterea analfabetismului funcțional

2.7. Agricultură, silvicultură și dezvoltarea rurală

2.7.1. Context județean

Suprafața totală a județului Mureș în anul 2014 era de 671.388 ha, din care 496.971 ha (74,02%) este în proprietate privată. Din suprafața totală, 411.131 (61,24%) o reprezintă terenurile agricole, iar 260.257 ha (38,76%) sunt terenuri neagricole.

În anul 2017 suprafața agricolă a județului Mureș era de 408.838 ha, din care 92,15% se află în proprietate privată, iar 7,85% este proprietatea statului. Terenul arabil reprezintă 54,33% din suprafața agricolă, pășunile 25,99%, iar fânațele 17,96%. Suprafața agricolă neutilizată de 692 ha în anul 2017 se compune din: 20 ha pajiști, 14 ha vii abandonate și 450 ha livezi în declin.¹⁰

*Tabelul nr. 12. Suprafața fondului funciar în anul 2017
după modul de folosință la nivel de județ*

Situația fondului funciar la 31.12.2017 (ha)				
Nr.crt.	Modul de folosință pentru suprafața agricolă/neagricolă	Total general	din care:	
			Sector privat	Sector stat
1	Arabil	222.103	221.292	811
2	Pășuni	106.255	75.513	30.742
3	Pășuni natural din fondul forestier	2.711	2.296	415
4	Fânațe	73.409	72.869	540
5	Vii total + hameiști	1.151	1.151	-
6	- vii pe rod	917	917	-
7	- hamei total	212	212	-
8	- hamei pe rod	212	212	-
9	Livezi total	4.964	4.963	1
10	- livezi pe rod	2.718	2.718	-
11	Arbuști fructiferi total	237	237	-
12	- arbuști fructiferi pe rod	141	141	-
13	Alte plantații ornamentale	27	23	4
14	Plantații de duzi pitici	13	13	-
15	Suprafață agricolă neutilizată	692	692	-
16	Suprafața agricolă total	408.838	376.740	32.098
17	Păduri	213.618	96.695	116.923
18	Ape	5.957	2.722	3.235
19	Drumuri	9.660	3.806	5.854
20	Curți construcții	19.774	16.952	2.822
21	Teren neproductiv	12.725	10.497	2.228

¹⁰ Raportul de activitate al Direcției pentru agricultură a județului Mureș

Situația fondului funciar la 31.12.2017 (ha)				
Nr.crt.	Modul de folosință pentru suprafața agricolă/neagricolă	Total general	din care:	
			Sector privat	Sector stat
22	Suprafața neagricolă total	261.734	130.672	131.062
23	Total general	670.545	517.376	153.169
24	Suprafața agricolă ptr.irigat	108	83	25
25	- arabil	78	53	25
26	- livezi	30	30	-

Ponderea cea mai importantă din totalul de 261.734 ha suprafață neagricolă este ocupată cu păduri și anume 213.618 ha (45,26% fiind în proprietate privată). Apele ocupă 5.957 ha (2,28% din total suprafață neagricolă), construcțiile ocupă 19.774 ha (7,55% din suprafața neagricolă), drumurile sunt desfășurate pe o suprafață de 9.660 ha (3,69%), iar suprafața terenurilor neproductive este de 12.725 ha (4,86% din suprafața neagricolă).

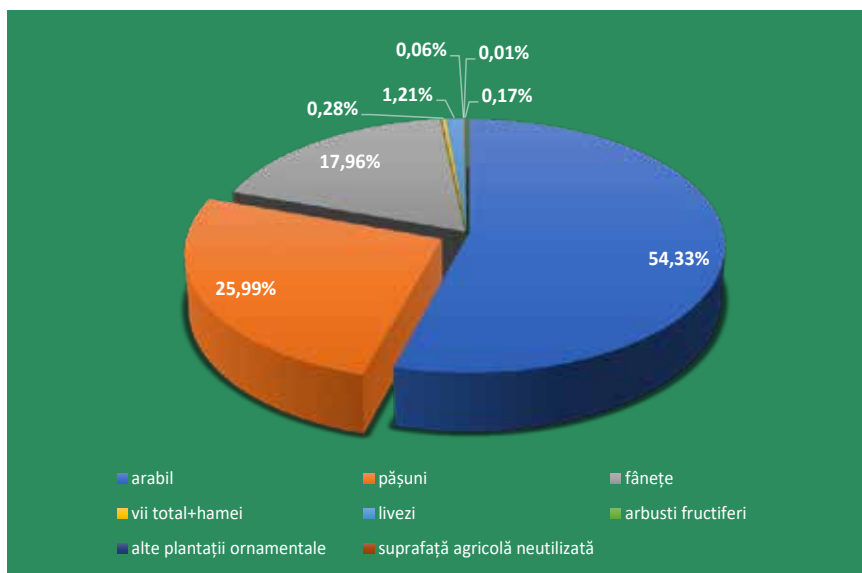

Figura nr. 18. Structura suprafeței agricole la nivelul județului Mureș în anul 2017

2.7.1.1. Zootehnia

La nivelul județului Mureș în anul 2018 s-a înregistrat o creștere de 5,23% a numărului de ovine față de anul 2014, și o creștere de 2,47% a numărului de caprine față de anul 2014. Celelalte categorii de animale înregistrează o scădere a numărului de capete existent în anul 2018 față de anul 2014 și anume: - 26,82% în dreptul porcinelor, -16,22% la păsări, -23,12% la cabaline, -9,27% la familiile de albine și -0,22% la bovine.¹¹

Tabelul nr. 13. Efectivul de animale la județul Mureș în perioada 2014-2018

Numărul animalelor la data de 1 decembrie	An 2014	An 2015	An 2016	An 2017	An 2018
	UM: capete				
Bovine	69107	70032	70724	71313	68953
Porcine	116759	120234	118515	94615	85441
Ovine	449783	457936	468054	467932	473318
Caprine	43299	45663	45368	44948	44369
Cabaline	12565	12370	12638	10870	9660
Păsări	1834656	1663950	1626876	1648672	1536995
Albine- familii	72858	81710	78145	67105	66106

2.7.2. Context local

2.7.2.1. Activități agricole

Corepunzător zonei agroeconomice în care se află localitatea Sovata, agricultura s-a profilat în special pe producerea de produse agroalimentare solicitate de oraș și stațiunea Sovata. Datorită reliefului, suprafața arabilă este foarte redusă, reprezintă doar 6,63% din suprafața totală administrativă și 26,60% din cea agricolă - ramura mai dezvoltată este creșterea animalelor.

Pe versanți există pășuni și fânețe, care favorizează creșterea animalelor. Produsele animaliere obținute se folosesc în gospodăriile proprii ale producătorilor, iar o parte dintre acestea (lapte, lână) se valorifică prin unități de profil sau în piețele apropiate. Pe lângă unitățile de profil funcționează gospodăriile individuale ale populației - dispunând de peste 80% din suprafața terenurilor agricole din zonă - în special în Sovata și în Săcădat.

2.7.2.2. Zootehnia

Conform informațiilor primite de la UAT Sovata la nivelul orașului în anul 2020 față de anul 2016 categoriile de animale care au înregistrat o creștere a numărului de capete sunt: +70% în dreptul ovinelor, +75% în dreptul caprinelor iar +120% în dreptul familiilor de albine. Celelalte categorii de animale înregistrează o scădere a numărului de capete existent în anul 2020 față de anul 2016 și anume: - 48,33% în dreptul porcinelor, -5,55% la păsări și -44,9% la bovine.

¹¹ Anuarul statistic al județului Mureș anul 2019

Tabelul nr. 14. Efectivul zootehnic al orașului Sovata în perioada 2016-2020

Numărul animalelor la data de 1 decembrie	An 2016	An 2017	An 2018	An 2019	An 2020
	UM: capete				
Bovine	490	400	350	200	270
Porcine	600	600	320	300	310
Ovine	4000	3500	6500	6500	6800
Caprine	200	500	370	370	350
Cabaline			160	100	114
Păsări	9000	8500	8000	8000	8500
Albine- familii	1000	900	2000	2000	2200

Dotarea cu mașini și echipamente agricole este destul de precară în comparație cu alte zone agricole din țară, regiune sau județ. În evidența UAT Sovata există pe teritoriul orașului 28 tractoare, 13 motocositoare, 4 pluguri pentru tractoare, 1 cultivatoare mecanică, 4 grape mecanice, 3 semănători cu tracțiune mecanică, 1 mașină pentru împrăștiat îngrășăminte, 1 mașină pentru erbicidat și executat tratamente, 1 combină autopropulsată, 33 motocositoare și 7 alte mașini.

Tabelul nr. 15. Mașini și echipamente agricole în evidența UAT Sovata

Mașini și echipamente agricole	Total	Sovata	Căpeți	Ilieși	Săcădat
Tractoare	28	10	3	9	6
Motocultoare	13	3	2	2	6
Pluguri pentru tractoare	4		1	1	2
Cultivatoare mecanice	1	1			
Grape mecanice	4	2			2
Semănători cu tracțiune mecanică	3	1		1	1
Mașini pentru împrăștiat îngrășăminte	1				1
Mașini pentru erbicidat și executat tratamente	1	1			
Combine autopropulsate pentru recoltat furaje, sfeclă de zahar, cartofi	1				1
Motocositoare	33		4	20	9
Alte mașini și echipamente agricole	7	2		5	

2.7.2.3. Tipuri de soluri

Solurile sunt slab-moderat profunde, pe alocuri straturi superficiale cu sare la suprafață. Masivul de sare este protejat de un strat subțire de sol argilos în amestec cu gresie nisipoasă. Pe teritoriul orașului întâlnim două clase de soluri: cambisoluri, cu sol brun eumezobazic tipic având succesiunea orizonturilor A0-Bv-C și clasa argiluisoluri, cu solurile brun luvic

litic, având succesiunea de orizonturi A0-El-Bt. Tipurile de soluri în Sovata sunt brun argilos, negru argilos și podzol brun de pajiști alpine. După tipurile de soluri zona orașului Sovata se situează în clasa 4 de soluri cu fertilitate scăzută.

Agricultura este prezentată în special prin creșterea animalelor ale asociațiilor de proprietari și în gospodăriile individuale. Corespunzător zonei agroeconomice în care se află localitatea Sovata, agricultura s-a profilat în special pe producerea de produse agroalimentare solicitate de oraș și stațiunea Sovata.

2.7.3. Analiza SWOT

AGRICULTURĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Terenurile arabile au o pondere de 24,92%, restul fiind ocupate de 41,03% pășune, iar fânațele 34,04% • Existența societăților cu activități productive • Dotare satisfăcătoare cu mașini și utilaje agricole mai ales în Ilieși și Săcădat	• Reducerea suprafețelor agricole datorită urbanizării • Grad redus de asociere a proprietarilor agricoli • Nu există rețele de achiziționare a produselor agricole și animalelor • Slaba utilizare a soiurilor și raselor autohtone, adaptate condițiilor locale • Acces redus la sistemul de creditare pentru sectorul agricol, pentru inițiative de afaceri în mediul rural • Interes slab pentru pomicultură și viță de vie • Interesul scăzut al tinerilor pentru practicarea agriculturii • Structuri și sisteme slab dezvoltate pentru transferul de cunoștințe, consiliere, consultanță și inovare • Acces redus la terenurile agricole cauzat de prețurile ridicate • Dotări tehnice deficitare și insuficiente în silvicultură • Lipsa digitalizării în agricultură • Parteneriat-public-privat slab dezvoltat • Reticența agricultorilor de a se organiza în structuri asociative cu rol economic • Lipsa pieței de desfacere pentru unele produse, precum și prețuri de vânzare scăzute datorate lipsei de asociere

AGRICULTURĂ	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Investiții privind dezvoltarea unei piețe agroalimentare locale ● Tendință de creștere a sectorului de produse ecologice ● Creșterea interesului consumatorilor pentru alimentele naturale și sănătoase ● Demersuri legislative pentru sprijinirea zonelor montane ● Înființarea de forme asociative cu rol economic și cooperarea între fermieri ● Creșterea valorii nete adăugate la nivelul fermelor zootehnice și mixte ● Existența fondurilor europene ce pot fi accesate în vederea impulsivării afacerilor în agricultură (ex. Programul Național de Dezvoltare Rurală/Planul Național Strategic) ● Adaptarea cerințelor de formare, cercetare/consultanță în raport cu nevoile fermierilor 7	● Îmbătrânirea forței de muncă în agricultură și depopulare ● Prezența animalelor sălbatice – urși, cerbi, mistreți care distrug culturile ● Degradarea solurilor ● Cadru legislativ instabil ● Slaba informare a agricultorilor cu privire la normele europene ● Creșterea numărului de fenomene climatice extreme și a intensității acestora ● Răspândirea bolilor contagioase severe în rândul animalelor și păsărilor (ex. pesta porcină, gripa aviară etc.) ● Reticența fermierilor în utilizarea noilor tehnologii

2.8. Sănătate

2.8.1. Context județean

La nivelul județului Mureș în anul 2018 funcționau următoarele unități sanitare¹²:

Tip unitate	Forma de proprietate	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spitale	Total	15	15	14	15	16	16
	Proprietate privată	6	6	5	6	7	7
Ambulatorii de specialitate	Total	7	6	6	176	8	7
	Proprietate privată	5	4	4	174	6	5
Ambulatorii integrate spitalului	Total	11	10	9	9	9	9
	Proprietate privată	2	1	-	-	-	-
Policlinici	Total	30	35	36	-	-	-
	Proprietate privată	30	35	36	-	-	-
Dispensare medicale	Total	5	5	5	5	5	5
Centre de sănătate mintală	Total	3	3	3	3	3	3
Unități medico-sociale	Total	1	1	1	1	1	1
Centre medicale de specialitate	Total	4	3	3	5	5	90
	Proprietate privată	3	2	2	4	4	89
Cabinete medicale școlare	Total	82	82	87	94	96	95
Cabinete medicale de familie	Total	303	300	301	295	289	287
	Proprietate privată	303	300	301	295	289	287
Societate medicală civilă	Total	8	3	3	1	1	:
	Proprietate privată	8	3	3	1	1	:
Cabinete stomatologice	Total	412	460	470	441	478	411
	Proprietate privată	411	459	469	440	477	410
Cabinete stomatologice școlare	Total	8	8	8	8	8	8
Cabinete stomatologice studențești	Total	1	1	1	1	1	1
Cabinete medicale de specialitate	Total	361	352	358	171	682	237
	Proprietate privată	361	352	358	171	682	237
Societate civilă medicală de specialitate	Total	:	4	4	5	5	3
	Proprietate privată	-	4	4	5	5	3
Farmacii	Total	234	238	238	241	241	245
	Proprietate privată	223	227	227	230	230	234

¹² Anuarul statistic al județului Mureș – ediția 2019

Tip unitate	Forma de proprietate	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Puncte farmaceutice	Total	45	52	52	52	52	52
	Proprietate privată	45	52	52	52	52	52
Depozite farmaceutice	Total	12	11	11	11	11	11
	Proprietate privată	12	11	11	11	11	11
Laboratoare medicale	Total	163	178	179	124	128	153
	Proprietate privată	111	123	123	66	69	96
Laboratoare de tehnică dentară	Total	57	55	55	55	55	55
	Proprietate privată	57	55	55	55	55	55
Centre de transfuzie	Total	1	1	1	1	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	Total	43	45	45	29	29	29
	Proprietate privată	36	38	38	22	22	22

Tabelul nr. 16. Unități sanitare, pe forme de proprietate în județul Mureș, 2017-2022

Personalul medico-sanitar în această perioadă la nivelul județului era compus din:

Categorie personal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Medici (exclusiv stomatologi)	2401	2570	2608	2831	3100	2984
Din care medici de familie	370	380	392	394	395	387
Stomatologi	488	558	571	803	893	974
Farmacисти	418	434	448	522	824	1158
Alte tipuri de personal sanitar cu studii superioare	518	706	747	820	875	742
din care: asistenți medicali cu studii superioare	395	557	594	668	702	566
Personal sanitar mediu	4318	4380	4403	4826	4818	4856
- din care: asistenți medicali	4042	4098	4116	4507	4488	4386
Asistenți medicali obstetrică – ginecologie (moașe)	95	87	83	83	80	80
Personal sanitar auxiliar	2573	2566	2631	2766	2857	2811

Tabelul nr. 17. Personalul medico-sanitar pe categorii de personal în județul Mureș, 2017-2022

2.8.2. Context local

La nivelul orașului Sovata sistemul de ocrotire a sănătății, în anul 2022, era compus din¹³:

Categorii de unități sanitare	Forme de proprietate	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Spitale	Proprietate publică	1	1	1	1	1
Ambulatorii de specialitate	Proprietate privată	:	:	1	:	:
Ambulatorii integrate spitalului	Proprietate publică	1	1	1	1	1
Cabinete medicale de familie	Proprietate privată	5	5	5	3	5
Cabinete stomatologice	Proprietate privată	7	7	7	7	5
Cabinete medicale de specialitate	Proprietate privată	7	7	5	6	1
Farmacii	Proprietate publică	1	1	1	1	1
	Proprietate privată	2	2	2	2	2
Laboratoare medicale	Proprietate publică	2	2	2	2	2
	Proprietate privată	1	1	1	1	1
Laboratoare de tehnică dentară	Proprietate privată	4	4	4	4	4

Tabelul nr. 18. Unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate în orașul Sovata (2018-2022)

Putem remarca faptul că numărul unităților sanitare a rămas relativ constant, numărul cabinetelor stomatologice scăzut cu aproape 30% în 2022 față de 2018, iar numărul cabinetelor de specialitate s-a redus drastic în aceeași perioadă, de la 7 cabinete la 1 cabinet.

Personalul medico-sanitar

La nivel de oraș personalul medico-sanitar, conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, era compus la finele anului 2022 din 5 medici de familie, 8 medici stomatologi, 16 farmaciști și 33 persoane încadrate ca și personal sanitar mediu.

Tabelul nr. 19. Personalul medico-sanitar pe categorii și forme de proprietate în orașul Sovata (2018-2022)

Categoria	Forma de proprietate	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Medici	Proprietate publică	8	9	10	10	10
	Proprietate privată	7	7	7	11	10

¹³ <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Categoria	Forma de proprietate	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
din care medici de familie	Proprietate privată	6	6	6	3	5
Stomatologi	Proprietate privată	7	7	10	10	8
Farmaciști	Proprietate publică	1	1	1	2	1
	Proprietate privată	7	7	7	9	15
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	15	15	20	24	22
	Proprietate privată	8	8	14	14	11

Spitalul Sovata-Niraj se află situat la limita de județ Mureș-Harghita, în imediata apropiere a salinei Praid, deserving un număr de aproximativ 25.000 de locuitori ai orașului Sovata și zonele limitrofe, cu pondere relativ crescută a populației de peste 65 ani. Spitalul Sovata-Niraj s-a înființat în urmă comasării prin fuziune a Centrului de Sănătate Sovata cu Centrul de Sănătate Miercurea-Nirajului.

Serviciile medicale oferite în cadrul spitalului sunt:

- Spitalizare continuă în specialitățile: medicină internă acuți, pneumologie cronici, medicină internă cronici;
- Spitalizare de zi medicină internă și pneumologie;
- Servicii ambulatorii în specialitățile: pediatrie, dermatovenerologie, medicină internă.

În cadrul spitalului există un laborator de analize medicale, un laborator de radiologie și o farmacie cu circuit închis.

2.8.3. Analiza SWOT

SISTEMUL DE SĂNĂTATE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unei infrastructuri sanitare de bază (spital, policlinică, cabinete, laboratoare) • Structura SVSU include și echipe formate din voluntari • Profesionalismul medicilor de familie • Existența de farmacii • Asistență medicală de urgență prin SMURD Sovata	• Slaba dotare a spitalului • Slaba educație sanitară a comunității • Dotarea insuficientă a cabinetelor medicale • Neînsușirea normelor de educație sanitară pentru o mare parte din populație • Slaba comunicare în toate domeniile de prevenire • Lipsa unui centru de recuperare modern
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Fonduri europene nerambursabile pentru construirea de spitale și centre medicale	• Costurile ridicate ale serviciilor medicale și a medicamentelor

SISTEMUL DE SĂNĂTATE	
OPORTUNITĂȚI (continuare)	AMENINȚĂRI (continuare)
● Sprijin financiar nerambursabil pentru mediul privat ● Existența legislației pentru acordarea de finanțare, subvenționare, cofinanțare din partea administrației locale și centrale pentru serviciile sociale ● Dezvoltarea de parteneriate care să favorizeze dezvoltarea de servicii de calitate	● Creșterea numărului de bolnavi cronici ● Legislația în domeniu în continuă schimbare ● Slaba receptivitate a pacienților la programele naționale de sănătate ● Creșterea numărului de îmbolnăviri datorate factorilor de mediu ● Creșterea nevoii sociale care poate conduce la supraîncărcarea personalului ● Restrângerea/încetarea activității ONG-urilor furnizoare de servicii sociale din lipsa resurselor financiare ● Crize sanitare generate de epidemii sau pandemii

2.9. Condiții climatice și de mediu

2.9.1. Zone critice pe teritoriul localității

Ocupațiile străvechi (specifice multor zone din Regiunea Centru), cum ar fi mineritul, creșterea animalelor, exploatarea lemnului și a materialelor de construcție au avut ca rezultat o intensă exploatare a resurselor naturale și, implicit, au dus la fenomene de degradare a mediului înconjurător.

La aceste activități tradiționale s-au adăugat apoi și activitățile industriale, care au amplificat poluarea prin generarea unor produse secundare inutile care prin acumulare pun în pericol confortul și sănătatea oamenilor. Astfel, prin efectul cumulat al acestor activități, mari suprafețe de păduri au fost supuse fenomenului de uscare și însemnate suprafețe de teren montan sunt lipsite de vegetație. Ca urmare a acestui fapt se produc scurgeri ale torenților pe versanți, ceea ce amplifică eroziunea și duce la colmatarea căilor de acces și a gospodăriilor locuitorilor.

2.9.2. Zone critice sub aspectul poluării atmosferei

Poluarea aerului este, cu siguranță, cea mai gravă problemă pe termen scurt și mediu din punct de vedere a sănătății. Aerul poluat este mai dificil de evitat decât apa poluată. Efectele lui dăunează sănătății, degradează construcțiile și mediul natural. O contribuție considerabilă în procesul de răspândire al poluanților atmosferici și de amestec cu aerul (gradul de dispersie) o au și factorii meteorologici: direcția și viteza vântului, inversiunile termice (stratificări pe verticală) și ceața.

În județul Mureș nu sunt probleme de poluare a aerului care să impună instituirea de măsuri speciale de gestionare a calității aerului pentru încadrarea în standardele de calitate conform legislației în vigoare.

În Sovata, accidental, ar putea exista un pericol de poluare a atmosferei datorită:

- industriei de prelucrare a lemnului;
- industriei materialelor de construcție;
- industriei energetice și termoficării;
- stocării și distribuției carburanților;
- utilizării solvenților.

Deasemenea sursele de emisie în atmosferă din agricultură sunt reduse, dar nu de neglijat, iar depozitele de deșeuri reprezintă surse moderate de emisie în atmosferă, fiind amplasate la distanțe mari de localitate.

Singura sursă majoră a zgomotului ambiental în Sovata, care este oarecum monitorizat de autorități, o reprezintă traficul rutier, mai ales cel care tranzitează orașul. Această poluare poate fi diminuată prin menținerea calității bune a asfaltului sau prin îmbunătățirea acestuia, prin limitări de viteze în intravilan.

Alte surse nemonitorizate ale zgomotului ambiental o reprezintă traficul necontrolat

și supraîncărcat de la cariera de piatră Cerepes, zgomotul produs de localurile din oraș și stațiune care au program prelungit și noaptea, iar pe drumurile și potecile din jurul stațiunii a crescut alarmant traficul cu mașinile de teren tip Quad, care pe lângă zgomotul infernal pe care-l produc, generează stres în fauna ambientală, contribuie la degradarea solului prin tasare și eroziune lineară. Pentru o dezvoltare sustenabilă a turismului în zona Sovata trebuie luată în calcul limitarea accentuată a accesului acestor vehicule pe drumurile forestiere și potecile zonei.

2.9.3. Zone critice sub aspectul poluării apelor de suprafață și subterane

În România, unitatea de bază a activității legate de protecția și gospodărirea apelor este bazinul hidrografic, definit în Legea Apelor ca unitate fizico-geografică ce înglobează rețeaua hidrografică până la cumpăna apelor, în cadrul căruia se organizează și se desfășoară gospodărirea unitară, rațională și complexă a apelor de suprafață și subterane, sub aspect cantitativ și calitativ. Calitatea necorespunzătoare a apei râurilor se datorează și impurificării acestora de către afluenții proveniți din ferme zootehnice și afluenții de tip fecaloid-menajer.

Apele subterane monitorizate de Direcția Apelor Mureș nu îndeplinesc condițiile de calitate pentru apă potabilă. În majoritatea cazurilor, indicatorii depășiți sunt cei care intră în categoria „grad de mineralizare” și „substanțe organice”. În legătură cu evaluarea indicatorilor din categoria substanțelor prioritare/prioritar periculoase, calitatea apei din Bazinul hidrografic Mureș a fost necorespunzătoare, referitor la indicatorii Pb, Ni, Cd, Cu, Cr în cca. 20% din secțiuni.

Principalele surse antropice poluatoare ale apelor subterane din județul Mureș și implicit din Sovata sunt:

- activitatea agricolă și zootehnică;
- depozitele de deșeuri necorespunzător amenajate;
- scurgerile din rețeaua de canalizare.

Situația actuală în cazul poluării apelor este determinată în principal de fenomenele naturale și antropice extreme (alunecări de teren, inundații, degradarea albiilor râurilor și a bancurilor, degradarea solului, riscuri majore de accidente tehnice în instalațiile tehnologice, eroziunile locale în albiile capturilor reziduale).

O cerință esențială a Directivei Cadru Apa este stabilirea obiectivelor de calitate pentru toate corpurile de apă (art. 4) și implicit dezvoltarea de programe de măsuri pentru atingerea acestor obiective (art. 11). Măsurile de bază și măsurile suplimentare, componente ale programului de măsuri sunt :

- prevenirea deteriorării stării apelor de suprafață și subterane;
- reducerea progresivă a poluării cu substanțe prioritare și încetarea evacuărilor de substanțe prioritar periculoase în apele de suprafață prîn implementarea măsurilor necesare;
- reducerea tendințelor semnificative și susținute de creștere ale poluanților în apele subterane;

- atingerea standardelor și obiectivelor stabilite pentru zonele protejate de către legislația comunitară.

În județul Mureș față de anul 2010 se observă o îmbunătățire a calității corpurilor de apă naturale, astfel că 84,62% dintre corpurile au o stare ecologică bună și 100% au o stare chimică bună.

2.9.4. Zone critice sub aspectul deteriorării solului

Calitatea solului rezultă din interacțiunile complexe între elementele componente ale acestuia și poate fi legată de introducerea în sol de compuși mai mult sau mai puțin toxici și acumularea de produse toxice provenite din activitățile industriale și urbane. Evaluarea calității solurilor constă în identificarea și caracterizarea factorilor care limitează capacitatea productivă a acestora.

Dinamica accelerată a întregii depresiuni de anticlinal de la Sovata se repercutează și asupra evoluției cuvetelor lacustre și a elementelor acestora. Procesul de disoluție deosebit de activ afectează, în continuare, nu doar suprafețe importante de versant, decopertat de sedimentarul argilos, ci și unele lacuri.

În ceea ce privește diferențele morfometrice dintre ridicări, de departe, cele mai active unități lacustre au fost lacurile Roșu și Verde, care au înregistrat ușoare creșteri ale elementelor pe baza lărgirii cuvetelor. Extinderea a fost mai mult în plan și a afectat malurile, în dauna adâncimilor care s-au redus ușor în urma procesului de remaniere a argilelor provenite de pe versant și din abraziunea malurilor. Este ușor de explicat sensul acestei evoluții, întrucât bazinele sunt dispuse la contactul cu sarea, pe o cuvertura de argilă foarte subțire, cel mai aproape de Muntele de sare. Formele de șiroire de pe versant s-au concretizat în numeroase rigole a căror apă provenită de pe lapiezurile de sare are o mineralizare excesivă. În afară de soluție salină ele depozitează la baza versantului și importante cantități de lut de culoare gri, care a necesitat adesea stabilizare prin montarea de parapeteți din nuiel, în vederea atenuării colmatării lacurilor. Deși a existat în permanență un transport de aluviuni în suspensie către cuvetele lacurilor, procesul de colmatare a fost contracarat de continuarea dizolvării sării din subasment.

În afara celor două unități au mai fost afectate de modelarea malurilor și lacurile Ursu și Aluniș, datorită abraziunii exercitate asupra lor și remanierii aluviunilor provenite din spălarea țărmului.

În cazul unor luciuri de apă mai izolate (Lacul Șerpilor, Lacul Mierlei, Lacul Negru și Lacul Dulce), ca de altfel și a celor două lacuri menționate anterior, se observă o evoluție lacustră normală, cu reducerea elementelor morfometrice.

Lacul Negru reprezintă o unitate cu o evoluție aparte, întrucât este singurul lac antroposalin din zonă. Valorile elementelor morfometrice s-au redus semnificativ pe fondul unui perpetuu proces de colmatare. După formarea lacului, de pe versanți șiroirea a mobilizat aluviuni de natură argiloasă și mai ales măr, care au captușit în bună măsură patul cuvetei. În aceste condiții dizolvarea sării a încetat, ca de altfel și valorificarea balneară, apa înregistrând un ușor proces de îndulcire și invazie a vegetației higrofile emersă și submersă pe contur.

Dovada rezidă în amplitudinea mult mai redusă a temperaturii din stratul helioterm.

Referitor la panta cuvetelor lacustre, se observa faptul că doar în cazul lacurilor de dizolvare combinată cu prăbușire (Lacul Ursu) valorile depășesc 55°, atingând valoarea maximă de 76,82° la periferia gropii centrale.

La alte lacuri valorile abia depășesc 42° (Lacul Aluniș, pe versantul sudic), în timp ce în Lacul Verde înclinarea maximă este undeva în jurul valorii de 8°. Evoluția creionată de dinamica elementelor morfometrice este validată în bună măsură și de modelarea cuvetelor, de modificarea morfologiei acestora. Una din cele mai spectaculoase transformări a fost observată la cuveta Lacului Roșu.

Amenajarea integrală a zonei lacurilor, deși costisitoare, ar prelungi semnificativ durata de viață a lacurilor în regim de exploatare. Consolidarea versanților prin parapeteți și drenarea șiroirilor și a pânzei freatice în zona de maximă sensibilitate, ar contribui la relativa stabilitate a Muntelui de sare.

2.9.4.1. Starea pădurilor

Fondul forestier național ocupa, la sfârșitul anului 2018, o suprafață de 6583 mii hectare, care reprezenta 27,6 % din suprafața țării. În anul 2018, fondul forestier era concentrat într-o proporție însemnată în regiunile de dezvoltare Centru (19,3% din totalul fondului forestier)

La nivelul regiunilor de dezvoltare, 28,2% din volumul total de masă lemnoasă s-a recoltat din regiunea Nord-Est, 21,3% din regiunea Centru, 14,0% din regiunea Nord-Vest, 12,8% din regiunea Vest, 9,0% din regiunea Sud-Muntenia, 7,4% din regiunea Sud-Vest Oltenia, 6,9% din regiunea Sud-Est și 0,4% din regiunea București-Ilfov. Față de aceasta situație se impune efectuarea unor lucrări de depistare și prognoză a bolilor și dăunătorilor.

În anul 2018, s-au efectuat tăieri de conservare pe 62,0% din suprafața totală parcursă cu tăieri, tăieri de regenerare în codru pe 35,5%, tăieri de regenerare în crâng pe 2,0% și tăieri de substituiri-refacere a arboretelor slab productive și degradate pe 0,5%.

Influența omului asupra pădurii este în general negativă, manifestându-se prin nerespectarea legislației silvice și de mediu privind tăierile de arbori, amenajarea locurilor de campare, colectarea și transportarea deșeurilor menajere în locurile stabilite de organele competente, aprinderea focurilor etc. Starea de sănătate a pădurilor din Regiunea Centru este bună, conformă cu normele în vigoare. Principalii parametri evaluați la starea de sănătate a pădurilor (defolierea-decolorarea frunzișului coroanelor arborilor și vătămarile datorate acțiunilor diferiților factori biotici și abiotici asupra pădurilor) prezintă diferențe nesemnificative față de anii anteriori. În arboretele de rășinoase, defoliatorii s-au găsit în continuare în stare de latență. În schimb, insectele din categoria lipidelor au afectat arboretele de molid. Înmulțirea acestor populații a fost cauzată de existența doborâturilor și rupturilor de vânt și de zăpadă produse pe teritoriul Regiunii Centru. Pentru ținerea sub control a situației, s-au luat măsuri de evacuare a materialului lemnos infestat din păduri și s-au amplificat măsurile de combatere.

Actualele tendințe ale silviculturii la nivelul Regiunii Centru sunt direcționate spre a constitui păduri de interes social destinate colectivităților umane. Această tendință este impusă de ritmul accelerat al dezvoltării industriale ca urmare directă asupra degradării

mediului înconjurător. Aceste păduri vor fi delimitate după criterii funcționale și amenajate ca păduri-parc, păduri de agrement, rezervații forestiere pentru diferite obiective sociale etc. Măsurile de constituire vizează atât pregătirea, transformarea și specializarea pădurilor existente, cât și crearea unor noi păduri în jurul localităților.

2.9.5. Arie naturale protejate

Lacul Ursu și arboretele pe sărături este zonă protejată conform Planului Național de Amenajare a Teritoriului - Secțiunea a III-a - Zone protejate, Legea nr.5/2000.

Aria protejată este amplasată pe teritoriul intravilan al orașului Sovata și se întinde pe o suprafață de 79 ha, din care 73,3 ha pădure și 5,7 ha suprafețe acvatice. Aria este definită ca rezervație naturală de interes național conform Legii 462/2001- privind regimul ariilor protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, corespunzând categoriei IV IUCN (International Union for Conservation of Nature) . Are ca obiective de conservare și protecție lacurile Ursu, Aluniș, Roșu, Verde, Mierlei și Paraschiva, respectiv pădurea situată pe substraturile saline adiacente acestor lacuri. Aria protejată se află în custodia Primăriei Oraș Sovata și Direcția Silvică Mureș – Ocol Silvic Sovata .

Numit după forma sa, lacul Ursu, născut în 1875, este un lac cu apă sărată, înconjurat de o vegetație extrem de bogată, o rezervație naturală ce se întinde pe 79 de hectare, din care numai lacul pe 4 hectare. Acesta a apărut datorită prăbușirii unei întinse zone de exploatare a sării, formându-se golul ce s-a umplut cu apa izvoarelor din apropiere.

Întreaga rezervație este minunată, nu numai lacul în sine, aici găsindu-se numeroase specii de flori, vara explodând de frumusețe.

La adâncime lacul este sărat, iar la suprafață dulce, astfel se explică fenomenul de heliotermie a lacului, care îi conferă și caracterul unic în Europa. Tocmai de aceea, apa are proprietăți curative deosebite pentru cei care suferă de reumatism, boli neurologice, ginecologice sau endocrine, având și un conținut de săruri extrem de mare. Cu cât coborâm la adâncime, lacul este mai fierbinte, la suprafața nedepășind 20 de grade Celsius.

În stațiune oamenii vin și pentru nămolul care face minuni, mai ales pentru tratarea sterilității la femei.

2.9.6. Colectarea și transportul deșeurilor

Sistemul de gestionare al deșeurilor municipale și asimilabile este influențat de o serie de factori generali și specifici. Dintre aceștia, cei mai importanți sunt: aria de acoperire cu servicii de salubritate, cantitatea și compoziția deșeurilor colectate care sunt în strictă dependență cu mărimea și caracterul localității, condițiile climatice și dezvoltarea economică.

Starea mediului înconjurător este pe an ce trece tot mai îngrijorătoare: spațiile împădurite se reduc, deșertul se extinde, solurile agricole se degradează, stratul de ozon este mai subțire, numeroase specii de plante și animale au dispărut, efectul de seră se accentuează. În general se poate afirma că țările cele mai dezvoltate produc cele mai mari cantități de deșeuri și poluanți, consumând cantități mari de energie și resurse naturale.

Gestionarea deșeurilor poate proteja sănătatea populației din zonă și calitatea mediului, în

același timp susținând conservarea resurselor naturale, deci o dezvoltare durabilă a societății. În prezent, în sectorul gestionării deșeurilor, este în curs de implementare proiectul Sistem de Management Integrat al Deșeurilor Solide în județul Mureș, prin care se va realiza un nou sistem de gestionare a deșeurilor la nivel județean, bazat pe recuperarea-sortarea-reciclarea materialelor refolosibile și reducerea cantității de deșeuri care se elimină prin depozitare, în condiții de protecție a mediului și a sănătății populației.

Implementarea noului sistem de gestionare a deșeurilor în județul Mureș va conduce la îmbunătățirea calității factorilor de mediu în special a calității apelor de suprafață și subterane și a solului. Prin extinderea sistemului de colectare și transport al deșeurilor la nivelul întregului județ și închiderea depozitelor neconforme, care reprezintă în prezent o sursă de poluare a mediului înconjurător, se va evita poluarea factorilor de mediu. Deșeurile menajere periculoase, cum sunt uleiul de motor, vopselele, pesticidele, antigetul, cea mai mare parte a deșeurilor municipale generate sunt eliminate prin depozitare.

În linii mari, activitatea de gestionare a deșeurilor include următoarele: colectarea, transportul, valorificarea și eliminarea deșeurilor, monitorizarea post închidere a depozitelor de deșeuri. În ierarhia opțiunilor de gestionare a deșeurilor, inclusă atât în reglementările Uniunii Europene cât și în cele naționale, reutilizarea și reciclarea reprezintă priorități înaintea altor forme de valorificare și eliminare a deșeurilor. La nivelul Regiunii Centru principalele categorii de deșeuri sunt: deșeuri municipale, deșeuri industriale, deșeuri generate din activități medicale, fluxuri de deșeuri (deșeuri de ambalaje, deșeuri de echipamente electrice și electronice, deșeuri de baterii și acumulatori, uleiuri uzate, nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești etc.). În prezent, pentru colectarea și transportul deșeurilor municipale, în Regiunea Centru există un număr de 59 de operatori de salubritate licențiați. La nivelul regiunii există următoarele tipuri de instalații de gestionare a deșeurilor: 14 stații de transfer a deșeurilor, 20 de stații de sortare a deșeurilor și 3 stații de compostare. Eliminarea deșeurilor municipale în Regiunea Centru se realizează pe cele 4 depozite ecologice existente în județele Brașov, Harghita, Mureș și Sibiu și pe cele 9 depozite neconforme din județele Alba, Brașov, Covasna și Harghita.

2.9.6.1. Deșeurile industriale

Deșeurile industriale reprezintă o problemă de importanță deosebită în toate județele Regiunii, deoarece atât prin cantitățile produse, cât și datorită diversității compoziției, ridică probleme deosebite de management și, în special, de depozitare definitivă. Un alt aspect cu repercusiuni remarcabile este dat de acumularea istorică a deșeurilor industriale, care cauzează un impact semnificativ asupra factorilor de mediu.

2.9.6.2. Zone cu riscuri naturale

Riscurile naturale sunt considerate cele de natură hidrologică, hidrogeologică, geologică și geofizică.

În Sovata avem următoarele riscuri naturale:

a. Zona masivului de sare. Studiile geofizice au stabilit contactul dintre sedimentarul masivului de sare și aglomeratele vulcanice. Depozitele tortoniene sunt afectate de prăbușiri și alunecări de teren. Aceste fenomene sunt determinate de infiltrarea apei pe diferite căi

în masa depozitelor cu sare. Infiltrarea apei duce la dizolvarea unor zone din masivul de sare și la crearea unor goluri, din prăbușirea și dezvoltarea cărora iau naștere formațiunile morfologice de tip dolină. Pe de altă parte, depozitele deluviale care acoperă masivul de sare sunt afectate de alunecări de teren superficiale, determinate de acțiunea combinată a prăbușirilor în masivul de sare, circulația apelor subterane și gravitație.

b. Versanții vestici, cu constituție geologică bazată pe argilele deluviale ce manifestă tendințe de alunecare ca urmare a pâraielor și torenților care îi străbat.

c. Porțiuni aferente cursurilor majore de apă, Sovata, Roștaș, inclusiv zonele în care lucrările de apărare împotriva inundațiilor și de regularizare a cursului s-au degradat.

2.9.6.3. Amenințări antropice

Amenințările antropice care pot influența aria protejată pot fi directe sau indirecte. Amenințări indirecte se consideră ploile acide, poluările aerului și apei (care pot avea sursa de origine în afara ariei protejate) etc.

Amenințările directe se datorează exploatării ilegale a masei lemnoase, a tăierilor abuzive (acestea din urmă nu sunt caracteristice la Sovata), incendiilor, a exploatărilor materialelor biologice și minerale (nămol, apă sărată etc).

Turismul poate reprezenta un factor destabilizator atât asupra arboretelor, cât și asupra peisajului prin acțiuni nepermise (depozitare deșeuri, campare în locuri nepermise, colectare material biologic, mineral etc).

Turismul necivilizat și necontrolat constituie un factor important și cauzează efecte negative grave asupra ariei protejate (incendii, poluarea apelor, distrugerea resurselor naturale prin extragerea nămolului și a apei sărate etc.).

Construcțiile și activitățile turistico-economice din aria protejată pot reprezenta o presiune antropică ridicată asupra valorilor naturale ale ariei protejate. Se impune strict conformarea la normele și prevederile planului de management și regulamentului ariei protejate.

2.9.7. Analiza SWOT

CONDIȚII CLIMATICE ȘI DE MEDIU	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Așezarea geografică a orașului într-o zonă cu un cadru natural deosebit ● Climat temperat-continental cu veri răcoroase și ierni blânde cu regim pluviometric mediu de 750 mm/mp ● Fond faunistic bogat ● Oportunități de valorificare a energiei alternative ● Diverse atracții naturale ● Existența sistemului centralizat de alimentare cu apă, canalizare	● Inexistența unui sistem performant de colectare selectivă a deșeurilor ● Inexistența unei stații de compostare și transfer a deșeurilor ● Starea tehnică a rețelei de alimentare cu apă, canalizare, stației de epurare ● Eroziunea solului din cauza inundațiilor ● Inexistența unui sistem performant de colectare selectivă a deșeurilor ● Inexistența unei stații de compostare și transfer a deșeurilor

CONDIȚII CLIMATICE ȘI DE MEDIU	
PUNCTE TARI (continuare)	PUNCTE SLABE (continuare)
● Spații verzi amenajate ● Resurse naturale: sare, pietriș cuarțos, substanțe minerale terapeutice ● Zona cu risc seismic redus ● Istoric cu numeroase vestigii chiar din perioada romană și atestare scrisă din anul 1578	● Starea tehnică a rețelei de alimentare cu apă, canalizare, stației de epurare ● Eroziunea solului din cauza inundațiilor ● Lipsa preocupărilor privind compostarea deșeurilor biodegradabile ● Lipsa infrastructurii de monitorizare permanentă a factorilor de mediu ● Lipsa modalităților de producere a energiei alternative ● Slaba conștientizare a populației și a agenților economici în problematica protecției mediului ● Neexistența unui plan de ecologizare local în parteneriat cu agenții economici. ● Ignoranța populației cu privire la colectarea selectivă, a depozitării deșeurilor în locuri special amenajate și în general a protecției mediului ● Producția/utilizarea foarte slabă a energiei regenerabile ● Lipsa platformelor de gunoi amenajate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Surse de finanțare Protecția Mediului ● Posibilitatea dezvoltării prin bugetul local a unui sistem de management al deșeurilor ● Proiecte naționale și europene pentru gestionarea deșeurilor ● Linii de finanțare pentru dotarea administrației publice locale cu utilaje pentru situații de urgență ● Existența unei strategii naționale de protecția mediului ● Posibilitatea finanțării din bugetul local, sau național a unor instalații de tip energie alternativă care să ofere independența energetică instituțiilor publice ● Implicarea comunității în acțiunile de colectare selectivă a deșeurilor ● Existența unor game variate de surse de energie regenerabilă la prețuri acceptabile ce pot fi utilizate ● Utilizarea instrumentelor de gestionare a riscurilor ● Surse de finanțare privind Economia Circulară	● Fenomene meteo extreme care conduc la inundații și calamități naturale ● Existența pe raza orașului a unui important bazin hidrografic ● Reducerea investițiilor publice ● Orientarea programelor guvernamentale ● Factorul antropic care poate contribui la distrugerea ariilor naturale protejate ● Diminuarea surselor de apă potabilă ● Scăderea suprafețelor cultivate conform practicilor agricole ecologice și creșterea impactului negativ asupra mediului ca rezultat al intensivizării agriculturii ● Creșterea gradului de poluare datorită activităților economice și a creșterii numărului de autovehicule

2.10. Infrastructura și serviciile sociale

La nivel județean, furnizori publici de servicii sociale sunt Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș (DGASPC), instituție publică de interes județean, cu personalitate juridică, în subordinea Consiliului Județean Mureș și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Mureș (AJPIS), care funcționează în subordinea Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, ca serviciu public deconcentrat cu personalitate juridică.

Primăria Orașului Sovata, ca exponent al administrației publice centrale la nivelul orașului, are datoria de a crea condițiile necesare și de a aplica programele sociale și măsurile care decurg din această calitate. Pentru aceasta, cu structurile administrative existente, a asigurat o protecție socială concretă și eficientă, aplicată tuturor categoriilor de persoane defavorizate sau aflate în dificultate. Administrația locală a orașului Sovata acordă protecției sociale un rol deosebit.

Obiectivul principal în domeniul protecției sociale este creșterea și diversificarea formelor de protecție socială, îndeosebi pentru categoriile defavorizate ale populației (persoane cu handicap, vârstnici, bolnavi, persoanele cu mulți copii, cu venituri reduse sau fără venit).

Pentru a veni în sprijinul persoanelor în vârstă care necesită îngrijire permanentă, Primăria Orașului Sovata în colaborare cu Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă a asigurat îngrijitori la domiciliu, efortul financiar fiind suportat de primărie. Prin Hotărârea Consiliului Local Sovata nr.8 din 27 februarie 2004, la propunerea primăriei, pensionarii cu venituri reduse au beneficiat de 50% reducere la transport local.

Tabelul nr. 20. Beneficiile sociale acordate în perioada 2017-2019

Tip beneficiu social	2017	2018	2019
Număr copii asistați social	170	122	109
Număr adulți asistați social	166	133	131
Număr vârstnici asistați social	40	45	320
Număr copii cu handicap	62	30	27
Număr adulți cu handicap	51	56	56
Copii aflați în plasament familial	5	5	5
Familii cărora li se acordă venitul minim garantat	43	40	41
Familii beneficiare de ajutor pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbune	99	83	84
Familii beneficiare de alocația de susținere a familiei	75	54	49

Conform informațiilor primite de la UAT Sovata în anul 2019 față de anul 2017 a scăzut cu 35,88% numărul copiilor asistați social, iar numărul familiilor beneficiare de alocația de susținere a familiei a scăzut cu 34,66%. În anul 2019 numărul adulților cu handicap care au beneficiat de asistență socială a crescut cu 9,8% față de anul 2017. Din anul 2019 UAT Sovata are angajat asistent medical comunitar care se îngrijește de mai multe persoane în vârstă, fapt ce explică creșterea numărului de vârstnici asistați social cu 700% față de anul 2017.

La nivelul orașului nu există centre de zi sau noapte și nici un centru multifuncțional

pentru derularea activităților sociale, deși acestea ar fi de un real folos comunității locale.

2.10.1. Analiza SWOT

ASISTENȚA SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Existența serviciului de asistență socială în subordinea Primăriei ● Pondere medie a populației cu nevoi de asistare ● Informare operativă cu privire la toate formele de ajutor de stat ● Administrația locală asigură serviciile minimale pentru protecție socială	● Personal insuficient în structurile de resort ale administrației publice locale ● Inexistența unui centru de permanență pentru persoane vârstnice ● Percepția greșită a scopului asistenței sociale din partea populației ● Inexistența unor servicii speciale adresate persoanelor vârstnice ● Lipsa spiritului civic și de voluntariat. ● Lipsa unui centru de zi pentru copii familiilor nevoiașе
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Construirea și dotarea unui centru de permanență pentru bătrâni ● Existența la nivel național a programelor de asistență socială	● Migrația continuă a persoanelor active a condus la apariția fenomenului în care copii sunt în grija rudelor ● Costurile ridicate generează dificultăți în dotarea diverselor obiective de asistență socială ● Sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă

2.11. Administrație și servicii publice

2.11.1. Administrația locală

Administrația Publică Locală

a orașului Sovata este formată din Consiliul Local, ca autoritate deliberativă, și Primarul, ca autoritate executivă.

Consiliul Local al Orașului Sovata este autoritatea deliberativă a administrației publice, care funcționează autonom, asigură realizarea autonomiei locale și rezolvarea treburilor publice din oraș, în condițiile prevăzute de lege.

În scopul respectării și asigurării condițiilor optime pentru desfășurarea activității, se adoptă unele norme, care constituie regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Local al Orașului Sovata. Regulamentul de organizare și funcționare s-a elaborat în conformitate cu prevederile Legii nr.215/2001, a administrației publice locale, cu modificările și completările ulterioare; O.G. nr.35/2002, pentru aprobarea Regulamentului – cadru de organizare și funcționare a consiliilor locale; Legii nr.393/2004, privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare.

Consiliul Local este compus dintr-un număr de 17 consilieri, număr pe care legea îl determină în funcție de numărul populației unității administrativ-teritoriale (număr ce se va reduce la 15 consilieri începând cu alegerile locale din anul 2024). Consilierii sunt aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber în condițiile stabilite de Legea privind alegerile locale. Consiliul Local are inițiativă și hotărăște, cu respectarea legii, problemele de interes local cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice locale sau centrale. Consiliul local se întrunește în ședințe ordinare, lunar, la convocarea primarului. Consiliul local se poate întruni și în ședințe extraordinare, la cererea primarului sau a cel puțin unei treimi din numărul membrilor consiliului. Convocarea consiliului local se face în scris, prin intermediul secretarului unității administrativ-teritoriale, cu cel puțin 5 zile înainte de ședințele ordinare sau cu cel puțin 3 zile înainte de ședințele extraordinare. Odată cu notificarea convocării, sunt puse la dispoziția consilierilor locali materialele înscrise pe ordinea de zi.

Primarul este autoritatea executivă a colectivității locale care îndeplinește, în același timp, și rolul de reprezentant al statului în unitatea administrativ-teritorială în care este ales. În esență, primarul fiind definit ca autoritate executivă, are drept principale atribuții organizarea executării și executarea în concret a legilor, hotărârilor de guvern, precum și

a hotărârilor Consiliului Local. În exercitarea atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ sau individual. Primarul, viceprimarul, secretarul orașului, împreună cu aparatul propriu de specialitate al Consiliului Local constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria orașului, care aduce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile primarului, soluționând problemele curente ale colectivității locale.

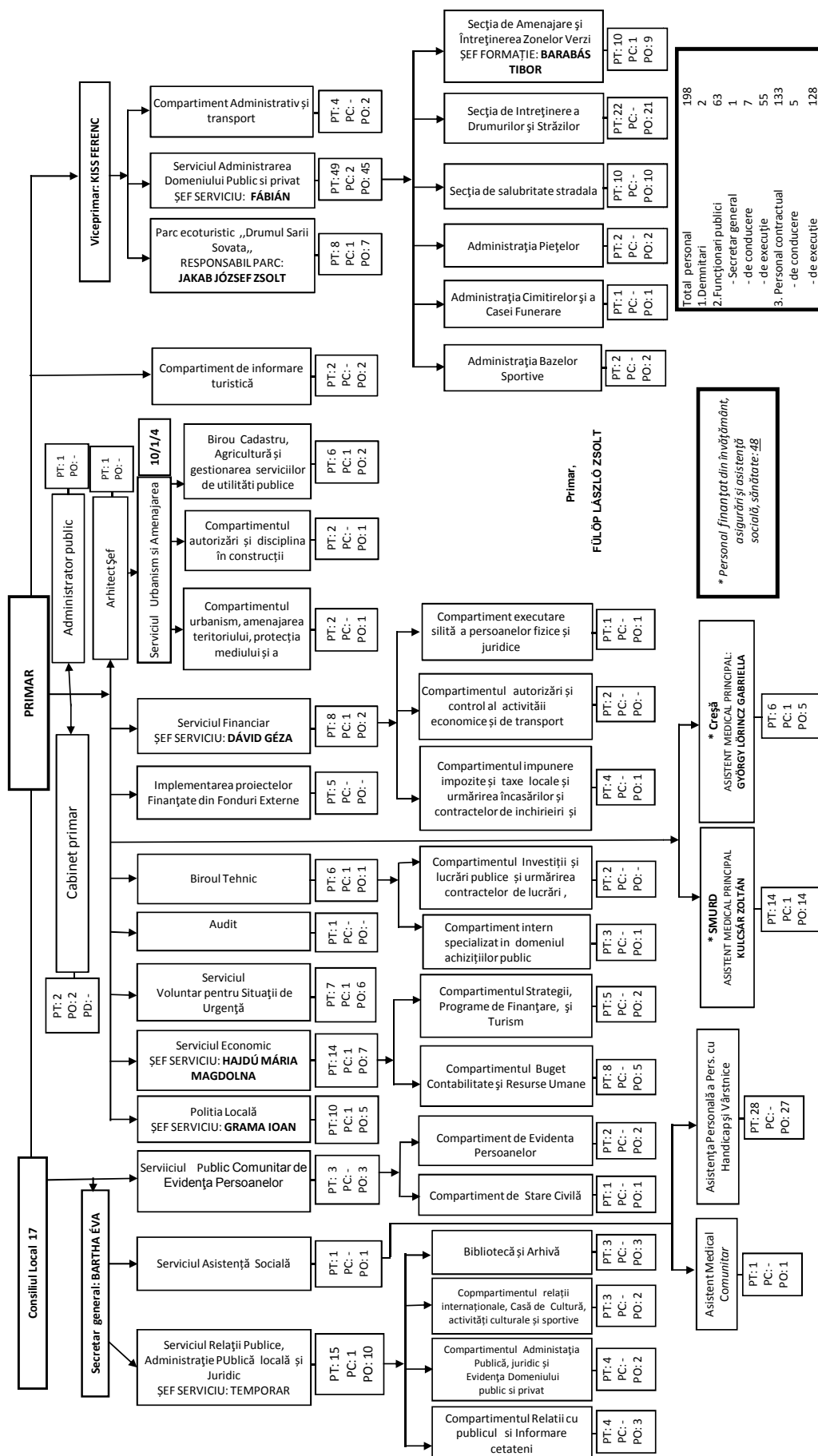
Conform organigramei aprobate prin HCL nr.18 din 2020 aparatul de specialitate al primarului Sovata se compune din:

- 2 demnitari;
- 63 funcționari publici;
- 133 personal contractual.

Pentru transparența decizională, toate hotărârile Consiliului Local Sovata sunt publicate și pot fi consultate pe site-ul instituției www.primariasovata.ro, la secțiunea Hotărâri ale Consiliului Local. Tot pe site-ul instituției se fac publice și informații legate de achizițiile publice și alte anunțuri de interes public.

ANEXA nr. 1 la H.C.L. nr. 12/28.01.2021

ORGANIGRAMA APARATULUI DE SPECIALITATE AL PRIMARULUI ORAȘULUI SOVATA

ROMÂNIA
JUDEȚUL MUREȘ
ORAȘ SOVATA

2.11.2. Serviciile publice

I. Serviciul public comunitar de evidența persoanelor are în subordine 2 compartimente:

1. Compartiment de Stare civilă
2. Compartiment de Evidența Persoanelor
 - eliberarea cărților de identitate;
 - eliberarea pașapoartelor, a permiselor de conducere, a certificatelor de înmatriculare și a plăcilor cu numere de înmatriculare a vehiculelor;
 - analiză-sinteză, secretariat-arhivă și relații publice.

II. Serviciul voluntar pentru Situații de Urgență

Serviciul Voluntar pentru Situații de Urgență având ca misiune de bază preîntâmpinarea, reducerea și eliminarea riscurilor de producere a situațiilor de urgență și a consecințelor acestora.

- Scopul activității îl reprezintă protecția populației, mediului și a bunurilor și valorilor;
- Misiunea și scopul se îndeplinesc prin activitatea de prevenire;
- Formele activității de prevenire sunt: controlul, asistența tehnică de specialitate, verificarea și informarea preventivă, înștiințarea, avertizarea și alarmarea populației, prin mijloace specifice.

În anul 2000 a fost înființat **echipajul de prim-ajutor (EPA) în cadrul Pompierilor civili**, în stațiunea Sovata, fiind finanțat de Primăria Sovata. În anul 2020 numărul de angajați: 14 paramedici. Echipajele de prim ajutor sunt formate din cel puțin 3 persoane cu pregătire paramedicală. Echipajele includ și 2 voluntari speciali pregătiți. EPA Sovata dispune de o ambulanță tip B2, Volkswagen transporter. Aria de acoperire cuprinde și localitățile: Eremitu, Trei Sate, Sângeorgiu de Pădure, Praid, Bucin. Statistic în medie stația Sovata are un număr de 45 intervenții/luna.

Activitatea Serviciilor mobile de urgență, reanimare și descarcerare este finanțată de la bugetul de stat, prin bugetul Ministerului Sănătății Publice și al Ministerului Administrației și Internelor, de la bugetul autorităților publice locale, precum și din alte surse prevăzute de lege, inclusiv din donații și sponsorizări.

Serviciile mobile de urgență, reanimare și descarcerare sunt organizate, din punct de vedere medical, la nivel regional, iar din punct de vedere operativ, după modul de organizare al Inspectoratelor Județene pentru Situații de Urgență, aflându-se sub comanda Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

III. Serviciul administrarea domeniului public-privat are 6 secții subordonate:

1. Administrația Bazelor sportive;
2. Administrația Cimitirelor și a casei Funerare;
3. Administrația Piețelor;
4. Secția de salubritate stradală;

5. Secția de întreținere a drumurilor și străzilor;
6. Secția de amenajare și întreținere a zonelor verzi.

IV. Serviciul Poliția locală

La nivelul orașului Sovata Poliția locală este organizată, în condițiile legii, ca un compartiment funcțional, fără personalitate juridică, la nivel de Serviciu în cadrul aparatului de specialitate al primarului, condusă de un șef serviciu, funcționar public de conducere, în subordinea Primarului orașului Sovata, în scopul menținerii ordinii și siguranței publice, al respectării regimului circulației rutiere, precum și al asigurării pazei, protecției obiectivelor de interes local, asigurării respectării legislației în domeniul urbanismului și disciplinei în construcții, asigurării respectării normelor legale privind protecția mediului, prevenirii și combaterii încălcării normelor legale privind activitățile comerciale, respectării legislației în domeniul evidenței populației și alte activități stabilite prin legi, hotărâri de guvern, hotărâri ale consiliului local, dispoziții ale primarului.

V. SMURD

Serviciul Mobil de Urgență Reanimare și Descarcerare (SMURD) este o secție independentă în structura aparatului de specialitate al primarului orașului Sovata, condusă de un Asistent medical principal, cu personal propriu, special pregătit pentru triaj, evaluare, diagnostic și tratament de urgență pentru pacienții cu afecțiuni acute care se prezintă spontan sau sunt transportați de ambulanțe ale serviciului de ambulanță județean (SAJ). Unitatea mobilă de terapie intensivă neonatală (TIM-NN) funcționează în cadrul SMURD, activitatea medicală fiind organizată în colaborare cu secția de neonatologie și asigură transferul, transportul și asistența medicală de urgență a cazurilor critice neonatologice din Regiunea de Nord Vest a țării ce necesită investigații și tratament în centre de nivel superior.

VI. CREȘĂ

Serviciul creșa, prin unitățile de educație antepreșcolară oferă următoarele tipuri de servicii:

- a) Servicii de educație timpurie;
- b) Servicii de îngrijire, protecție și nutriție a copiilor;
- c) Servicii de supraveghere a stării de sănătate a copiilor;
- d) Servicii complementare pentru copil, familie, respectiv servicii de consiliere, educație parentală, informare.

2.11.3. Analiza SWOT

ADMINISTRAȚIE ȘI SERVICII PUBLICE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Experiența în administrație a primarului, consiliului local și personalului de specialitate ● Implicarea activă în problemele societății ● Existența spațiului adecvat pentru buna desfășurare a activităților administrative ● Existența logisticii necesare în cadrul Primăriei ● Pregătirea continuă a personalului Primăriei ● Site al primăriei cu structură adecvată și materiale de informare a cetățenilor actualizate și transparente ● Existența Serviciului pentru Situații de Urgență	● Desele schimbări legislative ● Insuficienta comunicare între instituțiile publice de la diferite nivele ● Necorelarea normelor metodologice cu legile emise ● Interpretări eronate privind impozitele și taxele locale ● Inexistența sau slaba funcționare a unor servicii publice de interes local ● Lipsa colaborării între instituțiile statului și mediul privat la elaborarea strategiilor de dezvoltare (industrie, comerț, turism)
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Cursuri de calificare și pregătire pentru funcționarii primăriei ● Finanțări europene pentru dezvoltarea capacității administrative ● Creșterea autonomiei locale ● Implementarea de proiecte pentru mediatizarea legislației ● Aplicarea principiului transparenței în activitatea instituțiilor publice.	● Capacitate redusă de autofinanțare ● Politici discriminatorii în alocarea resurselor financiare de la nivele superioare ● Reducerea gradului de colectare a impozitelor și taxelor locale

2.12. Turismul și potențialul turistic

2.12.1. Turiștii și infrastructura turistică județeană

Potențialul turistic și frumusețea județului Mureș dispun acum de două platforme de promovare. Asociația Visit Mureș a lansat în luna mai 2019 aplicația pentru smartphone Visit Mureș și website-ul www.visit-Mureș.com care prezintă, într-un manieră accesibilă și atractivă, numeroasele puncte de interes de care dispune județul. Scopul instrumentelor media lansate este de a facilita accesul publicului la atracțiile culturale și naturale pe care județul Mureș le oferă din abundență.

Platforma www.visit-Mureș.com oferă informații în limbile română, maghiară și engleză și este grupată în patru categorii majore: Patrimoniu, Trasee, Ținuturi legendare și Outdoor.

Astfel, secțiunea Patrimoniu oferă o prezentare a diferitelor ere istorice prin castele, catedrale, biserici și case, atât din zona urbană, cât și din cea rurală. Printre castelele și cetățile prezentate se numără cetatea Sighișoara, castelul Bethlen – Criș, castelul Teleki – Gornești, Cetatea Medievală din Târgu Mureș sau Cetatea Țărănească din Saschiz.

Tabelul nr. 21. Unități de cazare la nivelul județului Mureș

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
1.	Hoteluri	53	53	56	58	57	58	57	57	53
2.	Hosteluri	6	6	6	6	6	6	6	6	4
3.	Apartamente și camere de închiriat	0	0	0	0	0	0	80	86	97
4.	Moteluri	17	17	19	19	18	18	18	19	19
5.	Vile turistice	17	17	21	20	19	21	23	22	23
6.	Cabane turistice	4	4	5	5	4	4	3	4	4
7.	Bungalouri	12	12	61	61	61	61	61	50	50
8.	Sate de vacanță	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9.	Campinuri	3	3	5	5	5	5	4	3	2
10.	Popasuri turistice	1	1	0	0	0	0	0	0	0
11.	Căsuțe turistice	2	2	2	2	1	2	2	3	7
12.	Tabere de elevi și preșcolari	3	3	3	3	3	3	3	3	3

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
13	Pensiuni turistice	121	122	125	122	113	133	121	118	109
14	Pensiuni agro-turistice	42	50	58	60	49	51	51	56	62
TOTAL		282	291	362	362	337	363	430	428	434

Sursa datelor: Baze de date statistice INSSE

Turismul în județul Mureș a cunoscut o evoluție remarcabilă în ultimii ani, iar datele statistice privind unitățile de cazare reflectă această tendință de creștere substanțială. În perioada 2015-2023, s-au înregistrat modificări semnificative în diversificarea tipurilor de unități de cazare, cu o creștere generală a numărului acestora cu 53,90%.

Anul 2021 a fost deosebit de important pentru creșterea sectorului de turism în județul Mureș, marcând o creștere de 18,45% a numărului total de unități de cazare față de anul precedent. Această creștere s-a remarcat în special în ceea ce privește apartamentele și camerele de închiriat, numărul acestora a crescut semnificativ, de la 80 în 2020, la 97 în 2021, reflectând o preferință crescută pentru această formă de cazare.

De asemenea, sunt vizibile schimbări notabile în alte categorii de unități de cazare. De exemplu, unitățile de cazare de tip bungalow au cunoscut o creștere impresionantă în 2017, înregistrând o creștere de 408,33% într-un singur an. Deși numărul a stagnat și apoi a scăzut ușor, bungalowurile rămân o opțiune populară pentru turiști.

În același timp și unitățile de camping au cunoscut o creștere semnificativă, în special în 2017 și 2018, indicând o preferință crescută pentru experiențe de camping în aer liber. Această adaptare la cererea pieței pentru opțiuni flexibile și mai intime de cazare a contribuit la diversificarea și creșterea industriei turistice din județul Mureș.

În concluzie, trendul general observat în evoluția unităților de cazare în județul Mureș indică o schimbare către opțiuni de cazare mai variate și adaptate preferințelor moderne ale turiștilor, care caută experiențe unice și autentice în timpul vacanțelor lor.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune (exprimată în locuri-zile) reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitatea de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată.

Indicele de utilizare a capacității de cazare turistică în funcțiune exprimă raportul dintre numărul total de înnoptări realizate și capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă.

Tabelul nr. 22. Principalii indicatori ai capacității turistice la nivelul județului Mureș

Principalii indicatori ai capacității turistice	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Capacitatea de cazare existentă	11096	11030	11491	11686	10801	11276	12328	12557	12698
Capacitatea de cazare în funcțiune (mii locuri zile)	2999	3048	3092	3036	2975	1848	2636	2686	2829
Turiști cazați mii	495	517	544	571	599	24	365	443	510
Înnoptări - mii	1029	1036	1082	1062	1164	493	744	881	980
Indicii de utilizare a capacității în funcțiune (%)	33,52	33,63	34,36	34,78	38,78	24,56	27,42	33,46	33,87

Turismul în județul Mureș a evoluat semnificativ în ultimii ani, reflectând o creștere constantă a capacității de cazare și a fluxului de turiști. Principalele indicatori ai capacității turistice arată o tendință ascendentă, cu ajustări notabile în urma perioadei pandemice.

Capacitatea de cazare existentă în județul Mureș a crescut de la 11.096 în 2015 la 12.698 în 2023, evidențiind o creștere de aproximativ 15% în această perioadă. Această expansiune a capacității de cazare a fost susținută de o diversificare a tipurilor de unități de cazare, inclusiv apartamente de închiriat, vile turistice, și alte structuri adaptate nevoilor turiștilor moderni.

În ceea ce privește capacitatea de cazare în funcțiune, aceasta a înregistrat fluctuații, fiind influențată de factori cum ar fi evoluția cererii și situația economică. De exemplu, în 2020 și 2021, capacitatea de cazare în funcțiune a înregistrat o scădere semnificativă, reflectând impactul pandemiei asupra industriei turistice la nivel global. Totuși, în anul 2023, această capacitate a revenit la nivelul de dinaintea pandemiei, indicând o redresare puternică a sectorului turistic în județul Mureș.

Numărul de turiști cazați și înnoptările au înregistrat, de asemenea, creșteri semnificative în această perioadă, reflectând interesul crescut pentru destinațiile din județul Mureș. De exemplu, în 2023, numărul total de turiști cazați a ajuns la 510 mii, în creștere față de 365 mii în 2021, iar înnoptările au atins 980 mii, reflectând o creștere substanțială comparativ cu 744 mii în 2021.

Indicii de utilizare a capacității în funcțiune au înregistrat, de asemenea, o creștere semnificativă, ajungând la 33,87% în 2023 față de 33,52% în 2015. Această creștere indică o mai bună eficiență în utilizarea infrastructurii turistice din județul Mureș și o adaptare la cererea în creștere din partea turiștilor.

În concluzie, evoluția indicatorilor turistici în județul Mureș reflectă o industrie turistică în dezvoltare, adaptată la schimbările de pe piață și la preferințele turiștilor contemporani. Redresarea rapidă după perioada pandemică arată reziliența sectorului turistic din județ și potențialul său de creștere în viitor.

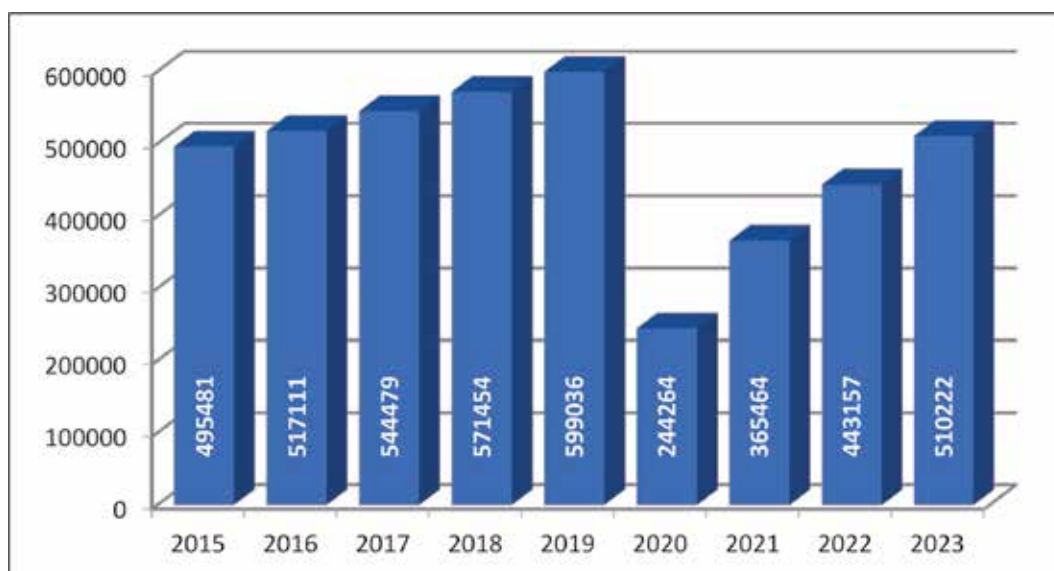

Figura nr. 19. Turiștii cazați în perioada 2015 -2023 la nivelul județului Mureș

Stațiunea Sovata reprezintă un punct central și de referință în peisajul turistic al județului Mureș, fiind o destinație populară pentru turiști atât din țară, cât și din străinătate. În anul 2023, Sovata se distinge prin faptul că deține aproximativ 40% din totalul structurilor de cazare din întregul județ, ceea ce subliniază importanța și impactul său semnificativ asupra industriei turistice locale.

Această pondere majoră în cadrul capacității de cazare a județului Mureș se datorează mai multor factori atrăgători ale stațiunii Sovata. Printre acestea se numără:

- **Bogăția resurselor naturale:** Sovata este renumită pentru apele sale sărate și lacurile helioterme, precum Lacul Ursu, care atrag turiști în căutare de relaxare și tratamente balneare.
- **Infrastructură modernă și variată:** Stațiunea dispune de o gamă diversă de unități de cazare, de la hoteluri de lux la pensiuni și apartamente de închiriat, care satisfac diferite preferințe și bugete.
- **Atractivitatea turistică:** Sovata oferă o varietate de activități recreative și de agrement, cum ar fi plimbări cu barca pe lac, tratamente balneare, drumeții în împrejurimi sau sporturi de iarnă în sezonul rece.
- **Accesibilitatea:** Stațiunea este ușor accesibilă din mai multe direcții, fiind situată într-o zonă pitorească a județului Mureș, la o distanță rezonabilă de principalele orașe din regiune.
- **Promovarea turistică eficientă:** Sovata beneficiază de o campanie solidă de promovare turistică, atât la nivel național, cât și internațional, ceea ce contribuie la atragerea continuă a turiștilor.

Aceste caracteristici fac ca Stațiunea Sovata să fie un pilon al turismului în județul Mureș și să ofere o experiență captivantă și revitalizantă pentru vizitatorii săi. Ponderea semnificativă a structurilor de cazare din Sovata în cadrul întregului județ subliniază importanța sa și rolul său esențial în promovarea și dezvoltarea turismului în această regiune a României.

2.12.2. Turiștii și infrastructura turistică locală

Turismul este unul dintre sectoarele importante din orașul Sovata având în vedere și potențialul cu care poate genera activități complementare. Fiind una dintre cele mai dezvoltate stațiuni balneoclimaterice din întreaga țară, Sovata atrage în permanență investitori mici și mari astfel că turiștii au de ales între hoteluri dintre cele mai pretențioase sau o bogată ofertă de pensiuni și vile cu farmecul lor aparte.

Zona de cazare și de tratament cuprinde în primul rând zona înconjurătoare Lacului Ursu, a Lacului Negru, fiind de fapt centrul stațiunii. În ipoteza realizării de noi investiții trebuie avut grijă de repartizarea uniformă a punctelor de atracție în teritoriu și de evitarea supraaglomerării, efectul de suprasolicitare a potențialului natural conducând la pierderea prin uzură a valorii existente.

Serviciile de balneofizioterapie se bazează pe apa sărată curativă și nămolul extras din lacurile sărate. În Sovata există 4 baze de tratament (Aluniș, Lacul Negru, Ensana Sovata și Ensana Ursina), din care unul dotat și înzestrat conform standardelor europene, cu asigurarea tratamentului la nivelul celui practicat la aceeași standarde în stațiuni europene.

Oferta turistică nu se limitează doar la serviciul de balneofizioterapie, piscină, cazare, resursele naturale, lacul heliotermic, peisajul de o frumusețe rară conferă condiții pentru o dezvoltare spectaculoasă. Pe lângă balneofizioterapie și turismul de sezon există posibilități reale pentru dezvoltarea turismului montan, a sporturilor de iarnă, iar în zona periferică a orașului, se poate practica agroturismul.

Capacitatea actuală de cazare a stațiunii este în continuă creștere ca număr de locuri. În zilele aglomerate stațiunea trebuie să deservească un număr important de vizitatori care depășește câteodată numărul optim de cca.8000, care poate fi deservit în condiții favorabile de toate serviciile oferite de stațiune.

În anul 1932, în stațiune existau patru hoteluri și 110 vile, cu 1600 camere și 2600 paturi, activitatea fiind sezonieră, între 15 mai și 30 septembrie. Perioada celui de-al doilea război mondial a însemnat o stagnare în dezvoltarea stațiunii. Astăzi însă, Stațiunea Sovata este una dintre cele mai vizitate stațiuni balneoclimaterice din România, bucurându-se de renume și peste hotare.

Stațiunea actuală se compune dintr-un mix al construcțiilor din secolul trecut, tradiționale pentru stațiune și o serie de complexe hoteliere, cu grad de confort adaptat anilor 1980, apoi renovate la standardele secolului XXI, construcții răspândite în plantația bogată, de multe ori spontană, rămasă din vechea pădure.

Tabelul nr. 23. Structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică pe tipuri de structuri

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
1.	Hoteluri	10	10	11	13	13	14	14	14	14
2.	Hosteluri	2	2	2	2	1	1	1	1	0

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
3.	Apartamente și camere de închiriat	0	0	0	0	0	0	53	50	47
4.	Moteluri	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5.	Vile turistice	15	15	19	18	18	19	22	20	20
6.	Cabane turistice	3	3	4	4	4	4	3	4	3
7.	Bungalouri	0	0	49	49	49	49	49	49	49
8.	Campinguri	2	2	3	3	3	3	2	0	0
9.	Popasuri turistice	1	1	0	0	0	0	0	0	0
10.	Căsuțe turistice	1	1	1	1	:	1	1	1	1
11	Tabere de elevi și preșcolari	2	2	2	2	2	2	2	2	3
12	Pensiuni turistice	41	41	44	40	35	42	39	38	35
13	Pensiuni agroturistice	0	0	0	0	0	0	1	1	1
TOTAL		81	81	139	136	129	139	191	184	177

Sovata este cea mai importantă zonă turistică a județului Mureș, deținând 38% din totalul unităților de cazare de la nivel județean. Investițiile importante realizate de Unitatea Administrativ Teritorială Sovata, au contribuit semnificativ la creșterea numărului de turiști din ultimii ani, precum și la importante investiții în dezvoltarea unităților de cazare și a capacităților de cazare.

Din punct de vedere al capacității de cazare în Sovata existau în anul 2015 3.813 de locuri din care 1.435 în hoteluri, 142 în hosteluri, 176 în moteluri, 383 în vile turistice, 88 în cabane turistice, 122 în campinguri, 100 în popasuri turistice, 343 în căsuțe turistice, 199 în tabere de elevi și preșcolari și 825 în pensiuni turistice.

În anul 2017 numărul locurilor de cazare scade la 3758. Se remarcă o scădere a numărului de locuri de cazare în hosteluri la 130 locuri de cazare, în moteluri la 144, căsuțe turistice la 183, iar numărul locurilor de cazare din popasurile turistice dispărând. În schimb există o mică creștere la numărul locurilor din hoteluri ajungând la 1.469, vile turistice la 410, cabane turistice la 116, campinguri la 130, iar numărul locurilor de cazare din tabere de elevi și preșcolari și pensiuni turistice se menține la același nivel.

La nivelul anului 2019 numărul locurilor de cazare scade la 3308 de locuri. Față de anul 2015 în creștere sunt locurile de cazare din hoteluri ajungând la 1.456, din vilele turistice ajungând la 460 locuri de cazare și locurile de cazare din cabanele turistice ajungând la 118 locuri. În scădere se află numărul locurilor de cazare din hosteluri de la 142 locuri în 2015 la

32 locuri în 2019, la fel se întâmplă și cu locurile din pensiunile turistice, ajungând de la 825 în 2015 la 620 în 2019. Se menține numărul locurilor de cazare în campinguri, iar locurile de cazare din popasuri și căsuțe turistice dispar.

*Tabelul nr. 24. Capacitatea de cazare turistică existentă
pe tipuri de structuri de primire turistică*

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
1.	Hoteluri	1.435	1.417	1.469	1.639	1.456	1792	1774	1774	1781
2.	Hosteluri	142	130	130	130	32	32	32	32	0
3.	Apartamente și camere de inchiriat	0	0	0	0	0	0	686	662	667
4.	Moteluri	176	176	144	144	144	144	144	144	144
5.	Vile turistice	383	403	410	494	460	492	563	557	539
6.	Cabane turistice	88	88	116	116	118	118	90	118	79
7.	Bungalouri	0	0	147	147	147	147	147	147	147
8.	Campinguri	122	122	130	130	130	130	28	130	130
9.	Popasuri turistice	100	100	0	0	0	0	0	0	0
10.	Căsuțe turistice	343	183	183	183	0	28	28	28	28
11	Tabere de elevi și prescolari	199	201	201	201	201	201	201	201	201
12	Pensiuni turistice	825	792	828	774	620	646	721	692	635
13	Pensiuni agroturistice	0	0	0	0	0	0	10	10	10
TOTAL		3813	3612	3758	3958	3308	3730	4424	4495	4361

Numărul structurilor de cazare în Orașul Sovata a înregistrat o creștere semnificativă în ultimii 9 ani. În 2023, există 177 de structuri turistice, oferind o capacitate totală de 4361 de locuri de cazare, comparativ cu cele 81 de structuri existente în 2015, care ofereau în total 3813 locuri. Astfel, capacitatea de cazare a crescut cu aproximativ 14,37% în acest interval de timp.

De asemenea, numărul de sosiri ale turiștilor a înregistrat o creștere semnificativă, de aproximativ 30,13% în 2023 față de nivelul din 2015. Aceste cifre indică o creștere semnificativă a cererii și a atractivității destinației Sovata pentru turiști în ultimii ani.

Tabelul nr. 25. Sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică pe tipuri de structuri

Nr. crt.	Unitate de cazare	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
1.	Hoteluri	75.711	78.506	82.786	90.775	103.267	54.860	88.338	101.023	110.625
2.	Hos-teluri	6.424	5.991	5.715	4.163	0	0	0	0	0
3.	Apartamente și camere de închiriat	0	0	0	0	0	0	3.698	5.498	6.464
4.	Moteluri	2.684	3.412	2.185	3.648	5.712	2.569	3.856	2.688	2.903
5.	Vile turistice	3.992	4.967	6.445	6.432	6.993	4.505	4.536	5.033	3.314
6.	Cabane turistice	1.044	1.002	1.463	1.237	1.892	298	856	273	223
7.	Bunga-louri	0	0	471	760	671	619	518	438	203
8.	Campin-guri	1.823	1.482	1.286	648	699	0	0	0	0
9.	Popasuri turistice	0	954	430	0	0	0	0	0	0
10.	Căsuțe turistice	0	1.440	1.120	262	0	0	282	884	1.233
11	Tabere de elevi și pre-școlari	982	1.336	1.635	1.746	1.900	10	384	996	843
12	Pensiuni turistice	12.699	13.011	13.839	14.069	13.708	7.381	9.961	10.203	9.243
13	Pensiuni agro-turistice	0	0	0	0	0	0	0	0	2.054
TOTAL		105359	112101	117375	123740	134842	70242	112429	127036	137105

Sursa datelor: Baze de date statistice INSSE

Pandemia de COVID-19, care a izbucnit la nivel mondial în 2020, a avut un impact negativ major asupra industriei turismului. Restricțiile de călătorie și măsurile de izolare socială impuse de guvernele din întreaga lume pentru a combate răspândirea virusului au afectat grav turismul la nivel global, de la micii antreprenori până la marile lanțuri hoteliere și operatori de turism. Anul 2020 a fost considerat un an catastrofal pentru industria turismului, fiind confruntată cu cea mai mare criză din istoria sa, conform unei analize CNN.

Cu toate acestea, în ultima perioadă, turismul local a început să se redreseze, odată cu relaxarea graduală a restricțiilor și cu revenirea încrederii turiștilor în călătoriile interne. Sovata, cu diversitatea sa de structuri de cazare și atracții turistice, pare să fie într-o poziție bună pentru a beneficia de această redresare a turismului local și pentru a-și continua dezvoltarea în viitorul apropiat.

2.12.3. Obiective turistice principale

Turismul reprezintă funcțiunea de bază a orașului Sovata, datorită existenței stațiunii balneoclima-terice cu profil permanent, situată într-un cadru natural deosebit de valoros și cu resurse naturale remarcabile.

Stațiunea Sovata este renumită pentru minele de sare și pentru lacurile sărate cu proprietăți balneo-climaterice, încă din Evul Mediu.

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică din Sovata oferă informații utile turiștilor care ajung în stațiune și doresc să viziteze obiectivele turistice din oraș și împrejurimi. De asemenea oferă materiale informative în format digital și tipărit, care cuprind modalitățile de practicare a diverselor forme de turism din Sovata și din zonă.

LACURI SĂRATE

Valoarea terapeutică a stațiunii Sovata s-a impus atenției generale încă din secolul trecut. În 1876 s-a primit autorizația ca apa lacurilor să fie utilizată pentru băi, iar în 1884, Sovata a fost atestată oficial stațiune balneară.

Există 6 lacuri sărate cu calități curative în Sovata:

- Lacul Ursu;
- Lacul Aluniș;
- Lacul Negru;
- Lacul Roșu;
- Lacul Verde;
- Lacul Mierlei.

Cel mai mare dintre acestea este **Lacul Ursu**. Acest lac s-a format în anul 1875, iar vestea că apa lui vindecă diferite boli de tip reumatismal s-a răspândit rapid. Jumătate de secol mai târziu în actuala stațiune Sovata a luat ființă prima bază de tratament. Lacul Ursu este singurul lac căruia i se cunoaște cu exactitate data formării (s-a format în urma prăbușirii unei exploatări de sare, la data de 27 mai 1877) și singurul lac cu apă sărată care este înconjurat de o vegetație bogată (acest lucru se datorează solului vulcanic care s-a depus în timp).

Lacul Ursu din stațiunea Sovata deține trei recorduri mondiale: este singurul lac

natural căruia i se cunoaște cu exactitate data formării (s-a format în urma înfundării unui ponor și prăbușirii unui teren la data de 27 mai 1875), este cel mai mare lac helioterm din lume (are o suprafață de 40000 de metri pătrați) și probabil singurul lac cu apă sărată care

este înconjurat de o vegetație bogată (acest lucru se datorează solului vulcanic care s-a depus în timp). Fenomenul de heliometrie înseamnă că, la suprafața lacului se formează un strat izolator de apă dulce care păstrează căldura în apa sărată și în plus, împiedică iradierea căldurii în atmosferă. Lacul are o adâncime de 18 metri și o salinitate medie de 250 de grame/litru.

Lacul Aluniș este fratele geamăn a Lacului Ursu, care se ascunde într-o dolină pitorească, spre vest, la 60 m de lacul Ursu. S-a format datorită apei care se scurge din Lacul Ursu. Are o suprafață de 3670 mp, adâncimea maximă este de 7,4 m. Nu are caracter helioterm. Apa lacului este rece, doar vara este plăcută, potrivită pentru baie.

Apariția sa a fost cauzată de Lacul Ursu, care după umplere s-a revărsat și a inundat ocna de sare a comunei Măgherani. De aici provine și numele lacului în limba maghiară. Lacul se deschide devreme la începutul sezonului de vară și este asaltat de turiști. **Lacul Aluniș** este unul dintre cele mai frecventate ștranduri din Sovata, după Lacul Ursu.

Lacul Negru a luat naștere prin surparea unei ocne de sare și este cel mai vechi lac din Sovata, fiind amintit deja în 1710. În secolul XIX era în centrul atenției datorită nămolului său terapeutic, doar cei mai bogați își permiteau să vină aici la tratamente. Până în 1894 era principalul punct de atracție a localității, dar după apariția Lacului Ursu își pierde treptat importanța. Până în anul 1989, Lacul Negru

era cea mai importantă sursă de nămol pentru bazele de tratament din stațiune. După 28 de ani de „liniște” și continuă maturare peloidică, acesta a fost reintrodus în circuitul balnear. În 2012 a fost construit o nouă bază de tratament și un ștrand pe malul lacului.

Lacul Mierlei există din anii 1950 și este situat într-o dolină formată prin dizolvarea sării din subteran. Așa s-au format probabil și lacurile Verde, Roșu și Șerpilor, ultimul fiind transformat în mlaștină. Lacul Mierlei se situează la nord-vest de lacul Aluniș.

Apa lui este foarte sărată, are o suprafață de cca. 1500 metrii pătrați și o adâncime maximă de 1,7 m. De la potecă la malul lacului există trepte de lemn.

În capătul de nord-vest al lacului Ursu, în zona stâncilor de sare s-au format două lacuri mai mici: Lacul Verde și în continuarea lui Lacul Roșu cu o suprafață de 1050 metrii pătrați. Ele au vârsta lacului Ursu.

Lacul Roșu a primit numele după culoarea apei, determinată de niște crabii minusculi, inofensivi pentru oameni. Ei devin cu atât mai roșii cu cât salinitatea apei crește. Mălul din fundul celor două lacuri, bogat în sulfat de calciu și fier este benefic organismului uman. Lângă lacul Roșu se înalță stânci frumoase de sare.

Lacul Verde are dimensiuni mai reduse, întinzându-se pe o suprafață de aproximativ 310 metri pătrați și înregistrând o adâncime maximă de numai 1,8 metri. Lacul Verde are un potențial curativ ridicat. Pe fundul acestui ochi de apă se găsește un strat de nămol mineral salin, de o grosime semnificativă, în a cărui compoziție se găsesc sulfatul de fier și calciu, benefice în diversele cure de tratament aplicate în Stațiunea Sovata. Numele lacului nu provine de la culoarea apei, ci de la culoarea verde a copacilor și vegetației ce înconjoară lacul, oglindându-se în apa sa. Lacul Verde se găsește în imediata apropiere a Lacului Roșu, foarte aproape găsindu-se și Lacul Ursu. Un efect mai mic de heliotermie îl prezintă și Lacul Verde, ce se simte în special vara, atunci când apa caldă de la suprafață nu se amestecă cu apa sărată.

Lacurile Roșu și Verde au intrat în stare de conservare pentru regenerare, iar măsura este în vigoare până la indicații contrare din partea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale.

Se află în centrul Stațiunii Sovata, în fața Hotelului Ensana Sovata. Denumirea parcului provine de la bustul marelui poet maghiar Petőfi Sándor, care poate fi admirat în parc. Sculptura a fost realizată de artistul plastic sovățean Bocskay Vince în anul 1992.

Parcul Nicolae Bălcescu

În parcul din fața Hotelului Ensana Sovata, vis-a-vis de parcul Petőfi Sándor, se află Parcul Bălcescu cu bustul lui Nicolae Bălcescu. Bustul este creația artistului plastic sovățean Bocskay Vince și a fost realizat în anul 1991.

Turnul Belvedere

Turnul este noul simbol al stațiunii. Cu o înălțime de 28 m, turnul este amplasat în Rezervația Naturală Lacul Ursu. Vizitarea Turnului Belvedere este gratuită.

Lacul Paraschiva

Lacul de aproximativ 2300 m² s-a format în urma acumulării de precipitații în mijlocul unei doline de sare, într-o zonă frumoasă. Lacul este drenat, excesul de apă vărsându-se în Lacul Ursu. Este un lac dulcicol, deoarece saturația de apă provine

din precipitații și stratul sedimentar al lacului este atât gros, încât apa acumulată nu atinge stratul de sare. A fost amenajată pentru pescuit sportiv, fiind populată cu pești.

Muntele de sare

În zona cuprinsă între văile pârâului Răchitiș și Vâlceaua Băilor, sarea ca rocă masivă de zăcământ de pe fundul depresiunii Transilvaniei, se apropie și chiar străbate la suprafață datorită forțelor geologice. Formațiunea geologică denumită Muntele de sare se află în imediata apropiere a Lacului Roșu, în partea nord-vestică a acestuia.

În urma infiltrațiilor de apă și a ploilor torențiale, depozitele deluviale din această parte a masivului au fost afectate de alunecări de teren superficiale în urma cărora a fost decopertat versantul, blocuri de sare apărând la lumina zilei. Ca urmare a solubilității ridicate a sării, apele de precipitații au săpat mii de șanțuri separate de creste mai mult sau mai puțin late, numite de specialiști lapiezuri.

Pârția de schi Aluniș

Aluniș este singura pârție de schi din județul Mureș și se află la aproximativ 5 kilometri de Sovata. Pârția are două trasee, unul pentru începători, cu o lungime de 300 de metri, dotat cu o instalație de teleschi. Cel de-al doilea traseu, dotat cu telescaun, are

un grad de dificultate mediu, cu o lungime de 1.100 de metri și o diferență de nivel de 350 de metri. Ambele trasee sunt dotate cu nocturnă și tunuri de zăpadă.

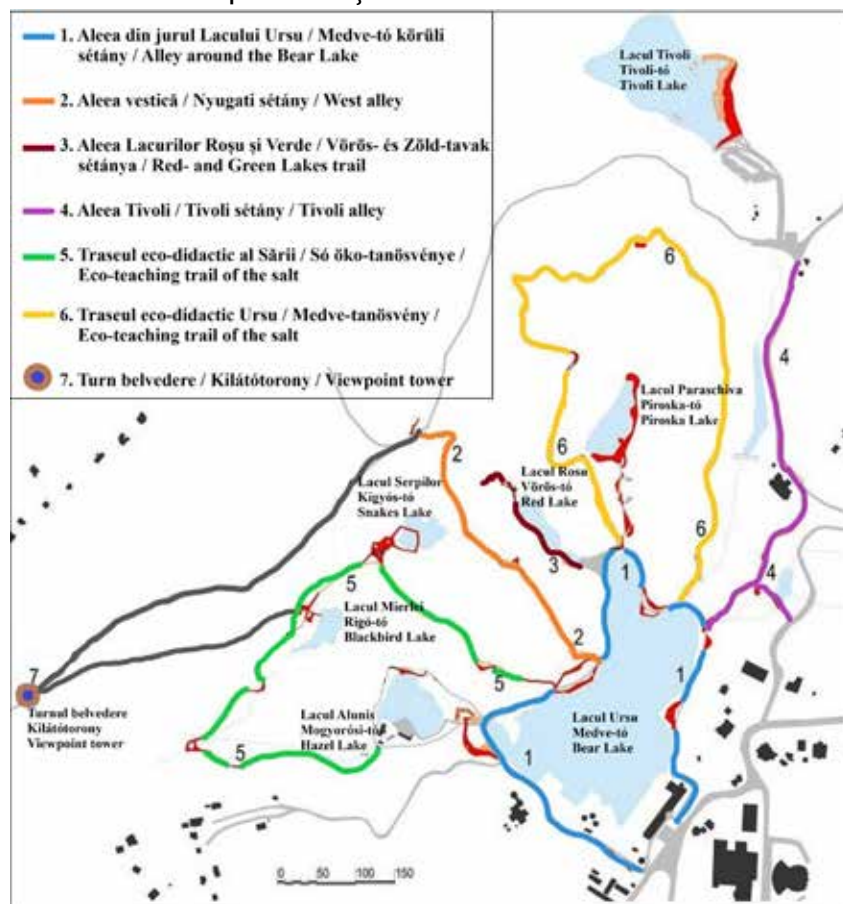
Conacul Bernády

Pe strada Trandafirilor la numărul 133, în Sovata se află Conacul Bernády György. O vilă somptuoasă pentru acele vremuri, construită în stil romantic. Lucrările de construcție au început în anul 1930 și ideea i-a aparținut primarului de atunci al Târgu Mureșului, Bernády György. Clădirea a fost realizată din lemn și se încadra perfect în peisajul alpin.

2.12.4. Trasee tematice

Traseul eco-didactic al Sării a fost creat pentru prezentarea valorilor specifice lacurilor și munților de sare, a habitatelor în mediul umed. Valea sării este un loc aparte în cadrul zonei protejate. Densitatea valorilor și diversitatea lor a impus crearea unei poteci tematice în această zonă. Ea pornește de pe malul lacului Ursu, după ce urcă o pantă accentuată ajunge la lacul Șerpilor, un loc mlăștinos cu apă dulce, cu floră și faună specifică. De aici se ajunge la lacul Mierlei cu apă sărată și cadru natural neatin. Traseul continuă către muntele de sare, cu

albine și plante care trăiesc numai în acest loc. În partea sudică a traseului, se deschide valea, cu întinse suprafețe sărate, brăzdate de cursuri de apă și bălți sărate cu nămol. De aici traseul se întoarce către nord-est și parcurge malul estic al văii Sării, ajungând la lacul Aluniș și pe malul lacului Ursu. Traseul este foarte variat, dar fără dificultăți majore de parcurgere.

Alleea turistică vestică are rolul de a lega lacul Ursu cu zona turistică nou creată în partea de nord a

orașului, la vest de zona protejată. Aleea pornește de pe malul Lacului Ursu, urcă dealuri împădurite până la limita ariei protejate, unde se intersectează cu linia drumului forestier care duce la lacul Tineretului. Pe parcurs urcă pante accentuate, trece pe lângă un loc de belvedere în consola către lacurile Verde și Roșu, străbate doline create în muntele de sare și la capăt pe creastă ajunge la un loc cu priveliște către valea din vest, respectiv partea de nord a orașului. Capătul traseului fiind marcat

Aleea turistică Tivoli are o lungime aproximativă de 330 m. Pornind de pe malul lacului Ursu, urcă o primă porțiune abruptă amenajată cu scări, după care la locul de odihnă se bifurcă într-o formă Y, și ajunge prin două trasee diferite la drumul carosabil asfaltat. Brațul estic trece printr-un pod cu o arhitectură specială peste barajul existent și prin trepte ajunge la drumul carosabil, unde pe o porțiune se

întoarce de-a lungul drumului către sud. Brațul nordic trece prin podul mic peste o râpă, urcă continuu prin scări și ajunge pe un versant estic, pe care trece aproape orizontal. Aleea ajunge la drumul carosabil și se continuă dealungul acestuia, pe latura opusă a străzii. Aleea turistică Tivoli (zona II) cu o lungime de cca. 255 m pornește din fața pensiunii Tivoli, și se îndreaptă către nord pe partea estică a drumului carosabil spre lacul Tineretului, fiind amenajat sub forma de trotuar tip podeț.

Traseul eco-didactic Ursu pornește de pe malul lacului Ursu, înconjoară lacul Paraschiva, trece prin poiană și dolinele din pădurea de foioase, iar pe malul vestic al văii pâraului Tivoli revine la lacul Ursu. Linia traseului eco-didactic, poteca în sine nu este construită. Din cauza reliefului accidentat în locurile cu dificultăți de parcurgere, există elemente care să ajute străbaterea și observarea locului (scări cu balustradă, puncte odihnă, punct belvedere cu acoperiș, școala din pădure).

Aleea lacurilor Roșu și Verde pornește de pe malul Lacului Ursu, urmărește linia malului amenajat al celor două lacuri și se sfârșește la locul de odihnă amenajat la poalele Muntelui de Sare. Împrejurul lacurilor nu este circulabilă, iar pentru împiedicarea accesului direct al turiștilor la muntele de sare, s-a montat o balustradă. Nămolul terapeutic al lacurilor Roșu și Verde fiind exploatat în perioada 1981-1986, la finalul acestei perioade lacurile au intrat în stare de „conservare pentru regenerare” (în vigoare până la indicații contrare din partea Agenției Naționale pentru Resurse Minerale). Intrucât interdicția de îmbăiere/extragerea nămolului nu se respecta de către publicul vizitator, s-a impus amplasarea unui gard

protector în jurul lacurilor.

Traseul Mocăniței Sovata – Câmpu Cetății

O altă trăsătură unică a stațiunii este mocănița care acum pornește din nou agale zi de zi către Câmpu Cetății de la strada Gara Mică. Traseul durează 2 ore, dar poate ocupa cu ușurință jumătate de zi dus-întors.

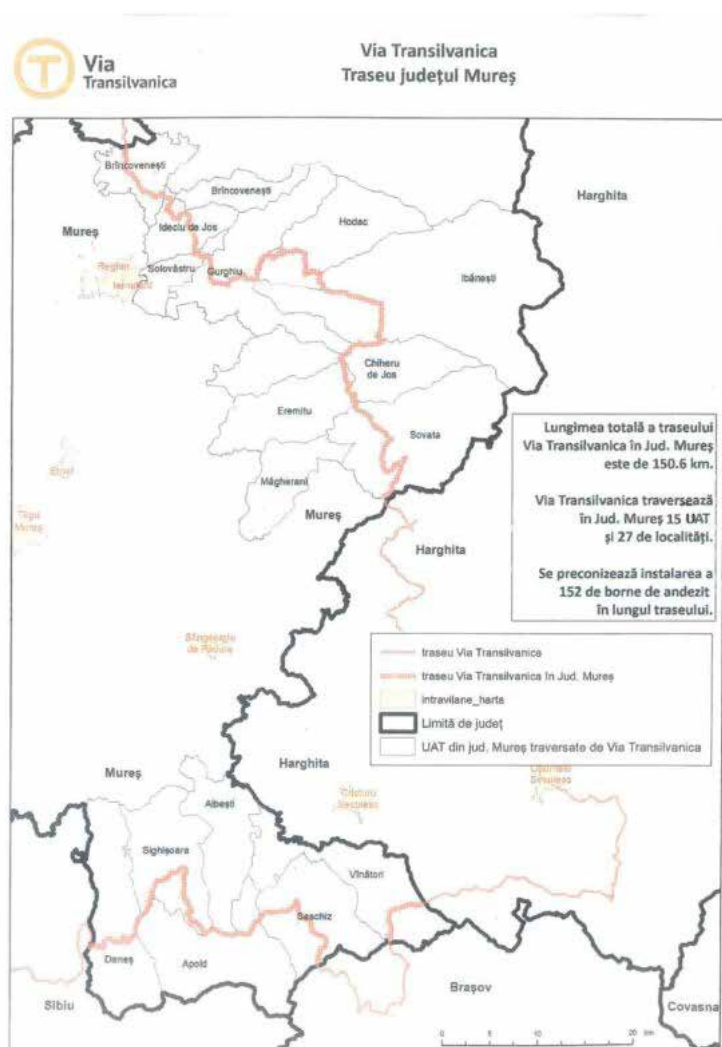
Mocănița lasă turiștii în Câmpul Cetății unde are loc anual festivalul baloanelor cu aer cald. Pentru turiștii care vizitează Sovata această atracție unică nu trebuie ratată.

Traseul Via Transilvanica (Calea Transilvaniei)

Proiectul Via Transilvanica (Calea Transilvaniei) este promovat de Asociația Tășuleasa Social și cuprinde un traseu turistic care începe din Drobeta Turnu Severin (locul unde a intrat Regele Carol I întemeind România modernă) și se termină la Mănăstirea Putna unde odihnește Ștefan cel Mare.

Acest traseu este o poteca pietruită cu o lățime de circa 1,5 – 2 m, cuprinde 7 regiuni istorice ale României (Valea Cernei, Țara Hațegului, Târnavele, Dealurile Transilvaniei, Dealurile Mureșului, Munții Călimani și Bucovina) cuprinde 10 județe și în județul Mureș, cuprinde un număr de 13 comune/orașe, respectiv: Brâncovenești, Suseni, Reghin, Beica de Jos, Chiheru de Jos, Eremitu, Sovata, Vânători, Saschiz, Albești, Sighișoara, Apold, Daneș.

2.12.5. Analiza SWOT

TURISMUL ȘI POTENȚIALUL TURISTIC	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Potențial ridicat pentru turismul balneoclimateric pe toată perioada anului datorită lacurilor și a dotărilor din centrele de tratament ● Resurse naturale unice: Sovata este cunoscută pentru lacurile sale sărate helioterme, precum Lacul Ursu, care atrag turiști în căutare de tratamente balneare și relaxare. ● Diversitatea ofertei de cazare: stațiunea dispune de o gamă variată de unități de cazare, inclusiv hoteluri de lux, pensiuni, apartamente și campinguri, care pot satisface diverse nevoi și preferințe ale turiștilor. ● Atracții turistice multiple: pe lângă lacurile cu apă sărată, Sovata oferă și alte atracții, cum ar fi peisaje naturale frumoase, trasee de drumeție, sporturi de iarnă în sezonul rece și activități recreative pe lac. ● Accesibilitate bună: stațiunea este ușor accesibilă din principalele orașe din zonă și beneficiază de conexiuni bune de transport. ● Tradiție în turismul balnear: Sovata are o istorie îndelungată în turismul balnear, ceea ce îi conferă un renume solid în rândul turiștilor în căutare de tratamente și relaxare. ● Peisaj antropic propice turismului semimontan, sportiv ● Tradiții, obiceiuri folclorice, porturi populare bine conservate ● Creșterea numărului turiștilor în structurile de primire turistică ● Rețea hotelieră foarte diversificată cu toate categoriile de confort	● Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local ● Lipsa unui brand local ● Unele facilități și infrastructură necesită modernizare pentru a face față creșterii cererii și a așteptărilor turiștilor ● Concurența din ce în ce mai mare în ceea ce privește ofertele stațiunilor turistice din țară ● Pregătire profesională redusă ● Fonduri alocate pentru promovarea turismului neacoperitoare, insuficiente și subdimensionate

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Accesarea programelor de finanțare naționale, fonduri europene sau a fondurilor norvegiene care sprijină dezvoltarea activităților de turism ● Fructificarea potențialului de activități recreaționale (sporturi extreme, echitație, înot etc.) ● Dezvoltarea serviciilor de divertisment și agrement ● Realizarea de parteneriate externe și interne de colaborare în domeniul turismului ● Măsuri pentru atragerea operatorilor economici de a activa în domeniul turismului ● Acțiuni comune de promovare a turismului cu comunele învecinate ● Înființarea de pensiuni agroturistice ● Dezvoltarea infrastructurilor de tabere școlare ● Traseul Autostrăzii A8 – Autostrada Montană, infrastructură aflată la faza de proiect, cu o perioadă de implementare între 2021-2026, va contribui semnificativ la accesibilizarea stațiunii și va crea noi oportunități de dezvoltare	● Instabilitate legislativă ● Resurse financiare limitate pentru dezvoltarea infrastructurii turistice ● Lipsa întabulării terenurilor ● Distrugerea cadrului natural ● Intensificarea traficului ● Nerespectarea principiilor „dezvoltării durabile” ● Schimbările climatice - afectează din ce în ce mai mult disponibilitatea resurselor naturale și atracțiile turistice (de exemplu lipsa zăpezii în zeezonul de iarnă) ● Constrângeri financiare ● Concurență din partea altor destinații: Alte stațiuni balneare sau turistice din țară sau din străinătate pot atrage turiștii care altfel ar fi vizitat Sovata.

2.13. Cultură, sport și alte activități recreative

2.13.1. Lista monumentelor istorice

Conform listei monumentelor istorice, publicată de Ministerul Culturii, în orașul Sovata din punct de vedere valoric sunt 12 monumente istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local (grupa B). Din punct de vedere structural toate cele 12 monumente istorice care se regăsesc la nivel de oraș sunt monumente de arheologie.

Tabelul nr. 26. Lista monumentelor istorice aflate în orașul Sovata

Nr.crt.	Cod LMI	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
1	MS-I-s-B-15413	Turn roman de la Săcădat	Sat aparținător Săcădat, oraș Sovata	Sakadat sorco	Epoca romană
2	MS-I-m-B-15429	Asezarea romană de la Sovata	Oraș Sovata	„Dealul Földvár”, la SV de oraș	Sec. II-III p. Chr.
3	MS-II-m-B-16032	Casa parohială reformată	Oraș Sovata	Str Principală 120	Înc. Sec. XX.
4	MS-II-m-B-16033	Casa Bernády	Oraș Sovata	Str. Trandafirilor 133	1929

2.13.2. Cultură

2.13.2.1. Instituții de cultură

UAT oraș Sovata are în subordine următoarele instituții de cultură, ca structuri incluse în organigrama aparatului propriu al primarului, fără personalitate juridică distinctă:

Biblioteca Orășenească Sovata

Casa de Cultură Domokos Kázmér - organizată ca parte a aparatului propriu al primarului, fără personalitate juridică, asigură exploatarea incintelor închiriate de la Biserica romano-catolică din Sovata, în scopul asigurării spațiilor și dotărilor necesare desfășurării unor activități culturale de ex: spectacole de teatru, de cabaret, de dansuri, de dansuri populare, concerte organizate de diferiți actori ai vieții cultural artistice din localitate și din alte localități, precum și din străinătate, respectiv pentru manifestări curriculare și extra curriculare a instituțiilor de învățământ, a activității grupurilor și organizațiilor din localitate: repetiții, probe, întruniri de dans, dans popular, teatru amator, corale, religioase, întruniri ale vârstnicilor etc.

Casa Memorială Kusztos Endre

Galerie de artă și casă memorială înființată de UAT oraș Sovata în memoria cetățeanului de onoare al localității, graficianul de renume internațional Kusztos Endre, în scopul conservării și expunerii operei de viață a artistului. Au fost și sunt

organizate expoziții de opere de artă plastică tip sinteză, expoziții individuale cu accent pe expoziții a artiștilor tineri, comemorând activitatea de educare și îndrumare a artistului.

Locații și amplasamente cu destinație socio-culturală, comunitară:

- Casa de cultură din Ilieși
- Casa de cultură din Săcădat
- Casa de dans – sală multifuncțională din Cartierul Petőfi Sándor din Sovata.

2.13.2.2. Viața culturală

Viața culturală din orașul Sovata este organizată în mod organic și este sprijinit de administrația publică locală, dar se bazează pe inițiativa civică, voluntară.

În localitate există și activează o serie de organizații neguvernamentale, grupuri obștești, inițiative private a unor persoane din localitate care acoperă o mare varietate de arii de activitate în domeniul cultural. Prin adoptarea și susținerea financiară a acestei forme de organizare a vieții cultural artistice din localitate, adică susținerea programelor unor inițiative pentru care există o solicitare, interes și necesitate reală, este susținută de suficiente persoane, se realizează o utilizare extrem de eficientă a resurselor financiare și logistice, dar cel mai important: a capitalului uman, fiind el profesionist calificat sau amator entuziasmat.

Asociația Culturală Bernády

Organizație neguvernamentală, apolitică, înființat în 1991, cu 169 membrii fondatori, persoane fizice, urmaș al mișcării Cercul Cultural al Bibliotecii Orășenești și a Cercului Literal Petelei organizat în cadrul Bibliotecii Orășenești. Prin activitatea proprie este un promotor al vieții cultural-artistice, literare, de cercetare și promovare a istoriei locale, a folclorului local și regional. Conform actului său constitutiv, îndeplinește un rol de organizație umbrelă, oferind cadru de funcționare pentru toate inițiative, proiecte, programe și grupuri obștești a căror scop, obiectiv și natura activității sunt în concordanță cu scopurile și obiectivele de constituire al Asociației. În acest sens oferă cadru juridic, fiscal, financiar de funcționare pentru o serie de grupuri și ansambluri, cum ar fi:

Corul Cameral Mixt Intermezzo

Unul dintre continuatorii a tradiției corale din localitate, fondat ca cor feminin în anul 1996. În decursul anilor membrii lui s-au schimbat de mai multe ori, dar activitatea sa a fost continuată fără întrerupere. Pe lângă educația muzicală, vocală desfășoară o activitate de cercetare, promovare și prezentare a valorilor mișcării corale: a realizat înregistrarea, editarea și publicarea a mai multor CD-uri audio. A participat anual la mai multe turnee, festivaluri, programe comune cu coruri din țară și străinătate. Este membru în mai multe asociații și federații de specialitate. Un program propriu important organizat până în anul 2019 îl reprezintă cele 11 ediții al Festivalului coral internațional de primăvară cu participarea a 12-16 coruri de adulți și copii, cu sesiuni științifice, seminare și conferințe de specialitate,

precum și o posibilitate de clasificare a corurilor participante conform standardelor internaționale KOTA.

Ansamblul de muzică populară Mezőhavas

Ca o reorganizare a ansamblurilor de altă dată, bazat pe vastă experiență în domeniul muzicii populare, ansamblul Mezőhavas este fondat de 13 muzicieni și 3 soliști, în anul 2002. În decursul anilor a dat zeci și zeci de reprezentanții în țară și peste hotare, ajungând până în Franța la festivaluri renumite, fiind o prezență îndrăgită pe scena spectacolelor, evenimentelor din oraș. În prezent are 7 muzicieni și 6 soliști.

Casa de joacă populară din Sovata

Grup obștesc de inițiativă privată a 12 pedagogi (educatoare și învățătoare) din Sovata sub conducerea unui etnograf. Activitate demarată în anul 2007, cu scopul familiarizării copiilor cu tradițiile folclorice, cu valorile spirituale pure ale culturii populare. Grupul organizează evenimente de tip casă de joacă cu povești, jocuri, cântece populare, împreună cu activități meșteșugărești cu utilizarea materialelor naturale, tehnici tradiționale, iar evenimente sunt legate de cercul sărbătorilor tradiționale, de zilele însemnate al anului calendaristic. Un program important este tabăra de creație de artă populară organizată în decursul lunii august, precum și cel de predare-instruire în utilizarea instrumentelor muzicale populare (fluier păstoresc, cobză, cetera sau țitera), la care participă atât copii, cât și adulți. Grupul a inițiat și sesiuni de instruire, colocvii și seminare practice, conferințe în domeniul său de activitate pentru a familiariza pedagogii din grădinițe și clasele primare cu posibilitățile de dezvoltare generală și integrată a copiilor prin tradiții și artă populară.

Ansamblul de dansuri populare Sirülök din Sovata

O activitate de continuare și dezvoltare a programului curricular și extracurricular desfășurat cu preșcolarii și elevii din instituțiile de învățământ al orașului, realizat în cinci grupe/categorii de vârstă: 5-7 ani, 8-9 ani, 10-11 ani, 12-14 ani și 15-18 ani, cu un număr total de 130-150 de copii. Are ca scop dezvoltarea integrată din punct de vedere psihic, fizic, intelectual al copiilor și tinerilor din localitate, prin familiarizarea lor cu tezaurul folcloric de dansuri, cântece, muzică populară a localității, a regiunii. Proiecte importante: spectacole, tabere de antrenament organizate în sate, festival folcloric cu schimb de experiențe, serate de dans cu muzică-live.

Orchestra de muzică populară Tücsökraj din Sovata

O activitate de predare, inițiere a muzicii populare pentru copii, tineri și adulți început în 2021 în cadrul Asociației Culturale Bernády, cu dobândirea personalității juridice în 2024 sub formă de Asociație. Scopul principal este sprijinirea activităților privind cercetarea, conservarea, păstrarea, promovarea tradițiilor, a valorilor și a principiilor culturale, educative, artistice și folclorice, în special promovarea muzicii populare tradiționale. Proiecte realizate: predarea muzicii populare instrumentale,

participare la festivaluri folclorice locale, naționale, internaționale, tabere de instruire, acompaniere cu muzică-live a programelor educaționale folclorice organizate pentru copii.

Trupa de teatru amator Gaițele – Szarkafészek

Mișcarea de teatru amator din Sovata are o tradiție îndelungată, iar un continuator de succes este Trupa de teatru amator Gaițele care activează din anul 2014. Anual prezintă o premieră, cu care realizează 4-5 spectacole pe plan local și 10-12 spectacole în turnee prin localitățile apropiate. A devenit o participantă regulată la Festivalul teatrului amator din Sângeorgiu de Pădure, deși în continuă schimbare a membrilor, susține activitatea în mod continuu.

Asociația Marianum – Congregația Surorii Maicii Domnului

Congregația este prezentă în orașul Sovata din anul 2005. Desfășoară o activitate de educare muzicală și spirituală, organizează tabere și cursuri de muzică, de canto și de cor pentru copii, mai nou și pentru adulți din Sovata și din localitățile limitrofe, de pe valea Nirajului și Zona Sării. Cu Corul de copii Kodály Zoltan a realizat performanțe deosebite pe plan internațional fiind invitat la importante festivaluri internaționale în toată Europa. Desfășoară o activitate de instruire, formare și perfecționare continuă a pedagogilor în domeniul muzicii. Contribuire la sprijinirea copiilor nevoiași în continuarea studiilor din domeniu. A editat și publicat mai multe cărți, broșuri și CD-uri audio.

Asociația Husarilor din Sovata

Asociație înființată în anul 2010 cu scopul revitalizării și promovării tradițiilor călărești și de cavalerie din localitate și regiune, pentru promovarea, sprijinirea și dezvoltarea activităților legate de tradițiile și datinile culturale, meșteșugărești a vieții husarilor, a creșterii cailor, a sporturilor hipice și a artelor marțiale tradiționale.

Ansamblul de dans popular Bokréta

Inițiativă obștească independentă a tinerilor din Sovata, având ca scop organizarea vieții sociale și culturale a tinerilor din localitate în special prin datini populare a strămoșilor, precum și însușirea, perfecționarea cunoștințelor, abilităților și deprinderilor personale în domeniul dansului popular, precum și realizarea de spectacole și evenimente legate de sărbătorile și zilele însemnate tradiționale. Cadrul juridic, financiar necesar este asigurat de Asociația de Husari din Sovata cu care colaborează îndeaproape în scopul realizării programelor propuse. Activitatea sa este susținută de UAT oraș Sovata prin angajarea unui maestru de dans.

Asociația de artă plastică Kuszto Endre

Organizație neguvernamentală înființată de artiștii plastici renumiți ai localității în vederea asigurării contribuției de specialitate la activitatea de păstrare a operei de viață a artistului de renume internațională graficianul Kuszto Endre. Un alt scop

este contribuția la dezvoltarea esteticului, a vieții artistice a localității, promovarea și susținerea tinerelor talente din domeniul artelor plastice.

O contribuție semnificativă la organizarea vieții culturale o aduc și instituțiile de învățământ și cultele religioase din localitate. Această contribuție se realizează prin:

- activitatea lor specifică, în care implică și locuitorii orașului,
- organizații neguvernamentale înființate în scopul susținerii activității lor, ex: Fundația ProSchola, Asociația Educatio SIL, organizația CARITAS etc., precum și unele grupuri fără personalitate juridică,
- participarea lor la diferite evenimente de natură cultural artistică sau comemorativă
- susținerea unor activități de natură culturală ex: coruri, grupuri vârstnici, cercetași etc.

2.13.2.3. Unitățile de cult

Biserica Ortodoxă din lemn „Schimbarea la față”

Biserica cu hramul Schimbarea la față este o biserică din lemn, construită între anii 1931-1932. Interiorul a fost pictat în tehnica tempera în vara anului 1934. Cele mai reprezentative picturi sunt Iisus la doisprezece ani în templu, intrarea în Ierusalim, Iisus la fântana lui Iacov. Iconostasul este sculptat în lemn de tei, iar la intrare, în partea exterioară este pictată icoana cu hramul bisericii Schimbarea la față.

Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului”

A fost construită în anul 1929, fiind sfințită în data de 4 august a aceluiași an de episcopul Nicolae Ivan. Construirea bisericii a fost sprijinită de miniștrii Alexandru I. Lapedatu, Ion I. Lapedatu și Alexandru Vlad, de prefectul de Mureș Ioan Vescan, subprefectul Petru Roșca și directorul medical al Băilor Sovata, Marius Sturza.

Importante lucrări de reparații au avut loc în anul 1986: a fost retencuit exteriorul și interiorul și a fost refăcut acoperișul. Biserica a fost pictată între anii 1990-1994 de pictorul Viorel Maxim în colaborare cu pictorii Daniel Mărășescu, Cristian Corneanu și Vasile Maxim. Biserica,

care este folosită în lunile de vară, a fost resfințită la data de 14 august 1994 de I.P.S. Andrei Arhiepiscop de Alba-Iulia.

Biserica romano-catolică „Sfânta Treime” a fost construită lângă cimitirul din orașul de jos, între anii 1870–1875. Parohia a fost înființată înainte de 1630 („erecta ante an. 1630”). Între 1986 și 1988, clădirea parohială a fost reconstruită. Pe lângă toate acestea, creșterea spirituală a parohiei nu a rămas în urmă, misiunile și exercițiile spirituale s-au succedat. Este un fapt trist că numărul credincioșilor s-a schimbat din 1990. Mai multe decese decât nașteri, nu mai puțin emigrarea rapidă, au provocat declinul populației: în timp ce în 2000 populația era de 3.878, astăzi este de numai 3.009.¹⁴

Capela romano-catolică și drumul crucii de pe dealul Tyúkász

Construcția micuței capele din dealul Tyúkász este atribuită unui presupus pelerin armean Esztegár János, care în 1886 a hotărât construcția capelei. Suma necesară de bani a adunat-o mergând din ușă în ușă după care l-a convins pe preotul din localitate să-l ajute cu demersurile oficiale. După ce, în vara anului 1887 episcopul Transilvaniei a aprobat planul, capela a fost construită în 1888.

Amenajarea interioară a fost realizată cu ajutorul contesei de Lăzarea, Lázár Eszter, stabilită la Sovata. De-a lungul drumului spre capelă au fost amplasate 14 cruci simbolizând Drumul Crucii. Capela a fost restaurată în 1983.¹⁵

Biserica romano-catolică „Preasfânta Inimă a lui Isus”

din orașul de sus a fost construită între 1937–1939.

Biserica reformată

Biserica a fost construită între 1937 și 1939, după planurile maestrului constructor Andor Joós. Turnul se ridică pe fațada principală a unei biserici dreptunghiulare cu o suprafață de 8x16 m pe direcția nord-est - sud-vest, cu două clopote.

Între 2000 și 2005, pe baza planurilor arhitectului Attila Zakariás, clădirea a fost extinsă cu un spațiu de biserică de 10x14 m. Zidăria a fost realizată din blocuri de piatră până la o înălțime de 2 m. Casetele bisericii vechi au modele florale și citate biblice. Stilul pieței bisericii noi urmează motivele sale vechi. Anul construcției, numele stăpânului

constructor și a pastorului slujitor au fost înscrise pe coloanele sculptate ale bisericii. Pe peretele exterior al bisericii se află o placă ridicată donatorului bisericii, József Veress.

¹⁴ <https://ersekseg.ro/ro/templom/1263>

¹⁵ https://www.welcometoromania.ro/DN13a/DN13a_Sovata_Capela_Catolica_r.htm

Biserica ortodoxă „Sfântul Nicolae” din orașul de jos a fost construită între 1989–1993 și a fost pictată în tehnica fresco între anii 1998 și 2003 de Cristian Corneanu din Târgu Mureș.

Biserica unitariană a fost sfințită în 2011

Ideea clădirii bisericii a fost formulată în urmă cu zeci de ani în rândul credincioșilor unitarieni care s-au stabilit în Sovata în secolul trecut. Mai întâi și-au dorit o casă de rugăciune pentru ei înșiși, apoi după 1990 au revendicat un teren pentru o biserică. Imponentul și atractivul complex de clădiri de pe strada Géra, proiectat de Antal Borsos, a fost finalizat într-un ritm mai lent decât se aștepta din cauza lipsei de fonduri. Deși piatra de temelie fusese deja pusă pe 23 octombrie 1999, primul serviciu a putut fi ținut doar la Ziua Recunoștinței în toamna anului 2005.

2.13.2.4. Manifestări artistice

În orașul Sovata autoritățile locale susțin și promovează diverse activități artistice. În fiecare an, în orașul Sovata sunt organizate mai multe festivaluri, de interes local, dar și de interes național. Scopul manifestărilor este acela de a oferi programe de divertisment și recreere pentru turiștii veniți în stațiune, cât și pentru localnici.

Ziua de naștere a Lacului Ursu – zilele orașului Sovata

La finalul lunii mai, orașul celebrează cea mai importantă atracție a sa - lacul Ursu. Timp de trei zile, o varietate de opțiuni culturale și de divertisment sunt puse la dispoziție celor prezenți, această sărbătoare fiind marcată începând cu anul 2000.

Tradiționala sărbătoare pe de o parte aduce în atenție Lacul Ursu, principala atracție a stațiunii Sovata, iar pe de altă parte deschide sezonul turistic de vară al stațiunii.

Pe lângă multe lucruri care se cunosc despre Lacul Ursu este și data nașterii acestui lac. Această zi a devenit o serbare a întregului oraș. Cel mai important lucru este că nu numai turiștii care vin în Sovata, ci și locuitorii acestei localități să simtă într-adevăr că există o sărbătoare.

De regulă din programul evenimentelor nu lipsesc concursul de gătit gulaș, diferite concursuri sportive, auto, șah, fotbal, cei mai puternici oameni, dansuri și cântece populare precum nici concertele rock.¹⁶

Ziua Copiilor în Sovata

Ziua copilului (numită și Ziua internațională a copilului) este în multe țări o sărbătoare

¹⁶ http://www.turism-sangeorgiudepadure.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=152:festivalul-lacului-ur-su-si-zilele-Orașului-sovata&catid=67&Itemid=288&lang=ro

pentru copii care se sărbătorește la date diferite. În foarte multe țări, este sărbătorită la 20 noiembrie, ziua în care s-a adoptat Declarația Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului. În fosta URSS și în țările care i-au fost state satelit, data este 1 iunie, prima zi de vară în Emisfera Nordică. O parte din restul țărilor adoptă alte date. În România este sărbătorită în data de 1 iunie. În Sovata în fiecare an se sărbătoresc toți copiii din oraș prin spectacole tematice.

Festivalul dovleacului

Devenit tradiție în împrejurimi, are ca atracție principală dovleacul, distracția și voia bună. Programul include participarea activă a turiștilor prezenți, care își pot arăta îndemnarea la programele muzicale și artistice, pot admira expozițiile de artă populară prezente, pot gusta mâncărurile tradiționale, prăjituri, plăcinte, dulcețuri aromate (toate având la

bază dovleacul), pot cumpăra băuturi specifice zonei; toate acestea culminând cu mult așteptatele concerte serale din parcul central Petőfi.

Festival internațional și tabără de creație meșteșugărească, media și creație artistică pentru copii

Centrul Județean pentru Cultură Traditională și Educație Artistică Mureș, sprijină artiștii amatori pe tot parcursul anului în desfășurarea activităților expoziționale și a taberelor care au loc în diferite localități ale județului.

Cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Mureș în fiecare an, în luna octombrie se desfășoară după o tematică aleasă, proiectul Tabăra de pictură Sovata, o manifestare educativă care reunește într-un cadru organizat, creatori din mediul artistic mureșan.

Pentru acestia, mediul cultural este elementul principal de susținere, căruia li se adaugă acele persoane la care impulsul artistic s-a declanșat spontan, fără legătură cu factorii exteriori ca o irepresibilă nevoie interioară, autodidacți sau în diferite forme de școlarizare. Participanții acestei tabere sunt aleși din rândul membrilor Asociației Artiștilor Plastici Mureș, cu care Centrul Județean pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș organizează regulat expoziții cu diferite tematici.

Tabără internațională de creație artistică

Obiectul acestei tabere a fost înțelegerea picturii prin abordarea peisajului hibernal. Alfabetul picturii începe de la înțelegerea limbii unei culori și a relațiilor cu non culorile sau cu a doua culoare nu mai mult. Limbajul artistic încercăm să-l descoperim sau să îl creem în funcție de trăirile și pregătirea fiecăruia. Este o inițiere în pictură și un drum deschis pentru toți. Dacă unii copiază modelul alții îl interpretează renunțând la realism și reîncercând a reinventa peisajul. În tabăra s-au creat lucrări de o naivitate încântătoare, de un realism copleșitor în detalii, de un lirism foarte armonizat și melodios, precum și un fobism plin de

forță și contraste. S-au realizat lucrări figurative și nonfigurative până la abstract. O mare diversitate de exprimări și de tehnici. Încă odată marea familie de la Asociația Artistilor Plastici Mureș s-a comportat exemplar folosind timpul la maximum atât pentru creație, cât și pentru socializare.

Pentru îmbunătățirea și revigorarea activităților culturale în prezent UAT Sovata are în curs de contractare un proiect prin care se dorește amenajarea unei clădiri cu destinația de centru cultural. Investiția este finanțată prin Programul Operațional Regional POR/381/13/1/ Îmbunătățirea calității vieții a populației în orașele mici și mijlocii din România.

Centrul cultural va avea funcțiuni specifice pentru a asigura numeroase activități culturale și recreative:

- Suprafața totală construită propusă: 1800 mp
- Suprafața alei pietonale și curte multifuncțională: 1610 mp
- Suprafață loc de joacă: 272 mp
- Suprafață zone verzi: 512 mp
- Capacitate sală mare: 500 locuri
- Capacitate sală mică: 150 locuri

Alte activități culturale organizate:

- Întâlnire corală internațională;
- Manifestări culturale cu ocazia zilei 15 Martie;
- Ziua Pensionarilor;
- 1 Decembrie – program organizat în colaborare cu instituțiile de învățământ;
- Concert filantropic în favoarea copiilor orfani de la Casa de copii Sfântul Iosif;
- Programe culturale, artistice și de jocuri pentru copii în perioada sărbătorilor de iarnă;
- Manifestări organizate de elevi și tineri – Ziua elevilor din Grupul Școlar Domokos Kázmér, Maturandus etc.;
- Diferite concursuri locale și zonale pentru copii din grădinițele și școlile orașului, din localitățile limitrofe, respectiv din zona mai apropiată, recital de poezii, recital de basme, de dansuri și cântece populare;
- Diferite manifestări culturale și artistice (cca. 20 de evenimente) organizate de diferite organizații, grupări – cu sau fără personalitate juridică – și instituții în desfășurarea activităților anuale, îndeplinirea scopurilor și programelor lor de constituire;
- Primăria Oraș Sovata oferă programe culturale și de divertisment pentru turiști în serile calde de vară. Turiștii pot urmări pe scena parcului central din stațiune, spectacolele artiștilor locali și regionali, respectiv concerte de muzică ușoară a artiștilor români și maghiari.

Există un singur ziar care apare o dată pe lună (Szováti Hírmondó – Mesagerul de Sovata – ziarul Primăriei), și care poate fi găsit și în format electronic pe site-ul primăriei: <http://www.primariasovata.ro/>.

2.13.3. Activități sportive și agrement la Sovata

Drumeție

Cel mai popular traseu în Sovata este cel care înconjoară lacurile din stațiune. Urmând acest traseu, se poate ajunge în scurt timp și la Muntele de Sare. Există trasee atât jos la baza lacurilor, cât și pe coama dealurilor înconjurătoare. Din loc în loc, se poate urca sus pe coamă, prin pădure, pe cărări diagonale. Un traseu care merită parcurs e cel care pleacă de la Lacul Ursu și urcă diagonal prin pădure

către Hotel Tivoli și Lacul Tivoli/Tineretului. Alte destinații populare sunt Vârful Cireșelu sau Dealul Saca. Există însă și trasee mai lungi, pentru cei dornici de drumeție, opt dintre traseele din Munții Gurghiu trec prin stațiunea Sovata.

Turul stațiunii cu trenulețul

Cel mai plăcut mod de a vizita stațiunea, de la un capăt la altul, este cu acest trenuleț pe șosea. Trenulețul pleacă de la parcul central, la intervale regulate. Este un tur ghidat, care oferă posibilitatea de a descoperi vilele și bisericile istorice din Sovata. Trenulețul este în același timp și o atracție pentru copii.

Plimbare cu barca

La Lacul Tivoli/Tineretului se pot închiria bărci cu vâsle. Acesta e singurul lac din Sovata unde este permis accesul cu barca.

Parc de aventură

În imediata apropiere a Lacului Tivoli, veți găsi parcul de aventură „Adrenalin Plus”. Aici, copii și adulți își pot testa curajul și dexteritatea. Grădina cu frânghii include 42 de elemente diferite, inclusiv un traseu cu o lungime de 400 m peste Lacul Tivoli

Plimbare cu Mocănița

Reabilitată recent, mocănița cu aburi circulă din nou pe traseul Sovata - Câmpu Cetății. Pe lângă călătoria agreabilă pe care o oferă, mocănița este în sine un obiectiv turistic istoric. Mocănița pleacă zilnic din Sovata la ore fixe. La Câmpu Cetății există o păstrăvărie/han turistic, situat într-o zonă foarte pitorească, unde se poate servi pește proaspăt.

Călărie și tir cu arcul

În Sovata există un centru de echitație și tir cu arcul, numit Amenus. Deasemenea, există și câteva pensiuni care oferă călărie pe cai sau pe ponei (pentru copii).

Excursii cu ghid

De la Sovata se organizează excursii cu ghid turistic către Praid (salina Praid), Corund (artă ceramică), Câmpu Cetății (păstrăvărie), Călimănești (podgorie și casă de vinuri), Odorheiu Secuiesc, Sighișoara (cetate medievală) și alte destinații.

Alte posibilități de agrement în Sovata

Închirieri biciclete - la agenția de turism Salt Lake Travel, situată lângă autogară;

Închirieri ATV – în centrul stațiunii;

Muzică live – în câteva unități de cazare și restaurante.

Trasee pentru drumeții

Frumusețea sălbatică care înconjoară Sovata este irezistibilă. Veți simți dorința de a porni la drum pentru a explora împrejurimile. Drumețiile lungi sau scurte sunt obligatorii. Pădurile dense, luncile verzi, dealurile și munții, cerul albastru și aerul proaspăt sunt un remediu pentru trup și suflet.

O plimbare pe Drumul Sării

În apropierea hotelurilor din oraș, un traseu modern trece printr-un peisaj pitoresc cu păduri. În jurul lacurilor cu apă sărată și al munților de sare. Traseul de 6 km vă duce mai aproape de câteva lacuri sărate și dulci, vârfuri de sare și păduri dense, ideale pentru jogging, mers nordic sau doar pentru o plimbare revigorantă.

Pescuitul în Lacul Parascioara

Acest lac cu apă dulce este dedicat pescuitului. Banca naturală și pontonul din lemn sunt perfecte pentru ore plăcute la pescuit.

Ferma Amenus

Ferma Amenus este un loc excelent pentru copii. Faceți cunoștință cu numeroase animale domestice diferite.

Schi și snowboarding în Sovata

Sovata nu este doar o stațiune balneară populară – este și o destinație perfectă pentru sporturile de iarnă. Sunt disponibile două lifturi și două pârtii de schi. Schiorii și snowboarderii începători sau cu experiență cu siguranță vor găsi ceva pe gustul lor.

Plimbare cu balonul cu aer cald

În timpul Festivalului Afinelor din Câmpu Cetății vă puteți bucura de priveliștea zonei dintr-un balon cu aer cald care traversează zona la o înălțime impresionantă. Urcați în balon, faceți poze și luați o pauză de la viața de zi cu zi preț de câteva ore.

Spațiu de agrement multifuncțional în jurul cinema Doina

A fost finalizat un proiect pentru amenajare Spațiu de agrement multifuncțional în jurul cinema Doina. Pe terenul alocat investiției de 9907 mp se aflat cinematograful Doina, o clădire bloc de locuințe, iar restul era teren liber parțial folosit ca zona verde, dar fără amenajări deosebite. Amenajările vechi constau în câteva alei pietruite sau dalate

cu plăci de beton, un pod pietonal, bănci și arbori (castan și altele), cu amprenta anilor '70, dar fără să fi fost dezvoltată sau măcar bine întreținută în ultimele decenii. Asupra clădirii cinematografului Doina nu se va intervenit prin proiect, în schimb blocul de locuințe a fost demolat.

Oportunitatea investiției a fost justificată de necesitatea diversificării posibilităților de petrecere a timpului liber în stațiunea balneoclimaterică Sovata, în vederea îmbunătățirii calității vieții urbane, precum și creșterii gradului de satisfacție al turiștilor vizitatori.

Prin proiect s-a reutilizat spațiului public situat în jurul cinema Doina (Sovata, Strada Trandafirilor f.n.) și prin valorificarea acestuia prin transformarea realizat un spațiu de odihnă și agrement, punând totodată în valoare potențialul natural al zonei.

Realizarea zonelor distincte cu diverse funcțiuni – zone de odihnă pasivă, spații pentru mișcare, locuri de joacă pentru copii, zone specifice pentru desfășurarea evenimentelor culturale/de divertisment, satisfac diverse categorii de vârstă, dar și diferite preocupări ale vizitatorilor.

Principalele activități din proiect sunt:

- amenajare alei pietonale, reabilitare pasarelă/scară de legătură între strada Trandafirilor și strada Bradului;
- amenajare facilități de recreere în aer liber (locuri de odihnă, loc de joacă pentru copii, perete de cățărat etc.);
- amenajare scenă și amfiteatru în aer liber integrat în peisajul natural;

- dotări cu mobilier urban, iluminat public, wi-fi, grupuri sanitare, dotări de specialitate.

Proiectul a fost finanțat prin POR 2014-2020, Axa prioritară 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului, Prioritatea de investiții 7.1 - Sprijinirea unei creșteri favorabile ocupării forței de muncă, prin dezvoltarea potențialului endogen ca parte a unei strategii teritoriale pentru anumite zone, care să includă reconversia regiunilor industriale aflate în declin, precum și sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale specifice în cadrul Programului Operațional Regional (POR) 2014-2020.

2.13.3.1. Sport

În Sovata, funcționează Asociația Club sportiv Sovata cu secțiile de fotbal, haltere, baschet, handbal, arte marțiale (TAEKWONDO), șah, tenis și dans contemporan.

2.13.4. Analiza SWOT

CULTURĂ, SPORT ȘI ALTE ACTIVITĂȚI RECREAȚIONALE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Patrimoniu cultural diversificat de mare valoare ● Tradiții culturale și populare valoroase ● Existența a 12 monumente istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local (grupa B) ● Amenajarea unei clădiri cu destinația de centru cultural prin fonduri europene ● Diverse activități sportive și de agrement ● Amenajarea unui spațiu de agrement multifuncțional în jurul cinema Doina	● Populația de vârstă a doua prezintă tot mai puțin interes pentru activitățile sportive și culturale ● Număr redus de facilități culturale (cinematograf, muzeu etc.) ● Biblioteca tradițională este din ce în ce mai puțin utilizată ● Implicare slabă a mediului de afaceri în promovarea culturii ● Zone cu potențial de petrecere a timpului liber ● Facilități reduse special dedicate tineretului sau turiștilor ● Număr redus al manifestărilor cu scop caritabil
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Posibilitatea programelor de finanțare naționale, fonduri europene sau a fondurilor norvegiene care sprijină dezvoltarea activităților culturale și sportive ● Informatizarea bibliotecilor și a serviciilor oferite de acestea ● Conștientizarea interesului sectorului privat pentru implicarea în restaurarea și conservarea patrimoniului cultural ● Crearea de parteneriate cu instituții de învățământ din Uniunea Europeană în vederea schimbului de experiență ● Accesarea granturilor SEE și Norvegiene pentru dezvoltarea culturală	● Discrepanțe între domeniul cultural și nevoile, respectiv interesele comunității, pierderea relevanței actului cultural pentru comunitate ● Fonduri limitate pentru dezvoltarea infrastructurii culturale și sportive

2.14. Cooperare și asociații

Înfrățirile oferă un cadru privilegiat pentru stabilirea de relații cu orașe din alte țări prin care se realizează schimburi și cooperări internaționale. Orașul Sovata face parte din Asociația Orașelor din România. Asociația Orașelor din România are personalitate juridică de drept privat și de utilitate publică, fără scop matrimonial, neguvernamentală și apolitică, constituită în vederea promovării și protejării intereselor comune ale autorităților administrației publice locale, pentru soluționarea și gestionarea nevoilor publice în numele și interesul colectivităților locale.

Stabilirea de legături de parteneriat și de colaborare a orașului Sovata cu mai multe localități, precum și oficializarea acestor relații s-a început în anul 1990 și în prezent pot fi consemnate:

2.14.1. Asociația de dezvoltare intercomunitară „Ecolect” Mureș

Asociația s-a înființat în luna anul 2008, sub denumirea de Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ” și este constituită în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de salubritate a localităților pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente.

Membrii Asociației de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ” sunt reprezentați de cele 102 unități administrativ teritoriale (UAT) ale județului Mureș și Consiliul județean Mureș, printre care și Orașul Sovata.

Principalele obiective ale Asociației cu privire la gestionarea deșeurilor municipale sunt cele care conduc la îndeplinirea Țintelor asumate de România prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană precum asigurarea colectării deșeurilor generate de întreaga populație, implementarea colectării separate a deșeurilor menajere, asigurarea de capacități suficiente de sortare și reciclare a deșeurilor, asigurarea de capacități de tartare a deșeurilor biodegradabile, depozitarea deșeurilor care nu pot fi valorificate în depozite conforme, delegarea gestiunii serviciilor de colectare, transport, tartare și depozitarea deșeurilor municipale.¹⁷

2.14.2. Asociația Microregională „Țârnavă Mică - Bălăușeri - Sovata”

Asociația Microregională Țârnavă Mică Bălăușeri – Sovata are sediul înregistrat în orașul Sângeorgiu de Pădure. Asociația este un parteneriat public-privat. Activitatea sa are importanță microregională. Activează în foarte multe domenii, după necesitățile comunităților:

¹⁷ <https://www.adiecolectms.ro/>

- asistență socială și îngrijire prin Centrul Social și Medical Fântânele;
- pregătire profesională prin Centrul de Instruire Fântânele;
- consiliere, accesare fonduri prin Centrul de Consiliere Sărățeni.

Constituirea asociației „Asociația Târnava Mică – Bălăușeri – Sovata” a avut la bază o colaborare de parteneriat de 10 ani între:

- 7 comune din teritoriul microregiunii: Bălăușeri – Fântânele – Vețca – Neaua-Ghindari – Chibed – Sărățeni;
- 2 orașe Sângeorgiu de Pădure și Sovata;
- 27 persoane fizice din teritoriu.

În anul 2001 partenerii au înființat Asociația Microregională Târnava – Mică Bălăușeri – Sovata. Din inițiativa acestei asociații s-a format Grupul de Acțiune Locală, prescurtat GAL, în data de 08 ianuarie 2010. Entitatea juridică a GAL este Asociația Târnava Mică – Bălăușeri – Sărățeni, constituită conform Ordonanței Guvernului nr. 26/2000, și a fost înregistrată la judecătoria Sighișoara în data de 12 mai 2010.

2.14.3. Localitățile înfrățite cu orașul Sovata

Relațiile internaționale se realizează prin intermediul unor înfrățiri, ceremonii, ocazii unice, desfășurate într-o ambianță specială de sărbătoare. Acțiunea comunitară în favoarea înfrățirilor vizează încurajarea participării cetățenilor simpli și a aleșilor locali la întărirea sentimentului lor de apartenență la comunitatea europeană. Semnarea oficială a Acordului de Înfrățire se face în cadrul unei ședințe festive, cu participarea reprezentanților autorităților locale.

Derularea cooperării, în baza acordului de înfrățire, se realizează prin următoarele: colaborarea între asociații și ansambluri artistice, instituții și organizații culturale, participarea la expozițiile, târgurile și festivitățile de caracter local organizate în țările și localitățile lor.

Orașul Százhalombatta, Ungaria – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 30/25.07.1996. Orașul Százhalombatta situat la 28 de Km de la Budapesta cu 22.000 de locuitori, o așezare străveche cu situri arheologice din epoca bronzului, în prezent un oraș puternic industrializat și cu o viață sportivă de talie internațională.

Orașul Szikszó, Ungaria – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 36/22.08.1996 – o așezare cu 6.000 de locuitori, a cărei apariție a fost datată la începutul secolului XII. Apartine regiunii viticole Tokaj, cu o cultură din domeniu amintită din secolul XV.

Localitatea Csopak, Ungaria – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 47/26.09.1996 – o așezare balneară și de agrement, pe malul nordic al Lacului Balaton cu 1.200 locuitori și cu o cultură viticolă de mare tradiție.

Orașul Sümeg, Ungaria – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 34/07.30.1998, o așezare cu 8.000 locuitori care a fost ridicat la rangul de oraș prin secolul XVII, datorită importanței strategice militare, accentuată de existența cetății fortificate din sec. XIV și a rolului jucat în războiul cu imperiul otoman, respectiv a prezenței Arhiepiscopiei.

Sectorul XIII Budapesta, Ungaria – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 43/27.11.1997, - Sector cu 112.000 locuitori, parte importantă a capitalei Ungariei – zona industrializată a Budapestei – centrul al mișcărilor proletare din anii 1920, amintit pentru prima oară ca unitate administrativ teritorială pe la începutul secolului XIX.

Orașul Brzesko, Polonia – relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr.4/13.01.2000, - o așezare istorică cu 25.000 locuitori cu o tradiție în industria alimentară în special al producției berii.

Orașul Tata, Ungaria - relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr. 81/2001,- oraș cu 30.000 de locuitori, cu o tradiție în industria panificației amintit de prima oară în secolul XIV., centru al vieții cultural artistice și sociale datorită prezenței a unui castel proprietate pe rând a mai multor familii de nobili și regi.

Orașul Mezőberény, Ungaria - relațiile bilaterale aprobate prin H.C.L. al Orașului Sovata nr.82/2001,- oraș cu 14.500 de locuitori, amintit pentru prima oară în sec. XIV.

Satul Kőröshegy - sat în districtul Siófok, județul Somogy, Ungaria - sat cu 1.378 de locuitori, amintit pentru prima oară în sec. XIV.

2.15. Creștere Inteligentă și Digitalizare

Servicii publice on-line

Primăria dispune de un portal prin intermediul căruia oferă servicii electronice pentru cetățeni și mediul de afaceri. Prin intermediul acestui portal atât persoanele fizice, cât și juridice pot depune online următoarele documentații:

- Cereri pentru biroul urbanism;
- Declarații salubritate;
- Cerere pentru acordarea alocației de stat pentru copii;
- Cereri și declarații pentru biroul agricol și cadastru;
- Cereri pentru biroul impozite și taxe locale.

Tot prin intermediul acestui portal, persoanele înregistrate vor putea descărca formulare tipizate, fără a fi nevoiți să se mai deplaseze până la sediul primăriei și vor putea primi informații online. De asemenea prin intermediul serviciului on-line impozite și taxe se pot achita taxele, impozitele și amenzi.

WI-FI în spații publice

Orașul Sovata dispune de sistem WI-FI gratuit în jurul lacului Ursu, realizat prin programul Wifi4EU, respectiv în zona spațiului de agrement multifuncțional în jurul Cinema Doina.

Procesul de digitalizare a luat o foarte mare amploare în ultimii ani, iar contextul pandemiei Coronavirus a contribuit foarte mult la accelerarea acestui proces. Unii experți din domeniu susțin că în momentul de față suntem cu 5 ani în avans la progresul tehnologic față de cele estimate înaintea pandemiei.

Tehnologia digitală ne transformă viața. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050. Contextul actual ne demonstrează din ce în ce mai mult beneficiile tehnologiei și ale digitalizării serviciilor publice, iar prioritățile de dezvoltare ale tuturor statelor în viitorul apropiat ar trebui să înglobeze și acest aspect esențial.

Până în prezent în ceea ce privește digitalizarea administrației publice, orașul Sovata a implementat portalul on-line.

2.15.1. Analiza SWOT

DIGITALIZARE	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● WI-FI în spații publice ● Platformă pentru depunerea online a documentelor (autorizații, avize, declarații etc.) ● Plata on-line a taxelor, impozitelor și amenzilor	● Lipsa strategiei de dezvoltare Smart City ● Platforma digitală implementată nu acoperă digitalizarea unei categorii foarte largi de servicii publice, precum: siguranța publică, sistem de monitorizare, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, iluminat public, registrul agricol ● Lipsa unui management de monitorizare a traficului ● Lipsa digitalizării în școli ● Lipsa unui sistem GIS (Sistem Informațional Geografic) care analizează locații spațiale și organizează straturi de informații în vizualizări utilizând hărți și scene 3D ● Lipsa unui sistem de management informatizat pentru transportul public ● Lipsa unei aplicații informatice care să ofere informații în timp real cu privire la probleme de trafic ● Servicii de e-administrație slab dezvoltate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Accesarea unor surse de finanțare nerambursabilă prin Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare 2021 – 2027 ● Creșterea gradului de digitalizare al serviciilor publice ● Implementarea unor soluții Smart City ● Accesare de finanțări nerambursabile pentru crearea Strategiei Smart City și implementarea unor soluții digitale integrate	● Legislație instabilă ● Reticența populației în utilizarea soluțiilor digitale ● Investiții financiare prea mari în raport cu gradul de uzură morală al noilor tehnologii ● Lipsa fondurilor pentru implementarea unor soluții digitale integrate

2.16. Concluzii și principalele provocări ale Orașului Sovata

2.16.1. Provocări demografice

Provocările demografice cu care se confruntă orașul Sovata reflectă o evoluție complexă a populației în ultimele decenii, cu implicații semnificative asupra dezvoltării și planificării comunitare. Tendința de scădere a numărului de locuitori este una dintre principalele provocări demografice cu care se confruntă Sovata, iar acest fenomen poate fi analizat și în contextul general al schimbărilor socio-economice și demografice din România.

Între anii 1956 și 1977, Sovata a înregistrat o creștere semnificativă a populației, dublându-se numărul de locuitori. Această perioadă de creștere poate fi atribuită factorilor precum dezvoltarea economică și politicile demografice favorabile. Ulterior, între 1977 și 1992, ritmul de creștere s-a stabilizat, reflectând o tendință de consolidare a fenomenului de creștere demografică.

Totuși, începând cu anii 1990, orașul Sovata a experimentat schimbări semnificative în dinamica populației. După 1992, populația a continuat să crească ușor până în 2002, urmată de o perioadă de scădere treptată, care s-a accentuat datorită desprinderii în anul 2004 a satului Sărățeni din cadrul UAT Sovata. Această descreștere continuă și în anii recentți, cu implicații semnificative asupra structurii demografice.

Principalii factori care au contribuit la aceste schimbări demografice sunt:

1. **Scăderea natalității** - reducerea ratei de natalitate a avut un impact semnificativ asupra creșterii populației, contribuind la diminuarea numărului de nașteri și la îmbătrânirea populației.
2. **Îmbătrânirea populației**: Fenomenul de îmbătrânire a populației a condus la un dezechilibru între numărul de nașteri și decese, cu o proporție mai mare de persoane în vârstă.
3. **Migrația**: Migrația populației către alte regiuni sau țări a contribuit, de asemenea, la scăderea numărului de locuitori din Sovata.

Analiza evoluției demografice din perioada recentă arată o reducere semnificativă a populației la Sovata. Între anii 2015 și 2024, orașul a pierdut în medie 73 de locuitori pe an, iar în perioada 2015-2020, scăderea a fost de 3,22%, iar între 2015 și 2024, scăderea a ajuns la 6,24%.

Aceste schimbări demografice reprezintă provocări majore pentru orașul Sovata și pot influența dezvoltarea viitoare a comunității. Tendința de îmbătrânire a populației poate afecta necesitățile de servicii de sănătate și sociale, iar scăderea populației tinere poate avea consecințe asupra forței de muncă și a dinamicii sociale.

Pentru a răspunde acestor provocări, autoritățile locale ar trebui să ia în considerare următoarele strategii:

1. **Promovarea natalității**: implementarea unor politici demografice care să stimuleze

natalitatea și să sprijine familiile tinere.

2. **Diversificarea economiei:** dezvoltarea unor sectoare economice alternative pentru a atrage investiții și a crea locuri de muncă pentru tineri.
3. **Promovarea migrației interne pozitive:** crearea unui mediu atractiv pentru tineri și familii pentru a rămâne sau a se muta în Sovata.
4. **Creșterea calității vieții:** realizarea unor investiții publice care să aducă plus valoare și să contribuie semnificativ la creșterea calității vieții

În plus, este esențial ca Sovata să își valorifice potențialul turistic și cultural pentru a atrage investiții și a promova stabilitatea și creșterea economică. Adaptarea la schimbările demografice și promovarea unei dezvoltări durabile ar trebui să fie priorități în planificarea și gestionarea evoluției viitoare a orașului Sovata.

2.16.2. Provocări economice

Sovata, una dintre cele mai atrăgătoare stațiuni balneoclimaterice din România, se confruntă cu o serie de provocări economice, chiar dacă are o dezvoltare remarcabilă, susținută de proiecte ample, finanțate atât din surse europene, cât și locale.

Turismul este unul dintre pilonii esențiali ai economiei locale, fiind perceput ca bine dezvoltat sau chiar foarte bine dezvoltat de majoritatea localnicilor. Cu toate acestea, acest sector este vulnerabil la schimbările de pe piața globală, cum ar fi scăderea cererii turistice din cauza unor factori externi, precum pandemia de COVID-19. Aceste fluctuații pot afecta nivelul de ocupare în industria turismului, care are un impact direct asupra ratei de șomaj din Sovata.

În contrast, activitățile agricole nu sunt suficient de susținute, deși pot oferi o oportunitate valoroasă pentru diversificarea economică. Mai mult de jumătate dintre locuitorii intervievați consideră că agricultura nu primește sprijinul necesar, ceea ce sugerează un potențial neexploatat în acest domeniu.

Economia locală se bazează pe turism, comerț, producția de mobilă, construcții și activități veterinare. Deși aceste sectoare sunt vitale, există nevoia de a aborda unele deficiențe, cum ar fi infrastructura rutieră precară, transparența decizională redusă în administrația publică și calitatea serviciilor de sănătate și educație.

Un alt aspect critic este atragerea și menținerea forței de muncă calificate în Sovata. Tinerii cu aspirații profesionale pot fi tentați să plece din oraș în căutarea unor oportunități mai bune de angajare sau de educație superioară. De asemenea, sectorul producției de mobilă și al construcțiilor, dominante în economia locală, se confruntă cu un deficit de absolvenți de învățământ superior, necesitând inițiative pentru a dezvolta resurse umane calificate la nivel local.

Autoritățile locale ar trebui să sprijine inițiativele de formare și reconversie profesională, să promoveze oportunitățile de finanțare pentru micii antreprenori și să faciliteze colaborarea dintre mediul de afaceri și instituțiile de învățământ pentru a satisface cerințele pieței muncii locale.

În ciuda unor provocări evidente, Sovata se bucură de rate relativ scăzute ale șomajului în comparație cu alte zone din județ. Această stabilitate poate fi consolidată prin diversificarea economiei, dezvoltarea unor programe de susținere a antreprenoriatului local și promovarea durabilă a potențialului turistic al zonei.

În concluzie, Sovata reprezintă un exemplu de dezvoltare economică bazată pe turism și alte sectoare cheie, dar este esențial să se abordeze provocările actuale pentru a asigura o creștere echilibrată și durabilă a economiei locale și a menține nivelul scăzut al șomajului în viitor.

2.16.3. Provocări sociale

2.16.3.1. Asistența socială

Orasul Sovata se confruntă cu o serie de provocări sociale semnificative, reflectate într-o serie de deficiențe și nevoi din perspectiva asistenței sociale și a implicării comunitare.

Una dintre problemele majore este asigurarea unei protecții sociale adecvate pentru toate categoriile de persoane defavorizate sau aflate în dificultate. Deși Primăria Orașului Sovata și structurile administrative locale au implementat anumite programe și măsuri, există încă lacune importante. De exemplu, lipsa de personal în structurile administrației publice locale poate afecta capacitatea de a oferi asistența adecvată și de a gestiona eficient programele sociale existente.

O altă problemă majoră este reprezentată de lipsa unor centre dedicate pentru activități sociale, cum ar fi centrele de zi sau noapte pentru copii și centre multifuncționale pentru comunitate. Aceste facilități ar fi esențiale pentru a oferi sprijin familiilor nevoiase și pentru a susține dezvoltarea copiilor expuși riscului de abandon școlar.

De asemenea, lipsa unui centru de permanență dedicat persoanelor vârstnice este o problemă critică. O astfel de facilitate ar putea oferi îngrijire adecvată și suport continuu pentru această categorie vulnerabilă, contribuind la îmbunătățirea calității vieții pentru vârstnicii dependenți.

Percepția greșită a scopului asistenței sociale din partea populației este, de asemenea, o provocare. Educarea comunității cu privire la rolul și importanța asistenței sociale ar putea contribui la creșterea sprijinului și a resurselor dedicate acestui domeniu vital.

De asemenea, există o nevoie semnificativă de servicii specializate adresate persoanelor vârstnice și copiilor cu nevoi speciale. Crearea unor programe și facilități dedicate acestor categorii vulnerabile ar putea reduce povara familiilor și ar îmbunătăți calitatea vieții acestor grupuri.

Implicarea civică este, de asemenea, crucială pentru dezvoltarea socială și comunitară. Deși există dorința în rândul unor cetățeni de a se implica, nivelul actual de implicare este încă scăzut. Creșterea implicării civice ar putea sprijini eforturile de a combate provocările sociale și de a îmbunătăți calitatea vieții în Sovata.

În concluzie, asistența socială și implicarea comunitară sunt aspecte vitale pentru dezvoltarea sustenabilă a Orașului Sovata. Investițiile în programe sociale, educație

comunitară și facilități adecvate ar putea contribui la creșterea calității vieții pentru toate categoriile de locuitori și la construirea unei comunități mai unite și mai rezistente.

2.16.3.2. Infrastructura de sănătate

Orașul Sovata se confruntă cu multiple provocări sociale legate de sistemul său de sănătate, care, deși beneficiază de o rețea diversificată de unități medicale, se confruntă cu anumite deficiențe semnificative.

Una dintre problemele majore este slaba dotare a spitalului local. Acest aspect afectează capacitatea de a oferi servicii medicale de calitate și afectează accesul la îngrijirea adecvată a sănătății pentru locuitorii din Sovata și zonele învecinate. Dotările insuficiente pot duce la întârzieri în tratament și diagnostic, ceea ce poate afecta negativ sănătatea și bunăstarea comunității.

O altă provocare este reprezentată de educația sanitară deficitară a comunității. Cunoștințele insuficiente despre prevenirea bolilor și gestionarea adecvată a sănătății pot contribui la creșterea incidenței unor afecțiuni și la utilizarea inadecvată a serviciilor medicale disponibile.

De asemenea, dotarea insuficientă a cabinetelor medicale reprezintă o problemă critică. Accesul la servicii medicale specializate și de calitate poate fi limitat din cauza acestor deficiențe, iar acest lucru poate afecta în special populația vulnerabilă sau cu nevoi speciale.

Lipsa unui centru de recuperare modern este un alt aspect important. Aceste facilități ar putea oferi tratamente și terapii necesare pentru recuperarea pacienților după afecțiuni grave sau intervenții medicale, contribuind astfel la îmbunătățirea calității vieții și a recuperării individuale.

În plus, slaba comunicare în toate domeniile de prevenire poate submina eforturile de educare a comunității cu privire la sănătate și prevenirea bolilor. O comunicare eficientă este esențială pentru a transmite informații corecte și relevante despre sănătate și pentru a promova practici și comportamente sănătoase.

Pentru a depăși aceste provocări sociale în domeniul sănătății, este esențială o abordare holistică, care să vizeze îmbunătățirea infrastructurii, educația sanitară a comunității, investițiile în dotări și facilități medicale moderne și consolidarea eforturilor de comunicare și prevenire. O colaborare între autorități locale, instituții medicale și comunitate poate contribui semnificativ la rezolvarea acestor probleme și la creșterea calității vieții în Sovata.

2.16.3.3. Infrastructura de învățământ

Sistemul educațional din Sovata se confruntă cu multiple provocări legate de infrastructura de învățământ și dinamica populației școlare. Înregistrarea unei scăderi continue a numărului de copii înscriși în școli, cu o medie de 38 de copii pe an între 2015 și 2022, cu excepția ciclului antepreșcolar, reprezintă o problemă semnificativă ce reflectă schimbările demografice și sociale din regiune.

Principalul factor ce contribuie la această scădere este rata tot mai scăzută a natalității, o tendință observată pe scară largă în multe orașe și sate din România. Familii mai mici și alegerile individuale în ceea ce privește planificarea familială determină reducerea numărului

de copii înscriși în instituțiile de învățământ, afectând resursele și stabilitatea sistemului educațional local.

Această tendință de scădere a populației școlare poate avea consecințe pe termen lung, cum ar fi influențarea resurselor financiare și umane destinate educației, inclusiv numărul de cadre didactice necesare și investițiile în infrastructură școlară. De asemenea, fluctuația cadrelor didactice reprezintă o altă provocare importantă, afectând calitatea predării și continuitatea programelor educaționale.

Pentru a contracara aceste provocări sociale, autoritățile locale și educaționale ar trebui să ia în considerare mai multe strategii. Îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire a copiilor, oferirea de sprijin financiar și stimulente pentru familiile cu copii, precum și promovarea unei culturi educaționale adaptate noilor realități demografice și sociale sunt doar câteva exemple de măsuri ce ar putea fi implementate.

De asemenea, diversificarea ofertei educaționale și adaptarea acesteia la nevoile și preferințele familiilor pot reprezenta soluții eficiente în contextul unei populații școlare mai mici. Investițiile în programe educaționale inovatoare și colaborarea strânsă cu comunitatea locală pentru identificarea și implementarea soluțiilor adecvate ar putea contribui la menținerea și îmbunătățirea calității educației în Sovata și în mediul rural.

Prin abordarea acestor provocări într-un mod integrat și colaborativ, se poate promova o educație mai eficientă și echitabilă, adaptată schimbărilor demografice și sociale din orașul Sovata. Este esențial ca intervențiile să fie adaptate la specificul comunității locale și să vizeze îmbunătățirea accesului la educație și implicarea părinților și a comunității în procesul educațional, pentru a asigura o dezvoltare armonioasă a tuturor elevilor.

2.16.4. Provocările de mediu și schimbările climatice

Provocările climatice și de mediu ale orașului Sovata sunt influențate de o serie de factori, precum:

1. **Activități istorice și industriale:** Sovata se confruntă cu consecințele intense ale exploatării resurselor naturale din activități tradiționale precum mineritul, creșterea animalelor, exploatarea lemnului și a materialelor de construcție. Aceste activități au dus la degradarea mediului înconjurător prin uscarea pădurilor, lipsa vegetației pe suprafețe montane și scurgeri ale torențelor, ceea ce a amplificat eroziunea și a afectat căile de acces și gospodăriile locuitorilor.
2. **Poluarea aerului:** industriile de prelucrare a lemnului, materialelor de construcție și termoficarea pot constitui surse majore de poluare a aerului în Sovata. De asemenea, traficul rutier, în special cel de tranzit, contribuie semnificativ la poluarea sonoră și atmosferică din zonă.
3. **Poluarea apelor:** apa râurilor și a lacurilor din Sovata este afectată de poluarea provenită din fermele zootehnice și din rețeaua de canalizare. Calitatea apei subterane monitorizate nu este adecvată pentru consumul uman din cauza nivelurilor ridicate de mineralizare și substanțe organice.
4. **Deteriorarea solului:** dinamica depresiunii de anticlinale de la Sovata afectează

evoluția cuvetelor lacustre și a elementelor acestora din cauza procesului activ de disoluție. Acest lucru duce la afectarea solului și a lacurilor, precum lacul Ursu.

5. **Arii naturale protejate:** Sovata are zone protejate, cum ar fi Lacul Ursu și arboretele pe sărături, care sunt supuse amenințărilor antropice, inclusiv turismului necivilizat și activităților economice din aria protejată.
6. **Colectarea și transportul deșeurilor:** managementul deșeurilor este o problemă importantă, iar implementarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor ar contribui la îmbunătățirea calității mediului din Sovata.
7. **Deșeuri industriale:** cantitățile și compoziția diversă a deșeurilor industriale constituie o provocare majoră pentru gestionarea deșeurilor în regiunea Sovata.
8. **Riscuri naturale:** Sovata se confruntă cu riscuri hidrologice, hidrogeologice, geologice și geofizice, cum ar fi alunecările de teren și prăbușirile din masivul de sare.

Aceste provocări climatice și de mediu necesită eforturi concertate pentru implementarea unor soluții durabile și adaptative, inclusiv măsuri pentru reducerea poluării aerului și a apei, conservarea solului și gestionarea eficientă a deșeurilor. Implementarea unor politici și practici sustenabile ar contribui la protejarea mediului și a sănătății populației din Sovata.

3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ 2021 - 2030

3.1. Realizări în perioada 2014 – 2020

Pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor din Sovata și pentru a atrage mai mulți turiști, infrastructura locală a beneficiat de mai multe investiții în baza Strategiei de dezvoltare 2014 – 2020.

3.1.1. Servicii publice și infrastructură de bază

Infrastructura rutieră a fost modernizată prin implementarea proiectului **„Modernizarea străzilor urbane în Orașul Sovata”**, proiect finanțat prin Programul Operațional Regional 2014-2020. 13 străzi din orașul Sovata, cu o lungime totală de 5,430 kilometri, sunt în curs de modernizare cu sprijinul fondurilor europene. Valoarea proiectului este de 9,3 milioane de lei, cu dată estimativă a finalizării septembrie 2021.

Pe lângă lucrările de asfaltare executate din fonduri europene s-au desfășurat lucrări de asfaltare și din fonduri proprii, suma fiind alocată din bugetul local. În momentul de față este asfaltată strada Ciocârliei, strada Câmpul Sărat și strada Vânătorilor, urmând ca lucrările să se desfășoare și în continuare.

Pentru o bună dezvoltare a orașului un aspect important este și cel demografic. Pentru ca evoluția să fie una pozitivă este vitală existența creșelor și a grădinițelor. Astfel a fost finalizat proiectul **„Grădiniță și creșă de copii cu program prelungit”**. Scopul acestui proiect a fost dezvoltarea activității educaționale la nivel de creșe, prin obiective moderne, la nivelul standardelor europene, amplasate în zone intens locuite, acolo unde aceste capacități lipsesc. Proiectul în valoare totală de 10 milioane lei, a fost finanțat prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) și bugetul local. Suprafața clădirii este de 3.204 de metri pătrați, fiind una dintre cele mai mari creșe din țară. Creșa are 300 de locuri, copii fiind împărțiți în 17 grupe. Clădirea dispune de sală de mese, bucătărie și anexe, grupuri sanitare, spălătorie, călcatorie și spații pentru personal.

Un alt proiect important al perioadei 2019-2020 a fost **construirea unei noi piețe de zi** cu o suprafață mai mare decât cea actuală, de peste 300 m². Proiectul s-a derulat prin hotărâre de Consiliu Local, fiind finanțată din bugetul local, valoarea finanțării fiind de 524.796 lei. Capacitatea acestei piețe este de 50 de standuri, unde vor fi vândute, în principal, produse agroalimentare, în viitor avându-se în vedere dezvoltarea pieței cu standuri pentru produse de carmangerie și de lactate. Piața dispune de o parcare proprie și grup sanitar.

3.1.2. Cultură, agrement și divertisment

Proiectul **„Amenajare spațiu de agrement multifuncțional în jurul Cinema Doina”** finanțat prin Programul Operațional Regional 2014-2020, în valoare totală de 8,5 milioane de lei, a propus dezvoltarea infrastructurii de recreere și a potențialului turistic din stațiunea balneoclimaterică Sovata, prin reutilizarea și remodelarea spațiului public din jurul cinematografului Doina și valorificarea acestuia prin transformarea într-un spațiu de agrement multifuncțional în aer liber.

Un alt proiect în derulare cu finanțare din fonduri europene, etapizat prin PRC 2021-2027

este proiectul cu titlul „**Amenajare centru cultural și zona pietonală centrală în orașul Sovata**”. Obiectivul specific al proiectului este îmbunătățirea serviciilor culturale, recreative și educaționale prin amenajarea unui centru cultural. Acest obiectiv va contribui la evitarea depopulării orașului Sovata, stimulând tineretul prin oferirea accesului facil la activități culturale în condiții acceptabile. Un alt scop este îmbunătățirea spațiilor publice urbane prin construirea unor zone pietonale centrale. Acest obiectiv va contribui la revitalizarea zonei centrale a orașului Sovata. Centrul cultural va avea două săli, una mare de 500 de locuri și una mică de 150 locuri. Acest centru cultural va avea funcțiuni specifice pentru a asigura numeroase activități culturale și recreative. Valoarea totală a proiectului este de 14.047.808 lei, din care 280.804 lei reprezintă contribuție proprie.

3.1.3. Modernizarea iluminatului public în stațiunea Sovata

În cursul anului 2020, s-a realizat modernizarea iluminatului public pe strada Trandafirilor, tronsonul cuprins între strada Vulturului și strada Bradului. Lucrările au inclus schimbarea stâlpilor din beton cu stâlpi ornamentali, iar alimentarea surselor de lumină a fost realizată cu cabluri noi amplasate subteran. Acest proiect a contribuit la creșterea eficienței energetice în administrarea sistemului de iluminat public de pe raza orașului Sovata, reducerea poluării luminoase și eliminarea problemelor de amorsare a surselor de lumină, astfel încât să se asigure un nivel corespunzător al iluminatului pe timp de noapte. Scopul trecerii în subteran a rețelilor de transmitere de informații este îmbunătățirea aspectului urban al stațiunii Sovata.

Lucrarea a fost realizată concomitent cu lucrări de reabilitare a trotuarelor/carosabilului, astfel evitându-se situația desfacerilor/refacerilor repetate a părții carosabile și trotuarelor. Proiectul a fost executat din fonduri proprii, suma fiind alocată din bugetul local.

Redăm mai jos, câteva detalii privind valorile, stadiul, perioada și sursele de finanțare, pentru investițiile realizate de Consiliul Local împreună cu Primăria Orașului Sovata, în cadrul financiar 2007 – 2014 și 2014 – 2020, investiții ce însumează peste 66,5 milioane de lei, aproximativ 13,5 milioane de Euro

Tabelul nr. 27. Lista investiții în Orașul Sovata în perioada 2014-2020

Nr. crt	Obiectiv	Valoarea proiectului (lei)	Stadiul proiectului	Perioada derulării proiectului	Program de finanțare
1.	Modernizare străzi urbane în orașul Sovata	9.269.513	Finalizat	2019-2021	POR 2014-2020 - 7.1
2.	Amenajare spațiu de agrement în jurul Cinema Doina	8.579.760	Finalizat	2018-2022	POR 2014-2020 - 7.1
3.	Amenajare centru cultural și parc/ piața centrală, oraș Sovata	14.047.808	În implementare/etapizat.	2021-2023	POR 2014-2020 - 13.1/ PRC 2021- 2027 - P8.2

Nr. crt	Obiectiv	Valoarea proiectului (lei)	Stadiul proiectului	Perioada derulării proiectului	Program de finanțare
4.	Grădiniță și creșă de copii cu program prelungit, Oraș Sovata, jud. Mureș	10.407.973	Finalizat	2017-2021	PNDL
5.	Consolidarea podului din beton armat peste pârâul Sovata pe DJ 153 Reghin-Sovata Km 34+400, Oraș Sovata, strada Lungă, județul Mureș	747.102	Finalizat	2018-2021	PNDL
6.	Sală multifuncțională pentru petrecerea timpului liber cart.Petőfi Sándor, Oraș Sovata	530.000,00	Finalizat	2020	Buget local
7.	Construire piață acoperită cart.Mihai Eminescu, Oraș Sovata	524.796,57	Finalizat	2020	Buget local
8.	Modernizarea străzilor Bisericii, Teilor, Liniștei Oraș Sovata	4.231.301,00	Finalizat	2016-2018	PNDL
9.	Modernizare DC 49 – zona str. 1 Mai (1,5 km)	1.058.000,00	Finalizat	2016	Sume defalcate TVA
10.	Modernizarea drumurilor de acces la exploatațile forestiere în orașul Sovata, jud. Mureș	4.941.175,89	Finalizat	2012-2016	PNDR 2007-2013, Măsura 125b
11.	Drumul sării Sovata	5.060.796,56	Finalizat	2011-2015	POR 2007-2013 - 5.2
12.	Crearea unui centru național de informare turistică în localitatea Sovata	506.212,14	Finalizat	2015	POR 2007-2013 - 5.3

Nr. crt	Obiectiv	Valoarea proiectului (lei)	Stadiul proiectului	Perioada derulării proiectului	Program de finanțare
13.	Mansardarea Centrului de intervenții SMURD, PSI în Oraș Sovata	1.182.000	Finalizat	2014-2016	Buget local
14	Construire Casă memorială Kuszto Endre	1.117.860,00	Finalizat	2012-2018	Buget local
15	Construire Casă funerară Ilieși	326.000	Finalizat	2020	Buget local
16	Reabilitare rețea iluminat public str. Trandafirilor	543.000	Finalizat	2020	Buget local
17	Modernizare zonă pietonală str. Trandafirilor	530.000	Finalizat	2020	Buget local
18	Lucrări de asfaltare str. Câmpul Sărat	529.000	Finalizat	2020	Buget local
19	Lucrări de asfaltare str. Vânătorilor	535.000	Finalizat	2020	Buget local
20	Lucrări de asfaltare str.Ulmului	357.000	Finalizat	2020	Buget local
21	Lucrări de asfaltare str. Răchitei	335000	Finalizat	2020	Buget local
22	Lucrări de asfaltare cart.Florilor	230.000	Finalizat	2020	Buget local
23	Lucrări de amenajare trotuare str. Praidului	230.000	Finalizat	2020	Buget local
24	Lucrări de canalizare în str. Căprioarei, Câmpul lui Ioan, Lupului	415.000	Finalizat	2020	Buget local
25	Amenajare parcare în stațiune, lângă poliție	247.000	Finalizat	2020	Buget local

Așadar, peste 45% din totalul investițiilor s-au adresat sectorului de turism, cultură, agrement, divertisment, urmat de investiții privind mobilitatea persoanelor, infrastructura rutieră și de acces cu 35% din totalul investițiilor. Pentru educație și infrastructura educațională s-au alocat 15% din totalul investițiilor.

Între 1,5% și 2,5% au reprezentat investiții pentru îmbunătățirea serviciilor publice prin modernizarea centrului SMURD și modernizarea infrastructurii de utilități prin investiții asupra rețelei de canalizare și reabilitare rețea de iluminat public.

Sectorul de culte a beneficiat de investiții pentru Construirea Casei funerare în zona Ilieși, reprezentând 0,5% din totalul investițiilor.

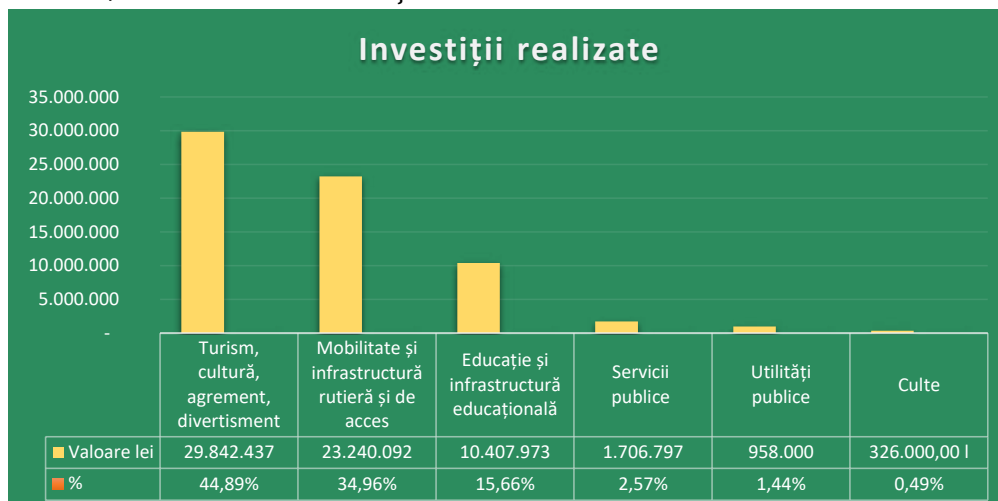

Figura nr. 20. Investiții realizate în orașul Sovata după sectoare de activitate

3.1.4. Investiții private

În afara de investițiile finanțate de Primăria Orașului Sovata, în perioada 2016-2020, au fost realizate următoarele investiții private majore:

- Hotel Fabesca
- Centru Cultural Marianum
- Bază de tratament - amenajare Lacul Negru
- Extindere rețea de apă Str. Teilor, Liniștei, Bisericii
- Consolidare mal pârau Sovata
- Extindere fabrică de lapte Hochland
- Stație mixtă Rompetrol
- Spălătorie Auto
- Înlocuire rețea de gaz UAT Sovata
- Construire sens giratoriu
- Construire centru comercial Kaufland
- Extindere și reamenajare Hotel Făget
- Reparații capitale sediu Primărie
- Stații de încărcare mașini electrice
- Îmbunătățire rețea electrică UAT Sovata
- Construire Hotel Seifert
- Centru comercial Lidl
- Construire Spa Teleki

3.2. Orizont 2030

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sovata este rezultatul unui proces consultativ desfășurat la nivel local aplicat la nivelul locuitorilor orașului și a factorilor de interes privind dezvoltarea locală. Prezenta strategie își propune continuarea Strategiei de dezvoltare locală pentru perioada 2014–2020, dar și să aducă îmbunătățiri privind implementarea și noi să propună proiecte ambițioase de dezvoltare locală, adaptate noilor realități, încurajând dezvoltarea durabilă și investițiile sustenabile.

Conform Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, obiectivul pentru anul 2030 constă în **„apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din anul al țărilor membre ale UE din punct de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile”**.

În acord cu obiectivul acestei strategii, prezentul document abordează 8 domenii strategice ce privesc dezvoltarea teritoriului local astfel:

- Domeniul strategic 1 : Dezvoltare urbană durabilă
- Domeniul strategic 2: Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă
- Domeniul strategic 3: Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice
- Domeniul strategic 4: Educație și formare profesională
- Domeniul strategic 5: Sănătate și incluziune socială
- Domeniul strategic 6: Turism, sport, patrimoniu cultural și culte
- Domeniul strategic 7: Capacitate administrativă și cooperare
- Domeniul strategic 8: Agricultură locală și silvicultură

Obiectivele și planul de măsuri au fost stabilite în strânsă concordanță cu obiectivele majore ale Politicii de Coeziune pentru Perioada 2021 – 2027, Planului Național Strategic 2021-2027, ale Strategiei de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021 – 2027 și ale Strategiei de specializare inteligentă a Regiunii Centru.

3.3. Viziunea orașului Sovata - orizont 2030

Sovata 2030 - stațiune balneoclimaterică de referință europeană, cu economie locală sustenabilă și competitivă, oraș modern, dinamic, atractiv pentru tineri, ușor accesibil pentru locuitori și turiști, mai digital, mai verde, orientat spre dezvoltare durabilă și mai apropiat de cetățeni.

Stațiune balneoclimaterică de referință europeană

Stațiunea balneoclimaterică Sovata, atrage numeroși turiști datorită resurselor naturale cu proprietăți curative. Importantă stațiune balneoclimaterică națională, recunoscută și la nivel european, încă din anul 1850, pentru lacurile cu ape clorurate și sodice, cât și pentru nămolul din ele, care au proprietăți terapeutice pentru o multitudine de afecțiuni, în special pentru afecțiunile ginecologice și reumatice. Înconjurată de dealuri împădurite cu fagi, stejari, carpeni, ulmi, castani, brazi și stejari, stațiunea oferă posibilități excelente și pentru odihnă și relaxare. Abordarea integrată a dezvoltării turismului balnear alături de investiții inovative în acest sector, reprezintă o necesitate pentru dezvoltarea stațiunii Sovata.

Oraș modern, dinamic, atractiv pentru tineri

Un oraș care atrage tinerii este un oraș câștigat! Atragerea tinerilor în orașul Sovata și combaterea fenomenului de îmbătrânire al orașului este esențială pentru dezvoltarea locală a orașului. În noua strategie vom adopta măsuri concrete pentru atragerea tinerilor în orașul Sovata. Aceste măsuri privesc atât creerea unor facilități de spijin al tinerilor cum ar fi oferirea unor condiții avantajoase de locuire cât și la investițiile în infrastructura de bază menită să sporească gradul de atractivitate al localității și îmbunătățirea calității vieții, reducând discrepanțele dintre mediile urbane mici și cele foarte mari spre care se îndreaptă cu precădere tinerii. Dezvoltarea turismului, a sectorului educațional precum și a mediului economic va conduce cu siguranță la crearea unui mediu favorabil tinerilor.

Economie locală sustenabilă și competitivă

– tranziția către o economie competitivă bazată pe cercetare și inovare necesită investiții continue în modernizare, inovare și cercetare.

Susținerea economiei locale a fost și rămâne o prioritate. Atingerea unor standarde europene în ceea ce privește creșterea competitivității, dar și calitatea vieții ține în foarte mare măsură de progresul tehnologic și de asimilarea rapidă a tehnologiilor moderne și performante. Crearea mediului și a infrastructurii necesare, susținerea sectorului de cercetare-dezvoltare, alături de alte măsuri de susținere a economiei se regăsesc între prioritățile de investiții ale orizontului 2027.

Oraș modern, digital și ușor accesibil pentru locuitori și turiști

Infrastructura modernă este vitală pentru creșterea economică și pentru asigurarea unui nivel de trai corespunzător. O bună rețea de comunicații care să asigure conectivitatea cu regiunile țării și o infrastructură de telecomunicații modernă pot

asigura o dezvoltare durabilă și echilibrată a orașului, contribuind semnificativ la dezvoltarea tuturor sectoarelor economice. O atenție deosebită va fi acordată:

- dezvoltării transportului local (insuficient dezvoltat în prezent) a decongestionării traficului în sezonul turistic aglomerat, precum și a soluțiilor de management al traficului;
- diversificării opțiunilor de transport, astfel încât să se permită accesul rapid al cetățenilor la serviciile esențiale;
- îmbunătățirii siguranței și securității;
- reducerii poluării și a emisiilor de gaze cu efect de seră;
- creșterii atractivității teritoriului local din punct de vedere al accesibilității;
- eficienței energetice (atât al clădirilor cât și al iluminatului public)

Ne dorim un oraș care să respecte cele 6 verticale ale unui SmartCity:

- SmartCitizen
- SmartLiving
- SmartMobility
- SmartEnvironment
- SmartEconomy
- SmartGovernance

Digitalizarea presupune scăderea numărului de interacțiuni cu funcționarii din instituțiile publice și optimizarea interacțiunii cetățeanului cu reprezentanții instituțiilor publice.

Digitalizarea instituțiilor publice aduce cu sine un nivel sporit de eficiență și transparență și ar trebui să fie unul dintre pilonii de dezvoltare ai oricărei comunități inteligente. Prin intermediul digitalizării, este eficientizată întreaga activitate a instituțiilor publice, pe toate cele trei planuri: la nivel intern, intrainstituțional și la nivel extern, în relația cu cetățenii și restul instituțiilor.

O atenție deosebită va fi acordată promovării soluțiilor digitale ce vor fi implementate, deoarece conform sondajelor de opinie realizate am constatat că un procent semnificativ al populației sunt interesați să utilizeze serviciile digitale însă nu au știut de această posibilitate.

Turismul

este un factor cheie de dezvoltare al orașului Sovata, având beneficii multiple asupra economiei. Economia locală, în ansamblu, beneficiază ca urmare a dezvoltării turismului, turiștii creează o cerere suplimentară de servicii și bunuri de consum, stimulând astfel sectorul terțiar al economiei. Dacă în prezent ponderea turismului în PIB este încă sub potențial, atât la nivel național, cât și la nivel regional (2,8%, respectiv 3,8%, în anul 2017), pe termen mediu aceasta se poate mări semnificativ. Totodată, Sovata este cea mai importantă zonă turistică a județului Mureș, deținând 38% din totalul unităților de cazare de la nivel județean.

Stațiunea dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat, fiind o stațiune

balneară unică în Europa datorită lacului salin helioterm Ursu și al calităților balneoclimaterice pe care le oferă turiștilor, permițând totodată dezvoltarea mai multor tipuri de turism precum: turismul montan și ecoturismul, turismul balnear, turismul medical etc.

„Turismul este unul din domeniile economice ale Regiunii Centru cu un potențial semnificativ de inovare. Dificultățile anului 2020 generate de pandemie, limitarea drastică a posibilităților de călătorie și de nevoia de securitate a turiștilor și a personalului din sectorul HORECA, au constituit un catalizator puternic, orientând mai clar interesul actorilor din turism pentru inovare ca soluție eficientă și durabilă la aceste provocări. Cele trei coordonate majore de inovare în sectorul regional al turismului: utilizarea pe scară largă a tehnologiilor digitale, dezvoltarea de produse și servicii turistice inovative, dezvoltarea de structuri și instrumente inovative cooperare între actorii din sectorul regional”¹⁸

Digitalizare

„Doar 8% din IMM-uri din Bulgaria și România sunt digitalizate, comparativ cu Danemarca, unde 53% din IMM-uri au un grad înalt de digitalizare. Diferențele nu sunt doar teritoriale ci se reflectă și între tipurile de întreprinderi: doar 36% din companiile de până în 249 de angajați utilizează roboți, în timp ce procentul companiilor cu peste 1.000 de angajați este de 74%, la nivel european.”¹⁹

Gradul actual de digitalizare al orașului Sovata este unul redus, iar contextul creat de pandemia Coronavirus în perioada 2020–2021 susține cu atât mai mult necesitatea implementării soluțiilor digitale și Smart City, facilitând accesul cetățenilor la servicii publice de calitate.

Un oraș mai verde, orientat spre dezvoltare durabilă

Sovata va fi un oraș cu emisii de carbon reduse, cu investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice.

O atenție deosebită se îndreaptă spre protecția mediului și a resurselor naturale locale foarte valoroase. Dezvoltarea infrastructurii specifice de mediu este foarte necesară pentru asigurarea nevoilor de bază ale tuturor cetățenilor și protejarea mediului înconjurător.

Printre prioritățile acestui obiectiv se numără:

- investiții în modernizarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor;
- soluții inovative și moderne de colectare și gestionare a deșeurilor;
- soluții de eficiență energetică și reducerea emisiilor de CO₂;
- protejarea resurselor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile și altele.

Implementarea măsurilor propuse în cadrul strategiei, vor conduce către un oraș mai verde, dezvoltat într-un mod sustenabil, cu grijă pentru generațiile viitoare.

¹⁸ Strategia de Specializare Inteligentă 2021 – 2027

¹⁹ Strategia de Specializare Inteligentă 2021 – 2027

Mai apropiat de cetățeni

Creșterea numărului locurilor de muncă, îmbunătățirea procesului educațional al competențelor, dezvoltarea incluziunii sociale și accesului egal la sistemul de sănătate se numără deasemenea printre prioritățile dezvoltării locale. Serviciile de bază precum cele de educație, sănătate și sociale sunt factori importanți în migrația populației tinere către mediile urbane mai mari sau către orașe din alte țări.

Pentru a atinge viziunea propusă pentru perioada 2021-2030, investițiile în modernizarea și diversificarea infrastructurii serviciilor de bază sunt esențiale pentru a spori atractivitatea teritoriului local, în special pentru populația tânără, dar și pentru toți locuitorii. Aceste investiții au potențialul de a transforma și îmbunătăți calitatea vieții în comunitatea respectivă. Iată cum pot fi abordate aceste investiții:

- **Reabilitarea și modernizarea infrastructurilor de educație, sănătate, sociale și culturale:** această etapă implică renovarea și modernizarea școlilor, spitalelor, clădirilor sociale și a instituțiilor culturale. Prin investiții în aceste domenii, se asigură accesul la servicii de înaltă calitate pentru toți locuitorii, facilitând astfel dezvoltarea personală și socială.
- **Modernizarea serviciilor de bază cu accent pe digitalizarea acestora:** o infrastructură modernă și eficientă înseamnă implementarea tehnologiilor digitale în serviciile publice, cum ar fi sistemele de e-guvernare, platforme online pentru educație și sănătate, sau facilități digitale pentru administrație și comerț. Acestea vor îmbunătăți accesul la informație și vor simplifica procesele administrative.
- **Conservarea, restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural:** investițiile în conservarea și promovarea patrimoniului cultural local nu numai că îmbogățesc identitatea comunității, dar pot atrage și turiști, contribuind la dezvoltarea economică durabilă. Restaurarea monumentelor istorice, promovarea tradițiilor și organizarea evenimentelor culturale sunt aspecte esențiale în acest sens.
- **Modernizarea și extinderea infrastructurii tehnico-edilitare** cum ar fi modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, infrastructura de transport (drumuri, dezvoltarea transportului public și a micromobilității), rețele de energie electrică și alte servicii esențiale. O infrastructură solidă și eficientă este fundamentul unei comunități prospere și atractive.

Prin abordarea integrată a acestor investiții, se pot crea condiții optime pentru atragerea și retenția populației, în special a tinerilor, și pentru stimularea dezvoltării economice și sociale a teritoriului local. Aceste acțiuni vor contribui la consolidarea unei comunități viabile, competitive și orientate spre viitor, beneficiind de resurse și facilități moderne adaptate cerințelor și aspirațiilor unei societăți în schimbare

3.4. Domenii strategice și măsuri privind dezvoltarea locală pentru perioada 2021-2030

Plecând de la viziunea anului 2027, Strategia de dezvoltare a Orașului Sovata, reunește 8 domenii strategice integrate de dezvoltare urbană, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și propuneri specifice de investiții:

Domeniu strategic 1 : Dezvoltare urbană durabilă

Priorități de investiții:

- P1.1. Sprijinirea mobilității urbane durabile
- P1.2. Modernizarea și accesibilizarea spațiilor publice și de recreere
- P1.3. Reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare
- P1.4. Siguranța publică
- P1.5. Digitalizare și Smart City
- P1.6. Stoparea trendului de depopulare/îmbătrânire a populației locale

Domeniu strategic 2: Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

Priorități de investiții:

- P2.1. Extinderea și diversificarea infrastructurii locale de afaceri
- P2.2. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare
- P2.3. Atragerea investitorilor în orașul Sovata
- P2.4. Susținerea dezvoltării economiei circulare și sociale

Domeniu strategic 3: Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Priorități de investiții:

- P3.1. Reducerea emisiilor de carbon prin creșterea eficienței energetice
- P3.2. Protejarea resurelor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile
- P3.3. Gestionarea deșeurilor

Domeniu strategic 4: Educație și formare profesională

Priorități de investiții:

- P4.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și al procesului educațional
- P4.2. Digitalizarea educației și formării profesionale
- P4.3. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social
- P4.4. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții

Domeniu strategic 5: Sănătate și incluziune socială*Priorități de investiții:*

P5.1. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile

P5.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate

Domeniu strategic 6: Turism, sport, patrimoniu cultural și culte*Priorități de investiții:*

P6.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului turistic balnear local

P6.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii de cazare și de agrement a orașului Sovata și îmbunătățirea serviciilor specifice

P6.3. Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice

P6.4. Punerea în valoare a identității culturale locale prin acțiuni specifice de promovare, informare și cooperare

P6.5. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric

Domeniu strategic 7: Capacitate administrativă și cooperare*Priorități de investiții:*

P7.1. Dezvoltarea resurselor umane care activează în sectorul public

P7.2. Modernizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice

P7.3. Dezvoltarea, modernizarea și diversificarea serviciilor publice pentru cetățeni

P7.4. Susținerea și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice locale

Domeniu strategic 8: Agricultură locală și silvicultură*Priorități de investiții:*

P8.1. Valorificarea durabilă a potențialului silvic

P8.2. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților agricole locale

P8.3. Dezvoltarea infrastructurii agricole

3.5. Portofoliul de proiecte

Investițiile ocupă un loc esențial în cadrul Strategiei integrate de dezvoltare urbană, acestea urmăresc dezvoltarea durabilă a orașului în vederea atingerii viziunii pe termen mediu.

Plecând de la viziunea orașului pentru anul 2030, s-au propus o serie de proiecte pentru fiecare dintre cele 8 domenii strategice identificate cu prioritățile aferente. Portofoliul de proiecte este parte a unui proces de consultare publică și încearcă să răspundă tuturor provocărilor locale și a punctelor slabe identificate în analiza teritorială.

O primă categorie de investiții o reprezintă **investițiile în infrastructură** pentru dezvoltarea urbană durabilă a orașului Sovata. Fie că vorbim de infrastructura de transport, infrastructura destinată schimbărilor climatice, energiei, eficienței energetice, mediului sau infrastructura specifică comunităților locale, această categorie de investiții necesare determină creșterea gradului de conectivitate a orașului la rețeaua de transport, combaterea unor riscuri determinate de schimbările climatice, dar și modernizarea unor servicii publice de bază adresate populației precum: alimentarea cu apă și canalizare, eficiența energetică sau accesul la resursele energetice regenerabile.

Investițiile în mediul de afaceri sunt la rândul lor orientate spre creșterea gradului de accesibilitate a mediului de business la activitățile de inovare și transfer tehnologic, flexibilizarea accesului la sursele de finanțare și nu în ultimul rând la măsuri de susținere a economiei locale, care să conducă la înființarea de noi locuri de muncă. Modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice, creșterea contribuției cercetării-dezvoltării-inovării sunt factori cheie în dezvoltarea economică locală. Colaborarea public-privată este susținută și încurajată.

Investițiile privind administrația locală privesc în primul rând creșterea gradului de eficientizare și modernizare a serviciilor, cu accent pe inovarea și digitalizarea acestora, astfel încât să se ajungă mai aproape de cetățeni într-un timp cât mai scurt.

Implementarea investițiilor propuse se va realiza în baza unui proces de prioritizare, în baza unor criterii bine stabilite precum: gradul de maturitate al proiectului, necesitatea, sursele de finanțare disponibile etc.

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
DOMENIUL STRATEGIC 1 – DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ					
P.1.1. Sprijinirea mobilității urbane durabile					
1.	Elaborare Plan de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD)	Finalizat	250.00 lei	Buget local/ PNRR C10/ Alte surse	UAT Sovata
2.	Elaborare studiu de trafic	Idee de proiect	200.000 lei	Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP4	UAT Sovata
3.	Modernizare stradă, drum comunal DC 49 în Orașul Sovata, județul Mureș	Idee de proiect			
4.	Consolidare/ refuncționalizare pod viaduct	Idee de proiect			
5.	Realizarea unui circuit de piste de biciclete între localitățile Sovata-Praid	Idee de proiect			
6.	Reabilitare și modernizare străzi urbane din orașul Sovata	Idee de proiect			
7.	Asfaltare rețea stradală în orașul Sovata județul Mureș	Lucrări în derulare	25.080.053,43 lei	PNI „Anghel Saligny”	UAT Sovata
8.	Amenajare centură de ocolire oraș Sovata	Idee de proiect			
9.	Amenajare drum de acces spre zona pârtiei de schi din Strada Vânătorilor	Idee de proiect			

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
10.	Reamenajare intersecție str. Principală cu str. Trandafirilor (parcare, zonă verde, zonă pietonală)	Idee de proiect			
11.	Realizare străzi în noile zone rezidențiale	Idee de proiect			
12.	Plantarea de perdele vegetale verzi, de-a lungul principal- elor artere rutiere în vederea reducerii emisiilor de CO ₂ și a poluării generate de traficul rutier	Idee de proiect			
13.	Amenajare heliport în orașul Sovata	Idee de proiect	100.000.000 lei	Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata CJ Mureș
14.	Construire aeroport în orașul Sovata	Idee de proiect	400.000.000 lei	Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata CJ Mureș
15.	Reabilitare și construire poduri, podețe și punți pietonale	Idee de proiect			
16.	Elaborare Studiu de oportunitate pentru implementarea unui serviciu de transport public local	PMUD	125.000 lei	Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata/ UAT Praid/ UAT din zona de influență
17.	Înființarea unei direcții/ companii pentru operarea serviciului de transport public	PMUD		Buget local/ PNRR C10/ Alte surse	UAT Sovata/ UAT Praid/ UAT din zona de influență

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de matura- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
18.	Semnarea unui CSP pentru delegarea transportului public local	PMUD		Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ UAT Praid/ UAT din zona de influență
19.	Achiziție autobuze electrice, inclusiv sistem e-ticketing	PMUD/ În implemen- tare contract de finanțare PNRR	12.000.000 lei	Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata/ UAT Praid/ UAT din zona de influență
20.	Înființarea/ Modernizarea stațiilor de transport pentru călători	PMUD	3.000.000 lei	Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata
21.	Terminal intermodal pentru curse interjudețene/ județene	PMUD	5.000.000 lei	Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata/ CJ Mureș
22.	Amenajare și dotare autobaza operator local	PMUD		Buget local/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata
23.	Transport public bazat pe autobuze autonome în stațiunea Sovata, după anul 2030	PMUD	12.500.000 lei	Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
24.	Dezvoltarea sistemului de transportului public în zona de influență Sovata - între Sovata și Praid	PMUD		Buget local/ PNRR C10/ PRC 2021-2027 - AP 4/ Alte surse	UAT Sovata/ UAT Praid
P.1.2. Mijloace alternative de mobilitate					
25.	Implementarea unui sistem de închiriere automatizată a bicicletelor (bike- sharing)	PMUD	7.150.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
26.	Implementarea sistemului de parări de biciclete în zonele rezidențiale	PMUD	1.900.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4./ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
27.	Implementarea sistemului de parări de biciclete în zonele de atracție	PMUD	1.650.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
28.	Pista de biciclete Pârția de schi - strada Trandafirilor	PMUD	18.500.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ CJ Mureș
29.	Pista de biciclete str. Trandafirilor - strada Ghera	PMUD	7.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
30.	Pistă de biciclete Gara Mică - strada Petőfi Sándor	PMUD	540.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
31.	Infrastructură velo pe Strada Principală	PMUD	4.800.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
32.	Infrastructura velo pe Strada Praidului	PMUD	5.940.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
33.	Dezvoltarea și dotarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate pe str. 1 Mai	PMUD	6.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
34.	Pista de biciclete str. Stâna de Vale - Pârtie de schi Alunișul	PMUD	8.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
35.	Pista de biciclete Cartier Petőfi Sándor – strada Ciocârliei – Strada 1 Mai și modernizare pod viaduct	PMUD	4.500.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
36.	Pista de biciclete Oraș Sovata – Comuna Praid	PMUD	10.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
37.	Dezvoltarea și dotarea infrastructurii pentru deplasari nemotorizate de-a lungul rețelei stradale orășenești	PMUD	50.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
38.	Creșterea siguranței la trecerile de pietoni	PMUD	654.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ CJ Mureș
39.	Instalarea stațiilor de încărcare a vehiculelor electrice sau hibride (mașini, biciclete, autobuze de mica capacitate)	PMUD	700.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
40.	Traseu ciclo- pietonal pentru conectarea tuturor centrelor de importanță turistică din zona stațiunii	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
41.	Punți pietonale de-a lungul Pârâului Sovata	PMUD	3.750.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ ABA Mureș
42.	Traseu ciclo- pietonal de-a lungul Pârâului Sovata	PMUD	9.900.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ ABA Mureș
43.	Promenadă în centrul stațiunii Sovata - Strada Trandafirilor	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
44.	Coridor durabil spre Ilieși	PMUD	12.500.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.1.3. Intervenții asupra rețelei stradale					
45.	Construcție parcare supraetajată Strada Trandafirilor - Poliția Sovata	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
46.	Amenajare parări de reședință	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
47.	Autostrada A8	PMUD		PNRR/ POIM	CNAIR
48.	Modernizarea rețelei de străzi de interes local	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
49.	Pod rutier și pietonal strada Sebeșului peste pârâul Sovata	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ ABA Mureș

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
50.	Modernizare Strada Trandafirilor – Strada Bradului - Strada Trandafirilor – Strada Pârtiei	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
51.	Drum de ocolire Sovata	PMUD		PRC 2021-2027 - AP 4/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.1.4. Modernizarea și accesibilizarea spațiilor publice și de recreere					
52.	Preluarea în domeniul public a unor străzi din domeniul privat în noile cartiere de locuit	Idee de proiect	15.000.000 lei	Buget local	UAT Sovata
53.	Amenajare spațiu public de recreere, parc în zona centrală, oraș Sovata	Idee de proiect	4.500.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
54.	Reamenajare spații publice din cartierele de blocuri	Idee de proiect	18.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
55.	Accesibilizarea spațiilor publice pentru persoanele cu dizabilități	Idee de proiect	9.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
56.	Amenajări peisagistice, crearea, modernizarea, extinderea de terase verzi, parcuri și spații verzi, aliniamente plantate	Idee de proiect	3.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
57.	Modernizarea parcurilor publice din Sovata	Idee de proiect	20.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
58.	Amenajarea unui parc dendrologic	Idee de proiect	8.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
59.	Realizarea de sisteme de întreținere a spațiilor verzi și a vegetației naturale în zonele adiacente piețelor agroalimentare urbane	Idee de proiect	10.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
60.	Amenajare spații publice de recreere, zona de promenade pietonală, belvedere și spații destinate recreerii în oraș Sovata	Idee de proiect	25.000.000 lei	PRC 2021-2027 - AP 4/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
61.	Refacerea șanțurilor de scurgere (decolmatare și execuții de șanțuri noi) de-a lungul drumurilor	Idee de proiect	600.000 lei	AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata ABA Mureș
62.	Reconversia funcțională a imobilelor degradate, parțial utilizate sau neutilizate	Idee de proiect	19.00.000 lei	AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
63.	Dezvoltarea urbană integrată a zonei rezidențiale periferice destructurate, a zonelor de blocuri degradate și așezărilor informale	Idee de proiect	3.000.000 lei	PRC 2021- 2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
64.	Amenajare parc de joacă pentru câini	Idee de proiect	250.000 lei	Buget local	UAT Sovata/ Asoc. de proprietari

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
65.	Regenerarea integrată a spațiilor de locuire colectivă: Cartier Mihai Eminescu	PMUD	5.000.00 lei	PRC 2021-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ Asoc de proprietari
66.	Regenerarea integrată a spațiilor de locuire colectivă: cartier Petőfi Sándor	PMUD	5.000.00 lei	PRC 2021-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ Asoc de proprietari
67.	Regenerarea integrată a spațiilor de locuire colectivă: cartier Florilor	PMUD	5.000.00 lei	PRC 2021-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ Asoc de proprietari
68.	Regenerarea integrată a spațiilor de locuire colectivă: cartier Bekecs	PMUD	5.000.00 lei	PRC 2021-2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ Asoc de proprietari
69.	Regenerare urbană integrată Piața Gării Mici	PMUD	5.000.00 lei	PRC 2021-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT UAT Sovata/ Asoc de proprietari
70.	Implementarea unui sistem e-Ticketing si de management al flotei operatorului local	PMUD		PRC 2021-2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
71.	Implementarea unui sistem de management trafic adaptiv	PMUD		PRC 2021-2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
72.	Implementarea unui sistem de supraveghere video trafic	PMUD		PRC 2021-2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.1.5. Reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare					
73.	Modernizarea infrastructurii urbane, extinderea rețelei de apă și canalizare	Idee de proiect		PDD 2021 – 2027/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Alte Surse de finanțare	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
74.	Reabilitare și extindere rețea de apă și canalizare în orașul Sovata	Idee de proiect		PDD 2021 – 2027/ AFM/ PNI Anghel Saligny/ Alte Surse de finanțare	UAT Sovata
75.	Modernizarea și extinderea sistemului de iluminat public în orașul Sovata	Idee de proiect	8.00.000 lei	AFM/ Fondul pentru modernizare/ Buget Local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
76.	Sistem de telegestiune și monitorizare pentru iluminatul stradal	Idee de proiect	1.600.000 lei	AFM/ Fondul pentru modernizare/ Buget Local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
77.	Trecerea rețelelor electrice în subteran	Idee de proiect	10.000.000 lei	Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ SDEE Transilvania Sud
P.1.6. Siguranța publică					
78.	Modernizare și extindere sistem de siguranță și supraveghere video	Idee de proiect	600.000 lei	PNRR/ Târnava Mică – Bălăușeri	UAT Sovata
P.1.7. Digitalizare și Smart City					
79.	Elaborarea unei strategii Smart City	Idee de proiect	150.000 lei	Buget local	UAT Sovata
80.	Digitalizarea serviciilor administrației publice locale	În imple- mentare/ Contract de finanțare nr.....		PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
81.	Implementarea sistemului digital al Registrului agricol	Idee de proiect	250.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
82.	Dezvoltarea serviciilor de e-administrație	Idee de proiect	2.500.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
83.	Implementarea unor soluții Smart City	Idee de proiect	1.800.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
84.	Extinderea spațiilor publice cu acces gratuit la WI-FI	Idee de proiect	300.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
85.	Soluții integrate pentru gestionarea activităților interne din cadrul instituțiilor	Idee de proiect	200.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
86.	Soluții integrate pentru interacțiunea cu cetățenii. PORTAL pentru cetățeni	Idee de proiect	260.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
87.	Soluții pentru culegerea, gestionarea și analiza datelor din teren GIS	Idee de proiect	270.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
88.	Soluții de call-center automatizat	Idee de proiect	100.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
89.	Soluții de InfoKiosk	Idee de proiect	200.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
90.	Soluții de semnătură electronică	Idee de proiect	80.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
91.	Soluții de Iluminat Public Inteligent/ Telegestiune iluminat stradal	Idee de proiect	700.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
92.	Soluții e-learning pentru școli	Idee de proiect	400.000 lei	PNRR C10/ PRC 2021 -2027 , Acțiunea 2.1,	UAT Sovata
P.1.8. Stoparea trendului de depopulare/ îmbătrânire a populației locale.					
93.	Creearea de facilități pentru locuire destinate tinerilor	Idee de proiect	4.500.000 lei	PIDS 2021 – 2027	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
94.	Stimularea atragerii tinerilor în Orașul Sovata prin dezvoltarea activității antreprenoriale.	Idee de proiect	100.000 lei	Buget local	UAT Sovata
DOMENIU STRATEGIC 2 – COMPETITIVITATE ECONOMICĂ, CERCETARE-DEZVOLTARE, INOVARE ȘI SPECIALIZARE INTELIGENTĂ					
P.2.1. Extinderea și diversificarea infrastructurii locale de afaceri					
95.	Înființare și amenajare parc industrial și tehnologic în orașul Sovata	Idee de proiect	10.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Investitori privați
P.2.2. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare					
96.	Cercetare- dezvoltare balneologie, medicină preventivă și recuperatorie	Idee de proiect	1.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Universități/ Centre de cercetare
97.	Cercetare- dezvoltare silvicultură– domeniu de specializare inteligentă	Idee de proiect	1.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Universități/ Centre de cercetare
P.2.3. Atragerea investitorilor în orașul Sovata					
98.	Promovarea orașului în mediul de afaceri pentru atragerea investitorilor	Idee de proiect	80.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
99.	Facilitarea accesului la utilități pentru operatorii economici	Idee de proiect	60.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
100.	Promovarea programelor guvernamentale și/ sau europene pentru stimularea înființării sau modernizării întreprinderilor	Idee de proiect	100.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
101.	Promovarea culturii antreprenoriale în rândul populației	Idee de proiect		Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
P.2.4. Susținerea dezvoltării economiei circulare și economiei sociale					
102.	Promovarea și dezvoltarea economiei circulare	Idee de proiect	200.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
103.	Măsuri de sprijin pentru întreprinderile de economie socială	Idee de proiect	200.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
DIRECȚIA STRATEGICĂ 3 – MEDIU, ENERGIE, SCHIMBĂRI CLIMATICE					
P3.1. Reducerea emisiilor de carbon prin eficiență energetică					
104.	Elaborare Plan de Acțiune pentru Energie Durabilă (PAED)	Idee de proiect	200.000 lei	Bugetul local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
105.	Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale	Idee de proiect		PRC 2021-2027, Acțiunea 3.1/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Asociațiile de proprietari
106.	Renovarea energetică a 2 blocuri de locuințe din orașul Sovata, județul Mureș, pentru tranziția către un fond construit rezilient și verde	În imple- mentare Contract de finanțare nr. 121033/ 25.10.2022	6.748.430,98 lei	PNRR C5 -A3.1 și Buget local	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
107.	Renovare energetică a blocului de locuințe din orașul Sovata Strada Principală Nr.187 Județul Mureș	În imple- mentare Contract de finanțare nr. 145590/ 22.12.2022	6.765.911,29 lei	PNRR-C5-A3.1	UAT Sovata
108.	Renovare energetică a blocului de locuințe din orașul Sovata, Str. Principală nr.199, județul Mureș	În imple- mentare Contract de finanțare nr. 145907/ 22.12.2022	1.323.910,94 lei	PNRR-C5-A3.1	UAT Sovata
109.	Creșterea eficienței energetice în Școala Gimnazială S.Illyés Lajos Sovata	În imple- mentare Contract de finanțare nr. 8725/ 23.01.2023	3.117.048,72 lei	PNRR-C5-A3.1	UAT Sovata
110.	Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în Cinema Doina din Oraș Sovata	În imple- mentare Contract de finanțare nr. 8724/ 23.01.2023	2.397.098,92 lei	PNRR – C10 – I3	UAT Sovata
111.	Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale	Idee de proiect	9.000.000 lei	AFM/ PRC 2021 – 2027/ Buget Local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
112.	Creșterea eficienței energetice în clădirile publice	Idee de proiect	12.000.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021- 2027/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
P.3.2. Protejarea resurelor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile					

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
113.	Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum în clădirile publice	Idee de proiect	15.000.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021-2027/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
114.	Crearea, modernizarea, extinderea și întreținerea de amenajări peisagistice, parcuri, spații verzi, aliniamente plantate	Idee de proiect	12.000.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021-2027/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
115.	Reamenajarea canalului Morii	Idee de proiect		PRC 2021-2027	UAT Sovata
116.	Amenajare parc aventură	Idee de proiect		PRC 2021-2027	UAT Sovata
117.	Dezvoltarea infrastructurii prietenoase cu mediul	Idee de proiect	2.300.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021-2027/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
118.	Acțiuni de conștientizare privind schimbările climatice	Idee de proiect	3.000.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021-2027/ AFM/ PNRR/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
119.	Valorificarea energiei geotermale în orașul Sovata	Idee de proiect	8.000.000 lei	Programul Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Prioritatea 4/ PRC 2021-2027/ Tranziție justă/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
P.3.3. Gestionarea deșeurilor					
120.	Amenajare platformă de compostare deșeuri organice	Idee de proiect	900.000 lei	PDD 2021 – 2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
121.	Dezvoltarea unui sistem eficient de management al deșeurilor	Idee de proiect	2.300.000 lei	PDD 2021 – 2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
122.	Centru de colectare cu aport voluntar	Contract de finanțare nr. C3.I1A.1-51838/ 28.11.2022	4.558.786,52 lei	PNRR C3 si Buget local	UAT Sovata
123.	Activități de ecologizare a râurilor	Idee de proiect	1.700.000 lei	AFM/	UAT Sovata ABA Mureș
DIRECȚIA STRATEGICĂ 4 – EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ					
P.4.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și a procesului educațional					
124.	Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a școlilor din orașul Sovata	Contract finanțare 2364 DOT/ 12.09. 2023	3018458,80 lei	PNRR-C15	UAT Sovata
125.	Amenajare Campus Liceu Tehnologic Domokos Kázmér Sovata	Idee de proiect	25.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
126.	Înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) infrastructurii de tip after-school	Idee de proiect	3.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
127.	Reabilitarea/ modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale pentru învățământul general obligatoriu - Școala Ilieși	Idee de proiect	6.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
128.	Construire creșă în orașul Sovata	Idee de proiect	18.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
129.	Înființarea/ modernizarea și dotarea cabinetelor medicale școlare	Idee de proiect	750.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
P.4.2. Digitalizarea educației și formării profesionale					
130.	Centru comunitar pentru învățare permanentă	Idee de proiect		PIDS 2021 – 2027/ PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
131.	Creșterea competențelor digitale ale elevilor prin dezvoltarea infrastructurii și dotărilor specifice	Idee de proiect		PIDS 2021 – 2027/ PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
132.	Modernizarea și îmbunătățirea accesului la infrastructura sportivă educațională	Idee de proiect		CNI/ PRC 2021 – 2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
P.4.3. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social					
133.	Susținerea integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale, integrați în învățământul de masă	Idee de proiect	600.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Furnizori se servicii sociale etc
134.	Susținerea programelor educaționale și de consiliere pentru prevenirea abandonului școlar	Idee de proiect	600.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Furnizori de servicii sociale etc
P.4.4. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții					
135.	Construire centru educațional multifuncțional	Idee de proiect	15.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Furnizori de servicii sociale etc
136.	Înființarea/ dezvoltarea infrastructurii pentru educația non - formală	Idee de proiect	1.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/
137.	Învățare pe tot parcursul vieții	Idee de proiect	500.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/
DIRECȚIA STRATEGICĂ 5 - SĂNĂTATE ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ					
P.5.1. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile					
138.	Amenajare locuințe sociale pentru persoane defavorizate	Idee de proiect	7.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Furnizori de servicii sociale etc
139.	Extindere, reabilitare și modernizare imobil cu destinația de centru comunitar multifuncțional	Idee de proiect	3.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Furnizori de servicii sociale etc

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
140.	Promovarea incluziunii socioeconomice a comunităților marginalizate, a gospodăriilor cu venituri reduse și a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu nevoi speciale, prin acțiuni integrate, inclusiv locuințe și servicii sociale	Idee de proiect	2.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	Furnizori de servicii sociale acreditați în parteneriat cu UAT Sovata
141.	Investiții în achiziționarea, renovarea sau construcția de locuințe destinate grupurilor vulnereabile și a tinerilor	Idee de proiect	9.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș în parteneriat cu UAT Sovata
142.	Sprijinirea dezvoltării/ furnizării de servicii sociale/ furnizarea de servicii, inclusiv în cadrul centrelor comunitare integrate (medico-sociale)	Idee de proiect	1.500.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș în parteneriat cu UAT Sovata
143.	Înființarea/ construirea/ modernizarea și/ sau dotarea infrastructurii sociale destinate serviciilor sociale de tip nerezidențial - centre de zi	Idee de proiect	2.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș în parteneriat cu UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
144.	Înființarea/ construirea/ modernizarea și/ sau dotarea centre și/ sau unități de îngrijire la domiciliu	Idee de proiect	800.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș în parteneriat cu UAT Sovata
145.	Înființare/ moder- nizare centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Idee de proiect	500.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș în parteneriat cu UAT Sovata
P.5.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate					
146.	Modernizarea și dotarea spitalului Sovata-Niraj	Idee de proiect	2.050.000 lei	POS 2021 - 2027/ CNI/ Alte surse de finanțare	Spitalul orășenesc Sovata parteneriat UAT Sovata
147.	Asigurarea accesului populației la servicii medicale esențiale	Idee de proiect	250.000 lei	Programul național de investiții în infrastructura unităților spitalicești/ Alte surse de finanțare	Spitalul orășenesc Sovata în parteneriat cu UAT Sovata
148.	Reabilitare imobil cu destinația centru de zi pentru persoane vârstnice	Idee de proiect	2.500.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu furnizori de servicii sociale
149.	Înființare centru medical de permanență	Idee de proiect	4.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu furnizori de servicii sociale

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
150.	Construire centru de rezidență pentru persoane adulte și cu dizabilități	Idee de proiect	5.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu furnizori de servicii sociale
151.	Dezvoltarea unui centru de recuperare/ tratament integrat	Idee de proiect	20.000.000 lei	PIDS 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu furnizori de servicii sociale
152.	Revizuirea/ actualizarea studiilor de specialitate privind substanțele minerale terapeutice disponibile în stațiunea Sovata	Idee de proiect	14.000.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu furnizori de servicii sociale
153.	Digitalizare și inovare în sănătate	Idee de proiect	500.000 lei	POS 2021 - 2027/ CNI/ Alte surse de finanțare	Spitalul orășenesc Sovata în parteneriat cu UAT Sovata
154.	Creștere capacității instituționale a administrației publice de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației	Idee de proiect	300.000 lei	POS 2021 - 2027/ CNI/ Alte surse de finanțare	Spitalul orășenesc Sovata în parteneriat cu UAT Sovata
155.	Soluții de digitalizare pentru managementul pacienților la cabinete medicale și pentru circuitul produselor medicale	Idee de proiect	300.000 lei	POS 2021 - 2027/ PCIDIF 2021 - 2027/ Buget local/ Alte surse	Spitalul orășenesc Sovata în parteneriat cu UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
156.	Dezvoltarea infrastructurii Unității de Asistență Medicală Ambulatorie din cadrul Spitalului Sovata-Niraj	Cont- ract de finanțare R. 69/ 14.03.2023	20.791.737,87 lei	PNRR C10/ Buget local/ Alte surse	Spitalul orășenesc Sovata în parteneriat cu UAT Sovata
DIRECȚIA STRATEGICĂ 6 – TURISM, SPORT, PATRIMONIU CULTURAL și CULTE					
P.6.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului turistic balnear local					
157.	Soluții inovatoare pentru punerea în valoare a patrimoniului turistic balnear local	Idee de proiect	3.000.000 lei	UEFISCDI/ Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ Centre de cercetare/ Asociațiile de profil
158.	Amenajare muzeu balnear	Idee de proiect	4.500.000 lei	UEFISCDI/ Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ CJ Mureș
P.6.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii de cazare, agrement și sport a orașului Sovata și îmbunătățirea serviciilor specifice					
159.	Bazin de înot didactic și agrement din Orașul Sovata, județul Mureș	Proiect în derulare		CNI	UAT Sovata
160.	Amenajare pistă bob de vară în orașul Sovata	Idee de proiect	30.000.000 lei	Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
161.	Amenajare bază de agrement în orașul Sovata	Idee de proiect	18.000.000 lei	Guvernul României/ Alte surse de finanțare	CJ Mureș
162.	Amenajare pârtie de schi în orașul Sovata	Idee de proiect	50.000.000 lei	Guvernul României/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
163.	Modernizare/ reabilitare bază sportivă, amenajare bazin de înot	Idee de proiect	5.500.000 lei	CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata/ CJ Mureș
164.	Dezvoltarea agroturismului în zonele periurbane ale orașului Sovata	Idee de proiect	16.000.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
165.	Amenajare spații de joacă pentru copii și dotarea acestora cu echipamente specifice, precum și amenajarea de zone și echipamente pentru activități sportive de întreținere în aer liber	Idee de proiect	30.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
166.	Amenajare și promovare trasee tematice sau turistice	Idee de proiect	500.000 lei	PRC 2021 – 2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
167.	Amenajare observator astronomic în orașul Sovata	Idee de proiect	2.500.000 lei	PNRR/ PRC 2021 -2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.6.4. Punerea în valoare a identității culturale locale prin acțiuni specifice de promovare, informare și cooperare					
168.	Digitalizarea activităților turistice, utilizarea noilor tehnologii, aplicații pe telefon cu tehnologii GPS prin colaborări cu sectorul IT	Idee de proiect	400.000 lei	PNRR/ PRC 2021 -2027/ PCIDIF 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
169.	Aplicație mobilă pentru promovarea turismului local	Idee de proiect	200.000 lei	PNRR/ PCIDIF 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.6.5. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric					
170.	Restaurarea și conservarea clădirilor/ monumentelor din patrimoniu cultural imobil de interes local	Idee de proiect	3.400.000 lei	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
171.	Promovarea valorilor etno-folclorice în comunitatea locală prin achiziționarea de dotări specifice	Idee de proiect	600.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
172.	Restaurarea monumentelor istorice respectiv a obiectivelor cu statut de monument istoric	Idee de proiect	6.000.000 lei	PRC 2021 – 2027/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
173.	Dezvoltarea activităților culturale și artistice	Idee de proiect – proiecte multi anuale	1.800.000 lei (200.00 lei/ an)	Buget Local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
174.	Sprrijinirea unităților de cult	Idee de proiect	1.000.000 lei	CNI/ Buget Local/ Alte surse de Finanțare	UAT Sovata în parteneriat cu Unitățile de cult din Sovata
175.	Amenajarea și dotarea unui muzeu etnografic în orașul Sovata	Idee de proiect	1.200.000 lei	PRC 2021 -2027/ Europa Creativă, AFCN/ Buget Local/ Alte surse de Finanțare	UAT Sovata/ CJ Mureș

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
DIRECȚIA STRATEGICĂ 7 – CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI COOPERARE					
P.7.1. Dezvoltarea resurselor umane care activează în sectorul public					
176.	Dezvoltarea resurselor umane din aparatul de specialitate al autorității publice locale prin programe de formare	Idee de proiect	600.000 lei	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
177.	Pregătirea personalului pentru utilizarea noilor tehnologii	Idee de proiect	250.000 lei	PCIDF 2021 – 2027/ PNRR/ PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sovata
P.7.2. Modernizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice					
178.	Reabilitare, mansardare, extindere clădire sediu primărie	Idee de proiect	3.000.000 lei	Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
179.	Creșterea eficienței activității administrației publice locale	Idee de proiect	150.000 lei	Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
P.7.3. Dezvoltarea, modernizarea și diversificarea serviciilor publice pentru cetățeni					
180.	Construire remiză pentru gararea echipamentelor și de- pozitarea accesoriilor aferente serviciului de întreținere a domeniului public	Idee de proiect	1.250.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
181.	Construire/ extindere/ reabilitare/ modernizare a sediilor/ clădirilor publice din subordinea administrației publice locale	Idee de proiect	30.000.000 lei	PNRR/ AFM/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
182.	Achiziționarea de echipamente și/ sau accesorii pentru servi ciul de întreținere a domeniului public	Idee de proiect	1.700.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
183.	Elaborarea în format GIS a Planului Urbanistic General al Orașului Sovata	În mple- mentare/ Contract de fi- nanțare nr. 129024/ 15.11.2022	609.233,35 lei	PNRR C10, I4	UAT Sovata
P.7.4. Susținerea și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice locale					
184.	Încurajarea înființării și organizării de forme asociative în scopul realizării unor proiecte comune	Idee de proiect	800.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
185.	Modernizarea administrației locale în vederea creșterii acce sului populației la servicii publice	Idee de proiect	1.500.000 lei	GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
186.	Participarea UAT în cadrul unor programe de schimb de experiență și bune practici	Idee de proiect	270.000 lei	PRC 2021 - 2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata

Nr. crt	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturi- tate	Valoare estimată (lei fără TVA)	Potențiale surse de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
DIRECȚIA STRATEGICĂ 8 AGRICULTURĂ LOCALĂ ȘI SILVICULTURĂ					
P.8.1. Valorificarea durabilă a potențialului silvic					
187.	Modernizare și realilitate drumuri forestiere	Idee de proiect	20.000.000 lei	PNS -PAC 2023 -2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ ROMSILVA
188.	Acțiuni de împădurire și de gestionare a fondului forestier	Idee de proiect	2.500.000 lei	PNRR/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ ROMSILVA
P.8.2. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților agricole locale					
189.	Înființare centru de colectare și prelucrare a lânăii	Idee de proiect	1.000.000 lei	PNS -PAC 2023 -2027/ GAL Târnava Mică – Bălăușeri/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata Asociații/ Cooperative Agricole/ Alți investitori privați
190.	Sprrijinirea înființării grupurilor de producători agricoli	Idee de proiect	20.000 lei	PNS -PAC 2023 -2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata în colaborare cu Asociații/ Cooperative Agricole
P.8.3. Dezvoltarea infrastructurii agricole					
191.	Modernizare și realilitate drumuri agricole	Idee de proiect	15.000.000 lei	CNI/ PNS -PAC 2023 -2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata
192.	Construire platformă pentru depozitarea în condiții de siguranță a gunoiului de grajd	Idee de proiect	5.000.000 lei	PNRR C3/ PNS -PAC 2023 -2027/ Buget local/ Alte surse	UAT Sovata/ Asociații/ Cooperative Agricole

3.5.1. Proiecte etapizate din POR 2014-2020 în cadrul Programului Regional Centru 2021-2027

(Anexă la portofoliul de proiecte SIDU Sovata 2021-2030)

Nr. crt.	Denumire	Cod SMIS	Valoare investiție (lei)	Sursa de finanțare inițială	Sursa de finanțare Etapizare
1	Amenajare centru cultural și zonă pietonală centrală în Orașul Sovata	123179	14,436,368.95	POR 2014 – 2020, Axa 13	PRC 2021-2027, P8.2.

3.6. Potențiale surse de finanțare în perioada 2021 – 2027/ 2030

Alături de sumele alocate de la bugetul local al comunei, implementarea strategiei locale are în vedere accesarea de finanțări nerambursabile din fonduri europene în baza alocărilor financiare conform Programelor Operaționale aferente perioadei 2021–2027, programelor guvenamentale sau altor programe de finanțare, în cadrul cărora investițiile propuse prin strategie vor fi eligibile.

Acolo unde este posibil, se vor accesa noile pachete financiare și programele europene adoptate ca răspuns la criza generată de pandemia COVID 19, precum: PNRR–Programul Național de Redresare și Reziliență, EU4Health, NextGenerationEU și altele, alături de programele finanțate din bugetele naționale precum: Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”, Programele derulate de Agenția Fondului de Mediu (AFM), programele derulate de Compania Națională de Investiții–CNI, programele finanțate prin Administrația Fondului Cultural Național și altele.

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile publice Locale includ și:

- Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene
- Programul LIFE-instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru mediul înconjurător și acțiuni în domeniul climei
- Programul ROSENC de Eficiență Energetică în Iluminat (PREEI) și altele

Așadar, sursele de finanțare pentru implementare strategiei pot fi diverse, iar autoritatea contractantă trebuie să decidă în funcție de specificul fiecărei investiții ce sursă ar fi mai potrivită:

1. **Bugetul local** - se formează din sume și cote defalcate din impozitul pe venit și T.V.A., impozite locale (impozit pe clădiri, terenuri, mijloace de transport), taxe (în special pentru autorizații) și alte vărsăminte. Utilizarea fondurilor publice locale se face de către singurul ordonator principal al fiecărui buget local și de către ordonatorii de credite de subordine.
2. **Programe de finanțare guvernamentale** cum ar fi: PNI „Anghel Saligny”, programe derulate de Administrația Fondului pentru Mediu etc.
3. **Parteneriate public-private** - reprezintă o modalitate de introducere a managementului privat în serviciile publice pe calea unei legături contractuale pe termen lung între un operator și o autoritate publică. Parteneriatul public-privat asigură serviciul public în mod parțial sau în totalitate, pe baza fondurilor private atrase și făcând apel la know-how-ul sectorului privat.
4. **Fonduri europene** - instrumentele de finanțare nerambursabilă alocate statelor membre ale Uniunii Europene cu scopul de a reduce disparitățile de dezvoltare între acestea pe atât plan economic, cât și social.

Cadrul financiar multianual aprobat de către Parlamentul European la 17 decembrie 2020, acoperă următoarele domenii principale de cheltuieli:

356,4 miliarde Euro	resurse naturale și mediu
337,8 miliarde Euro	coeziune, reziliență și valori
132.8 miliarde Euro	piața unică, inovare și sectorul digital
98,4 miliarde Euro	vecinătate în întreaga lume
73,1 miliarde Euro	administrația publică europeană
22,7 miliarde Euro	migrație și gestionarea frontierelor
13,2 miliarde Euro	securitate și apărare

5. **Creditele** – deși costul creditelor poate fi uneori ridicat, acestea pot reprezenta o soluție pentru realizarea unor investiții de mare anvergură

3.6.1. Politica de coeziune

În cadrul bugetului UE pentru 2021-2027, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii a solidarității.

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European Plus (FSE+) și Fondul de coeziune (FC), alături de Fondul European pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) contribuie la acțiunile Uniunii care conduc la consolidarea coeziunii economice, sociale și teritoriale, sprijinând investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creșterea economică în statele membre ale Uniunii Europene.

Obiectivele de politică care definesc finanțarea acțiunilor de coeziune sunt următoarele:

1. Europă mai inteligentă	prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
2. Europă mai verde	fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
3. Europă conectată	cu rețele strategice de transport și digitale;
4. Europă mai socială	pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
5. Europă mai apropiată de cetățenii săi	prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Pentru România, minim 25% din resursele FEDR de la nivel național vor fi alocate pentru Obiectivul de Politică

1. - O Europă mai inteligentă și minim 30% din resursele FEDR și FC pentru Obiectivul de Politică 2. - O Europă mai verde.

Alocarea de fonduri propusă de Comisia Europeană prin Politica de Coeziune pentru România, pentru perioada 2021–2027 este următoarea:

17,437 mld. Euro	Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)
3,54 mld. Euro	Fondul de Coeziune (FC)
8,24 mld. Euro	Fondul Social European Plus (FSE+)

3.6.1.1. Implementarea politicii de coeziune 2021-2027 în România

Politica de coeziune va fi implementată prin intermediul următoarelor programe operaționale:

- Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)
- Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
- Programul Operațional Transport (POT)
- Programului Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)
- Programul Operațional Sănătate (POS)
- Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)
- Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)
- Programe Operaționale Regionale
- Programul Operațional Regional Sud Muntenia
- Programul Operațional Regional Centru
- Programul Operațional Regional București-Ilfov
- Programul Operațional Regional Vest
- Programul Operațional Regional Nord-Vest
- Programul Operațional Regional Sud-Vest Oltenia
- Programul Operațional Regional Nord-Est
- Programul Operațional Regional Sud-Est
- Programul Operațional Asistență Tehnică

Programul de interes pentru orașul Sovata, din cadrul politicii de coeziune, cu un rol deosebit de important pentru finanțarea unor investiții este Programul Operațional Regional 2021 – 2027, Regiunea Centru.

Orașul Sovata poate fi eligibilă pentru a depune proiecte spre finanțare în cadrul următoarelor Axelor prioritare:

Nr. Crt .	Axă prioritară	Obiectiv specific (OS)	Buget propus (euro)-FEDR
2	O regiune digitală	a (ii) Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	40.831.294
3	O regiune cu Comunități prietenoase cu mediul	b (i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	101.617.000
6	O regiune educată	d (ii) Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	77.837.342
7	O regiune cu turism sustenabil	d(vi) Creșterea rolului culturii și al turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială	26.264.508

Programe relevante pentru dezvoltarea integrată a orașului Sovata din Politica de Coeziune:

Programul Dezvoltare Durabilă ²⁰

Pentru perioada 2021 – 2027, programul are o alocare financiară de 5,25 mld. Euro, din care 4,04 mld. Euro din FEADR și FC și 1,2 mld. Euro de la Bugetul de Stat

Obiectivul general

Adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversității; calitatea aerului; decontaminarea siturilor poluate;

Tipuri de intervenții:

- Eficiență energetică – sisteme energetice și de depozitare inteligentă
- Dezvoltarea sistemului de apă și apă uzată, economie circulară
- Protecția mediului-biodiversitate, îmbunătățirea calității aerului, reabilitarea siturilor contaminate
- Acomodarea la schimbările climatice, prevenirea și managementul riscurilor

Beneficiari

- instituții publice, UAT județene și locale, ADI, companii, ONG-uri, și parteneriatele acestora

²⁰ <https://mfe.gov.ro/pdd-21-27/>

Programul Sănătate²¹

Pentru perioada 2021 – 2027, programul are o alocare financiară de 5,8 mld. Euro, din care 2,2 mld. Euro din FEADR și FC și 3,6 mld. Euro de la Bugetul de Stat

Obiectivul general

- Îmbunătățirea accesibilității, eficacității, eficienței și rezilienței sistemului de sănătate, prin:
- Asigurarea accesului egal la sănătate prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv pentru îngrijirea primară;
- Creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;
- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;
- Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și a doptarea tehnologiilor avansate.

Programul Incluziune și Demnitate Socială²²

Pentru perioada 2021 – 2027, programul are o alocare financiară de 4,15 mld. Euro, din care 2,995 mld. Euro din FSE, 370 mil Euro FEDR și 785 mil. Euro de la Bugetul de Stat

Obiective specifice:

- Creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și idezvoltarea de servicii sociale la nivel local;
- Creșterea calității și capacității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea de personal de specialitate bine pregătit la nivel local și infrastructura adecvată;
- reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de sprijin și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate;
- creșterea capacității iautorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate.

Beneficiari

- Autorități publice centrale și locale, parteneri sociali și structuri asociative, furnizori de formare, furnizori de servicii sociale acreditați publici sau privați, ONG-uri, structuri asociative ale ONG sau AP, universități, persoane juridice.

Politica Agricolă Comună

Finanțarea din bugetul general al Uniunii a diverselor intervenții și măsuri care intră sub incidența Politicii Agricole Comune (PAC) se efectuează prin:

²¹ <https://mfe.gov.ro/ps-21-27/>

²² <https://mfe.gov.ro/pids-21-27/>

- Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)

Sprijinul din FEGA și din FEADR vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale contribuind la:

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;
- consolidarea structurii socio-economice a zonelor rurale.

Propunerea Comisiei Europene pentru perioada 2021–2027, pentru România este de 20,5 miliarde Euro, din care:

13,3 mld. Euro	pentru plăți directe
6,7 mld Euro	se vor acorda pentru Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)
363 mil Euro	se vor acorda pentru Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)

De menționat este și faptul că din bugetul alocat FEADR, doar 5% va fi destinat măsurilor LEADER!

Importanța obiectivului 2 „Combaterea schimbărilor de mediu și climă” este confirmată încă odată de alocarea financiară propusă, respectiv, din bugetul aprobat pentru FEADR, 35% este adresat intervențiilor asupra obiectivelor specifice de mediu și climă.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021–2027 vizează:

1. Reechilibrarea lanțului alimentar
2. Combaterea schimbărilor climatice
3. Managementul durabil al resurselor
4. Conservarea peisajelor și a biodiversității
5. Sprijinirea reînnoirii generaționale
6. Dezvoltarea zonelor rurale
7. Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor
8. Venituri echitabile pentru fermieri
9. Creșterea competitivității

Planul Național Strategic 2021-2027

PNS vizează atingerea următoarelor obiective:

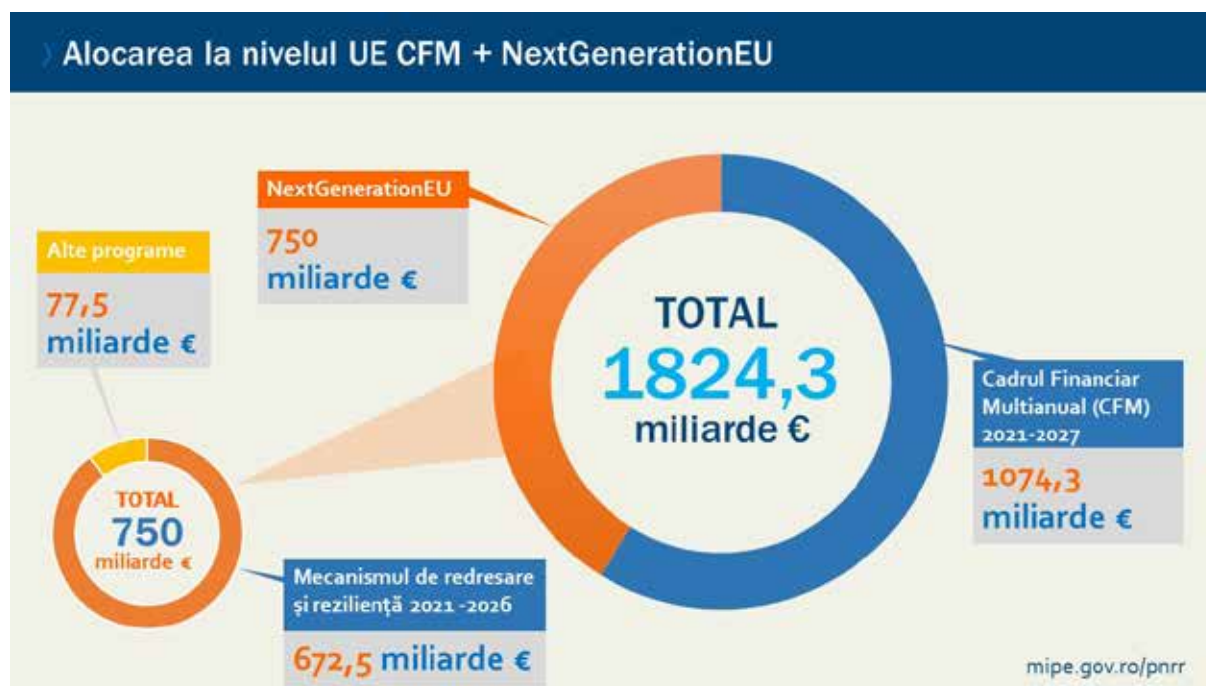
- Promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară, creșterea viabilității fermelor prin stabilizarea veniturilor fermierilor și eliminarea disparităților dintre ferme

- Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității sectorului agro-alimentar prin intensificarea cooperării, încurajarea investițiilor colective, modernizarea, restructurarea fermelor, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității concomitent cu dezvoltarea, modernizarea industriei alimentare
- Dezvoltarea socio-economică a spațiului rural prin atragerea și susținerea tinerilor și facilitarea dezvoltării afacerilor, promovarea și creșterea ocupării forței de muncă, incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale

3.6.2. Instrumentul financiar temporar – #NextGenerationEU (PNRR)

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021 -2027. Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de Criza Covid19 și consecințele sale economice.

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde euro.

Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verzi și digitale.

În total, România ar primi 14,248 miliarde sub formă de grant și aproximativ 14,935 miliarde sub formă de împrumuturi pentru un total de 29,2 miliarde euro.

Alocarea României prin MRR

Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul Plan de Relansare și Reziliență (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență. Planul de Relansare și Reziliență elaborat de România se constituie într-un Document Strategic ce stabilește prioritățile investiționale și reformele necesare pentru redresare și creștere sustenabilă, corelate tranziției verzi și digitale avute în vedere de Comisia Europeană.

PNRR se referă la un pachet coerent de investiții publice și reforme propuse în baza Recomandărilor Specifice de Țară 2019-2020. Aceste reforme și proiecte de investiții publice trebuie puse în aplicare până în 2026.

PNRR are la bază 6 piloni principali:

1. Tranziția spre o economie verde;
2. Transformarea digitală;
3. Creșterea economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă;
4. Coeziunea socială și teritorială;
5. Sănătate și reziliență instituțională;
6. Copii, tineri, educație și competențe.

În România, Mecanismul de redresare și reziliență finanțează investiții și reforme care se preconizează că vor transforma profund economia și societatea țării. Printre măsurile notabile se numără:

Asigurarea tranziției către o economie verde: planul României prevede investiții de 3,9 miliarde euro în modernizarea infrastructurii feroviare, inclusiv a căilor ferate și a materialului rulant electrificate sau cu emisii zero. În plus, 2,7 miliarde euro vor fi investite în renovarea eficientă din punct de vedere energetic și renovarea seismică a clădirilor multifamiliale și publice, ceea ce va aduce beneficii pentru mediu și va reduce facturile la energie ale gospodăriilor. Valul de renovări va spori rezistența clădirilor la seisme și le va face mai accesibile pentru persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Reformele și investițiile în valoare de 855 de milioane euro vor sprijini producția de energie curată prin eliminarea treptată a producției de energie pe bază de cărbune și lignit și prin utilizarea surselor regenerabile de energie și a hidrogenului. În plus, planul include măsuri de protecție a biodiversității și a mediului axate pe împădurire, reîmpădurire și pepiniere forestiere, precum și alte măsuri privind biodiversitatea pentru reconstrucție ecologică și protecția speciilor, cu investiții în valoare de 1,1 miliarde euro.

Sprijinirea tranziției digitale: planul prevede 1,5 miliarde euro pentru digitalizarea administrației publice în domenii-cheie precum justiția, ocuparea forței de muncă și protecția socială, mediul, gestionarea funcției publice și dezvoltarea competențelor, achizițiile publice, securitatea cibernetică, fiscalitatea și vama, cu construirea simultană a unei infrastructuri guvernamentale securizate de tip cloud și eliberarea de cărți de identitate electronice pentru 8,5 milioane de români. Planul investește 470 de milioane euro pentru dezvoltarea unui sistem integrat de e-sănătate, care să conecteze peste 25.000 de furnizori de asistență medicală și sisteme de telemedicină. În plus, 881 de milioane EUR vor fi alocate digitalizării educației în vederea îmbunătățirii competențelor pedagogice digitale, precum și a conținutului educațional și a echipamentelor digitale.

Consolidarea rezilienței economice și sociale: planul va sprijini un proces decizional mai bun și sustenabilitatea fiscală prin intermediul unui cadru bugetar consolidat, al unor reforme ale administrației fiscale și ale cadrului fiscal, al unei reforme a sistemului de pensii și al unui control mai bun al cheltuielilor. Planul va îmbunătăți mediul de afaceri prin măsuri de consolidare a independenței sistemului judiciar și de îmbunătățire a calității și eficienței acestuia, intensificând combaterea corupției și sprijinind un sistem decizional previzibil, informat și participativ.

Planul va contribui totodată la consolidarea rezilienței sistemului de sănătate prin investiții de 2 miliarde euro în infrastructuri spitalicești moderne și va îmbunătăți sistemul educațional prin măsuri cuprinzătoare care să vizeze toate nivelurile de învățământ. În plus, reforma venitului minim de incluziune va simplifica și va îmbunătăți sprijinul social pentru persoanele cele mai vulnerabile, creând în același timp stimulente pentru ocuparea forței de muncă și formare profesională. Planul României va sprijini coeziunea teritorială și socială prin dezvoltarea, modernizarea și decarbonizarea transportului rutier și prin îmbunătățirea siguranței rutiere, prin reforme și investiții în valoare de 3,9 miliarde euro.

3.6.3. Programe cu finanțare de la bugetele naționale

3.6.3.1. Programele finanțate prin Compania Națională de Investiții (CNI) S.A.

Compania Națională de Investiții S.A. funcționează în baza Ordonanței nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A. cu modificările și completările ulterioare.

Finanțator: Guvernul României

Program de finanțare: Programul național de construcții de interes public sau social

Obiectivul programului: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar

Solicitanți eligibili: Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului Lucrări în primă urgență.

Activități eligibile: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar, prin următoarele subprograme:

1. Subprogramul Săli de sport
2. Subprogramul Bazine de înot
3. Subprogramul Complexuri sportive
4. Subprogramul Așezăminte culturale
5. Subprogramul Unități și instituții de învățământ de stat
6. Subprogramul Patinoare artificiale
7. Subprogramul Unități sanitare
8. Subprogramul Săli de cinema
9. Subprogramul Lucrări în primă urgență
10. Subprogramul Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate
11. Subprogramul Drumuri de interes local și drumuri de interes județean

12. Subprogramul Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă

13. Subprogramul Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor

3.6.3.2. Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”

Programul Național de Investiții (PNI) „Anghel Saligny” are ca obiectiv modernizarea comunităților locale prin realizarea de investiții în infrastructura locală, drumuri județene și locale, infrastructura de apă și canalizare, stații de epurare a apei, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale. Programul se desfășoară în perioada 2021-2028 având o valoare alocată de 50 de miliarde de lei.

Cadru legislativ:

- Ordonanță de Urgență nr.95/2021 pentru aprobarea Programului Național de Investiții „Anghel Saligny”;
- Ordin privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2021 pentru aprobarea Programului național de investiții „Anghel Saligny”, pentru categoriile de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)—d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2021
- Ordin pentru aprobarea standardelor de cost aferente obiectivelor de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)—c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2021 pentru aprobarea Programului național de investiții „Anghel Saligny”

Beneficiarii programului: unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Finanțarea programului: din sume din transferuri, alocate bugetelor locale, de la bugetul de stat, aprobate cu această destinație în bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, din sume din bugetele locale alocate cu această destinație și din alte surse legal constituite.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții noi precum și intervenții la construcțiile existente care se referă la lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare, pentru următoarele categorii de investiții:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale;
- sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale, care au autorizație de construire valabilă.

3.6.3.3. Programele derulate de Administrația Fondului pentru Mediu (AFM)

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”. Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Pentru beneficiarii publici, respectiv orașul Sovata, se identifică următoarele programe de finanțare prin AFM:

Programul Apă și canalizare:

Obiectivul programului

- Prima conectare la rețeaua de apă și canal, în vederea creșterii managementului durabil al apei

Beneficiari eligibili:

- Unitățile administrativ-teritoriale și ADI din care fac parte UAT-urile

Activități finanțate:

Finanțarea se acordă pentru fiecare categorie de solicitant, după cum urmează:

- UAT cu o populație cuprinsă între 2001 și 10000 de locuitori –maximum 9.000.000 de lei pentru fiecare proiect de extindere a sistemului de alimentare cu apă sau a sistemului de canalizare/colectare a apelor uzate;
- UAT cu o populație de peste 10000 de locuitori –maximum 12.000.000 de lei pentru fiecare proiect de extindere a sistemului de alimentare cu apă sau a sistemului de canalizare/colectare a apelor uzate.

Programul Piste pentru biciclete

Obiectivul programului

- îmbunătățirea calității mediului prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin stimularea utilizării transportului nepoluant, concomitent cu reducerea traficului motorizat.

Beneficiari eligibili

- unitățile administrativ-teritoriale (condițiile de eligibilitate vor fi adaptate în funcție de posibilitățile de racordare la „autostrăzile” velo realizate prin intermediul MDLPA)

Programul Garduri

Obiectivul programului:

- achiziția, instalarea de echipamente și/sau montajului de dispozitive de tipul gardurilor electrice (generator impulsuri, role fir gard electric, izolator inel gard electric, conectori fir gard electric și tijă împământare) ori a altor mijloace, permise de lege, destinate alungării sau împiedicării pătrunderii animalelor din speciile de

faună de interes cinegetic în interiorul culturilor sau așezărilor;

- efectuarea de lucrări de împrejmuire ori instalare de garduri la limita culturilor sau așezărilor aflate în zone populate cu animale din specii de faună de interes cinegetic ori amplasate pe traseele acestora.

Suma eligibile/unitate:

- În cadrul programului se acordă o finanțare nerambursabilă în cuantum de maximum 3.500.000 lei pentru fiecare proiect, reprezentând 100% din valoarea totală a cheltuielilor eligibile.

Programul Eficiență energetică în clădiri publice

Obiectivul programului

- modernizarea și creșterea eficienței energetice a clădirilor publice, contribuind în același timp la îmbunătățirea calității mediului prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și la reducerea consumului anual de energie primară și promovarea utilizării surselor regenerabile de energie.

Beneficiari eligibili:

- Unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu, județ, definite conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr.57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
- Subdiviziunile administrativ-teritoriale ale municipiului București, definite conform OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
- Instituțiile publice din subordinea/în coordonarea autorităților deliberative ale administrației publice locale.

Suma eligibilă pentru comune:

- 3.000.000 lei pentru comune cu o populație de până la 5.000 de locuitori inclusiv;
- 6.000.000 lei pentru comune cu o populație de peste 5.001 locuitori;

Programul Iluminat public

Obiectivul programului:

- Modernizarea sistemelor de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat existente având un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat cu surse LED, completarea sistemului de iluminat public existent cu corpuri de iluminat cu surse LED (în situațiile în care stâlpii de pe tronsonul respectiv nu sunt echipați cu corpuri de iluminat sau acestea sunt deteriorate/nefuncționale), precum și achiziționarea și instalarea sistemelor de telegestiune aferente obiectivelor de investiții.

Beneficiari eligibili

- UAT organizate la nivel de comună, oraș sau municipiu

Programul Stații de încărcare

Obiectivul programului

- dezvoltarea infrastructurii de alimentare a vehiculelor cu energie electrică.

Beneficiari eligibili

- Instituțiile Publice și Unitățile Administrativ-Teritoriale

3.6.4. Alternative de finanțare, altele decât fondurile structurale și de coeziune, în care autoritățile publice locale pot fi solicitanți eligibili sau parteneri

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile Publice Locale nu se limitează doar la cele finanțate de Politica Agricolă Comună și de Politica de Coeziune, existând și alte surse de finanțare precum:

3.6.4.1. Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene

Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene reprezintă contribuția Islandei, Principatului Liechtenstein și Regatului Norvegiei la reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și la consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice.

Beneficiari eligibili

- Organizațiile/entitățile din România sau din Statele Donatoare

Finanțator

- Mecanismul Financiar SEE 2014-2021

Domenii finanțate:

- dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului;
- energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică;
- dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM;
- sănătate publică;
- cercetare;
- patrimoniu cultural, antreprenariat cultural și cooperare culturală;
- justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen;
- afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității;
- educație, burse, ucenicie și antreprenariat pentru tineri;
- dialog social și muncă decentă;
- cetățenie activă–societate civilă;
- mediu și schimbări climatice.

3.6.4.2. Europa Creativă-Subprogramul Cultură

Programul-cadru al Comisiei Europene pentru sprijinirea sectoarelor culturii și audiovizualului.

Beneficiari eligibili

- toți operatorii din sectoarele culturale și creative, însemnând organizații neguvernamentale, instituții publice și companii private cu activitate în domeniu.

Finanțator

- programul Europa Creativă este gestionat de Comisia Europeană și de Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură din Bruxelles, unde se trimit și se evaluează toate proiectele. La nivel național, Biroul Europa Creativă România oferă informații și asistență tehnică gratuite pentru operatorii care doresc să acceseze această finanțare.

Domenii finanțate

- cultură și audiovizual

3.6.4.3. Programul LIFE-instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru mediul înconjurător și acțiuni în domeniul climei

Beneficiari eligibili:

- Autorități publice locale din România

Finanțator:

- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor

Obiectivul programului:

- Obiectivul general al programului LIFE pentru perioada 2021-2027 este de a contribui la tranziția la realizarea unei economii circulare, economie curată, eficientă din punct de vedere energetic, cu emisii scăzute de dioxid carbon și rezilientă la schimbările climatice—inclusiv prin tranziția către o energie curată, de a proteja mediul și de a mări nivelul de calitate al acestuia și de a opri și a inversa declinul biodiversității.

Începând cu 2021, LIFE va finanța, de asemenea, acțiuni legate de eficiența energetică și de energia din surse regenerabile.

Acordul la care s-a ajuns cu Parlamentul European alocă un pachet financiar în valoare totală de 5,432 miliarde EUR pentru programul LIFE pe perioada 2021-2027. Această creștere a bugetului reflectă acordul la care s-a ajuns în cadrul bugetului pe termen lung al UE (CFM) de a aplica un obiectiv general privind clima de cel puțin 30% cuantumului total al cheltuielilor din cadrul CFM al UE și al Instrumentului de redresare al UE, Next Generation EU.

Programul LIFE este structurat după cum urmează:**domeniul „Mediu”, care include:**

- subprogramul „Natură și biodiversitate”;
- subprogramul „Economia circulară și calitatea vieții”;

domeniul „Politici climatice”, care include:

- subprogramul „Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea”;
- subprogramul „Tranziția către o energie curată”.

3.7. Implementarea, monitorizarea și evaluarea strategiei integrate de dezvoltare urbană

3.7.1. Implementarea Strategiei

Identificarea, selectarea și dezvoltarea proiectelor strategice de la nivelul orașului Sovata, analiza și corelarea proiectelor identificate în raport cu obiectivele sectoriale și strategice, precum și cu dezvoltarea teritorială, impactul estimat al proiectelor s-a realizat în vederea identificării celor mai bune soluții pentru atingerea obiectivelor și priorităților locale propuse.

Strategia integrată de dezvoltare urbană reprezintă un document cu caracter normativ și prospectiv care cuprinde o analiză reală a orașului Sovata, atât din punct de vedere al situației existente, cât și din punct de vedere al oportunităților de dezvoltare. Identificarea oportunităților de dezvoltare trebuie urmată de acțiuni concrete pentru implementarea acțiunilor, dar și de monitorizarea implementării. Implementarea efectivă a strategiei de dezvoltare depinde în mod fundamental de capacitatea administrației locale de a atrage fondurile necesare pentru a finanța acțiunile selectate și de a gestiona fondurile de la bugetul local.

Absorbția fondurilor disponibile depinde însă, alături de eligibilitatea acțiunilor, de capacitatea instituțională de a iniția proiecte și de a lucra în parteneriate pentru atingerea scopurilor strategice. Implementarea Strategiei integrate de dezvoltare urbană este un proces complex, care necesită un management și control adecvat, realizat de o structură organizatorică, un proces unitar de implementare și evaluare a rezultatelor obținute.

În vederea implementării Strategiei integrate de dezvoltare urbană se vor parcurge următorii pași:

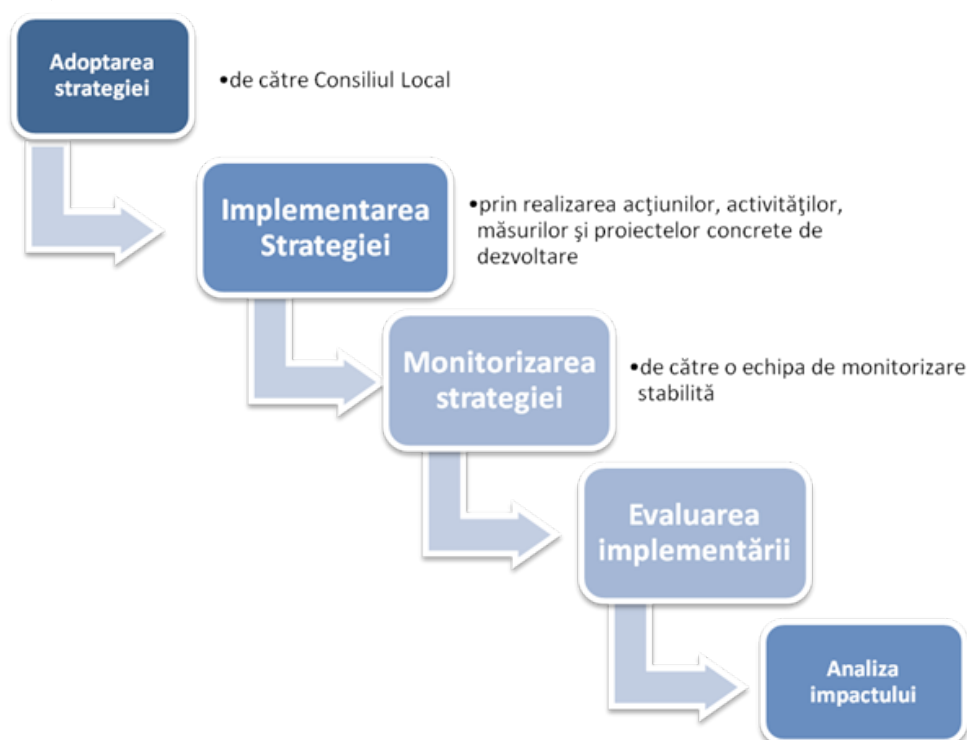

Figura nr. 21. Implementarea strategiei integrate de dezvoltare urbană

În vederea implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), Primăria Orașului Sovata a instituit o Unitate de Implementare, Monitorizare și Evaluare (UIM) având rolul de coordonare a implementării și monitorizării SDL. Echipa mixtă formată în cadrul acestei unități este compusă din reprezentanți ai direcțiilor sau compartimentelor cu un rol decisiv în implementarea strategiei.

Echipa este formată din personalul propriu al Primăriei Sovata, având cunoștințele specializate și experiența necesară în planificarea strategică și implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene. Din punct de vedere al resurselor umane implicate, echipa UIM include următoarele roluri:

1. **Coordonator implementare SIDU:** coordonează UIM și procesul de implementare, monitorizare și evaluare a SIDU. Va asigura coordonarea SDL cu alte documente strategice precum PMUD, PUG etc. Va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare și va coordona echipele de proiect.
2. **Responsabil tehnic:** acest membru va urmări implementarea SIDU din punct de vedere tehnic, monitorizând implementarea proiectelor și oferind consultanță echipelor de proiect atunci când este necesar. Va gestiona relația cu instituțiile avizatoare și va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare.
3. **Asistent SIDU:** acesta va asista echipa în sarcinile administrative, comunicare și coordonare a echipelor de proiect.

Această echipă este esențială pentru succesul implementării strategiei și pentru asigurarea unei coordonări eficiente între diferitele aspecte ale planificării și implementării proiectelor

3.7.2. Prioritizarea portofoliului de proiecte

Portofoliul de proiecte propus pentru orizontul de timp 2027, este unul larg și cuprinzător astfel încât să rezolve toate probeleme identificate și să contribuie la îndeplinirea viziunii de dezvoltare. Totuși implementarea strategiei va fi realizată în baza unui proces de prioritizare al investițiilor, în baza unor criterii de selecție, precum:

- Gradul de maturitate al ideii de proiect
- Contribuția ideii de proiect la atingerea priorității de investiții
- Contribuția ideii de proiect la îndeplinirea indicatorilor Obiectivului Strategic
- Caracterul integrat al ideii de proiect
- Surse de finanțare disponibile

3.7.3. Monitorizarea Strategiei

Monitorizarea evoluției implementării strategiei este în principiu o practică formală puțin cunoscută și asumată în mediul instituțional public. Această procedură va fi realizată de angajații aparatului propriu de specialitate desemnați prin decizia Primarului Orașului Sovata. Monitorizarea strategiei va consta în verificarea implementării activităților, colectarea datelor necesare pentru indicatorii de evaluare pentru a aprecia performanțele strategiei în raport cu obiectivele stabilite.

Strategia va fi monitorizată prin intermediul unor rapoarte anuale întocmite de către responsabilii numiți, care vor evalua:

- stadiul în care se află diversele acțiuni programate în cadrul strategiei;
- revizuirea acțiunilor, acolo unde este cazul
- timpul estimat până la îndeplinirea acțiunilor;
- alte aspecte solicitate de Consiliul local

Se vor monitoriza activitățile, rezultatele și resursele strategiei astfel:

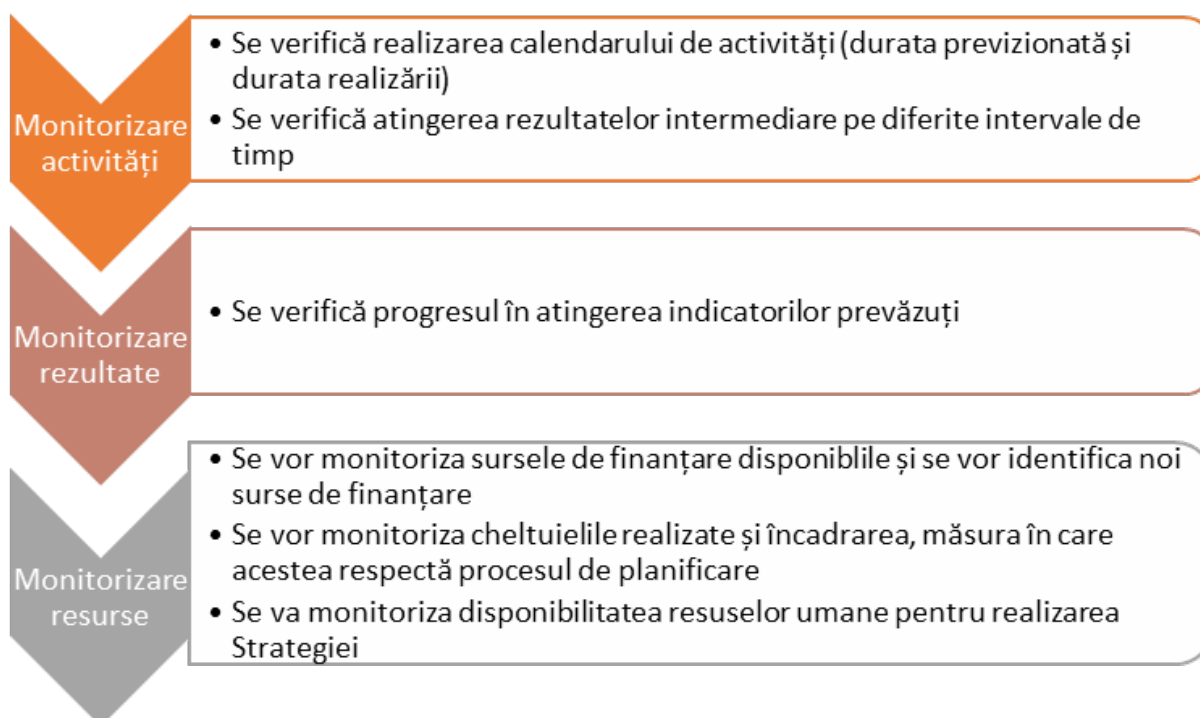

Figura nr. 22. Monitorizarea implementării strategiei integrate de dezvoltare urbană

3.7.4. Evaluarea Strategiei

Evaluarea va fi realizată de către aceeași echipă care realizează și activitatea de monitorizarea Strategiei. Activitatea de evaluare se concretizează într-un raport de evaluare care va conține situația indicatorilor de evaluare. În urma monitorizării și evaluării Strategiei se poate recomanda revizuirea acestora conform noilor priorități identificate.

Se recomandă revizuirea documentului programator la perioade mai mari de timp (3- 5 ani) sau în cazul unor schimbări socio-economice sau administrative majore sau în cazul realizării altor documente strategice importante care necesită integrare în strategia de dezvoltare.

Procesul de evaluare va fi realizat în baza următoarelor criterii:

Efectivitatea	• În ce măsură s-au atins indicatorii preconizați la momentul elaborării?
Cauzalitatea	• Care au fost factorii care au contribuit sau au afectat implementarea proiectului? • Ce alți factori de risc nu au fost luați în considerare?
Eficiența	• Raportarea rezultatelor obținute la resurse-productivitatea?
Sustenabilitatea	• Vor continua rezultatele obținute să se mențină și să-și manifeste efectele pozitive și după încheierea perioadei de implementare?
Relevanța	• Se verifică relevanța măsurătorilor din documentul de politică pentru un proces viitor, ținând cont de modificările apărute în perioada de implementare?
Rezultate secundare	• Care sunt consecințele neprevăzute (pozitive și negative) apărute pe perioada implementării? • Cum pot fi valorificate sau eliminate acestea?

Figura nr. 23. Criterii pentru evaluarea strategiei integrate de dezvoltare urbană

O evaluare a impactului strategiei se va face la sfârșitul perioadei de programare, respectiv în anul 2027, când se vor putea compara rezultatele înregistrate la sfârșitul perioadei față de perioada de bază, anul 2020. Evaluarea va aprecia, în egală măsură performanța – realizarea obiectivelor propuse și procesul – modul în care au fost atinse obiectivele strategice. Abaterile constatate vor impune luarea unor măsuri de corecție agreeate de comun acord prin contractele de finanțare semnate între părți.

3.7.5. Indicatori de monitorizare

Colectarea și prelucrarea informațiilor de încredere, cuantificate și actualizate regulat, agregate la nivelul indicatorilor de dezvoltare durabilă, va permite măsurarea performanțelor în atingerea obiectivelor stabilite prin prezenta strategie și raportarea corectă asupra rezultatelor. Pentru realizarea evaluării corespunzătoare privind implementarea strategiei, se vor lua în considerare următorii indicatori de evaluare:

Domeniul strategic 1: Dezvoltare urbană durabilă

- Număr km de străzi reabilite/asfaltate
- Număr km piste de biciclete realizate
- Număr km trotuare nou realizate/reabilite
- Măsuri implementate privind fluidizarea traficului
- Stații de transport public modernizare
- Numărul gospodăriilor nou racordate la rețeaua de apă potabilă
- Numărul gospodăriilor nou racordate la rețeaua de canalizare menajeră
- Număr km rețea apă/canalizare reabilitată/ modernizată
- Număr km extindere rețea de gaz
- Număr gospodării racordate la rețeaua de gaz
- Număr camere video nou pentru siguranța și supravegherea publică
- Număr polițisti locali care asigură siguranța cetățenilor
- Metri pătrați spații publice reabilite
- Metri pătrați terenuri degradate sau neutilizate supuse investițiilor
- Numărul/suprafața spațiilor degradate/terenurilor neutilizate
- Gradul de mulțumire al populației privind starea utilităților
- Gradul de mulțumire al populației privind investițiile în infrastructura rutieră
- Tipul de servicii publice digitalizate
- Numărul cetățenilor care utilizează soluțiile digitale
- Gradul de mulțumire al cetățenilor cu privire la serviciile electronice

Domeniul strategic 2: Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

- Numărul agenților economici activi
- Număr incubatoare de afaceri
- Gradul de diversificare al domeniilor de activitate ale operatorilor economici
- Cifra de afaceri a agenților economici
- Gradul de mulțumire al agenților economici cu privire la implicarea Primăriei în dezvoltarea mediului de afaceri
- Proiecte propuse de agenții economici pentru dezvoltarea mediului de afaceri
- Numărul măsurilor întreprinse de autoritatea locală pentru sprijinul mediului de afaceri

- Gradul de colectare al impozitelor și taxelor persoanelor juridice
- Numărul parteneriatelor public-privat între agenții economici și Primărie
- Numărul agenților economici care au adoptat soluții pentru tranziția către economia circulară

Domeniul strategic 3: Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

- Metrii pătrați de spații verzi amenajate
- Metrii pătrați spațiu verde pe cap de locuitor
- Numărul beneficiarilor investițiilor de mediu și eficiență energetică
- Numărul investițiilor în energia verde/regenerabilă
- Tone CO₂/capita
- Lungime rețea de iluminat nouă/modernizată
- Lungime rețea de iluminat subterană
- Număr clădiri rezidențiale reabilitate termic
- Număr clădiri publice reabilitate termic
- Gradul de colectare selectivă a deșeurilor
- Calitatea apei potabile din localitate
- Gradul de mulțumire al populației privind combaterea poluării
- Gradul de mulțumire al populației privind modul de colectare al deșeurilor

Domeniul strategic 4: Educație și formare profesională

- Numărul infrastructurilor educaționale reabilitate/extinse/modernizate
- Numărul infrastructurilor educaționale nou înființate
- Evoluția populației școlare
- Gradul de promovabilitate
- Rata abandonului școlar
- Numărul persoanelor analfabete
- Numărul unităților școlare reabilitate/modernizate
- Numărul laboratoarelor școlare, raportate la numărul de elevi
- Săli de gimnastică și terenuri de sport
- Gradul de mulțumire al populației privind învățământul și educația

Domeniul strategic 5: Sănătate și incluziune socială

- Investiții realizate pentru modernizarea infrastructurii sanitare
- Numărul medicilor de familie
- Număr copii asistați social
- Număr adulți asistați social
- Număr vârstnici asistați social
- Persoane cărora li se acordă venitul minim garantat

- Ajutor pentru încălzirea locuinței
- Familii beneficiare de alocația de susținere a familiei
- Gradul de mulțumire al populației privind sectorul medical
- Sprijinul acordat de Primărie și Autoritățile Publice Locale grupurilor defavorizate din localitate
- Infrastructură socială nou creată sau modernizată
- Servicii sanitare și sociale nou implementate

Domeniul strategic 6: Turism, patrimoniu cultural și culte

- Numărul evenimentelor culturale organizate și numărul participanților
- Infrastructuri de turism nou create
- Soluții inovative implementate
- Infrastructura culturală modernizată
- Gradul de mulțumire al populației privind cultura și divertismentul
- Gradul de acces al populației la manifestări culturale
- Gradul de mulțumire al populației privind modalitățile de petrecere a timpului liber
- Gradul de mulțumire al populației privind activitățile sportive și de recreere

Domeniul strategic 7: Capacitate administrativă și cooperare

- Numărul parteneriatelor public-private;
- Aderarea UAT la noi asociații de dezvoltare comunitară integrată
- Numărul schimburilor de experiență
- Gradul de colaborare cu localități din alte țări
- Investiții realizate pentru dezvoltarea capacităților administrative și a serviciilor publice
- Numărul persoanelor din administrația publică instruite/calificate
- Numărul serviciilor publice nou înființate
- Numărul măsurilor întreprinse pentru modernizarea serviciilor publice

Domeniul strategic 8: Agricultură locală și silvicultură

- Suprafața de teren agricol cultivată
- Gradul de diversitate al culturilor agricole
- Gradul de diversitate al activităților zootehnice
- Asociații Agricole pe raza comunei
- Număr km drum forestier reabilitat sau asfaltat
- Apartenența locuitorilor la una dintre Asociațiile Agricole de pe teritoriul comunei
- Numărul agenților economici care activează în sectorul agricol
- Numărul fermelor de semi-subsistență

3.8. Consultare publică

Conceptul strategic pentru orizontul 2027, este parte a unui proces consultativ care a implicat atât cetățenii Orașului Sovata cât și factori de interes relevanți.

Atât Strategia integrată de dezvoltare urbană, cât și mecanismele instituționale implicate în procesul de implementare țin cont de interesele comunității, care au fost exprimate prin intermediul sondajului de opinie și se regăsesc în portofoliul de proiecte prioritare ale comunei.

Metodele utilizate au fost:

- a) Sondarea opiniei publice
- b) Grupuri de lucru interne
- c) Consultarea factorilor de interes

3.8.1. Sondarea opiniei publice

Sondarea opiniei publice s-a realizat prin aplicarea de chestionare distribuite direct după metoda interviului față în față, cât și on-line. Chestionarele sunt anonime și constituie anexă a prezentului document strategic.

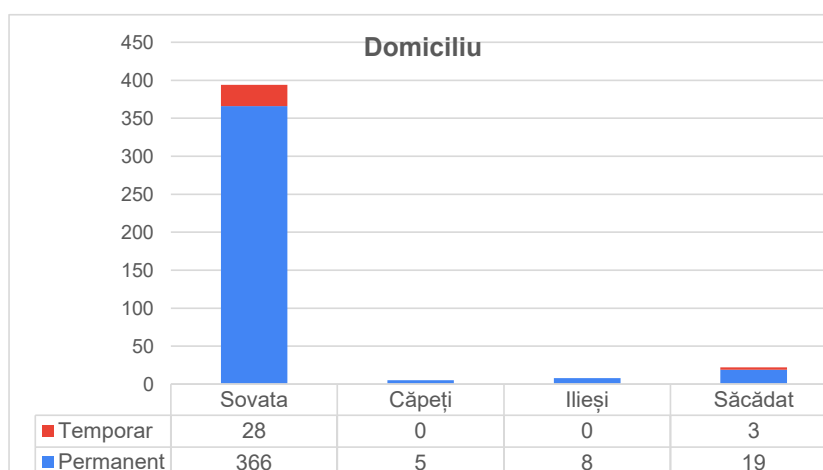
3.8.1.1. PERSOANE FIZICE

Compoziția eșantionului

Au fost aplicate un număr de 423 de chestionare adresate locuitorilor orașului (reprezentând aproximativ 4 % din totalul populației) și 25 chestionare pentru persoane juridice.

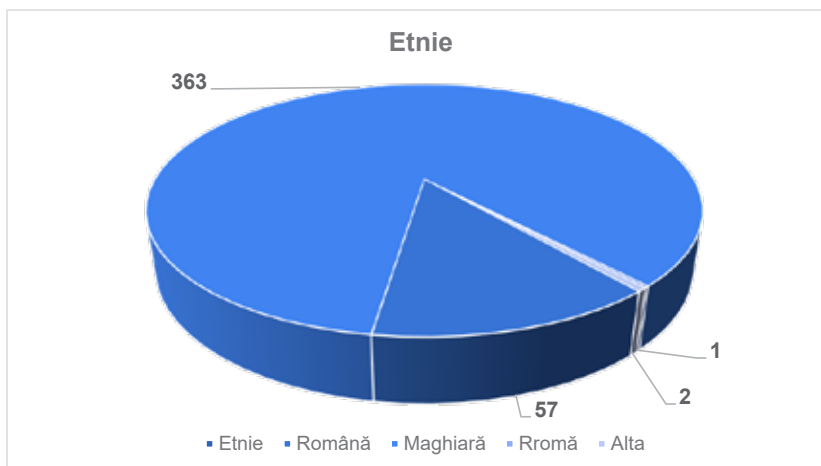
Structura socio-demografică a respondenților

Eșantionul studiului este compus din 366 persoane cu domiciliu permanent în Sovata, 5 persoane în zona Căpeți, 8 persoane în zona Ilieși, 19 persoane în zona Săcădat, și 28 persoane cu ședere temporară în Sovata, respectiv 3 persoane în Săcădat (conform celor care și-au declarat domiciliul).

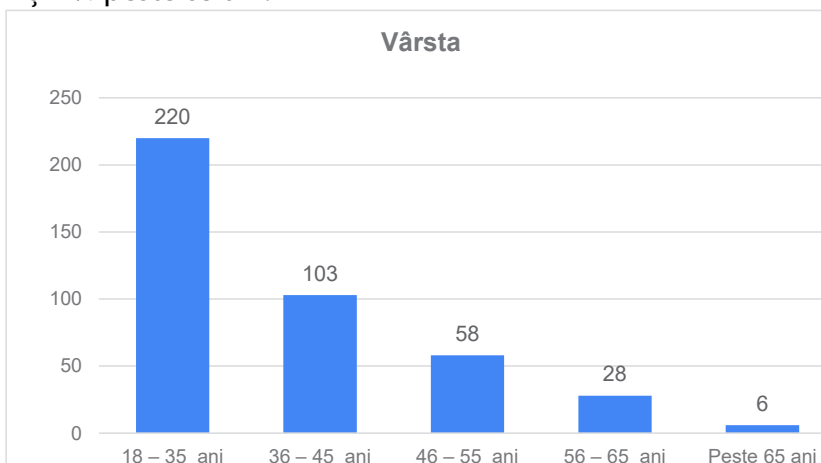
Etnie

Dintre persoanele care și-au declarat etnia, majoritatea respondenților, 86% sunt de etnie maghiară și 14% sunt de etnie română.

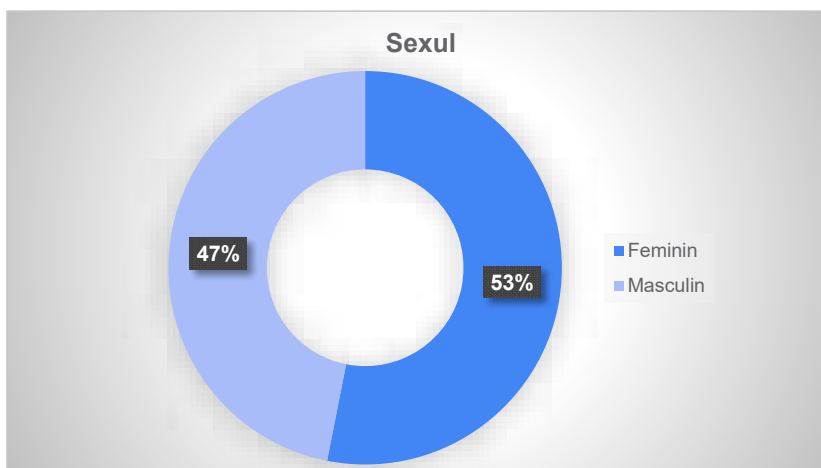

Vârsta și sex

În privința vârstei grupul respondenților este omogen și reprezentativ, 53% dintre respondenți au vârsta cuprinsă între 18-35 ani, 25% între 36-45 ani, 14% între 46-55 ani, 7% între 56-65 ani și 1% peste 65 ani.

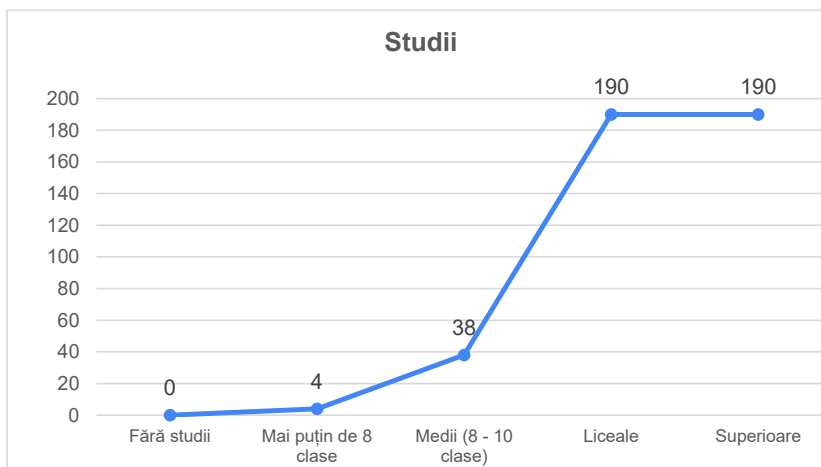
Observăm așadar respondență mai mare în rândul persoanelor tinere cu vârste cuprinse între 18-45 ani, majoritatea completând varianta electronică a chestionarului pusă la dispoziție pe site-ul primăriei și în mediile de socializare.

Din punct de vedere al genului, 53% dintre respondenți sunt de sex feminin și 47% de sex masculin.

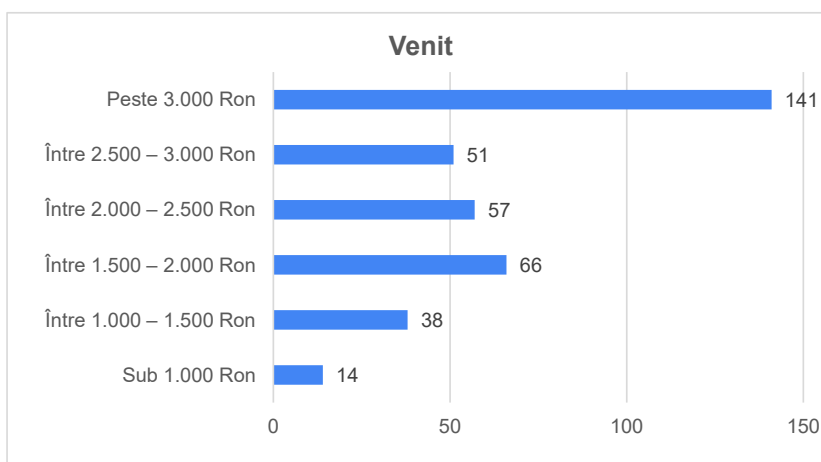
Studii

90% dintre respondenți dețin studii liceale și superioare, persoanele cu studii medii reprezintă 9%, iar persoanele fără studii sau cu mai puțin de 8 clase reprezintă 1% din totalul eșantionului.

Venituri

38% dintre respondenți au declarat venitul pe familie peste 3000 lei, alți 18% venituri cuprinse între 1500 – 2000 lei, 16% între 2000-2500 lei, 10% obținut venituri între 1000-1500 lei, iar 4% sub 1000 lei.

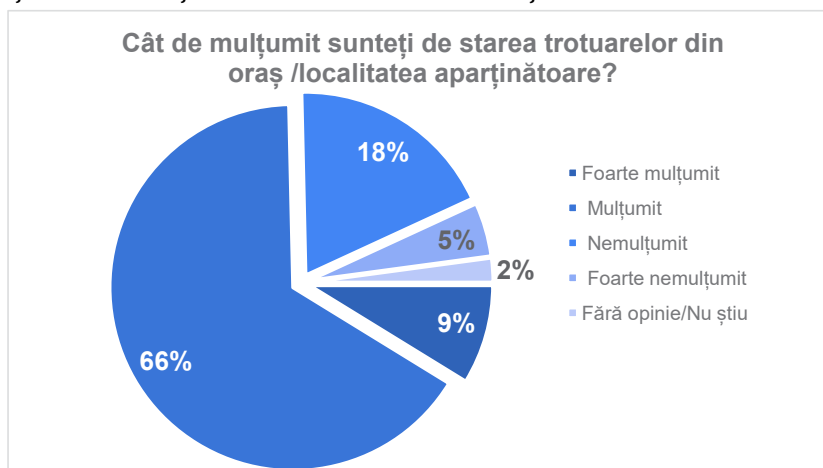
Cât de mulțumit sunteți de starea infrastructurii?

• Trotuare

Din cei 422 respondenți la această întrebare, 278 de persoane sunt mulțumite de starea generală a trotuarelor, reprezentând 66% din eșantion. Alte 37 de persoane (9%) sunt foarte mulțumite, în timp ce 78 de persoane (18%) se declară nemulțumite de starea trotuarelor, iar 20 de persoane (5%) spun că sunt chiar foarte nemulțumite de acestea.

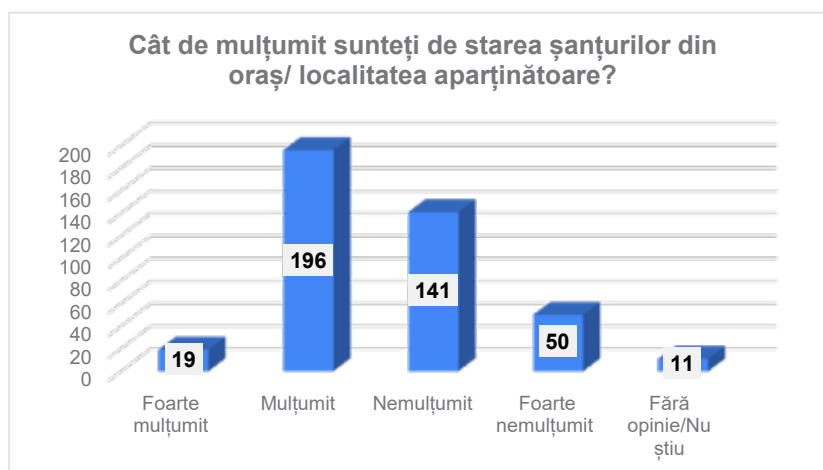
Gradul de nemulțumire al populației are la bază gradul de accesibilizare și întreținere al acestora, fiind una dintre probleme ridicate și în cadrul consultărilor publice. Așadar ONG-urile de profil susțin că multe din trotuare nu sunt ușor accesibile pentru persoane cu dizabilități, mame cu copii sau chiar pentru persoanele vârstnice. Pe alocuri trotuarele

prezintă gropi și denivelări și nu sunt foarte bine întreținute.

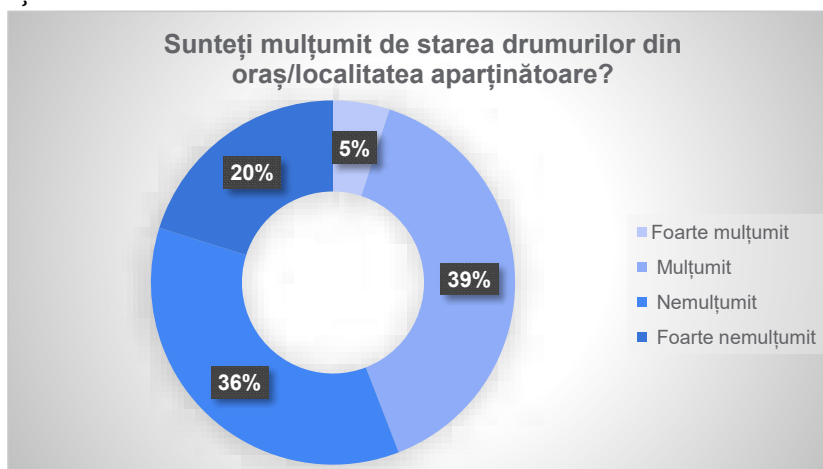
• Șanțuri

52% din eșantionul chestionat se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de starea șanțurilor, iar 46% sunt nemulțumiți sau foarte nemulțumiți.

• Drumuri

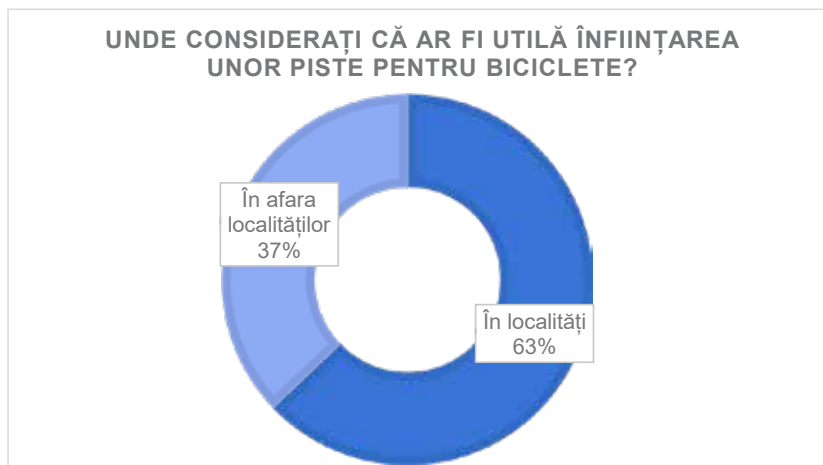
Investițiile realizate de Unitatea Administrativ Teritorială în ceea ce privește modernizarea străzilor au avut impact asupra gradului de mulțumire a localnicilor în ceea ce privește infrastructura rutieră, 39% din respondenți fiind mulțumiți de starea infrastructurii și 5% chiar foarte mulțumiți.

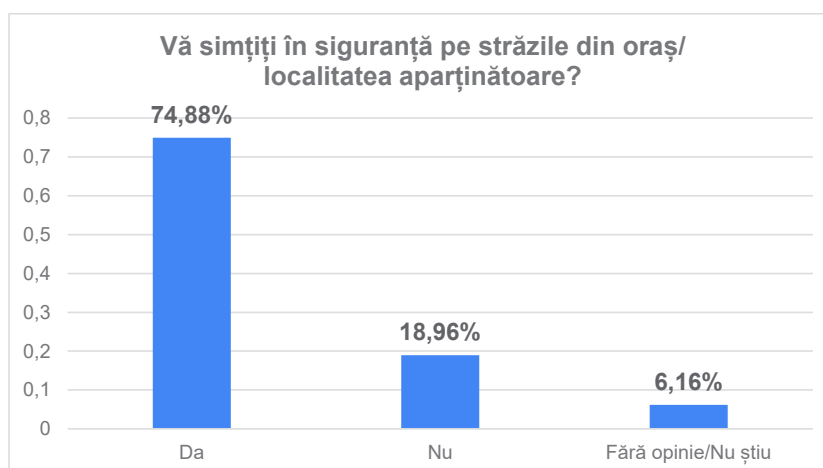
Deoarece investițiile realizate nu au cuprins încă toată infrastructura necesară, și există investiții în curs sau zone cu infrastructură neîmbunătățită până la acest moment, un procent de 56% dintre localnicii sunt nemulțumiți sau chiar foarte nemulțumiți.

- **Piste de biciclete**

63% din persoanele chestionate consideră că ar fi utilă realizarea unor piste de biciclete în interiorul orașului, și mai puțin în afara acestuia pentru legătura cu satele învecinate.

Siguranța publică

Rezultatele sondajului privind sentimentul de siguranță pe străzile orașului Sovata oferă o perspectivă importantă asupra percepției comunității în ceea ce privește securitatea publică. Conform datelor, 74,88% din respondenți afirmă că se simt în siguranță pe străzile orașului Sovata. Acest procent semnificativ reflectă încrederea majorității locuitorilor în nivelul de securitate oferit de mediul urban din Sovata.

Pe de altă parte, 18,96% din respondenți au declarat că nu se simt în siguranță pe străzi, indicând existența unei preocupări sau a unei percepții negative asupra siguranței publice în anumite zone sau contexte din oraș. Această perspectivă poate fi influențată de diverse aspecte, cum ar fi prezența criminalității sau a comportamentelor antisociale, care pot afecta percepția de siguranță a locuitorilor.

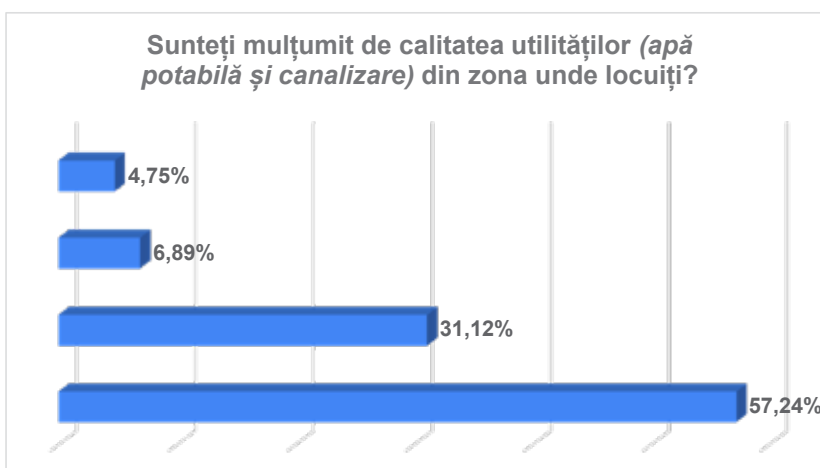
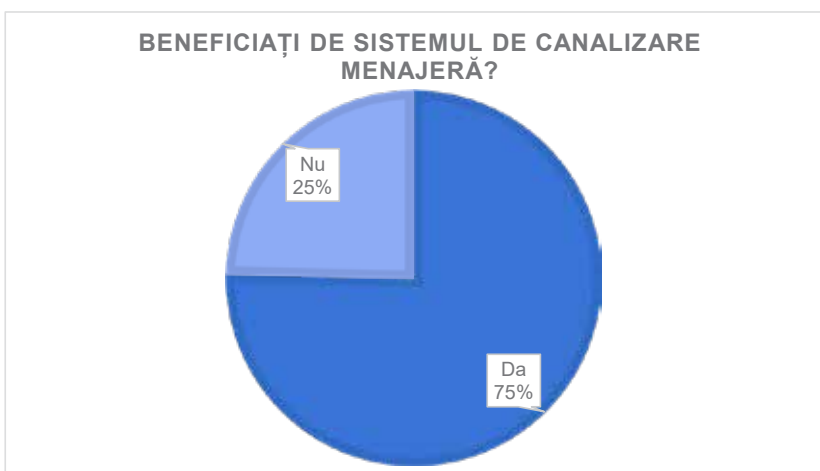
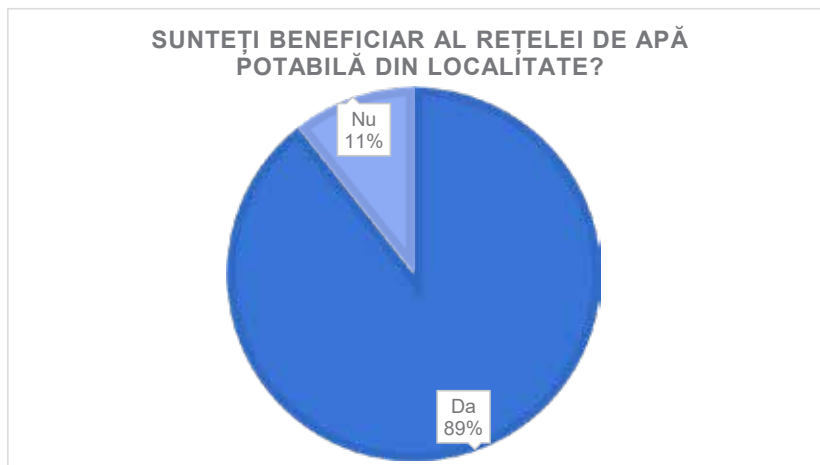
Un alt aspect important este faptul că 6,16% din respondenți nu și-au exprimat opinia cu privire la sentimentul lor de siguranță pe străzi. Motivele pentru această reticență pot varia, inclusiv lipsa unei experiențe personale sau incertitudinea în ceea ce privește evaluarea generală a securității în oraș.

Este esențial ca autoritățile locale să ia în considerare aceste rezultate și să abordeze preocupările exprimate de cei care nu se simt în totalitate în siguranță în Sovata. Măsurile

pentru îmbunătățirea securității publice ar putea include intensificarea patrulării polițienești în zonele considerate mai vulnerabile, îmbunătățirea iluminatului public, implementarea unor programe educaționale și de prevenire a infracționalității sau consolidarea parteneriatelor comunitare pentru promovarea unui mediu urban sigur și protejat.

De asemenea, este important ca autoritățile să continue să monitorizeze și să evalueze percepțiile și experiențele locuitorilor în ceea ce privește siguranța publică, implicând comunitatea în procesul de dezvoltare a soluțiilor și strategiilor pentru a asigura un mediu urban sigur și confortabil pentru toți locuitorii orașului Sovata.

Utilități publice.

Situația rețelilor de utilități publice în orașul Sovata reflectă unele provocări în asigurarea accesului universal la servicii de bază, așa cum arată rezultatele sondajului de opinie. Conform acestora, aproximativ 11% din totalul persoanelor participante la sondaj nu beneficiază de rețeaua de apă în sistem centralizat, în timp ce 25% nu au acces la un sistem de canalizare menajeră.

Aceste cifre subliniază existența unei disfuncționalități în acoperirea integrală a serviciilor de utilități publice în Sovata, afectând direct calitatea vieții și confortul locuitorilor. Lipsa accesului la apă potabilă și canalizare poate crea dificultăți semnificative în viața de zi cu zi a acestora, determinând dependența de surse alternative sau implicând costuri și eforturi suplimentare pentru a obține aceste servicii.

Este important să identificăm cauzele acestei situații și să dezvoltăm strategii eficiente pentru a îmbunătăți infrastructura de utilități publice în Sovata. Măsuri concrete ar putea include extinderea rețelilor de apă și canalizare pentru a acoperi zonele neincluse în prezent, modernizarea infrastructurii existente pentru a asigura funcționarea corespunzătoare și eficientă a sistemelor, precum și implicarea autorităților locale în promovarea investițiilor în aceste domenii.

De asemenea, este esențial să se asigure transparența și consultarea comunității în procesul de planificare și implementare a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de utilități publice, pentru a răspunde mai bine nevoilor și priorităților locuitorilor din Sovata.

Îmbunătățirea accesului la servicii esențiale precum apă și canalizare nu numai că va contribui la creșterea calității vieții în orașul Sovata, dar va consolida și sustenabilitatea și dezvoltarea durabilă a comunității pe termen lung.

57,24% se declară mulțumiți de calitatea utilităților din zona în care locuiesc, iar 31,2% spun că nu sunt mulțumiți.

Educație

Rezultatele sondajului privind starea infrastructurii educaționale în orașul Sovata oferă o perspectivă importantă asupra percepției comunității în ceea ce privește calitatea și suficiența facilităților școlare și preșcolare.

Conform acestor date, 69% dintre respondenți consideră că școlile și grădinițele din Sovata sunt în stare bună, ceea ce reflectă încrederea majorității în calitatea infrastructurii educaționale existente. Pe de altă parte, 7% dintre respondenți exprimă îngrijorare

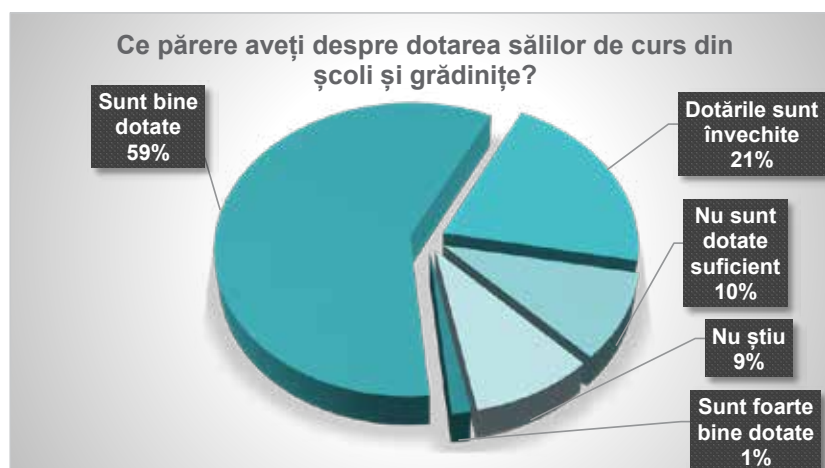
în legătură cu starea degradată a infrastructurii școlare și preșcolare, menționând și insuficiența numărului de săli de clasă. Acest aspect este semnificativ și indică necesitatea unor intervenții și investiții pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii educaționale în zonele identificate ca având nevoie de îmbunătățiri.

Un aspect important al sondajului este faptul că 19% dintre respondenți nu cunosc starea actuală a infrastructurii educaționale locale. Acest lucru poate fi atribuit, în mare parte, lipsei de informații sau transparenței cu privire la situația infrastructurii școlare și preșcolare din Sovata. Lipsa de cunoștințe asupra acestor aspecte esențiale poate influența așteptările și percepțiile populației în ceea ce privește dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor educaționale.

Pentru a răspunde nevoilor și preocupărilor exprimate în sondaj, autoritățile locale ar trebui să adopte o abordare proactivă în gestionarea și îmbunătățirea infrastructurii educaționale. Măsurile pot include evaluarea detaliată a stării actuale a școlilor și grădinițelor, identificarea priorităților de reabilitare și modernizare, alocația resurselor financiare și umane necesare pentru implementarea proiectelor de dezvoltare.

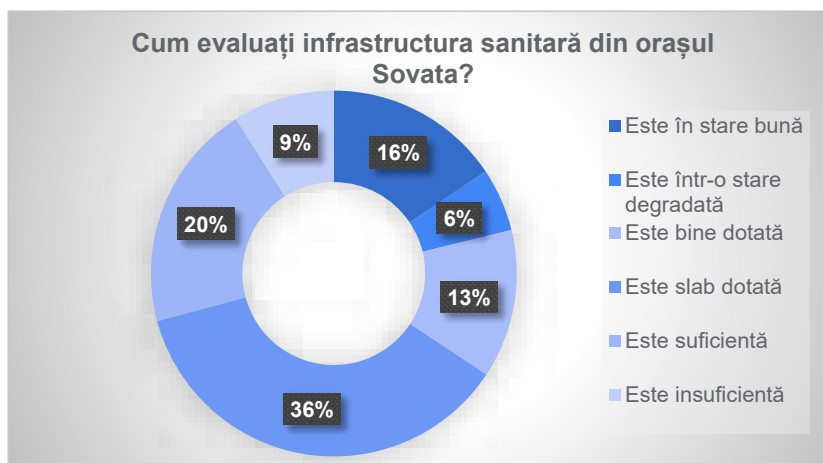
De asemenea, este esențial să se promoveze transparența și comunicarea activă cu comunitatea în legătură cu starea infrastructurii educaționale și planurile de intervenție. Consultarea publică și implicarea locuitorilor în procesul decizional pot contribui semnificativ la identificarea nevoilor reale și la asigurarea unei abordări cuprinzătoare și participative în gestionarea infrastructurii educaționale în Sovata. Investițiile în infrastructura educațională nu numai că vor sprijini creșterea calității educației și dezvoltarea copiilor și tinerilor din Sovata, dar vor contribui și la îmbunătățirea generală a calității vieții și la consolidarea coeziunii sociale în comunitate.

În ceea ce privește dotarea sălilor de curs din școli și grădinițe, 60 % susțin faptul că sunt bine dotate sau foarte bine dotate, 21% consideră că dotările sunt învechite, 10% susțin că dotările actuale sunt insuficiente, iar 9% nu cunosc situația cu privire la acest aspect.

Sănătate

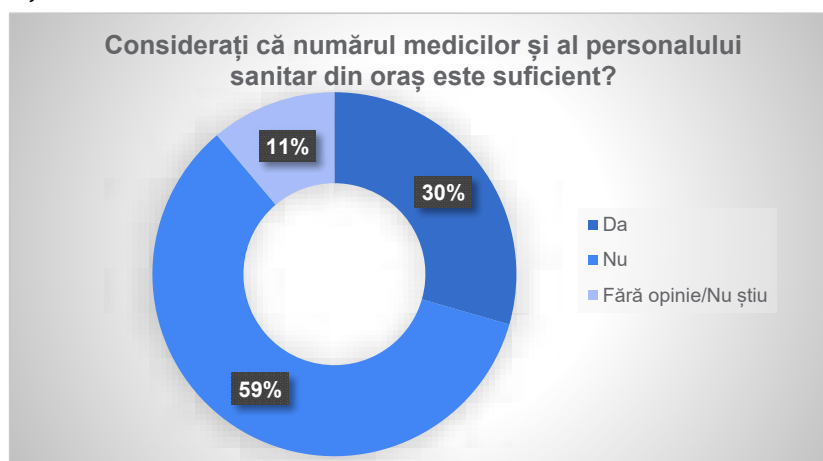
Sistemul sanitar din România se confruntă cu numeroase provocări, iar acestea sunt resimțite cu precădere în zonele rurale și în orașele mici, unde lipsa personalului medical calificat și a dotărilor adecvate reprezintă probleme majore. Rezultatele sondajului reflectă aceste aspecte și aduc în atenție percepțiile comunității locale cu privire la infrastructura sanitară și resursele disponibile.

Potrivit sondajului, 36% dintre respondenți consideră că infrastructura sanitară locală este într-o stare bună, dar este slab dotată. Această percepție indică un paradox în ceea ce privește calitatea infrastructurii, care poate fi suficient de solidă din punct de vedere al construcției și a condițiilor generale, dar care suferă de subfinanțare sau lipsa echipamentelor și resurselor esențiale pentru desfășurarea eficientă a activităților medicale.

Această problemă este adâncită de deficiențele persistente în ceea ce privește resursele umane din sistemul de sănătate. Lipsa personalului medical calificat, în special în specialități critice precum medicina de familie sau anumite specializări medicale, afectează accesul la servicii de sănătate de calitate și poate compromite capacitatea de răspuns la nevoile medicale ale comunității. Îmbunătățirea sistemului sanitar necesită o abordare comprehensivă și coordonată, care să includă investiții semnificative în infrastructură și dotări medicale moderne, atragerea și pregătirea continuă a personalului medical, precum și reforme structurale care să optimizeze gestionarea și funcționarea eficientă a serviciilor de sănătate.

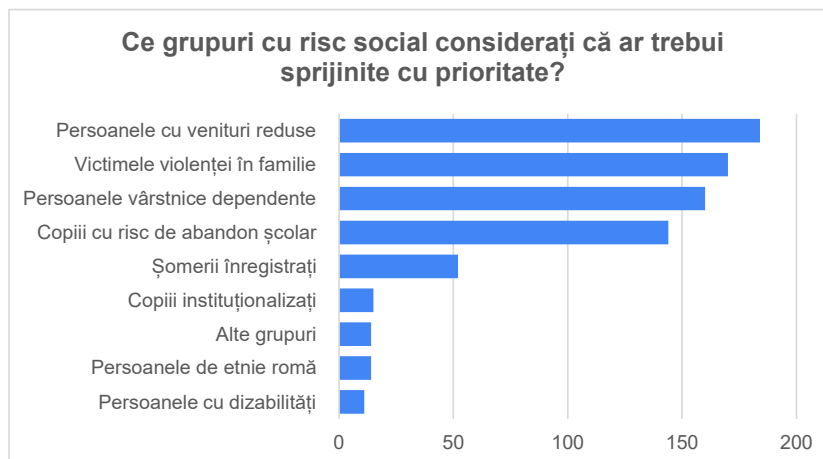
În același timp, este esențial să se promoveze transparența și responsabilitatea în utilizarea resurselor financiare destinate sănătății, pentru a asigura un echilibru între nevoile de îmbunătățire a infrastructurii și eficiența cheltuirii fondurilor publice. Rezolvarea acestor provocări complexe necesită angajamentul și colaborarea tuturor actorilor implicați - autorități publice, profesioniști din domeniul sănătății, societate civilă și comunitatea în ansamblu. Prin adoptarea unei abordări integrate și durabile, putem contribui la crearea unui sistem sanitar mai eficient, accesibil și orientat către nevoile reale ale populației, atât în orașele mici, cât și în zonele rurale ale României.

Numărul actual de medici care profesează în orașul Sovata, este insuficient raportat la nevoile populației, majoritatea apelând la serviciile medicale din Municipiul Târgu Mureș.

Sistemul social

În opinia cetățenilor, dezvoltarea socială ar trebui să se orienteze cu preponderență către persoanele cu venituri reduse (24%), apoi către victimele violenței în familie (22%), persoane vârstnice dependente (21%) și către copii cu risc de abandon școlar (19%).

Implicarea civică reprezintă un aspect esențial al vieții comunitare și este fundamentală pentru dezvoltarea și consolidarea unei societăți democratice și responsabile. În contextul României, însă, observăm că nivelul implicării civice este semnificativ mai scăzut în comparație cu alte state europene. Această realitate ridică întrebări importante cu privire la motivele și factorii care influențează angajamentul civic în rândul populației.

Rezultatele sondajului relevă că cei mai mulți respondenți (39%) consideră că implicarea în societatea locală ar trebui să fie determinată de beneficiile materiale. Acest lucru indică o percepție predominant utilitaristă asupra implicării civice, unde individul se așteaptă să obțină câștiguri sau recompense materiale în schimbul participării active în comunitate.

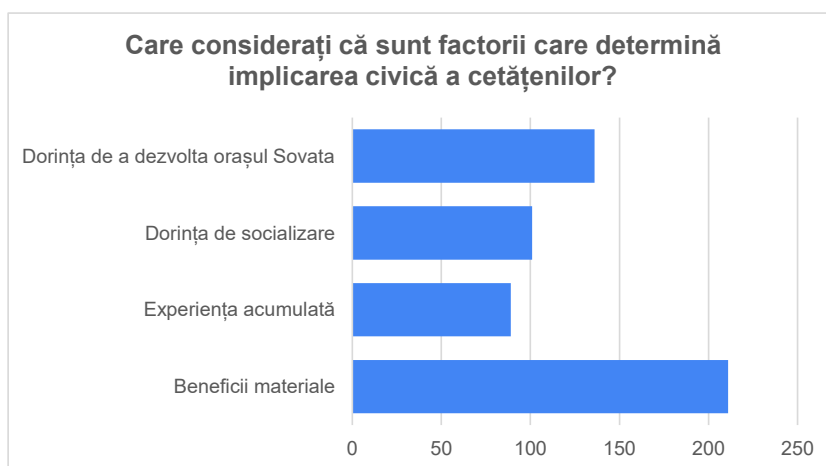
Pe de altă parte, un procent semnificativ de 25% dintre respondenți exprimă dorința de a se implica în vederea dezvoltării orașului. Această motivație reflectă o conștientizare a importanței contribuției individuale la progresul și bunăstarea colectivității locale.

De asemenea, 19% dintre respondenți sunt motivați să se implice civic pentru a socializa și a interacționa cu alți membri ai comunității, subliniind astfel dimensiunea socială și relatională a angajamentului civic.

Un procent mai mic, dar semnificativ totuși, de 17% dintre respondenți afirmă că ar fi dispuși să se implice din dorința de a acumula experiență și cunoștințe relevante pentru dezvoltarea personală și profesională.

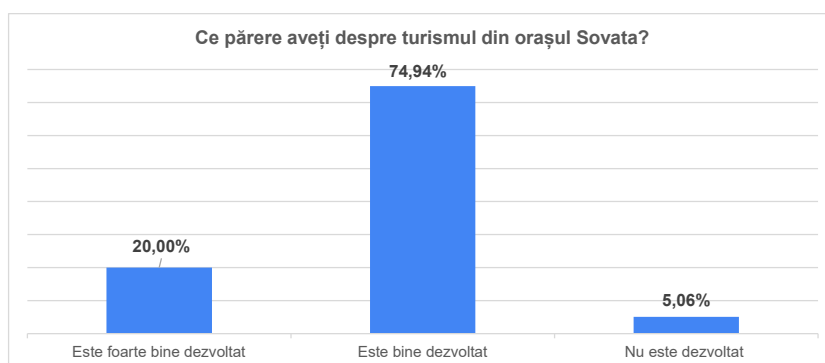
Este important să analizăm aceste motivații și să identificăm modalități eficiente de a promova și încuraja implicarea civică în România. Educația și informarea continuă a cetățenilor cu privire la importanța participării active în viața comunității, precum și crearea de oportunități concrete de implicare și contribuție la nivel local, pot constitui pași esențiali în încurajarea și consolidarea unui angajament civic autentic și durabil.

De asemenea, promovarea valorilor civice fundamentale, precum altruismul, solidaritatea și responsabilitatea față de comun, poate contribui la schimbarea mentalităților și la creșterea nivelului de implicare civică în societatea românească. Angajamentul activ al autorităților locale și al organizațiilor non-guvernamentale în susținerea și facilitarea inițiativelor civice poate juca, de asemenea, un rol crucial în promovarea unei culturi a implicării și responsabilității în rândul cetățenilor.

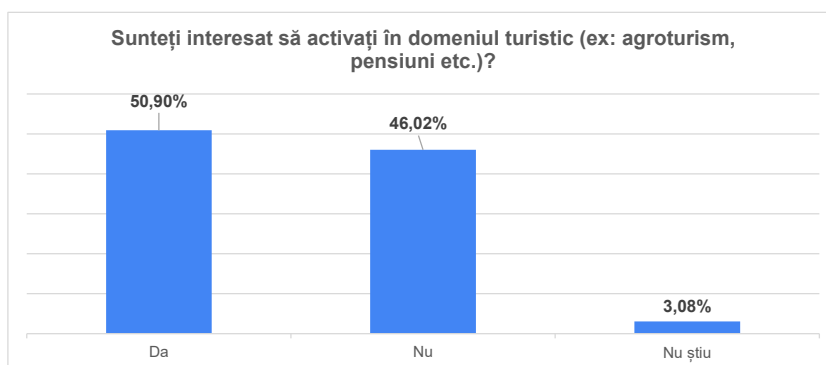

Turism

În accepțiunea localnicilor, turismul orașului Sovata este bine dezvoltat (75%) sau chiar foarte bine dezvoltat (20%).

Interesul spre dezvoltarea turismului rămâne ridicat, 50,90% din participanții sondajului de opinie manifestându-și disponibilitatea de a activa pe viitor în domeniu.

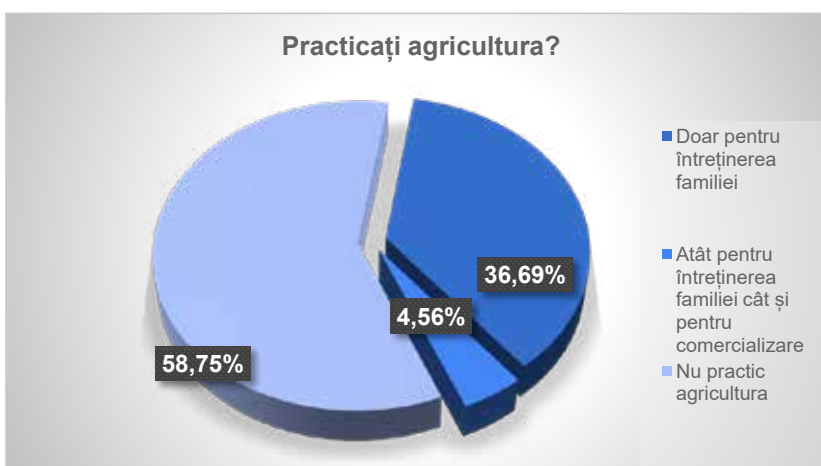

Agricultură și dezvoltare rurală

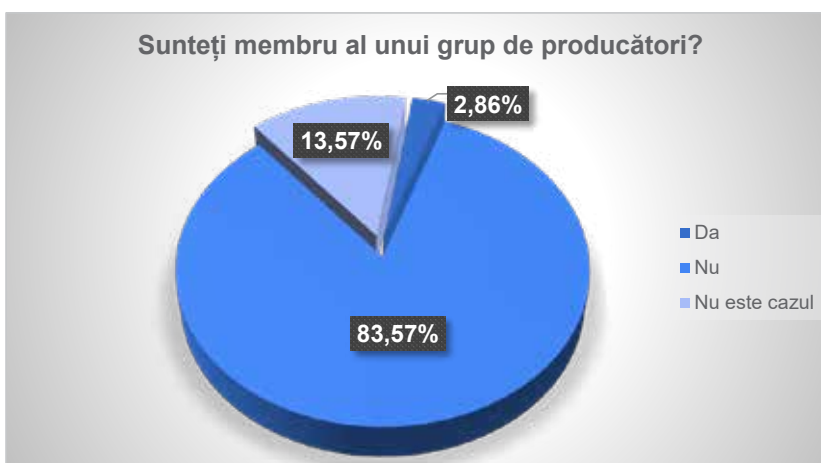
Activitățile agricole nu sunt sprijinite suficient, consideră 57 % din eșantionul sondajului de opinie realizat.

În orașul Sovata, agricultura este practică într-o mai mică măsură, cadrul natural și statutul de stațiune turistică oferă contextul dezvoltării cu preponderență a sectorului de servicii. Din cei care au răspuns sondajului de opinie 37% practică agricultură doar pentru întreținerea familiei și 4,56% atât pentru întreținerea familiei, cât și pentru comercializare.

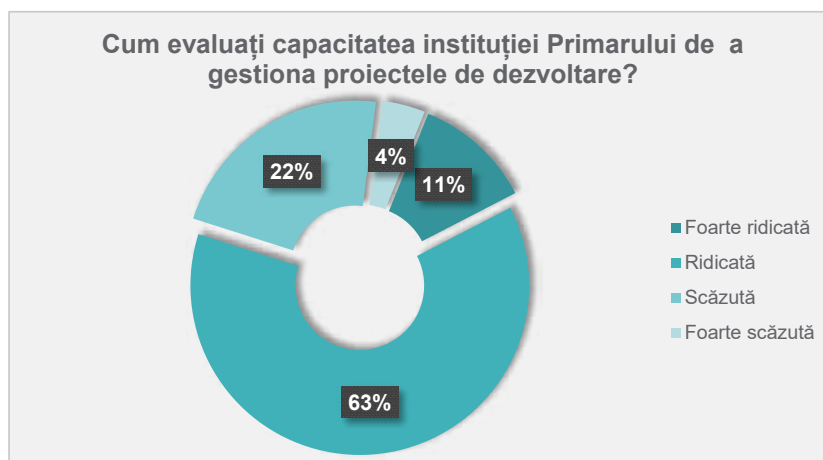

Gradul de asociere pare ceva mai ridicat spre deosebire de multe zone rurale sau urbane. 12 din cele 19 persoane care au declarat că practică agricultura și în scop de comercial au declarat că sunt membrii ai unui grup de producători, reprezentând 63%.

Administrație

Instituția primarului este evaluată pozitiv, în ceea ce privește gestionarea proiectelor de dezvoltare de către 74 % dintre respondenții sondajului de opinie, alți 22% evaluează instituția primarului ca având o capacitate redusă de a gestiona proiectele de dezvoltare.

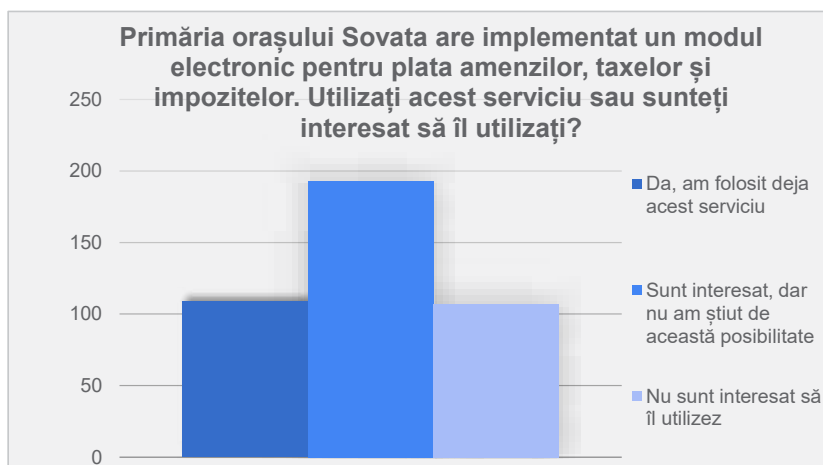
Localnicii din Sovata par să adopte o abordare rezervată în ceea ce privește utilizarea tehnologiei și serviciilor digitale, conform rezultatelor sondajului realizat în comunitate. Chiar dacă autoritatea locală a făcut pași în direcția digitalizării serviciilor publice, adoptarea acestor tehnologii rămâne relativ scăzută, cu doar 27% dintre respondenți declarând că au folosit serviciile online disponibile.

Aproximativ jumătate dintre respondenți (47%) au indicat că sunt interesați să utilizeze serviciile digitale, dar nu au fost conștienți de această posibilitate anterior. Această constatare arată că există un potențial neexploatat în ceea ce privește informarea și educarea comunității cu privire la beneficiile și disponibilitatea serviciilor online, care ar putea încuraja o adoptare mai largă și mai eficientă a acestor tehnologii.

Pe de altă parte, 26% dintre respondenți nu sunt interesați să utilizeze serviciile electronice. Motivațiile pentru această atitudine pot fi diverse, inclusiv lipsa de familiaritate sau încredere în tehnologie, preferința pentru interacțiunea tradițională față în față sau accesibilitatea redusă la infrastructura necesară pentru utilizarea serviciilor online. Pentru a promova digitalizarea și utilizarea serviciilor publice online în comunitatea locală, este esențial să se desfășoare campanii de conștientizare și informare, care să explice avantajele și modalitățile de utilizare a acestor tehnologii. Autoritățile locale ar trebui să investească în educație digitală și să faciliteze accesul la infrastructura necesară (cum ar fi internetul de înaltă viteză și echipamentele adecvate) pentru a sprijini adopția tehnologiei în rândul cetățenilor.

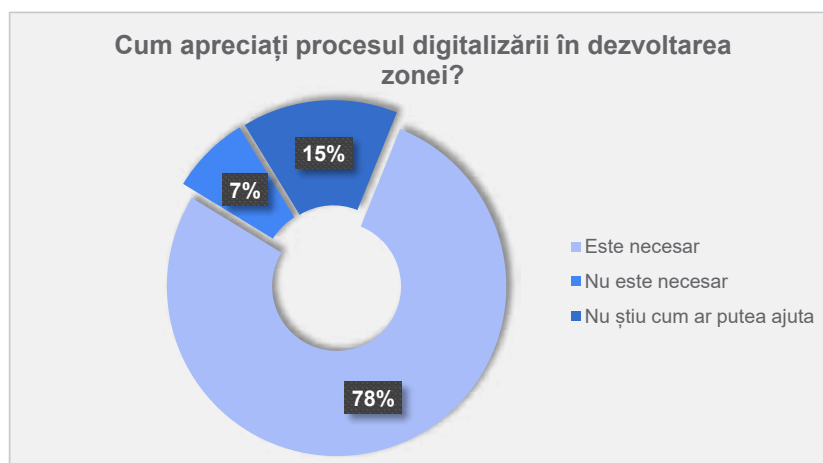
În același timp, este important să se țină cont de diversitatea nevoilor și preferințelor individuale ale comunității, oferind opțiuni alternative și asigurând că digitalizarea serviciilor nu exclude sau marginalizează pe cei care preferă sau au nevoie de alte modalități de interacțiune cu autoritățile publice.

Prin promovarea unei abordări echilibrate și incluzive în implementarea digitalizării serviciilor publice, putem contribui la modernizarea eficientă a administrației locale și la îmbunătățirea calității vieții în comunitatea orașului Sovata, adaptând tehnologia pentru a servi cu succes nevoile și așteptările variate ale cetățenilor.

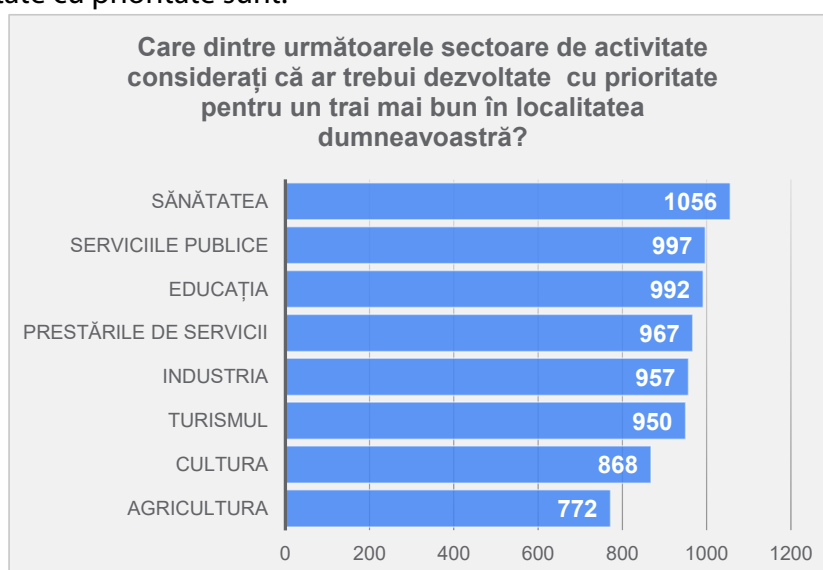

Observăm așadar, că o mai bună promovare a investițiilor realizate de autoritatea locală ar fi binevenite.

Întrebați cum apreciază procesul digitalizării în dezvoltarea orașului, 78% consideră o necesitate, 7% susțin că nu este necesar, iar 15% nu știu cum ar putea ajuta.

Rezultatele sondajului arată că respondenții la chestionar consideră că domeniile care ar trebui dezvoltate cu prioritate sunt:

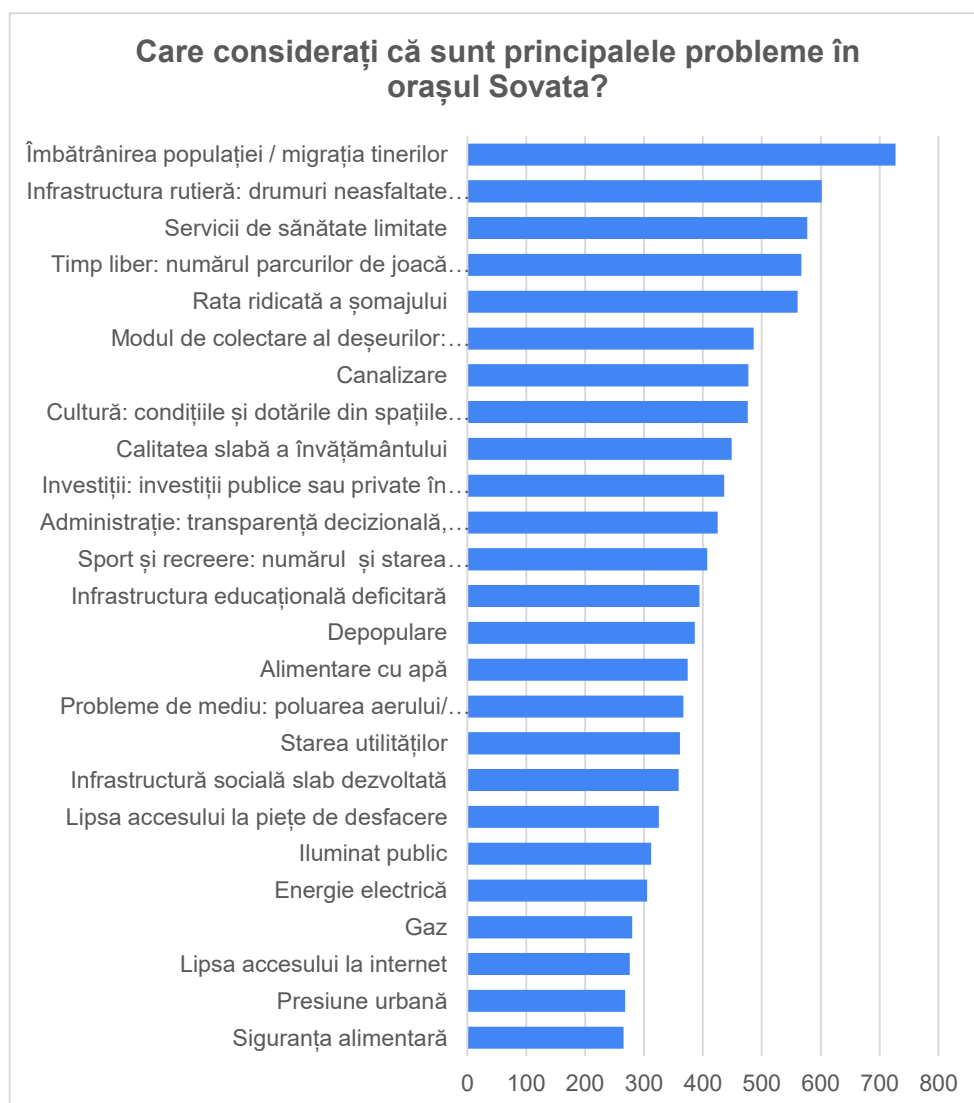
- I. Sănătatea
- II. Serviciile publice

- III. Educația
- IV. Prestările de servicii
- V. Industria
- VI. Turismul
- VII. Cultura
- VIII. Agricultură

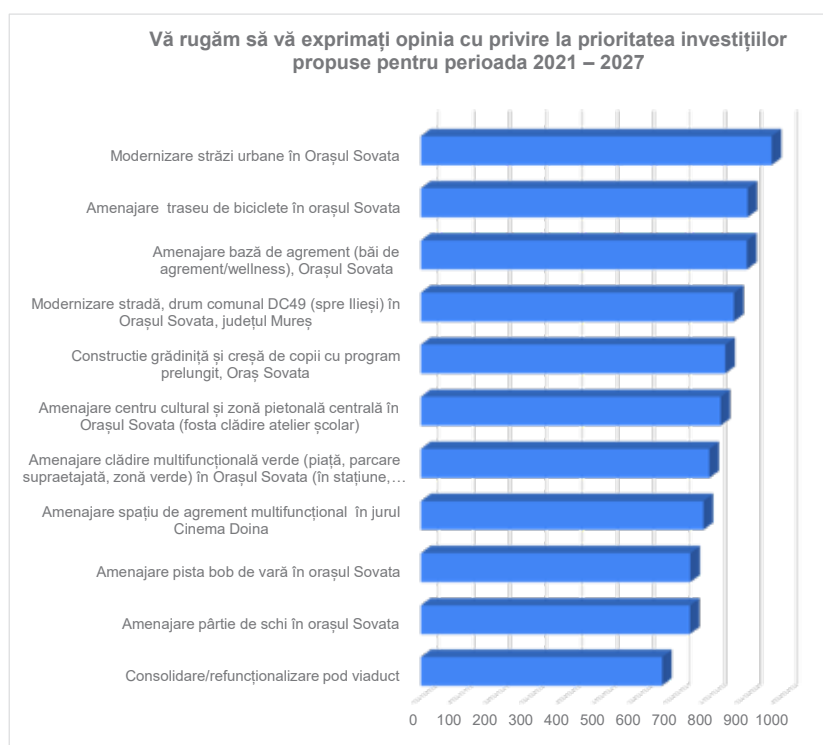
Care considerați că sunt principalele probleme în orașul Sovata?

În primele 5 probleme identificate de cetățenii orașului se regăsesc:

- I. Îmbătrânirea populației/ migrația tinerilor
- II. Infrastructura rutieră deficitară
- III. Servicii de sănătate limitate
- IV. Infrastructura recreativă
- V. Rata ridicată a șomajului

Clasamentul investițiilor propuse de autoritatea locală pentru perioada 2021 – 2027, în ordinea priorităților se prezintă conform graficului de mai jos:

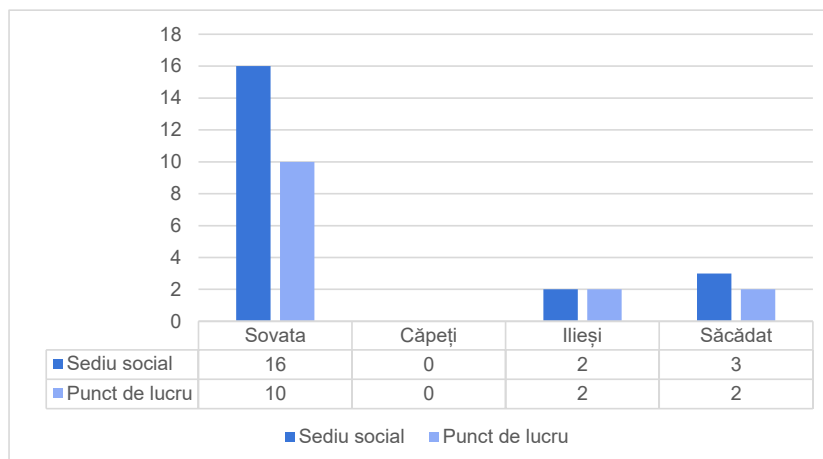
3.8.1.2. PERSOANE JURIDICE

Compoziția eșantionului

S-au completat un număr de 25 de chestionare operatorilor economici locali.

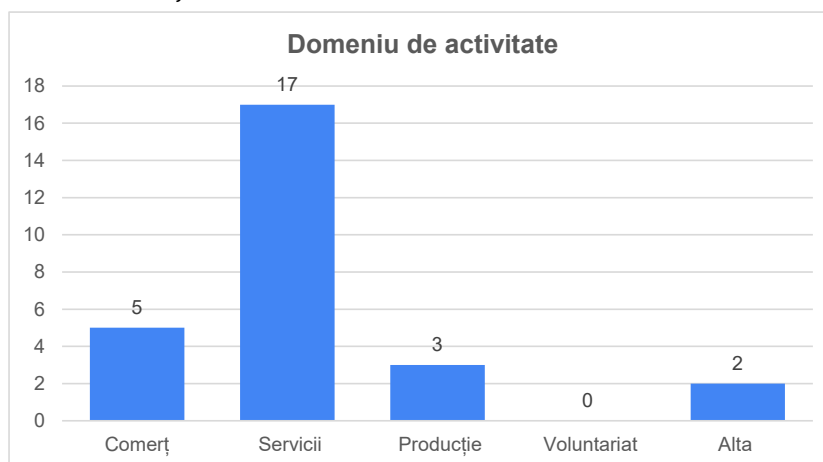
Structura eșantionului

Din cei 25 de respondenți 16 au sediul în Sovata, 2 în zona Ilieși, 3 în Săcădat.

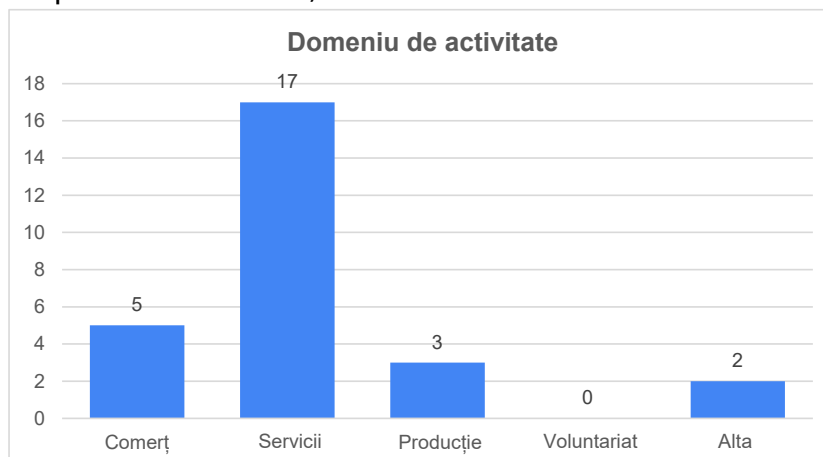
Forma de constituire

Cea mai frecventă formă de organizare a operatorilor economici este de tipul Societate cu răspundere limitată, 60%. Între respondenții sondajului se regăsesc și 2 Asociații / Organizații, 2 Întreprinderi Individuale și 1 Persoană Fizică Autorizată.

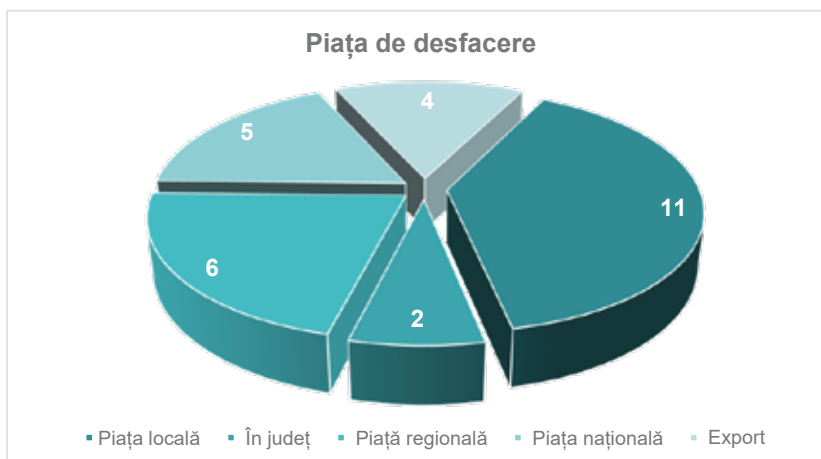
Domeniu de activitate

Cel mai bine reprezentat domeniu, este sectorul de servicii urmat de sectorul de comerț.

Doar 3 din cei 25 de operatori economici activează și în sectorul de producție, reprezentând 12% din eșantion.

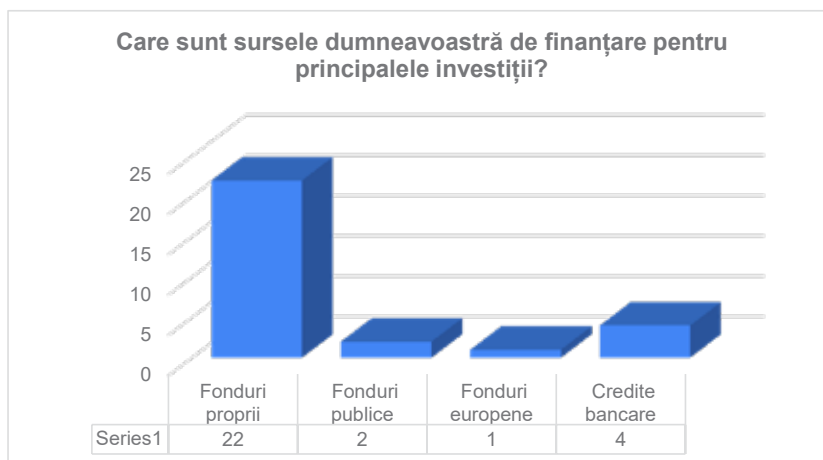
Piața de desfacere

Majoritatea se adresează pieței locale de desfacere (39%), apoi 21% pieței regionale, 18% pieței naționale, 14% exportului/pieței internaționale.

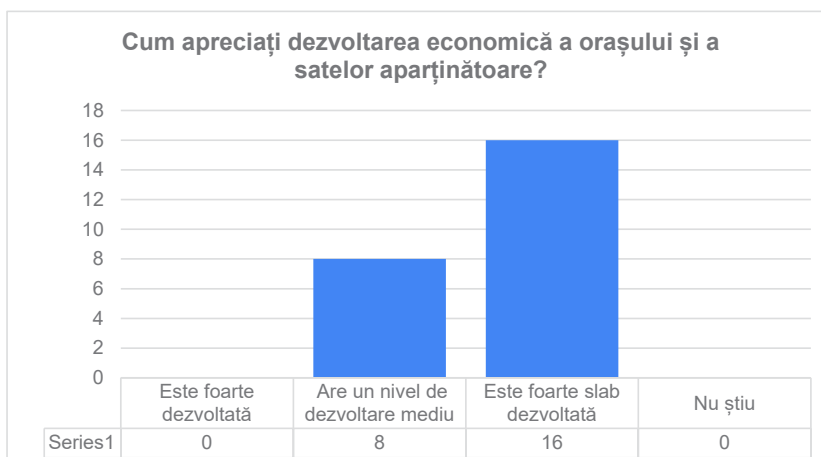
Surse de finanțare

Doar unul dintre cei 25 de operatori economici are ca principală sursă de finanțare a investițiilor fonduri europene nerambursabile, iar majoritatea își susțin investițiile din fonduri proprii. Un procent redus (16%) își finanțează investițiile principale din credite bancare.

Dezvoltarea economică a orașului

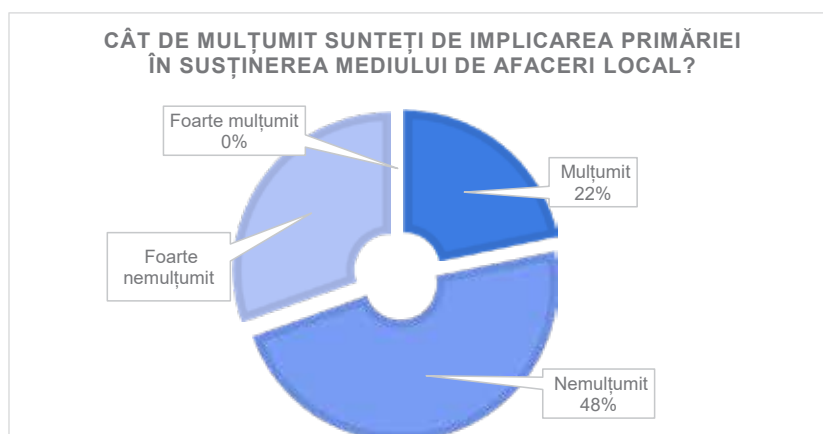
Operatorii economici nu sunt foarte mulțumiți de gradul de dezvoltare al orașului, 16 din

24 agenți economici apreciază un nivel foarte slab de dezvoltare (66%), iar ceilalți 8 un nivel de dezvoltare mediu (34%).

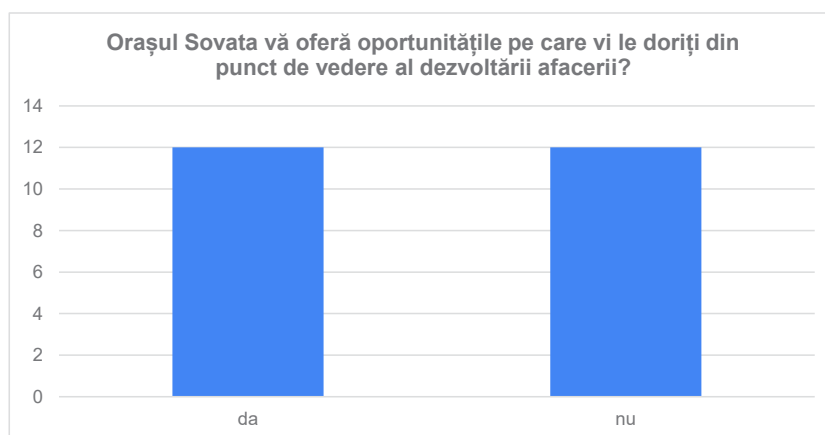
Implicarea autorității locale

Implicarea autorității publice locale în dezvoltarea locală și susținerea dezvoltării economiei se evidențiază prin gradul de mulțumire al operatorilor economici în acest sens. 52% din respondenți se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de implicarea autorității locale în susținerea mediului de afaceri și consideră că teritoriul local le oferă oportunități de dezvoltare a afacerii.

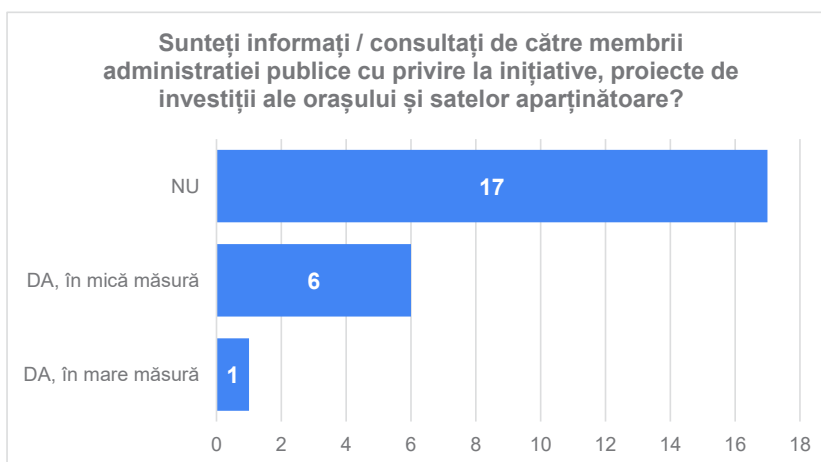
Oportunități locale și transparență

Părerile sunt împărțite în mod egal când vine vorba despre oportunitățile pe care le oferă orașul la nivel local din punct de vedere al dezvoltării afacerii. 50% răspund afirmativ la această întrebare, iar ceilalți 50% răspund negativ.

Când vine vorba despre transparența decizională și gradul de informare și comunicare, 17 din cei 24 respondenți consideră că nu sunt informați cu privire la inițiativele locale și a proiectelor de investiții, alți 6 din cei 24 consideră că sunt informați, dar într-o mică măsură.

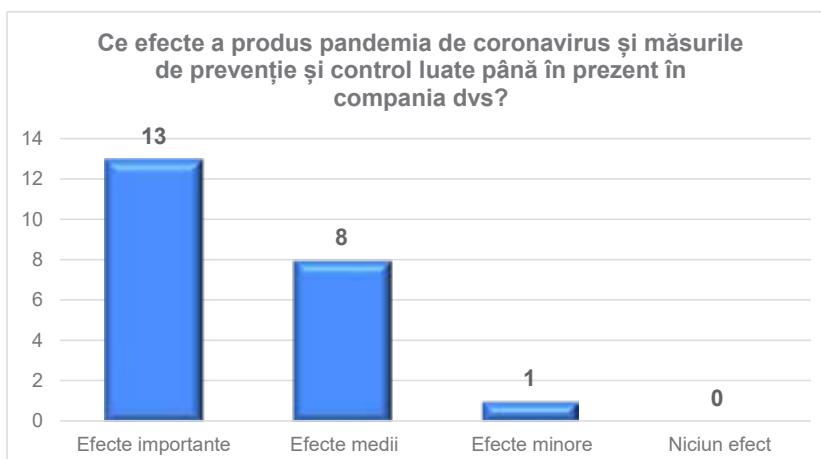
Aparatul intern al Primăriei Sovata este evaluat de asemenea negativ de majoritatea operatorilor economici, 50% apreciază că sunt sprijiniți în mică măsură, 33% în foarte mică măsură și doar 17% susțin că sunt sprijiniți.

Pandemia COVID

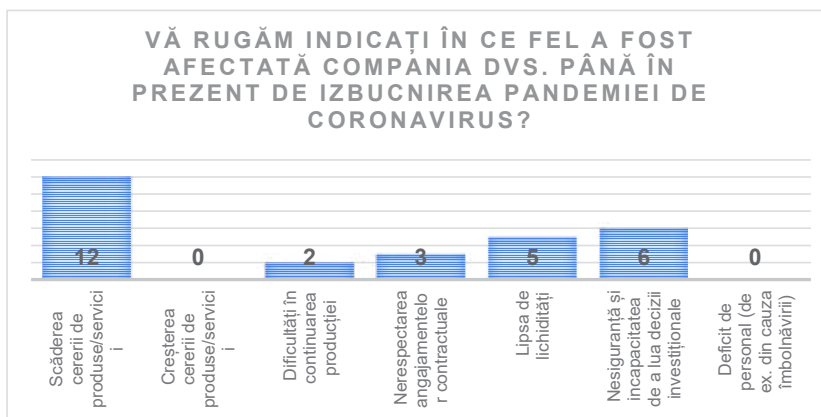
Criza epidemiologică mondială, izbucnită la începutul anului 2020, a creat efecte importante în mediul economic, cu atât mai mult cu cât mulți operatori economici din Sovata operează în domeniul turismului sau se adresează cu preponderență turiștilor pentru desfacerea produselor sau serviciilor. Scăderea ofertei produselor/serviciilor, nesiguranță, incapacitatea de a lua decizii și lipsa lichidităților sunt principalele probleme cu care se confruntă operatorii economici locali datorită crizei sanitare mondiale.

Din răspunsurile oferite la această întrebare, 13 au precizat că au resimțit foarte puternic efectele pandemiei coronavirus, iar alții 8 au resimțit efecte medii ale acesteia.

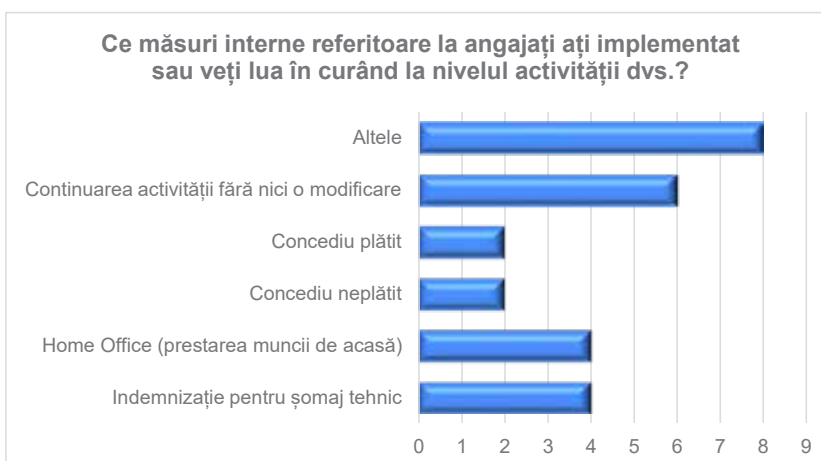

Din fericire până la momentul sondajului de opinie, nici unul dintre cei 20 de operatori

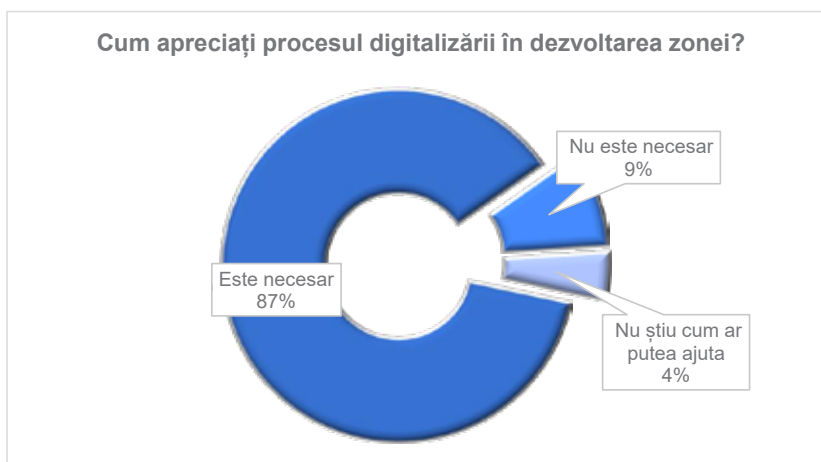
economici nu intrat în insolvență, în schimb 16,70% dintre aceștia au renunțat la o parte din angajați și s-au confruntat cu nerespectarea angajamentelor contractuale. 5,60% au înregistrat dificultăți în continuarea producției și lipsă de lichidități. Cei mai mulți sunt afectați de gradul de nesiguranță și incapacitatea de a lua decizii investiționale în viitorul apropiat.

Doar 25 din respondenți și-au continuat activitatea fără nici o modificare, în contextul crizei generate de pandemia de coronavirus. 4 dintre agenții economici, reprezentând 17% au fost nevoiți să ia măsuri de somaj tehnic sau Home Office, iar 8% au luat aplicat măsuri de concediu plătit sau neplătit pentru o parte dintre angajați.

Digitalizare

Rezultatele indică că majoritatea agenților economici din Sovata, respectiv 87%, consideră că procesul de digitalizare este esențial pentru dezvoltarea locală. Această perspectivă reflectă recunoașterea impactului pozitiv pe care tehnologia și inovația digitală îl pot avea asupra mediului de afaceri și comunității locale în ansamblu.

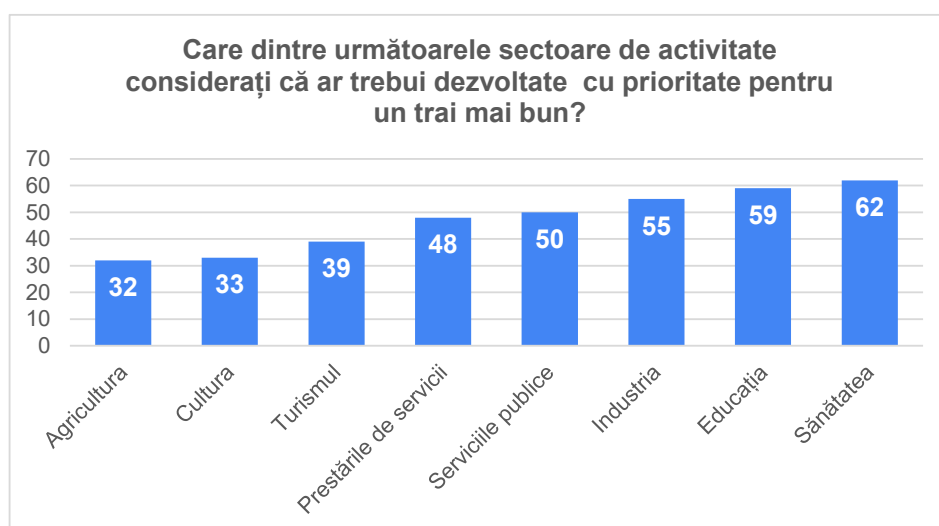
În contrast, doar 9% din respondenți nu consideră digitalizarea ca fiind necesară pentru progresul economic și social al localității. Motivele acestei opțiuni ar putea include lipsa de resurse sau cunoștințe despre beneficiile oferite de tehnologia digitală în contextul specific al orașului Sovata.

De asemenea, un procent mai mic, aproximativ 4% din respondenți, nu sunt siguri cum ar putea contribui digitalizarea la dezvoltarea locală. Această incertitudine poate fi rezultatul lipsei de informații detaliate sau a unei înțelegeri limitate a potențialului digitalizării în optimizarea proceselor de afaceri și a serviciilor publice.

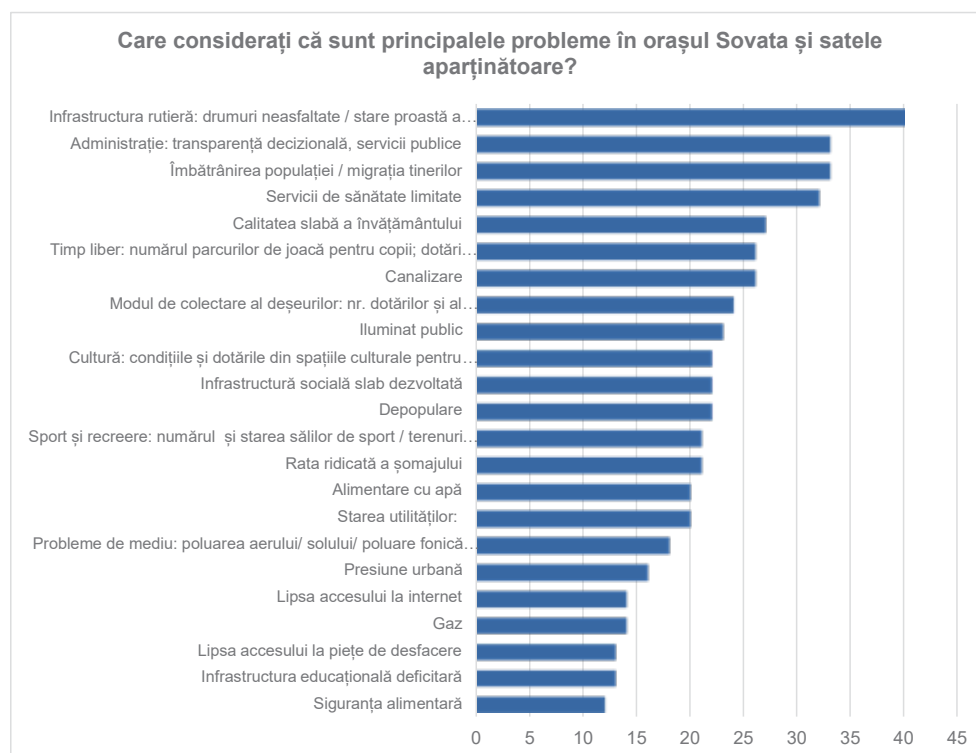
În concluzie, există o cerere clară și susținută din partea majorității agenților economici din Sovata pentru adoptarea și promovarea digitalizării ca un catalizator crucial al dezvoltării locale. Educația și informarea continuă pot juca un rol important în convingerea și implicarea tuturor actorilor economici și comunitari în beneficiile pe care tehnologia modernă le poate aduce în transformarea și îmbunătățirea vieții și a economiei locale

Rezultatele sondajului arată că domeniile care ar trebui dezvoltate cu prioritate sunt:

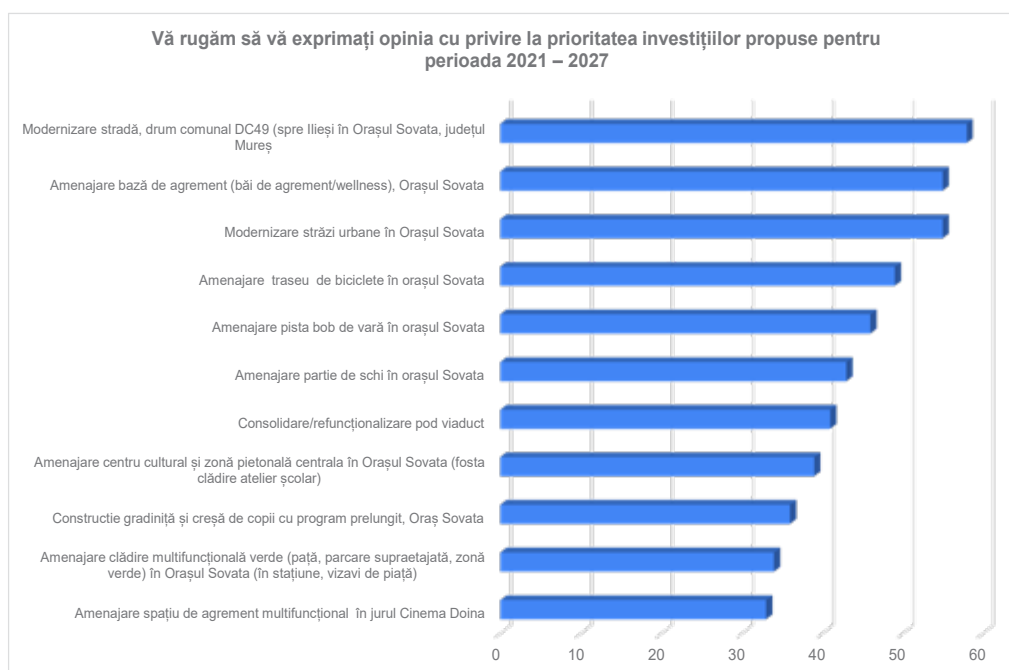
- I. **Sănătatea**
- II. **Educația**
- III. **Industria**
- IV. **Serviciile publice**
- V. **Prestările de servicii**

În primele 5 probleme identificate de reprezentanții agenților economici din orașul Sovata se regăsesc starea infrastructurii rutiere din oraș, transparența decizională a administrației publice, îmbătrânirea populației/migrația tinerilor, serviciile de sănătate limitate, calitatea slabă a învățământului:

Clasamentul investițiilor propuse de autoritatea locală pentru perioada 2021–2027, în ordinea priorităților se prezintă conform graficului de mai jos.

3.8.2. Consultarea factorilor de interes

În perioada 1 aprilie 2020 – 25 iunie 2021 Strategia integrată de dezvoltare urbană a fost supusă dezbaterii publice prin:

- a) transmiterea documentului factorilor de interes ai orașului;
- b) publicarea documentului strategic pe pagina web a primăriei;
- c) organizarea unei dezbateri publice deschise.

Toate persoanele interesate au putut consulta documentul elaborat și au avut posibilitatea transmiterii observațiilor și propunerilor ca mesaj în format electronic pe adresa de e-mail: sovata@cjmures.ro, prin poștă sau curier rapid la adresa Primăriei Orașului Sovata, Str. Principală nr.155 sau prin depunerea personală a observațiilor la sediul primăriei.

Ulterior consultărilor publice, documentul strategic a fost completat și modificat pentru a îngloba observațiile și propunerile formulate.

Printre factorii de interes consultați se enumeră:

Nr.crt.	Denumire	Domeniu
1.	Liceul Teoretic Domokos Kázmér Sovata	educație
2.	Scoala Generală S. Illyés Lajos Sovata	educație
3.	Spital Sovata Niraj	sănătate
4.	Asociația Bernády	cultură, tineret
5.	Asociația de Turism Sovata	turism
6.	Organizația CARITAS din Sovata	asistență socială, sănătate
7.	Asociația Club Sportiv Sovata	sport
8.	Asociația Tinerilor din Sovata	tineret, sport, cultura
9.	Asociația Crescătorilor de Bovine	agricultură
10.	Asociația Agricultorilor	agricultură
11.	Consilieri locali	administrație publică

Figura nr. 24. Imagini de la dezbaterile strategiei de dezvoltare

În cursul anului 2024, strategia locală a orașului a trecut printr-un proces semnificativ de actualizare pentru a se alinia cu cerințele și obiectivele stabilite în Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD). PMUD reprezintă un document vital ce conturează strategii, inițiative de politici și proiecte cheie, concentrându-se asupra transportului durabil care să sprijine o creștere economică sustenabilă și protejarea mediului.

Această actualizare a fost motivată de dorința de a adapta strategiile locale la provocările și oportunitățile identificate în contextul urban actual. Prin extinderea orizontului de timp până în 2030, strategia locală a fost aliniată cu perioada analizată în cadrul PMUD, consolidând astfel coerența și continuitatea eforturilor de planificare urbană.

Pentru a îmbunătăți procesul de actualizare și pentru a reflecta nevoile comunității, strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sovata a fost elaborată într-un mod participativ și consultativ. Această abordare a implicat consultarea publicului larg și a actorilor relevanți din comunitatea locală a Sovatei, asigurându-se că perspectivele și experiențele diverse sunt luate în considerare în formularea strategiilor și obiectivelor.

Acest proces participativ a adus transparență și legitimitate noilor direcții strategice, asigurând totodată că politicile și proiectele urbane sunt orientate către nevoile și aspirațiile

reale ale locuitorilor orașului. Astfel, actualizarea și integrarea strategiilor locale cu PMUD reprezintă un pas semnificativ către o dezvoltare urbană sustenabilă și în concordanță cu prioritățile de mediu și sociale ale comunității.

3.9. Cadrul partenerial în elaborarea și/sau implementarea SIDU Sovata

Elaborarea și implementarea unei strategii nu se rezumă doar la responsabilitatea Unității Administrativ Teritoriale; ea necesită implicarea activă a unui spectru larg de actori, inclusiv cetățeni, instituții publice relevante, mediul de afaceri și reprezentanți ai societății civile.

În procesul de elaborare a strategiei integrate, stakeholderii au fost consultați prin cererea de exprimare a opiniei lor în scris și prin invitația de a participa la dezbaterile publice. De asemenea, aceștia au fost implicați în furnizarea informațiilor relevante necesare pentru analiza diagnostic a teritoriului local.

Colaborarea în cadrul parteneriatului devine din ce în ce mai crucială în etapa de implementare a strategiei. Conform portofoliului de proiecte, se prevede că unele investiții vor fi realizate în parteneriat cu stakeholderii relevanți. Această abordare reflectă importanța implicării și contribuției multiplelor părți interesate pentru succesul și durabilitatea proiectelor.

Cadrul partenerial va fi luat în considerare nu doar în faza de concept a investițiilor, ci și în timpul implementării acestora. Acest aspect implică identificarea și angajarea părților interesate adecvate, inclusiv autorități locale, organizații neguvernamentale, sectorul privat și comunitatea locală. Prin colaborarea lor, se poate asigura o mai mare eficiență, expertiză și resurse pentru a aduce la viață proiectele și a maximiza impactul lor pozitiv.

În faza de concept, partenerii pot contribui la definirea clară a obiectivelor și la identificarea celor mai potrivite soluții pentru necesitățile specifice ale comunității. În timpul implementării, colaborarea continuă și coordonată cu stakeholderii este esențială pentru a gestiona eficient resursele, a adapta planurile la schimbările din mediu și a asigura o abordare integrată și durabilă a fiecărui proiect.

Prin urmare, angajamentul față de un cadrul partenerial solid și transparent reprezintă un pilon esențial al strategiei, contribuind la consolidarea legăturilor între diferitele entități implicate și la realizarea unor rezultate durabile și benefice pentru comunitatea locală. Cadrul partenerial pentru UAT Sovata se identifică astfel:

Administrație publică

- Primăria Orașului Sovata
- Consiliul Local al Orașului Sovata
- Consiliul Județean Mureș
- Instituția Prefectului Mureș

Furnizori de servicii și utilități publice

- Societatea Națională de Gaze Naturale Romgaz S.A.
- S.C. Delgaz Grid S.A.
- Comunele Sovata
- Compania Aquaserv S.A.

- A.D.I. Aqua Invest Mureș
- S.D.E.E. Transilvania Sud – S.D.E.E. Târgu Mureș
- Orange România
- Vodafone România
- Telekom România

Instituții centrale și locale

- Liceul Teoretic Domokos Kázmér Sovata
- Scoala Generală S. Illyés Lajos Sovata
- Spital Sovata Niraj
- Inspectoratul Școlar Județean Mureș
- Inspectoratul de Poliție Județean Mureș
- Agenția pentru Protecția Mediului Mureș
- Oficiul Registrului Comerțului Mureș
- Inspectoratul Teritorial de Muncă Mureș
- Camera de Comerț și Industrie Mureș
- Direcția Județeană pentru Cultură Mureș
- Agenția Națională pentru Reglementarea Energiei
- Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Mureș
- Direcția de Sănătate Publică – Județul Mureș
- Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
- Comisariatul Județean Mureș - Garda Națională de Mediu
- Agenția de Protecția Mediului Mureș
- Administrația Județeană a Finanțelor Publice Mureș
- Sistemul de Gospodărire al Apelor Mureș
- ROMSILVA - Direcția Silvică
- Agenția Națională Îmbunătățiri Funciare
- Asociației de Dezvoltare Intercomunitară de utilități publice pentru serviciul de alimentare cu apă și de canalizare „Aqua Invest Mureș”
- Direcția pentru Agricultură Județeană Mureș
- Direcția Județeană de Statistică Mureș

Asociații și fundații

- Asociația Microregională Târnava Mică Bălăușeri - Sovata
- Asociațiile de proprietari din Orașul Sovata
- Asociația Bernády
- Asociația de Turism Sovata
- Organizația CARITAS din Sovata

- Asociația Club Sportiv Sovata
- Asociația Tinerilor din Sovata
- Asociația Crescătorilor de Bovine
- Asociația Agricultorilor
- Fundația Sf. Francisc
- Asociația „Diákhitel” Sovata
- Asociația „Educatio S.I.L.”
- Asociația „Free To Fly”
- Asociația „Rotary Club Sovata”
- Asociația „Un Copil O Speranță”
- Asociația Adventure Sovata
- Asociația Agricultorilor Maghiari din Romania - Cercul Agricultorilor Sovata
- Asociația Centru de Echitație Amenus
- Asociația de Pescari Sportivi Sovata 2008
- Asociația de Artă Plastică „Kusztos Endre”
- Asociația Culturală „Bernády”
- Asociația Crescătorilor de Taurine - Filiala Locală Sovata
- Asociația Erdély Mentőcsoporth Marosszék
- Asociația Eurohun
- Asociația Latino Feeling Sovata
- Asociația Pro Scola Sovata
- Asociația Proprietarilor de Pădure Cireșel
- Asociația Robi&Norbi

Agenții economici de pe raza orașului Sovata

3.10. Bibliografie

Documente strategice

- Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sovata pentru perioada 2014-2020
- Strategia de Dezvoltare Teritorială a României – România policentrică 2035
- Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021 – 2027
- Programul Operațional Regional 2021 – 2027 – Regiunea Centru – România
- Strategia de specializare inteligentă 2021 – 2027
- Planul Național de Redresare și Reziliență 2020– document consultativ
- Master Planului General de Transport,
- Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Balnear
- Orientări strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonelor montane defavorizate (2014 -2020)
- Strategia Națională pentru Prevenirea Situațiilor de Urgență,
- Strategia Națională pentru Gestionarea Riscului de Inundații pe termen mediu și lung (HG nr. 846/2010),
- Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

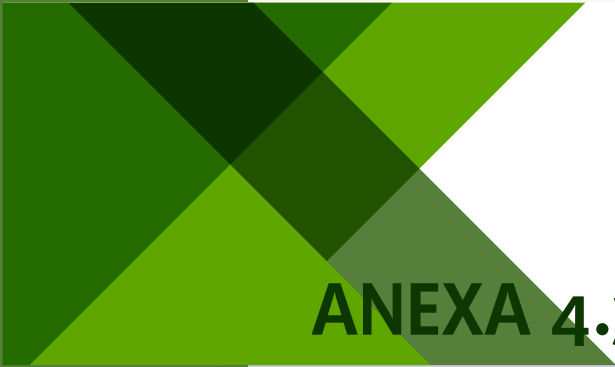
Alte documente

- Buletin de date și informații statistice –ADR Centru
- Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România
- Anuarul statistic al județului Mureș anul 2019
- Raportul de activitate al Direcției pentru agricultură a județului Mureș
- Regulamentul de organizare și funcționare al aparatului de specialitate al Primarului Orașului Sovata
- Recensământul populației și al locuințelor – an 2011
- Baze de date statistice - Tempo Online

Pagini web

- Primăria Orașului Sovata - <http://www.sovata.ro/>
- Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Sovata - <http://www.sovatacnipt.ro/index.php/ro/>
- Enciclopedia liberă Wikipedia - <https://ro.wikipedia.org/>
- Cartografia școlară –Ministerul Educației și Cercetării Științifice - <https://www.siiir.edu.ro/>
- Ministerul Culturii - <http://www.cultura.ro/lista-monumentelor-istorice>
- Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru - <http://www.adrcentru.ro/>

- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale - <https://www.madr.ro/>
- Comisia Europeană - <https://ec.europa.eu>
- Ministerul Culturii – Europa Creativă - <https://www.europa-creativa.eu/>
- Granturile SEE și Norvegiene - <https://www.eeagrants.ro/>
- Ministerul mediului – programul LIFE - <http://lifeprogram.ro/>
- The Romanian Sustainable Energy Cluster - <http://www.rosenc.ro/>
- Administrația Fondului Cultural Național - <http://www.afcn.ro/>
- Administrația Fondului pentru Mediu - <http://www.afm.ro/>
- Top Firme - <https://www.topfirme.com/>

STRATEGIA INTEGRATĂ
DE DEZVOLTARE URBANĂ
A ORAȘULUI SOVATA
PENTRU PERIOADA 2021-2030

ANEXA 4.3. - PROIECTE ETAPIZATE

Proiecte etapizate din POR 2014-2020 în cadrul Programului Regional Centru 2021-2027

Nr. crt.	Denumire	Cod SMIS	Valoare investiție (lei)	Sursa de finanțare inițială	Sursa de finanțare Etapizare
1	Amenajare centru cultural și zonă pietonală centrală în Orașul Sovata	123179	14,436,368.95	POR 2014 – 2020, Axa 13	PRC 2021-2027, P8.2.